Roberto
Reyes Tarazona

Fericiţii ani ai biliardului

Romanul tînărului scriitor din Peru, ROBERTO REYES TARAZONA; este o originală şi pasionantă naraţiune a dezvoltării personalităţii unui tînăr, în contextul societăţii peruane a anilor şaptezeci, care reuşeşte să facă alegerea conştientă, matură între ludic, efemer şi individual şi respectiv drumul luptei revoluţionare.

ISBN 973-34-0052-1

EDITURA UNIVERS
GLOBUS

Lei 16,50

463 4

ROBERTO REYES TARAZONA Fericiţii ani ai biliardului

1989

ROBERTO REYES TARAZONA

Fericiţii ani ai biliardului

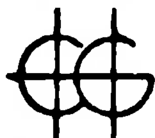
Colecţia GLOBUS / Editura Univers

Coperta colecției : ION STATE
Grafica : ANNA-MARIA ORBAN
Ilustrația : MIRCEA DUMITRESCU

LOS VERDES AÑOS DEL BILLAR
Amaru Editores
Lima, Perú, 1986

GLOBUS

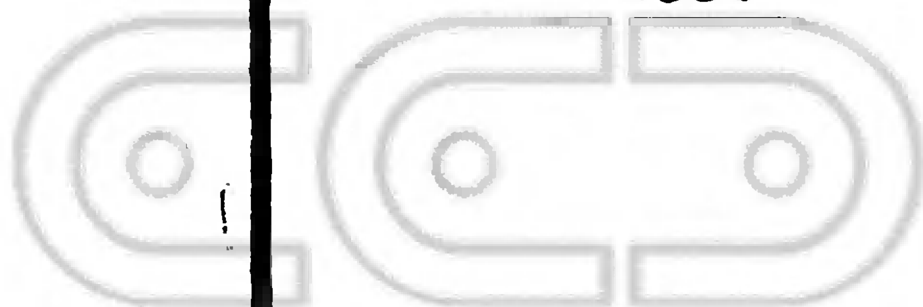

Roberto Reyes Tarazona

Fericiții ani ai biliardului

Traducere de VIORICA IONESCU

EDITURA UNIVERS
București
1989

SÎMBĂTĂ

„Una e cuvîntul — cuvîntul sărac,
tocit, care cîrpăcește faptele vieții — și
cu totul altceva e acțiunea vie, originară,
strălucitoare, mereu tînără, mereu nouă,
mereu unică și mereu incomparabilă.“

THOMAS MANN

I

NICI NU APUCASEM să trec pragul camerei : cum am deschis ușa, m-a întîmpinat același miros usturător care-mi înțepase nările și plămînii imediat ce coborîsem din microbuz, dar de data aceasta nu ca ceva difuz, plutind prin atmosferă, ci ca agresiunea unui animal scăpat din țarc. Am blestemat cît mă ținea gura șuvoiul de gaz care îmi oferea o surpriză atît de urîtă și, înainte de a închide ușa, am reușit să-mi arunc în încăpere sacul de sport în care erau ultimile lucruri pe care le luasem de acasă. Și uite-așa, mi se duceau pe apa sîmbetei toate planurile !

Să te usture ochii, să ți se usuce gîtlejul, să te doară capul și să-ți vină greață, cînd ești la o întrunire sau la o demonstrație, mai treacă-meargă. În fond, la asta te și așteptai. Dar dacă se întîmplă din senin din iarbă verde și fără nici un motiv, atunci da, asta poate să scoată din minți pe oricine. Și mă gîndesc că aseară, după ce m-am băgat în pat, în ciuda ostenelii zilei ce trecuse, nu puteam să închid ochii gîndindu-mă cum voi profita în fiece moment

de noua mea situaţie, în ziua ce va urma! Cine şi-ar fi imaginat că, printre crăpături şi fisuri, gazul lacrimogen se va strecura invadînd noua mea „casă, dulce casă“, şi îmi va da astfel încă o lovitură. Cum o face lumea care trăieşte de ani de zile pe aici? S-o fi obişnuit? Dar copiii? I-or trimite la rude sau la prieteni care locuiesc în alte cartiere? Mă întrebam plin de naivitate, încă gîndind ca un băiat de familie bună. Nu luam în cosideraţie că oamenii aceştia mai credeau şi acum că nu există alt remediu decît să înduri. Ani şi ani îndurau situaţia asta şi alte neplăceri mai mari care îi apăsau foarte mult, astfel că atmosfera încărcată era un necaz între altele, ca de pildă camerele strîmte sau lipsa latrinelor din locuinţe. Cînd sînt înfruntări între studenţii din San Fernando şi trupele de asalt, lumea din vecinătate îşi închide doar bine uşile şi ferestrele, apoi ştie ce va urma: ore şi ore de strigăte îndepărtate, lozinci şi inscripţii ininteligibile, atunci cînd nu sînt insulte şi vaite de durere; după marş şi după intervenţia trupelor, vor apărea grupuri compacte sau împrăştiate pe străzile din apropiere; explozii şi detonări de bombe, zgomot de carabine, nori de gaze şi şuvoaie de apă, lansate din autovehicule blindate. Ce remediu să fie împotriva acestor lucruri? Nici unul. Ei ştiu doar să suporte chiar dacă în ziua următoare copilaşii lor mai mici vor plînge întruna, copii mai mărişori vor hoinări zăpăciţi îndeplinind fără chef însărcinările, în timp ce ei, adulţii, îşi vor rezolva tre-

burile, ușor iritați, ridicînd tonul pentru orice motiv, descărcîndu-și nervii pe victimile cele mai apropiate : slujnica sau copiii, pisicile sau cîinii care le ies în cale. Tot cartierul suferă de un jeregai fără leac, multifamilial, pentru care nu există bicarbonat sau apă minerală să îl vindece , nici rasol de pește, supă de midie sau de găină.

Nu-mi mai rămăsese decît să fac stînga împrejur, să cobor scările șubrede, tremurătoare și pe aici ți-e drumul ! Ajungînd la colțul străzii unde începea următorul grup de case, am dat de chenarul publicitar Mejoral și de anunțurile violete și verde praz ale unui milion de premii cu tragerea la sorți a automobilului Datsun, cu Marele Festival al Sosului Neaoș, care „nu cumva să vă lipsească de pe masă", cu Loteria Limei și Callao care îmi oferea în patrioticele culori roșu și alb : cinci milioane pentru Sărbătorile Patriotice. Curată pomană ! Mai încolo, pe măsură ce înaintam, am recompus mental, cu ajutorul bucăților care mai rămăseseră lipite, desenul noului afiș ce trebuia să împodobească birourile publice și localurile organizațiilor galbene și ale organizațiilor ivite „din căldura Procesului," pentru că doar acolo era ferit de manifestările poporului. Cum era obiceiul, afișele sugerau un mesaj social clar, cu țăranii lor violeți și aurii și cu fraze șocante, totul bine dozat și compus cu artă ; doar că pe benzile de hîrtie încă umede de lipici, niște litere scrise în grabă și niște pete mari reflectau disprețul poporului pentru guvern. Spre capă-

tul grupului de case, la chioşcul de ziare şi reviste, se puteau vedea de departe nişte litere mari de tipar care mînjeau cu cerneală laudele și proslăvirile Procesului și ale celui mai mare lider şi conducător. Ajuns de-acum aproape, am văzut că, alături de ştirile de la poliţie și de fotografiile fotbaliștilor noștri, idolii noștri — embleme ale tineretului, — ziarele anunţau triumfătoare că problemele profesorilor fuseseră rezolvate. Din fericire, învinsese înţelepciunea și simțul responsabilităţii al autenticului corp didactic în fața cererilor agitatorilor și extremiștilor. Luni se vor relua cursurile ! Stil tipic pentru un Guvern Fascist, ar comenta Proful — mi-am zis —, și astfel s-ar fi încheiat interesul lui în această afacere, lucru care nu mi se întîmpla mie. Eu nu eram doar incapabil să disprețuiesc atît de olimpian manipulările presei, ci eram de fiecare dată din ce în ce mai intrigat de înțelesul expresiei lui care devenise familiară. La început am crezut că îi prinsesem sensul : pentru asta alergasem la dicționar, consultasem cărți, persoane, ba recursesem și la alte mijloace, dar pe măsură ce îl auzeam pe Prof folosind aceeași frază celor mai diferite și neașteptate situații, simţeam că ceva din înțelesul ei îmi scapă. Atunci am încercat să-l trag de limbă, pentru a-mi ordona încîlceala din cap, dar el avea o mare uşurință să mă facă să mă simt tont atunci cînd întrebările mele îl deranjau, astfel că nu am reuşit să-i dau de cap problemei.

Dat dracu' Proful! Le avea el pe ale lui. Niciodată nu sfîrşeai să te minunezi cîte îi treceau prin cap. Ar fi surprins pe oricine. Văzîndu-l aşa slab şi palid, incapabil să omoare o muscă, cine ar fi putut crede că era atît de inflexibil şi dur cînd îşi propunea! Deseori mi-l imaginam ca pe un ogar, cu păr mătăsos şi ochi umezi, pe care nimeni nu l-ar fi crezut atît de implacabil și feroce la vînătoare, cum se spunea că este. În ultimul timp nu mă mai surprindeau pornirile şi hotărîrile lui nestrămutate, dar la început ce mă mai descumpăneau!

Din fericire — mi-am zis aproape eliberat de momentele neplăcute petrecute în pensiune –, în acest sfîrşit de săptămînă atîtea întîmplări mă vor trage înainte, că de-acum voi fi altul: un tip trecut prin multe, un veritabil pierde-vară. Plin de încredere în înflăcăraţii mei douăzeci de ani, după ce trăisem o etapă pe care eu o numeam pompos „agitata mea adolescență" și după ce acumulasem un pumn de experiențe și cunoștințe sub influența Profului, juram că de-acum nimic nu mă mai putea surprinde. Mi se părea atît de îndepărtat și străin vechiul meu comportament, de-a lungul a cincisprezece sau șaisprezece ani, încît abia de mă recunoșteam în vagabondul tăcut care pe atunci hoinărea fără ţintă străzile, bodegile şi sălile de biliard. Dacă în acei ani, acum îndepărtaţi, vreun băiat din mahala mi-ar fi spus că peste puţin timp, prin propria mea hotărîre, mă voi întoarce la cărţi, la notițe și la

lecturi, cine ştie cum aş fi reacţionat. Cel mai probabil i-aş fi zis : „Vezi de treabă, mucosule !" sau pur și simplu l-aş fi trimis la dracu', convins că doar unui tîmpit i s-ar putea năzări așa ceva. „Să nu spui niciodată : din apa asta nu voi bea nicicînd", îmi spunea bătrîna și eu surîdeam indulgent. Nici măcar nu consideram demn de mine să răspund la „filosofia asta de cumetre". Oricui i s-ar fi putut întîmpla, mie nu ! „Orgoliul, ah, orgoliul lui Lucifer, într-o zi o să te piardă !" îmi spusese odată Burduful „Vrei să sfîrşeşti ca el, îngropat în adîncimile îngrozitoare ale iadului ?" În timp ce el își depăna ghemul despre îngerul mîndru şi rebel, eu mă prăpădeam de rîs în sinea mea și îmi ziceam că, dacă aș fi eu îngerul cu coarne şi coadă, roșu ca racul, Lucifer însuși, prima mea ispravă ar fi să-l urmăresc pe el și pe ai lui, cu tridentul meu, făcîndu-le dosul ciur. Burduful, ghicindu-mi poate gîndurile, s-a oprit deodată și, făcînd stînga împrejur, s-a îndepărtat bombănind supărat.

La mijlocul drumului străjuit de gospodării dărăpănate, învăluite în pîclă spre fundul străzii, m-am simțit înconjurat de o atmosferă ireală. O fi fost din cauza siluetelor vagi ale imobilelor conturate ca în vis, sub burnița măruntă, sau din cauza hotărîrii pe care o luasem și cu care nu mă obișnuisem încă, care mi se părea de neatins ? Cît dorisem cu patru, cinci ani în urmă să fac ceea ce făceam acum : adică să pot înfăptui tot ce aveam chef ! Cîte nu mi se mai întîmplaseră de cînd cea mai mare aspirație

a mea era să mă știu stăpîn pe mine însumi : fără regulamente, fără opreliști stupide ! Ce mai speculam pe atunci pentru miile de ocazii pe care le pierdeam pentru că nu eram independent ! Frumusețea e că azi, cînd, în sfîrșit, mi se prezenta ocazia să îmi văd visul cu ochii, mai cu seamă și cu un sfîrșit de săptămînă în față..., vechiul meu entuziasm nu se ivea de nicăieri. Și asta pentru că nu mai eram băiatul deprins numai să petreacă din toată inima, fără să-i pese cîtuși de puțin de ceva, ci făceam acest pas pentru că, pe drept cuvînt, nu mai eram ca înainte, mă schimbasem complet : nu mai credeam în libertate de dragul libertății. Aveam un scop bine definit. Problema aceasta o puteam discuta cu oricine în dimineața aceasta de sîmbătă de iulie, din al treilea an al „Revoluției".

Una după alta au rămas în urmă gospodăriile dărăpănate, străduțele și casele neîngrijite, cîrciumioarele și băcăniile, prăvăliile chinezilor și japonezilor, oamenii din cartier, care se deplasau leneș pe jos, și au devenit tot mai frecvente autobuzele, microbuzele și taxiurile, iar pietonii mergeau mai zoriți la cumpărături, la piață sau la prăvăliile angrosiștilor din cartierul chinezesc. Mă apropiam de bulevardul Abancay. Desigur sîmbăta e mai mică aglomerația decît în zilele obișnuite ale săptămînii, dar chiar și așa în zonă tot se simțea în aer agitația și graba. Eu, în schimb, plin de calm, evitam băltoacele de apă noroioasă de pe șosea și mă feream de vehiculele care stropeau totul în jur cînd treceau. La rîndul lor, vînzătorii ambulanți,

puzderie, își trîmbițau marfa cît îi ținea gura, o vîrau sub nasul celor ce arătau un cît de mic interes și priveau pe furiș și cu invidie pînă în fundul prăvăliilor, unde se retrăseseră vînzătorii ca să fugă de frig. O atmosferă mai caldă se respira în restaurante, în cafenele și în alte localuri de genul acesta, unde fumegau comenzile și unde lumea se amesteca cu satisfacție.

Se părea că doar eu nu știu ce să fac cu timpul meu. Cu cîteva săptămîni în urmă, ajungînd la concluzia că era momentul să pun în practică hotărîrea de a-mi adapta forma de viață pretențiilor mele politice, am decis că primul lucru ce-l aveam de făcut era să devin independent. Astfel puteam să-mi reorganizez liber mișcările și activitățile, fără interferența exigențelor familiei. Și tocmai de aceea,mi-am ales ca punct de plecare un sfîrșit de săptămînă, pentru că, spre deosebire de restul zilelor, atunci îți poți făuri propria ta dinamică, fără prezența restricțiilor, fără rutina obligațiilor și compromisurilor zilelor lucrătoare. Dar, iată, în această„fericită" și „plănuită" sîmbătă, mergeam automat ca o minge, cu o ascuțită senzație de dezgust neștiind ce să fac cu orele pe care le aveam în fața mea. Ce mai cloacă ! Doar în cîteva minute se făcuseră scrum proiectele mele de organizarea unei vieți noi, care începea prin luarea în posesie a cămăruței pe care o închiriasem cu scopul de a îmbina marșul cu lectura Programului de Educație Politică – sau P.E.P.-ului, cum îl numeam toți. Rămînea de văzut însă dacă înainte de

prînz reuşeam să desţelenesc partea aceasta a Strategiei şi Tacticii care îmi dădea atîtea dureri de cap. După-amiază, după ce dădeam o raită prin vreun restaurant din apropriere, înainte de a continua lectura, intenţionam să-mi mai dezmorţesc picioarele prin împrejurimi, ca tot omul ce mai trece în revistă zona, iar mai tîrziu, cel mai frumos moment al zilei : cineclubul. O zi perfectă aruncată în lada de gunoi ! Niciodată nu mi-aş fi imaginat că greva îmi va da o asemenea lovitură, că mă vor urmări atacurile gazului lacrimogen o zi după demonstraţie şi-mi vor distruge planurile. Nu inclusesem în plan deriva trîndavă, cu mîinile în buzunare şi cu ochii lunecînd pe trotuarul leşios şi lucitor. Hoinăream fără ţintă ca şi mai înainte, ca atunci cînd trăgeam chiulul, dar fără grimasa sfidătoare, plină de autosuficenţă, fără orgoliul pueril de a mă crede cu cîţiva metri mai înaintea tuturor şi a tot ce mă înconjoară, fără curiozitatea aceea ce mi se revarsă prin vîrful degetelor, prin ochi, fără jubilarea aceea intimă care mă stăpînea de fiecare dată ce o tuleam, absolut convins că tot răul şi tot ce trebuie repudiat în lume se circumscrie perimetrului colegiului şi celor ce se învîrteau pe orbita lui.

Am început să duc dorul zilelor în care nu aveam nevoie de nici un plan, de nici un obiectiv concret : doar să merg la întîmplare, eliberat de apăsarea plictisitoare a colegiului, cuprins de o agitaţie secretă chiar şi pe străzile cele mai liniştite. Pe atunci totul lua automat altă dimen-

siune. Aceleaşi locuri pe unde trecusem de atîtea ori, aceleași persoane pe care le-aş fi putut întîlni în orice loc și împrejurare se transformau radical : insignifiantul devenea important, iar ceea ce înainte fusese important, nu mă mai interesa cîtuși de puțin. Sîngele îmi curgea prin vine dulce și fremătător și nu exista pe lume nimic mai plăcut decît acele clipe magnifice.

Așa a fost la început, desigur. După aceea am căpătat o neliniște vagă. Nu eram conștient că mă învîrtesc mereu în cerc, ca cei ce se rătăcesc în pădure și merg pe aceeași potecă convinși că își deschid calea înainte : după un timp însă încep să aibă îndoieli și după ce trec prin același lor de nenumărate ori, fără să avanseze nici măcar cu un centimetru, încep să simtă o neliniște stranie. Frecușul a atins limita răbdării !

Mergînd pe bulevardul Abancay am simţit că mă deplasez într-o lume familiară. Acesta era rodul vechilor mele raiduri, de pe cînd trăgeam chiulul şi străbăteam neobosit străzi, pasaje, ronduri și piaţete. În scurt timp, în centru nu rămăsese colţişor să nu-mi fi servit de loc de popas, stradă pe care să nu-mi fi manifestat comportamentul fără maniere, detaliu de raft sau vitrină să fi scăpat vigilenţei mele rapace. Cînd nu-mi mai rămăsese nimic de ştiut pe acolo, am început să străbat alte zone și cartiere, aproape la întîmplare. Uneori luam un autobuz la întîmplare și mă duceam pînă

la capătul liniei. Și pune-te pe descoperit! Într-o asemenea ocazie m-am izbit de nefericitul anunț: „Interzisă intrarea minorilor sub 18 ani". Ce mai invenție! Am reacționat iritat. Ce au în plus cei de 18 ani față de noi, cei de 16 ani? De unde pînă unde și tîmpenia asta cu „Intrarea interzisă"? Înăuntru sînt femei goale sau ce? Eram atît de înfuriat încît trebuia să fac ceva ca să-mi liniștesc indignarea; și asta cu atît mai mult cu cît credeam că era de datoria mea să iau niște măsuri care să pună lucrurile la punct. Tot ce am făcut, în final, a fost să mă opresc în fața anunțului cu mîinile în șold și să rostesc cu voce energică, deși nu foarte tare: „Ducă-se la mama dracului cine a pus afișul ăsta! Singurul răspuns pe care l-am obținut au fost, evident, niște lovituri de tac ce ieșeau din interiorul localului însoțite de rîsete ce explodau ca niște artificii. Imediat, supărării mele i-a luat locul curiozitatea care creștea pînă la limite de neatins. În spatele acestor uși batante se ascundea un lucru extraordinar de tentant, dar o teamă ascunsă m-a împiedicat să îmi iau inima-n dinți și să intru.

În ziua următoare m-am oprit hotărît în fața anunțului. De data asta, da!, eram gata să fac orice. Acum-acum, îmi ziceam în fiecare clipă pentru a-mi insufla încredere. Ce ar putea să mi se întîmple? Dacă nu mă lasă să intru, nu mă lasă și gata. Ce-mi pot face mai rău? N-or să mă ia în șuturi. Sau poate că

da !? Atunci mi-am scos o țigară. Jigodiilor, cu anunțurile voastre cu tot ! După voi, ar mai trebui să aștept vreo doi ani ca să trec ușa asta slinoasă ? Ia să-l văd eu pe ăla care îndrăznește să mi-o spună ? Îmi ziceam din ce în ce mai înfierbîntat. Toate astea îmi treceau prin cap, cînd am auzit niște pași dinăuntru care se apropiau și toate proiectele mele îndrăznețe s-au destrămat și m-am îndepărtat în grabă.

M-am privit apoi toată noaptea în oglindă de mi-au ieșit ochii din cap. Ce n-aș fi dat să am și eu o mustăcioară ! Chiar una cît de amărîtă, știam eu, ce expresie de seriozitate îți dă ! Apoi, am exersat diferite maniere de a intra, imitînd vag filmele ce mă impresionaseră cel mai tare. Cu uniforma nu aveam probleme, pentru că, pe atunci, în colegiile particulare se folosea un gen de costume sport ; în plus, eram destul de înalt pentru vîrsta mea, un pic cam slab, într-adevăr, dar cu sacoul nu se observa prea tare. Rezultatul nu putea fi decît : un succes răsunător !

După ce am dat o roată imobilului, iată-mă din nou în fața ușilor pe care era un du-te-vino continuu. Mi-am aprins încă o țigară, am tras două fumuri în piept și-am zis cu voce tare : „Ia-ți inima în dinți, domnișorule !“, imitîndu-l cît puteam de bine pe Burduf.

În continuare am rămas înțepenit în fața intrării cîteva clipe, un minut, o oră, ca o stană de piatră, pînă cînd, dintr-o dată, fără să-mi dau seama cînd, am intrat. Ușa a pro-

dus un zgomot mai mare decît aş fi dorit, făcîndu-mă să tresar. Înăuntru am fost izbit de căldura mediului, de contrastul dintre umbrele întunecate şi luminile puternice proiectate pe nişte mese ciudate, acoperite cu postav verde. Spre centrul localului, un tip înalt şi gras, rezemat nepăsător de o vitrină frigorifică, abia de şi-a aruncat un pic ochii la mine, apoi a continuat să urmărească atent jocul ce se desfăşura la masa cea mai apropiată. Loviturile ce le ascultasem de afară se auzeau acum mai clar și sunau ca atunci cînd Boby, arătîndu-şi colţii, prindea din zbor bucăţelele de carne.

Biliardul este un fluviu tumultuos şi înrobitor care te cuprinde și nu te mai poţi opri dacă un strop din ritmul său febril s-a topit în tine. Dacă s-a întîmplat asta, eşti pierdut! Te-ai legat de el pe viaţă, la bine şi la rău şi nu mai există cale de întoarcere! Atmosfera lui de mobilitate continuă, agerimea mentală, băşcălia și frecuşul te subjugă, te învăluie; și eu m-am cufundat pînă la gît în torentul acesta.

M-am reîntors acolo aproape fără să-mi dau seama și am revenit din nou de multe ori. Ochii mi s-au obişnuit să urmărească mişcarea bilelor în permanenta lor alergare: împrăştiindu-se, împingîndu-se, lovindu-se, învîrtindu-se, în ritmuri și viteze diferite de la un colţ la altul al mesei, terminînd mereu într-o gaură de biliard. Am învățat codul numerelor și culorilor: galben pentru unu, verde pentru doi; albastru și alb pentru trei și așa mai departe.

M-am familiarizat nu doar cu regulile jocului ci și cu atmosfera încărcată de zgomote stranii, de fum și sudoare, cu argoul locului, cu disputele și glumele lui. Astfel, încetul cu încetul, haosul de senzații : mirosuri, sunete, culori și-a căpătat adevărata lui dimensiune și asta cu o foarte mare ușurință pentru că totul era la-ndemînă. Ce deosebită era lumea asta față de cea din casa mea ! Acolo totul era alcătuit din gesturi grave și măsurate, din cuvinte cumpătate, spuse cu juma' de gură, dintr-o căutare permanentă și isterică a liniștii, dintr-o trudă obsesivă de a închide ochii în fața urîtului și răului din jur, în fine, o realitate incoloră și neînsemnată.

Astfel, hoinăreala mea a căpătat sens, urgență, viteză. Acum nu mai era doar fuga de la colegiu, nu mai era doar cîte un furtișag ici-colo, nu mai era doar irosirea fără motiv. Pe măsură ce mă îndepărtam de locul unde părinții mei credeau că mă îndreptam regulat, o expresie de sfidare și neliniște mi se desena pe față în timpul mersului. Cînd intram pe ușa sălii de biliard nu-mi puteam ascunde un surîs de satisfacție și ușurare. Ajungeam în adăpostul meu, în carapace. Pe stradă eram o reptilă slabă, vulnerabilă. De asta, drumul spre biliard se transformă într-un obstacol pe care doream, pe care trebuia să-l depășesc cît mai rapid cu putință și cu cît vizitam mai des biliardul, cu atît mi se înrăutățea situația la colegiu și invers. Drumul spre biliard se făcea tot mai întortocheat, tot mai zbuciumat : suisem

pe un tobogan de pe care nici nu puteam, nici nu voiam să cobor. Stăteam la pîndă pentru cel mai mic pretext ce-mi dădea posibilitatea să lipsesc de la colegiu și, absent de la toate, mai-mai că o luam la sănătoasa iar către biliard. Iute-iute, la adăpost ; departe, cît mai departe posibil de cercul odios ce-mi sufoca energia neliniștită. Nu mă speriam cîtuși de puțin de rafalele reci de vînt de pe străzile pustii, nici de mirosul acru al lăzilor de gunoi, nici de noroaie, nici de cheltuială. Visam doar să ajung cu bine, să ancorez în portul sigur. Fără nici un gînd, fără să-mi aduc aminte de ceva sau să stau în cumpănă, fără presentimentul consecințelor, doar graba să ajung, să mă dizolv în pulsul cald și familiar al biliardului, să devin un anonim în ritmul propriu al jocului și mediului.

Eram atît de cufundat în amintirile mele, încît mă desprindeam tot mai mult de împrejurările exterioare ale momentului. Creierul meu încetase să mai filtreze senzațiile cele mai apropiate și doar din cînd în cînd, unii stimuli mai puternici reușeau să mă desprindă din amintirile mele. Astfel, la un moment dat, sirena unei mașini de poliție care trecea și scrîșnetul anvelopelor unui automobil ce a frînat brusc, m-au întors la realitate, făcîndu-mă conștient că mergeam cu pas repede, aproape în fugă, din nou pe bulevardul Abancay, în dimineața acelei nefericite sîmbete. Atunci, mi-am încetinit pașii, am privit în urmă, dar cum exteriorul nu-mi spunea nimic nou, nici

important, m-am întors înlăuntrul meu, în trecut. Și cum năuceala mea prezentă și indispoziția din cauza planurilor năruite semănau așa de bine cu cele din ziua în care ajunsesem exagerat de devreme la biliard și mă văzusem obligat să aștept ora deschiderii, fără să fie nevoie să decid conștient, m-am reîntors la acest moment pînă atunci uitat, din ultimul meu an școlar.

Oprit în fața ușii închise a sălii de biliard, aveam senzația amară a nemulțumirii și decepției și simțeam cum creștea în mine o neliniște supărătoare, produs al unor forțe necunoscute care luptau să se facă prezente și pe care eu, cu mari eforturi, le reprimam. În toiul furiei și blestemelor mele împotriva Vicleanului și a familiei lui pînă la a cincia generație, o vocișoară îmi susura : „Căiește-te, căiește-te. Întoarce-te pe calea cea bună.“ „Pe moaș-ta !“ am rostit printre dinți. Vocișoara își făcu din nou datoria : „Căiește-te ! Te avertizez ! Bagă-ți mințile în cap.“ Atunci eu, aspru, am spus cu voce tare : „Știi tu bine cine se va căi !“ Dar vocea politicoasă a Burdufului nu dispărea. În dreptul unei grădinițe lăsate în paragină, mi-am zis : „Din fața unei bășici umflate, să dai bir cu fugiții“. Și am început să privesc cerul căutînd în forma norilor de sus avertismentele Prea Înaltului, luînd figura pe care o luam de fiecare dată cînd trebuia să suport litaniile vreunuia din curații dornici să mă îndrepte („mai dreaptă o să fie funia în sac, părinte“), să mă aducă pe calea cea bună,

asta va să zică să-i ascult poveţele, să-mi mărturisesc păcatele regulat, să iau note bune, să nu mă bat cu colegii mei, să nu mai chiulesc și cîte-n lună şi în stele. Ei ! atunci, hop şi Burduful cu sfaturile lui. Sărmanul Burduf ! Niciodată nu a știut cît de goale îmi sunau cuvintele lui și ce puţin i se potrivea rolul îngerului ce-l prigonea pe Lucifer. Grija lui să-mi răscumpere sufletul era atît de patetică încît chiar dacă-mi ieşeam din pepeni de multe ori, în fond nu mă bucuram prea tare, fiind vorba de el, să ies învingător. Avînd de partea mea avantajul de a mă ști oaia rătăcită pe care o preferă, obiectivul principal al cruciadei sale de izbăvire a tineretului, nu era mare lucru să fiu orgolios pentru victoriile mele. Dar banditul era atît de intrigant și de pisălog, că nu era chip, trebuia ţinut la distanţă. Ba chiar, odată, era cît pe ce să reuşească pentru că eu mai-mai că îi căzusem în cursă : nu prin argumentele lui — dacă poate fi vorba de argumente în asemenea caz —, nici prin puterea lui de persuasiune, ci pur şi simplu pentru că era el, așa cum era. Dacă îi puteai trece cu vederea discursul serafic și sutana, cu privirea lui total lipsită de ipocrizie și ascunzișuri, puteai să-l iei foarte ușor drept un om cumsecade, oarecare, cu care poţi discuta deschis, sincer. Mai mult încă, spiritul meu de contradicţie tindea să facă front comun cu el pentru că era prost văzut și ridiculizat de fanții de salon, cărora nu le plăceau purtările lui ţără-

nești, independența lui și mai știu eu ce. Dar acesta a fost un moment de slăbiciune trecătoare pe care am ținut să-l controlez cu mare atenție.

În dimineața aceea cînd am găsit închisă sala de biliard, la fel ca și în această sîmbătă, era un frig de crăpau pietrele și nu-mi rămînea nimic mai bun de făcut decît să intru într-o cafenea. În căutarea unei cafenele potrivite, am străbătut străzile cartierului și în această preumblare m-am încrucișat cu femei ce mergeau la piață tîrînd după ele coșuri și copii murdari și mucoși, cu băiețandri slabi, cu fețe de potlogari care jucau bile, după niște reguli pe care eu le uitasem, cu bețivani bătrîni care nu se puteau îndepărta prea mult de cîrciumi întunecoase și străvechi. Nu se mai vedeau elevi, muncitori sau funcționari. Probabil că toți erau în școli sau la locul lor de muncă; toți, cu excepția mea. M-a dus cu preșul! Ce mai, cu adevărat, m-a tras în piept Vicleanul că nu și-a deschis încă ușa sălii de biliard, mi-am spus mie însumi încă o dată.

Un alt amănunt care îmi genera proasta dispoziție era siguranța că în partea cealaltă a lumii, Broscoiul Rîios, după ce-și dăduse seama de absența mea, se pregătea să-și îndeplinească datoria lui sacră : să-mi frece ridichea. Mă și vedeam iar în biroul lui, în timp ce-mi înșira faptele de care eu trebuia să mă rușinez, toate petrecute numai din vina mea. Și din nou o cascadă, o răpăială de rîgîieli. O sarabandă pe care nimeni nu o putea opri o

dată ce se dezlănțuia : „Rîg ! Datoria Sacră, rîg ! Sacrificiul Părinților, rîg ! Patria Iubită, rîg ! Dumnezeu și Compania ! Rîg, Bunul Nume al Colegiului.“ Cît despre mine, ce să zic, răbdam hotărît să treacă uraganul vorbelor mari, al ororilor, păcatelor și al pedepselor arzătoare ale iadului, așteptînd chiar cu o oarecare nerăbdare să agite fantasma cu care-și încheia perorările — fantasmă care ar mai fi putut să-i sperie doar pe cei mici sau pe cei foarte slabi și care acum pentru unul ca mine era doar un rîgîit în plus : „Eliminarea, Eliminarea“. Broscoiul Rîios, pronunța aceste ultime cuvinte de parcă le-ar fi aruncat într-o prăpastie fără fund și le însoțea cu un gest teatral de clătinare ca și cum șovăia să menționeze ceva de o gravitate și însemnătate nemaiauzită. Apoi înălța ochii la cer, ca și cum l-ar ruga pe Prea Înaltul să fie martor al răbdării sale cu tineretul rătăcit al țării acesteia, în care el a venit fără să-și imagineze vreodată ce degenerare și impietate va găsi aici. Cel mai original fapt era că emoțiile lui păreau să i se concentreze în gușă, care se modela ca o piftie, cu mai mare sau mai mică intensitate, în funcție de gradul de emoție sau supărare al momentului. Fascinat, nu îmi puteam desprinde ochii de la gușă, și asta cu atît mai mult cu cît îmi dădeam seama că mă poate surprinde în orice moment, la fel ca și prima dată cînd m-a admonestat, privindu-mă cu o expresie fulgerătoare și mi-a mai repetat o dată, umflîndu-se ca un curcan : „Eliminarea,

Eliminarea“ ; pentru ca apoi să facă stînga-mprejur și să se îndepărteze bălăbănindu-se în sandalele lui. Ah, Rîiosule, Rîiosule, mi-am zis, ce s-ar face colegiul dacă ți-ar îngheța sîngele în vine, după cum e dorința atîtor elevi răi. Ce-aș mai plînge dispariția ta ! Cine ar fi oare capabil să mă consoleze ?

Tot căutînd un loc unde să fumez în liniște și să beau ceva cald, am devenit curînd pe deplin conștient că toate casele erau prost făcute și prost spoite, că abundau ogrăzile și casele de țară dărăpănate, că pe terenurile virane erau grămezi de gunoaie pe care cîinii vagabonzi după ce le amușinau le împrăștiau după bunul lor plac, că șoselele și trotuarele păreau trecute printr-un bombardament. O venerabilă șonticăială, chiulul meu ! Și așa am mers și am tot mers, pe punctul de a face o depresiune, imputînd vina sîcîielii mele Vicleanului. Eram indignat că nu-l obliga nimeni să se îngrijească mai mult de clientela sa. Să doarmă mai puțin și să nu se mai desfete atîta, îmi spuneam. Cum poate să sforăie pînă la ora asta cînd are responsabilitatea unui local de primă necesitate ? Șiretul acesta întrece orice măsură, ar trebui amendat. Tipicul acesta ar fi trebuit schimbat demult : amenzile să fie date nu pentru că au lăsat să se joace după unsprezece noaptea, ci pentru că nu au deschis la o oră înțeleaptă. Sau de nu, trebuia dat pe mîna Burdufului. Aș fi vrut să-l văd atunci că mai zăbovește în pat, știind că ar fi trebuit apoi să îndure poli-

logia Burdufului despre datorie și obligații, despre porunci, percepte și virtuți, despre faptele rele pedepsite în vecii vecilor, amin !

Și tot așa, pînă cînd am ajuns în sfîrșit la un local pe care l-am considerat potrivit. Am intrat, am căutat un loc și m-am pus pe așteptat ca să mă bage în seamă un ospătar. În vitrinele frigorifice se vedeau un șir de mititei frumos aliniați, un jambon pe jumătate consumat, niște măsline cufundate într-un borcan. cu apă verzuie, niște unt de o calitate îndoielnică și niște castroane cu fructe și tăiței. Într-o tigaie, pe un primus, pluteau în ulei jumări aurii în înfrățire cu rondele de cartofi gălbui. Ospătarul nu a arătat nici cel mai mic interes persoanei mele, îndreptîndu-și atenția spre cei care îl chemau familiar pe nume. Am încercat să mă distrez atunci urmărind firul conversației celor de la masa vecină, dar în curînd am lăsat-o moartă ; și asta pentru că, deși vorbeau cu glas tare ca în sălile de biliard, iar argoul nu-mi era străin, sensul comentariilor lor și motivul disputelor lor îmi scăpau. Cînd eram plictisit de moarte, cercetînd muștele din jurul meu, în sfîrșit s-a apropiat de mine ospătarul. Acesta era un tip cu păr des și nasul strivit, care s-a postat doar în fața mea, fără să spună nimic, privindu-mă cu nerăbdare. Una dintre muște, mai îndrăzneață, care îmi dădea tîrcoale făcînd pe nepăsătoarea, cînd m-am limitat să cer o cafea, a șters-o.

Pe sub nas mi-a trecut atunci niște pîine cu jumări, cu grăsimioara și mirosul de jumară

autentică și m-am căit că mă umflasem cu micul dejun pregătit de bătrîna. Dar cum să fi rezistat litaniei plicticoase a vocii ei și mai ales ce scuză să fi găsit pentru bătrînul care trona în capul mesei, ca în toate zilele. El, citind „Comerțul" îndoit și sprijinit de zaharniță și bătrîna în dreapta lui : „Servește, Adrian, că se răcește". Și el : „Mda, mda". Ea, suportînd nervozitatea lui și sorbindu-și fără chef cafeaua cu lapte, pentru ca mai apoi să mi se adreseze mie sau lui Pancho cu bine-știutul : „Bea-ți laptele". Această frază era plină nu doar cu sunetul știut, deoarece, dacă aș fi surzit instantaneu sau dacă bătrîna și-ar fi pierdut vocea, înțelesul expresiei ei obosite, mișcarea chipului ei întors către mine sau către Pancho, cu fruntea înclinată în timp ce buzele fremătînd puneau în mișcare ridurile mărunte ce-i iradiau în jurul gurii, ar fi îndeplinit același rol. Ora micului dejun era momentul cheie al unui ceremonial care se repeta inexorabil, etern, monoton, era scena pe care noi, niște actori obosiți, eram obligați să jucăm același rol zi după zi, niciodată mai calmi sau mai grăbiți, ci mereu la fel : „Servește-te Adrian ; se răcește, Ricardo ; Pancho, termină-ți laptele ; servește-te, Adrian..."

Ospătarul trecu încă o dată pe lîngă mine și mă privi chiorîș. Puțin a lipsit să nu încep să fluier distrat privind în tavan. Pîinea cu jumări a aterizat pe o masă și o mînă grăsuță a pus îndată stăpînire pe ea, a apropiat-o rapid de o gură mare, înconjurată de fire de păr inegale

şi groase, i-a dat o muşcătură feroce şi astfel s-a sfîrşit cu aspectul ei apetisant. Japonezul părea că nu-şi da seama că de o jumătate de oră stăteam doar cu o cafeluţă, dar cu tipi ca el niciodată nu se ştie, mi-am zis. Oricum el nu putea să fie prost dispus cu atîta bănet cît primea. De altfel, tocmai în momentul cînd se părea că se sfîrşise cu mareea de clienţi, dintr-o dată cafeneaua iar s-a umplut şi un tip cu o faţă care-ţi spunea că nu are prea mulţi prieteni a început să mă privească fix, aşteptînd desigur să-mi dau pe gît cafeluţa mea blestemată şi să o întind ca să-mi ocupe el locul. Eu, prinzînd gust pentru rolul de iepure fricos, rol ce îmi venea turnat, am făcut pe prostul. Tipul se întreba care îmi era taina, prin care, deşi duceam mereu ceaşca la gură, aceasta nu se mai golea deloc. Atunci m-am simţit tentat să mă ridic în picioare şi să-i spun „jupîne, nu te necăji, faptul e că am gîtlejul delicat, finuţ ca o pipetă, şi din cauza asta pot să beau cafeaua doar în sorbituri mici". El mi-ar fi ripostat, desigur, „lasă prostiile, măi puştane laş, şi şterge-o de grabă". I-am privit încă o dată mutra de ticălos, am scos banii şi mi-am terminat cafeaua dintr-o sorbitură, bătînd apoi în retragere. Una peste alta, am reflectat, trebuie să iei în consideraţie pe cei din jur, aşa cum meliţă mereu Burduful. Cine ştie, de pildă, dacă pe domnul acesta nu-l apucă ameţeala, dacă nu-şi serveşte chiar acum micul dejun. Astea-s lucruri care trec

şi eu, de altfel, aşteptam doar să-şi deschidă Vicleanul sala de biliard.

Uşa din zăbrele metalice mai era încă trasă, dar în local se auzea forfoteala Flecarului. Am ciocănit în uşă şi, după cîteva clipe, a apărut el, cu o faţă îmbufnată. Cînd m-a recunoscut, de voie de nevoie, m-a invitat să intru fără să scoată un cuvînt. Înăuntru nu era cîtuşi de puţin adăpost : frigul îşi făcea simţită prezenţa dătătoare de fiori.

— Iar ai chiulit de la şcoală, nu-i aşa, iepuroiule ? mi-a zis el cu o mătură în mînă, chircindu-se de frig. Ce-i drept un pantalon uzat de poliester, şi o flanelă destrămată nu pot apăra de frig pe nimeni, nici măcar pe un tip ca Flecarul. Acesta, din fundul localului unde se dusese, a luat cu amîndouă mîinile mătura şi a început să o vînture în stînga şi în dreapta. În timp ce manevra coada măturii, ochii lui mă priveau distraţi şi sub ţesătura flanelei, în mîneci, păreau că se mişcă nişte şoareci neliniştiţi. Auzeam că mormăia ceva pe sub mustăţi, dar de pe banca pe care mă aşezasem nu înţelegeam ce. Cînd s-a apropiat de mine, l-am văzut tîrşind sub mătură chiştocuri foarte mici, capace de apă gazoasă, ambalaje de gumă de mestecat goale, hîrtiuţe şi beţe arse de chibrit, toate călcate în picioare şi amestecate cu rumeguşul umed. Acum era suficient de aproape şi am auzit :

— ...Să nu uiţi colţurile, ungherele, îmi spune. Şi ce-ar vrea ? Pentru cît mă plăteşte...

Freacă bine mesele, îmi zice. Uite acuşi ! Cînd înţepeneşti de frig. Şi el ?... Moaş-sa pe gheaţă, el e bine pironit !

— Ce ai, Flecarule ? De ce te-nfierbînţi ?

El îşi suflă atunci în mîini şi le freacă repede, apoi apucă mătura de parcă ar fi fost gîtul unui pui mort şi îmi răspunse :

— Grăsanul trebuie să stea la căldurică, bine învelit şi eu să înţepenesc de frig, fără nici măcar o ceaşcă de cafea. El îmi zice : Întîi şi întîi să nu fie nimeni murdar de noroi şi să-i perii bine, de parcă s-ar tăvăli în scîrnă clienţii noştri. Toţi vin aici să-şi lase mizeria şi s-o ia pe a celorlalţi. Restul sînt porcării. Sau nu ? Restul sînt curate porcării.

Puiul mort îşi agita penele pe pămînt cu fiecare mişcare a încheieturilor lui. Eu i-am răspuns turuind, în acelaşi timp încercînd să-i surîd prietenos.

— Da, sigur, cum nu...

El, ignorîndu-mă, continuă să depene :

— ...Fapt e că nu poate să stea fără să mă ia peste picior, şi el să petreacă şi să se desfete. De asta îmi cere toată ziua numai muncă. Cît despre plată ? Canci. Cu mine face pe cărpănosul !

Braţele lui păreau mai agitate decît cu cîteva minute mai înainte, iar de la trupul lui răzbătea pînă la mine un iz amar de sudoare. Dintr-o dată a tăcut şi a rămas privind, ca în aşteptarea unui comentariu. Eu nu ştiam ce să spun pentru că pierdusem firul povestirii, dar, din fericire, am nimerit-o cu o mişcare din cap,

executată cît am putut de lent și grav, așa cum îl văzusem de atîtea ori făcînd pe Domnu' Icre. Se pare că a avut efect pentru că atunci și-a reluat psalmodierea protestelor sale.

— Mereu e arțăgos cu cineva. Înainte o prigonea pe Ofelia. Pentru asta plătesc, și încă bine, zice el. Mai și îndrăznește să o spună. Nu oblig pe nimeni să rămînă la mine, spune. Dar, unde să te duci? Același lucru probabil că se întîmplă și cu Ofelia... Soartă blestemată!

Ce aș mai fi vrut să mă bag în vorbă cînd Vicleanul a spus că se legase de Broscuță. Mi-am mușcat limba să nu-l întrerup cu un golănesc: „Cine nu s-ar fi dat la ea?“ Odată reprimat impulsul acesta prostesc mi s-a năzărit să-i cer să schimbe subiectul pentru că am simțit niște mișcări ciudate pe sub curea, dar nu, am continuat să-l urmăresc serios și tăcut ca unul dintre aceia în kaki cînd un superior îi vorbește despre Frumoasa Patrie.

— ...Și cu frigul ăsta, mă obligă să mă scol și mai devreme, batjocorindu-mă încontinuu. Un frig de îngheață pietrele, nu? îmi spuse cu tonul că ar aștepta un răspuns.

Eu am găsit atunci ocazia să comentez ceva, ca să-mi ușurez sufletul. Și nu exista altul mai expert decît mine să-și spună părerea despre frig. În zilele mele de chiul răbdasem deseori de frig, așa că știam subiectul pe de rost. În plus, avînd ocazia să îmbin acest subiect cu întîrzierea deschiderii localului, am rostit:

— Da, sigur, acum în iunie...

— Dar, într-o bună zi, îl fac eu să mănînce scîrnă, m-a întrerupt el, tăindu-mi macaroana fără nici o considerație, și, dacă mă mai batjocorește, se va întîmpla foarte curînd.

Eu m-am simțit ofensat de întrerupere, dar cu Flecarul nu era chip să pui supărarea la inimă. Ce mai, văzîndu-l așa de entuziasmat să tot vorbească, ar fi fost păcat să-l opresc, așa că am încercat să-mi imaginez cum va fi cearta dintre el și Vicleanul. Într-adevăr, ceva demn de văzut! Cînd se va întîmpla acest lucru, îmi imaginam eu ca să mă aflu în treabă, singurul beneficiar voi fi eu pentru că atunci aș avea cale liberă să mă dau la Broscuță, cu trup și suflet. Dar, ajunge, mai dă-o încolo! mi-am zis. Dacă voi continua așa, voi fi obligat să dau o fugă la toaletă, să mă liniștesc. În toaletă era un miros de putregai, iar Flecarul continua să lovească puiul, scuturîndu-l mînios.

— Sînt sătul de mizeria asta! Zilnic frec și curăț privata, servesc la mese, mă bat cu toți hămesiții, mă culc tîrziu și la ce bun pentru cîțiva cenți amărîți! Grăsanul, în schimb, este proaspăt, încasează tot, mă porcăiește cînd are chef, trage toate foloasele și pe deasupra se iubește cu Ofelia toată ziulica.

Și ce-ai vrea? Acesta a fost noul meu comentariu pe care l-am făcut în gînd, în timp ce Flecarul punea de-o parte mătura și-o schimba cu o măturică țepoasă, cu părul scurt și gros și se apropia cu ea de prima masă. În-

cepuse deja să frece, fără chef, masa, cînd i-am zis :

— Crezi că Motanul vine azi ?

El îmi aruncă chiorîş o privire şi m-am temut că intenţia mea de-a schimba subiectul fusese prea evidentă. În grabă, făcusem o gafă ! Am hotărît atunci să scot o ţigară şi, aşa cum mă aşteptam, mi-a cerut una şi Flecarul. După ce-am tras un fum, am răsuflat cu o şuierătură puternică şi i-am întins o ţigară cu satisfacţie. Uitasem că Flecarul era uşor iritabil, mai ales atunci cînd îi spuneai vreo obrăznicie. Din fericire, nu se întîmplă nimic. Poate ţinea seamă că eu eram singurul din toată sala de biliard care nu rîdeam de el, care nu-l luam peste picior niciodată ba, din contra, cînd se apuca să flecărească, totdeauna îl ascultam cu atenţie. Datorită purtării mele, eram la curent cu tot ce se întîmpla în cartier, deşi nu locuiam acolo şi nici nu stăteam toată ziua pironit în localul Vicleanului, cum mi-ar fi fost mie pe plac.

Flecarul tocmai spunea că Motanul vine rar dimineaţa, cînd l-am văzut întorcîndu-se pe neaşteptate şi încremenind brusc. În rama ferestrei deschise apăruse un chip ciupit de vărsat, cu ochi galbeni şi o grimasă în loc de zîmbet.

— Băi, Drojdie, ce mai faci ? Cînd ai ieşit ?

Mutra de la fereastră, fără să-şi schimbe expresia, spuse :

— Nu poţi să deschizi uşa prietenilor ? Sau aici pot intra doar clienţii ?

— Vino, laşule! Nu mă aşteptam să te văd aşa, pe neaşteptate.

Flecarul s-a apropiat de zăbrelele metalice, a deschis uşa şi cu un mic efort a tras zăbrelele. Deschidea localul oficial.

— Intră, Drojdie-frăţioare! îi spuse tipului care intra, bătîndu-l prieteneşte pe umerii laţi. La şcoală apariţia lui ar fi făcut lumea să leşine. Pînă şi bătrînul meu, cu ocazia marşului, îşi pune paltonul, mi-am zis. Prietenul Flecarului era ca un mai, cu braţe şi picioare scurte, dar cu un torace puternic şi cu o faţă... chipul lui avea ceva de maimuţă, dar nimic nu te îndemna să-l iei în balon ca pe Maimuţoiul. Tipul era năprasnic din cauza chipului sau a căutăturii lui reci sau poate a durităţii cu care îşi încleşta buzele după ce vorbea, sau naiba ştie de ce!

Cum s-au retras într-un colţ să sporovăie, eu am profitat ca să mă apropii de tejghea. Flecarul, cînd nu era Vicleanul prin jur, îmi permitea să mai joc fără să plătesc, pînă cînd venea un client interesat să facă o partidă cu mine. Din cîte ştiam eu, nimănui nu îi acorda atîta încredere. Înainte de-a ridica învelitoarea sertarului tejghelei, unde erau bilele de joc, după o prealabilă şuierătură printre dinţi, i-am făcut un semn cu mîna. El a dat din umeri şi am scos cutia cu bilele strălucitoare, convins că gestul lui ambiguu voia să spună să-i dau drumul.

Atunci, imediat s-a auzit o voce puternică:

— Corcitură de scîrnă ! Ce face băiatul ăla la tejghea ? Și tu ce stai fără să te miști ? Sus, la treabă, ce dracu' ! Și ăstalalt cine mai e ?

Apăruse chiar Vicleanul, care de hain ce era, n-avea încredere în nimeni :

Drojdie făcu un gest amenințător de a reacționa, dar Flecarul i-a spus ceva ce nu am reușit să aud și l-a tras de braț. Tipul a rămas nemișcat mai multă vreme și mi s-a părut că totul a încremenit odată cu el, apoi s-a desprins de Flecar și s-a întors îndreptîndu-se spre ieșire. Îi arătase spatele Vicleanului, dar ceva-mi spunea că era atent la orice mișcare a lui. Părea la fel ca înainte, imperturbabil sau ceva în genul ăsta, dar o schimbare în mișcările lui îmi atrăgea atenția. Nu mai era tipul nepăsător care intrase cu puțin timp înainte în local și mergea ușurel. Înainte să treacă pragul, s-a întors și, cu voce răgușită și amenințătoare, a spus :

— Să te ferești, într-o bună zi, să-mi ieși în cale, grăsane !

M-au trecut fiorii fără să știu de ce. Vicleanul, în schimb, a continuat să-l bălăcărească pe Flecar, de parcă nu s-ar fi întîmplat nimic. Îi zicea că nu e bun de nimic, că era sătul de el pînă peste cap și că, într-o zi, pe negîndite, îl va zvîrli afară ca pe un cîine. Chiar așa, ca pe o potaie ! Flecarul, de necrezut, nu reacționă altfel decît bălmăjind ceva care putea fi luat drept scuză.

Eu am spus că fusesem programat, încercînd să restabilesc întrucîtva situația Flecarului, dar

Vicleanul m-a ignorat complet. Corcitul se și îndreptase să-și continue treburile fără să mai zică nimic, iar grăsanul, sătul sau plictisit să-l bălăcărească, s-a retras, în timp ce eu mă grăbeam să joc.

Și-am jucat, am jucat atunci ca un ocnaș, dorind să schimb prin forța loviturilor bune aspectul zilei atît de prost începute. Și am reușit. Retrăiesc și acum acele momente trecătoare, cînd creștea în mine o bucurie tainică și ciudată. Ce ar zice la școală să mă vadă așa cu tacul bine echilibrat în mînă, cu încheieturile sigure și cu lovituri precise ! Ce-ar zice Broscoiul, mai ales ! Și-ar smulge ultimile fire de păr, cu fața serioasă de mort, dar roșu ca un rac fiert.

Flecarul terminase de periat ultima masă și se așezase pe una din băncile localului. Aș fi avut chef să las tacul de-o parte și să mai sporovăiesc cu el, dar m-am stăpînit. Intuiam că nu era momentul potrivit. În mod curios mă simțeam foarte aproape de starea lui sufletească, îl înțelegeam pe deplin. M-am gîndit, ce-ar fi să-l fac să alunece pe subiectul Tîrnositorului, atunci el însuflețit ar intra pe făgașul obișnuit :

— Nici nu-ți poți închipui, el este un caz unic !

Și eu, făcînd pe niznaiul :

— E mai bun decît Motanul ?

El :

— Etete, Motanul ! Ce e Motanul pe lîngă el : un ucenic, un începător, un ageamiu, mi-ar răspunde el, făcîndu-mă praf și pulbere.

Iar eu, ca să întind coarda, pentru că niciodată nu-l văzusem jucînd pe Tîrnositor — ce mai, nici măcar nu-l cunoșteam ! — aș fi repetat ce auzisem :

— Așa o fi ? Las-o moartă ! Poate doar cînd îi dă ocazia Motanul să dea lovituri pline de fantezie ! Ce să mai vorbim, mereu înghite lovituri de maestru. Și le înghite pentru că Tîrnositorul e bătrîn de acum, e pe ducă. Asta-i !

Dar nu, am continuat să joc tăcut. Atunci a apărut Mizerabilul și mi-a abătut atenția. Mi-a venit un chef să urlu la el din adîncul bojocilor : Mizerabile ! Ba mai mult, aș fi dorit să fi fost toți să-mi răspundă în cor : Mizerabile ! Iar el, făcînd pe ofensatul : Mda, mda, pe moaș-ta ! Deși, în fond, nimic pe lume nu-i plăcea mai mult decît această recunoaștere și popularitate, fie ea și cu intenție batjocoritoare. Intrat în local, el și-a căutat un loc pe o bancă și s-a așezat, stînd cu umerii căzuți și pleoapele închise. Pe chipul lui plutea o expresie de mirare și abulie care dispărea doar cînd îi venea rîndul la joc. Atunci își dădea drumul și rîsul lui isteric era gata să se dezlănțuie la cea mai mică provocare, ba chiar și fără un motiv care să-l justifice. Nemaiputînd răbda, am șoptit pe un ton jos, pentru că niciodată n-am avut prea mult curaj :

— Salut, Mizerabile !

Nu ştiu dacă m-a auzit. Deşi el poate acceptase să i se spună aşa cu voce tare, eu n-am îndrăznit să o fac. Idealul ar fi fost să fie toţi de faţă, să-l primească cum se cuvine, în cor. Cine știe dacă acum, cu privirea pierdută printre pînzele de paianjen de pe tavan, nu se gîndea la timpul cînd avusese baftă la joc o lună, două, trei :

— Pe Dumnezeul meu, cumnate. Mizele de acum sînt de rahat. Îți plătesc de parcă ai fi un mizerabil, iar eu, cumnățele, nu sînt un sărăcan. Bătrînii mei sînt încă în putere și eu le dau ocazia să fie mîndri de singurul lor vlăstar de parte bărbătească. Ei sînt în stare să plîngă dacă m-ar vedea că accept o miză de-asta și eu la ei mă gîndesc în primul rînd. Nu, nu sînt un mizerabil să accept o asemenea cloacă !

Fraza era cunoscută datorită faptului că o repeta de cîte ori cineva aducea vorba de baftă. Și cum el tăcea de data asta, băieţii i-au spus :

— Deci tu nu ești un mizerabil ?... Da, sigur... Noi știm că nu ești un mizerabil, noi te cunoaștem. Pari numai un mizerabil, cu fața asta a ta, dar nu ești un mizerabil... Fața ta e doar de vină, nu ?... Știm, ştim, nu te îngălbeni... Ciao, Mizerabile ! Da, ciao,. Juanico... Salut, Mizerabile !... Ce spui, că nu ești un mizerabil ?... Du-te dracului... Acum, vine Mizerabilul... Gata ? Unu, doi şi trei : Mi-ze-ra-bi-le, Mi-ze-ra-bi-le...

Pe măsură ce se umple de lume, sala de biliard se transformă într-o cutie de rezonanță

în care hohotele de rîs, strigătele și conversațiile cu voce tare se succed minut după minut și sfîrșesc prin a deveni tot atît de necesare pentru atmosferă ca o bere foarte rece vara, sau ca un pariu care face jocul mai plăcut. Spațiul se dilată și devine de-acum neîncăpător ; se alimentează cu zgomotul făcut de bile pe postavul verde al meselor de joc în cursa lor nebunească spre găuri, cu pocnetul ce îl produc cînd se întîlnesc la jumătatea drumului, cu frecușul permanent al picioarelor pe dușumeaua cu scînduri late, cu fumul tras în piept și scos apoi în spirale mari printre coloanele de lumină care coboară prin luminatorul din acoperiș.

Unsprezece. Mi-am spus că nebunul de Marcelino probabil e prins cu treburile lui dintotdeauna. Iepuroi Nebun ! Sigur, acum se pregătește să intre în clasele picilor de la primară și-i lasă gura apă. Dar crapu-i crap și nu poți să-l faci furnică oricît ai fi tu de sfînt. Sigur, fapt e că el e stăpînul și atîta belșug de păsărele la dispoziție, nu e de lepădat. Bine făcut. Pe cîți nu i-o fi trecut prin ciur și prin dîrmon !... Păsăroii ăștia mîine-poimîine vor fi niște blestemați ca și Vulpoiul de Lopez de la Romana, ca Krundy Marțianul sau ca Arriaga Gușiță. Dar Sapito Broscoiul Rîios ? El nu se amestecă desigur cu crăpcenii ăștia și-i tot dă înainte, zor-nevoie cu disciplina, ca totdeauna. Asta e punctul lui forte. Sigur cu trecerea anilor i s-a suit la cap și de aia e mereu întors pe dos. Curații ar trebui să fie

liberi, atunci nu s-ar mai ţine scai după coada băieţandrilor, ca Nebunul, sau cînd sînt bătrîni, ca Broscoiul. De ce oare nu s-or mulţumi ei să pună mîna la biserică doar pe arginţii bătrînilor noştri ?

II

LĂSÎND ÎN URMĂ bulevardul Abancay şi avansînd în direcţia pieţii Armelor, în plin centru, dimineţele de sîmbătă sînt incolore : nu e zarvă, nu e animaţie, nu e lume. Magazinele deschid tîrziu, băncile şi birourile de stat nu funcţionează, nu sînt elevi, iar localnicii nu obişnuiesc să se scoale devreme. Abia spre prînz reîncepe din nou întrucîtva animaţia celorlalte zile prin ieşirea ultimilor funcţionari din puţinele birouri unde se lucrează şi prin forfota cumpărătorilor şi a celor ce caută baruri, restaurante şi pescării. Pînă atunci, totul pare în suspensie, iar cînd e frig, atmosfera e şi mai apăsătoare. Îţi vine să mergi, dacă mai e vreunul cu care să o faci, doar ca să te încălzeşti, iar cînd dispui de multe ore libere, lucrul acesta nu te poate bucura prea tare.

Pe aici se petrec foarte rar accidente, exceptînd cazul, unui pieton excesiv de distrat ca mine ; spre exemplu, în această sîmbătă cînd mergeam cufundat în amintirile mele, detaşat de tot ce mă înconjura. Din fericire, auto-

mobilul a putut frîna la timp și, după ce mi-am primit săpuneala, revenindu-mi din frică, am hotărît că cel mai bun lucru ar fi fost să mă retrag într-un loc sigur și să aștept să treacă timpul fără pericol. Aburul călduț al unei cafenele *(snack-bar*, după ideea proprietarului ei), m-a ajutat să-mi duc la îndeplinire hotărîrea. În local se refugiaseră cîțiva funcționari care, sub pretextul orelor suplimentare, plecaseră de acasă și încercau acum să facă impresie bună șefilor lor. Mai era acolo și lume bună : obrajii bine rași, haine la modă, voci grave și gesturi studiate. Toți vorbeau cu voce tare, căutînd, sub pretextul discuțiilor de afaceri, să atragă atenția. Mi-a apărut în față imediat un ospătar cu papion, într-un costum conform etichetei, cu un carnețel de comenzi, care mi-a lansat un :

— Cu ce vă servim, domnule ?

Eu l-am concediat repede cerîndu-i doar o cafea expres, rămînînd nepăsător față de vădita lui decepție. În curînd am ignorat și decorațiunile localului, bazate pe aluminiu și furnir, substitute mediocre ale oțelului și mahonului, cu care își imaginau că ar da un aspect de soliditate și respectabilitate, și am acordat toată atenția forfotei clienților. Sub comentarile lor fără griji, sub manierele lor vesele, sub gesturile lor stilate, repetate în oglindă de o mie de ori, eu căutam resortul care face posibilă această zvîcnire mereu egală, de parcă ar fi fost produsă de un mecanism comun.

Eram plin de admirație pentru cît de bine funcționa această căutare instinctivă, această necesitate de a vedea reflectate în celălalt aceleași ambiții, dorințe, temeri, zi de zi, lună de lună, an de an. Merită să vezi cîtă siguranță dă speranța la această lume ce se crede imuabilă, eternă, unsă și binecuvîntată. Ce fericire-ți produce să visezi că te bați pe burtă cu oamenii importanți ; că le asculți opiniile inteligente și îndrăznețe în medii exclusive și elegante ! Ce satisfacție îți oferă să ai ocazia să dai peste un ministru la o serată, sau peste un înalt funcționar, peste un ofițer cu grad mare, un politician sau un bancher de renume : într-un cuvînt oameni cu putere de decizie și participare în sferele puterii.

— Nimic din toate acestea nu e imposibil sau utopic, de altfel ce ne lipsește ? Abilitatea, cultura, îndrăzneala, dinamismul, prezența de spirit ?... Nu, dragul meu Gaston, nici gînd. Poate un pic de noroc și, mai ales, șansa, la fel ca și mie. Ne rămîne doar să așteptăm. Și cînd ne-o veni rîndul... Ce lume, Dumnezeule, ce lume !... Sigur că da, Quique, nu ne lipsește nimic. Poate puțină experiență... Pentru asta e nevoie să-i dăm timpului timp.

Dar lupta este inevitabilă. Aspirațiile lor coincid cu cele ale altor mii și nu e loc pentru toți. Se combate surd în spatele cuvintelor mieroase, a privirilor amabile, ale surîsurilor prietenoase. Toți vor să participe la marea crăpelniță cu carne friptă, iar cei mai tineri se mișcă la fel ca niște furnici înfometate exci-

tate de prezența unei prăzi ; întotdeauna a fost așa, cu militari sau fără. Se tem că dacă nu se zoresc, oamenii la putere și colaboratorii lor nu le vor mai lăsa nici firimiturile marelui ospăț. Și în timp ce toți bătrînii bodogănesc împotriva insolenței și voracității de neastîmpărat și lipsită de stil a celor tineri, ascunzîndu-și cu mari eforturi teama de a nu fi dați jos de pe pozițiile lor obținute în atîția ani de concesii și manipulări, noii fii ai patriei bagă strîmbe neobosiți și devoră totul. Totul fierbe ca mustul și cînd te aștepți mai puțin izbucnește, pe negîndite, ca o mlaștină unde, din cînd în cînd, irumpe din străfunduri o bulboană pestilențială, amintind că, sub coloritul suav și sub uniformitatea calmă a suprafeței, se ascunde o mocirlă care-l soarbe pe cel ce încearcă să pășească pe ea.

Dintr-o dată, în timp ce sorbeam din cafeluță, mi-am zis : „Ce dracu' fac eu aici ?" Și n-am putut să-mi dau un răspuns satisfăcător. Abia dacă eram conștient că intrasem doar pentru a-mi omorî timpul și a servi ceva cald. Dacă aș mai fi făcut cîțiva pași în plus, aș fi putut găsi un mediu mai primitor. Dar nu m-am forțat să aprofundez subiectul. Nu eram interesat să-mi explic de ce uneori eșuam în localе asemănătoare, mai ales cînd eram nemulțumit de mine însumi sau din cale afară de plictisit. Mi-au defilat prin minte, fără legătură, diferite idei, dar nu m-am oprit la nici una. Mi se părea mai cu seamă, că mi se întîmpla din cauza procentului de morbiditate

pe care îl avem toți în noi, sau pentru a mă simți mai puțin putred, ori pentru a rîde pe sub mustață de atîta tîmpenie strînsă la un loc, ori pentru că aveam nevoie să-mi repet senzația de ușurare la vederea a ceva de care mă eliberasem, felicitîndu-mă că nu am urmat sfaturile iubiților mei părinți și profesori. Fapt e că stăteam acolo, camuflat între ei, fără să ies în evidență pentru că hainele îmi erau încă în bună stare și nici manierele mele nu lăsau de dorit. Pentru asta studiasem doar într-o prestigioasă școală particulară. Nu aveam nici în clin, nici în mînecă cu cei din școlile de stat. Băiețașu' lui tăticu trebuia să meargă la o bună pepinieră, unde se inculcă disciplina, respectul pentru adulți și autorități, unde putea să intre în relații cu lumea bună, lume ce stă în vîrful piramidei, departe de metiși și de corcituri, departe de morții de foame, evident.

— Fiul meu trebuie să meargă la un colegiu care să facă din el un om respectabil ca și tatăl său, un cetățean exemplar, conștient de toate datoriile lui civice.

Rău a fost că pe el nu l-a interesat niciodată opinia mea. Dacă l-ar fi interesat, ar fi descoperit că eu îmi doream asta cum își dorește chelul o tichie de mărgăritar.

Odată ieșit din cafenea, am apucat invers drumul care mă adusese pînă acolo, cu vaga conștiință că trebuie să mă lupt cu orele ce-mi mai rămăseseră. M-am oprit un moment în fața vitrinei unei librării, fără prea mare în-

sufletire, doar așa să mă uit un pic și, după ce am aruncat o ocheadă distrată, și am dat să mă retrag, am auzit pe cineva care-mi zicea :

— Hei !... Ia stai !

M-am întors intrigat, dar nu mie mi se adresa vînzătorul librăriei, ci unui băiat care își zorise pașii.

— Hei, dumneata, așteaptă ! spuse grăbit vînzătorul și, făcînd pașii mai mari, îl ajunse pe băiat din urmă, și-l apucă de braț. Băiatul s-a întors și privirea lui îi dezvăluia frica, în ciuda efortului lui de a se comporta în continuare normal. Vînzătorul bîlbîi : „Car-cartea“ și i-o trase brusc din mînă. Și dacă nu e furată ? mi-a trecut prin gînd doar ca să mă aflu în treabă, pentru că era de ajuns să vezi fața băiatului ca să înțelegi adevărul. Tipul de la librărie era și el evident nervos. Probabil că nu era un expert. Ce și-o fi imaginat bietul om ? Că avea de-a face cu un delicvent periculos care era capabil să-i pună fermoar la burtă ? Oricum nu părea să bănuiască cîtuși de puțin că băiatul era mai speriat decît el. „Nerușinatule !“ se încumetă brusc să-i spună și, cum victima lui nu avu altă reacție decît să-și plece capul, începu să capete încredere. Privi în jur după martorii incidentului, căutîndu-le aprobarea și cum a aflat ecoul ce-l căuta, un aer de superioritate i-a înflorit pe față. „Sterge-o și mulțumește că nu te denunț la poliție“, mai adăugă în timp ce-i dădea un brînci. Atunci, băiatul roșu, gata să pleznească, s-a făcut nevăzut, ușurînd sar-

cina unuia care tocmai voia să spună că „e o rușine ce corupt e tineretul“ şi a altuia că „s-ar cere o mînă forte pentru ei“. Pe chipul vînzătorului se întipări atunci indignarea, dar, cum nu mai putea să dea înapoi și să-l înșface iar pe băiat, a privit doar depreciativ în direcția în care acesta dispăruse, afișînd ostentativ o figură plină de condescendență și generozitate. A mai lansat o dată o privire în jur în căutarea aprobării, cu un aer de fanfaron, și apoi s-a reîntors la locul său cu solemnitatea unui gînsac.

Totul s-a petrecut atît de rapid încît nici nu-mi revenisem din surpriză cînd am început să simt mușcătura nedorită a neliniștii. Nu era vorba de o reacție în fața sorții băiatului — la urma urmei, el scăpase ieftin —, ci de rezonanțele ce le trezise în mine atitudinea vînzătorului. Simțeam că ridicolul din comportamentul său renăscuse în mine o amintire demnă doar de uitare : era ca și cum aș fi văzut un nebun expunîndu-se gol în plină stradă. Dacă bătrînul ar fi fost obligat vreodată în viața lui să lucreze într-o librărie, mi-am zis, comportarea lui ar fi fost identică cu cea a acestui vînzător. La rîndul său vînzătorul ar fi putut foarte bine să acționeze, la fel ca tata atunci cînd am luat prima mea notă proastă. „Ricardo, vino aici imediat !“ îmi amintesc că mi-a strigat. Și în timp ce eu încercam disperat să-mi ordonez ideile și emoțiile, în doi timpi și trei mișcări bătrîna și dispăruse. Sosise inevitabilul moment atît de temut. Am rămas la doi

pași de el, în alertă, nervos. Bătrînul, în fotoliul lui, și-a aranjat cu gravitate dunga de la pantaloni, și-a scuturat o scamă imaginară și, cu sprîncenele încruntate de iritare, după ce și-a examinat unghiile, impecabile ca întotdeauna, a spus :

— Am pretenția să-mi dai o explicație pentru acest lucru. Și trebuie să fie o explicație valabilă !

Și mi-a întins lucrarea de control. Eu am luat-o din mîinile lui și, deși îi știam perfect conținutul, am citit-o încet cu o grijă inutilă de a cîștiga timp ca să-mi pregătesc mai bine răspunsul. În realitate nu aveam idee ce puteam să-i îndrug. Să-i trîntesc ca scuză sau justificare faptul că nu-i mai puteam înghiți pe curați și pe profesori, și nici măcar pe colegi ? Că nu mai găseam nici un sens în lecturi, în teme și-n materiile studiate ? Că renegam disciplina lui stupidă și doctrina ipocrită ? Că, în fine, era putred de pîrîia ? Evident că nu puteam să-i spun asta. Atunci ce să-i zic ? Din fericire, bătrînul, fără să aștepte ca eu să ies din muțenie, a început să-mi expedieze cîteva după placul lui :

— Este o rușine ! E incalificabil ! E o crimă ceea ce faci tu ! Toate sforțările și sacrificiile mele pentru a te plasa într-un colegiu bun iată-le acum gata-gata să se ducă pe apa sîmbetei. La ce bun să te spetești muncind pentru copii ? Uite, asta e răsplata ! Și cîtă lume a rămas numai cu dorința să aibă copiii acolo unde ești tu. Eu am făcut pe dracu' în patru

să reușesc. Și pentru ce? Pentru asta? Știi cît plătesc lunar? Și înscrierea știi cît a costat?

Da, sigur că știam: mi-o spusese doar de atîtea ori în cursul anului, din diferite motive. Ceea ce mă surprindea era că nu ieșea deloc din această temă atît de bătută și dezbătută și nu încerca să afle ce se întîmpla în realitate. Supărarea lui sporea la amintirea eforturilor economice și a necazurilor sale morale pentru a scoate din noi, fii lui, ceva: azi elevi buni, mîine excelenți profesioniști. Și uite-așa, bătu din nou același drum o dată și, încă o dată, de o sută de ori, pînă cînd spaima mea se risipi în mijlocul plictisului ce mi-l provoca această scenă monotonă. Singurul lucru care nu înceta să mă surprindă era expresia lui de om ofensat, profund rănit. Era, însăși imaginea onorabilității ultragiate. Încet-încet, cuvintele lui se îndepărtau tot mai mult, pînă ce nu mai reprezentau altceva decît sunete ostile și supărătoare pe care nu-mi rămînea decît să le suport pînă se vor stinge complet.

Dar toate acestea erau apă trecută acum cînd intram în Parcul Universității și am început să văd la tot pasul, întinsă pe jos, marfa inclasificabilă a vînzătorilor ambulanți: piepteni, cămăși, cutiuțe, scule, forfecuțe, furouri, portofele, prezervative, cravate, broșuri și mii și mii de alte fleacuri. Mă încrucișam cu femei drăguțe și cu altele mai puțin atrăgătoare, țigănci și studente, creole, și provinciali abia ajunși în capitală, tipi solitari și cumetre gălăgioase, inși eleganți și cerșetori. Dispăruseră

vînzătorii de sandvişuri şi ciocolate dubioase, aceştia fiind înlocuiţi de fotográfi, lustragii, vînzători de ziare și vivandiere ; nu se mai vedeau nici homosexuali, nici recruţi, nici marinari, nici păsări de noapte şerpuindu-și mersul, în schimb apăreau şarlatani și provinciali, așteptînd vreo ţărancă, șomeri și pierdevară de tot felul. În jurul Ministerului Educaţiei, pînă unde puteam vedea, se făcuse un cordon de uniforme verzi de culoarea sticlei și două mașini blindate aşteptau momentul să-şi descarce cisternele de apă asupra celor ce vor îndrăzni să deschidă gura în favoarea Grevei.

Cînd am ieşit din Parc și am cotit-o spre Azángaro, de parcă mi-aş fi luat ca ţintă prost numitul Palat al Justiţiei, un sunet familiar puse stăpînire pe mine : o pocnitură amortizată de celelalte zgomote ale străzii, uşoară, dar inconfundabilă, și, înainte de a deveni conștient despre ce era vorba, mă şi oprisem și priveam în jur. A doua mea reacţie a fost să-mi urmez drumul și să încerc să mă fac că nu pricep ce se întîmplă, eu însumi fiind surprins şi în acelaşi timp curios de insolitul reacţiei mele. De cîţiva ani buni credeam că îmi îngropasem definitiv interesul pe care pe vremuri îl avusesem pentru tot ce avea legătură cu biliardul. De cîte ori mi se ivise posibilitatea să fac o partidă cu rude venite în vacanţă sau în trecere prin Lima ca să se mai distreze, niciodată nu m-am simţit cîtuși de puţin tentat să mă alătur incursiunilor lor. Dacă îmi era posibil, luam figura unuia care

nu a călcat niciodată într-o sală de biliard, sau de nu, inventam o scuză oarecare. Astfel treceam drept un banal stricător de petreceri şi nu făceam nimic ca să schimb această imagine, convins că acesta era lucrul cel mai bun ce mi se putea întîmpla. Şi totuşi, iată că, fără să vreau, dintr-o dată am ciulit urechile şi am simţit trezindu-se în mine, cu toate că în acelaşi timp încercam să mi-o reprim, acea veche chemare, acea nevoie cunoscută de a pune mîna pe un tac, pe care credeam că o îngropasem pentru vecie acum cîţiva ani cînd cu incidentul dintre Flecarul, Maimuţoiul — sau Drojdie, cum îi spunea cel dintîi — şi Vicleanul. Ceea ce s-a petrecut în acea noapte tulbure, a confirmat ceea ce mai devreme sau mai tîrziu trebuia să se întîmple, a grăbit şi a uşurat o decizie al cărei final era inevitabil chiar din clipa în care mi-am plecat urechea la ce spunea Proful. Cînd a fost închis localul, am considerat această împrejurare ca un semn sau o lovitură a sorţii — în mod unic şi exclusiv pentru mine, desigur, pentru a-mi duce la bun sfîrşit hotărîrea de a renunţa la obiceiul de a juca, fără a bănui că nu e aşa simplu să te eliberezi de tenacea mîncărime a jocului, de gîza multicoloră şi gîdilătoare care este biliardul.

Am încercat să iau lucrurile mai uşurel, am făcut stînga împrejur şi, întorcîndu-mă în Parcul Universităţii, am crezut că pot să consider cazul închis.

— Unul pentru Huacho, mai lipsește unul, îmi strigă aproape în ureche un taxator și, cînd m-am întors spre autobuzul pe care mi-l arăta, am văzut cîțiva oameni cu așteptarea și nerăbdarea întipărite pe chip. Cu mine s-ar fi completat contingentul și ar fi plecat în sfîrșit spre destinație. Taxatorul văzînd în mine un posibil pasager nehotărît, căpătă încredere :

— Pentru Huacho ești, vere ? Hai, că acum pleacă, urcă !

Am negat instinctiv și mi-am continuat drumul. Dar abia am făcut cîțiva pași că mi-am zis : „Și de ce nu ?" Ce făceam acolo, hoinărind fără scop, plictisindu-mă ? Ce voi face pînă mîine, exceptînd poate faptul că aș intra într-un cinema după-amiaza și aș încerca apoi să recuperez orele de lectură pierdute, asta în cazul că ar fi dispărut din locuință mirosul de gaz lacrimogen. Toate planurile mele săriseră în aer încă de la început. Ar fi trebuit să profit de timpul ăsta ca să mă gîndesc, mi-am spus. Uneori ai nevoie de timp ca să te gîndești, să-ți ordonezi ideile ; dar nu, nu în acest caz. Ceasul deciziilor și al examenului personal rămăsese deja în urmă. Dacă am avut nevoie de acest sfîrșit de săptămînă, nu era pentru ca să fac speculații și să mă gîndesc la soarta mea, ci pentru a-mi pune la punct situația materială, și, mai cu seamă, pentru a mă pregăti ideologic și politic mai bine, pentru a mă documenta ca să nu mă mai simt în dezavantaj cînd era o dezbatere și se aștepta

participarea și aportul tuturor celor prezenți. Rău era că simțeam în continuare că greșisem nu doar pentru că nu evaluasem corect și nu prevăzusem circumstanțele prezente, ci și pentru că își făcea loc în mine convingerea că, eu chiar dacă m-aș fi dedicat lecturii din zorii zilei de sîmbătă pînă duminică la zece noaptea, oră la care trebuia să mă întîlnesc cu Proful ca să primesc noile directive de la el, mai mult folos aș fi tras dacă aș fi participat la adunările din acest sfîrșit de săptămînă, unde se susțineau nenumărate analize, dezbateri și moțiuni. „Practica, practica, cea mai bună școală e practica!“ după cum nu obosea niciodată să repete Proful. Practica își descoperea adevărata față.

Și cum nu aveam altă soluție, îmi rămînea doar să încerc să umplu orele libere cît de bine puteam, așa că nu ar fi fost o idee atît de rea să plec din Lima pînă în ziua următoare. Nu mă dădeau banii afară din casă, dar nici nu eram sărac lipit și, strîngînd un pic cureaua, mă puteam descurca. Doar că, ce dracu' să faci într-un loc ca ăla? Nimic, desigur, dar ce alternative aveam aici? La urma urmei, acolo, hoinăreala mea, departe de orice întîlnire neplăcută, departe de obișnuința urbană, ar fi fost mai puțin apăsătoare. Acolo aș fi putut să-mi reiau lectura și, trîntindu-mă pe plajă, să-mi folosesc mai bine timpul, și chiar dacă nu ar fi fost așa, cele două ore de călătorie își aveau atracțiile lor: ceața subțire ridicîndu-se de pe orizontul mării, plajele sin-

guratice, dunele de nisip pîntecoase revărsîndu-se pînă în șosea, vîntul șuierînd prin crăpăturile ferestrelor mașinii, cîmpia născîndu-se între mare și dîmburile gălbui. O nostalgie dulceagă mi-a revenit în minte. Prăjiturile în chioșcul de la ieșire ; bătrînii mei nu chiar atît de bătrîni privindu-se în ochi ; Pancho povestindu-mi despre verii noștri, cînd îmi era complice, tovarăș și rival de jocuri ; mîini sigure ce îmi liniștеau tremurul provocat de o sirenă răgușită a unui vapor ce promitea călătorii misterioase, de vis ; gutui, platani și portocali și primul meu fruct de corosolier, dulce și parfumat cum niciodată nu voi mai gusta ; mirosul de pămînt umed și de briză iodată ; drumul de țară umbros sub pașii mei neobosiți, cu pescărușii urlînd veseli în înălțimi, făcînd ecou împlinirii mele. Totul mă subjugase atît de intens, totul era atît de perfect și de ideal, încît atunci cînd am fost înghiontit trivial cu un „Hai, hotărăște-te unde mergi, iepuroiule !" mi s-a părut mai șocant decît niciodată să mă mai mișc prin haosul teatral al Parcului, cu mirosurile de carne friptă, strigătele vînzătorilor de ziare, fluierăturile polițiștilor, fumul axfisiant al rablelor date la fier vechi de străini și aduse ca „soluție la problema transporturilor" pe drumurile noastre. Autobuzul a făcut „puff !" și „Huacho, Huacho, Huacho" acesta deja îndepărtat, nu mai însemna nimic mai mult pentru mine decît un sunet gol între atîtea altele, ba chiar îmi părea o lovitură nereușită, o glumă de prost gust. Huacho nu exis-

ta și nu existase niciodată ; era viu pentru mine doar acest Parc, lumea lui pestriță, vîntul rece și urît mirositor, pereții Clădirii Mari cu inscripții aclamînd Greva, vehiculele vechi și zbirii așteptînd să împartă ciomege, jeturi de apă, gaze lacrimogene și plumbi. Exista doar pofta mea de a mă întoarce la sala de biliard, fie și cu riscul de a avea doar un rol de chibiț. Ce aveam de pierdut ? Am făcut atunci 180 ° și m-am întors.

Înaintînd pe ulicioarele ce duceau la intrarea sălii de biliard dinspre Azángaro, am simțit o senzație stranie. Trecuse atîta timp. Ar fi suficient să mă așez pe o bancă și să las să treacă cîtva timp. Aș fi preferat să nu țin atîta să intru, dar, în fine... Ce poate să se întîmple la urma urmelor ? mi-am zis. În sala asta de biliard vin doar ca un chibiț. Nimeni nu mă cunoaște și, de altfel, nici nu-mi trece prin gînd să joc. Ei, și atunci de ce să nu intru ? În plus, puteam să profit ca să mă odihnesc după drum.

Cum era și de așteptat, nu erau jucători buni. E clar, de dimineață, nici un jucător care se respectă dintre cei buni, nu poate să fie în local. Asta am învățat-o de la Motan, care își cunoștea bine meseria. Pe unde o fi acum ? m-am întrebat. Acușica, acușica, sigur face nănică, și mai tîrziu trece la locul lui de acțiune, în noul lui mediu unde și-a făcut mai mulți prieteni decît are un cîine purici pe burtă, după vorba lui Vălătuc, mi-am răspuns singur. Trebuie să-și refacă puterile pentru a începe o

nouă zi, o zi în care cu tacul în mînă să-şi cîştige bancnotele cu care să-şi cumpere berea, să joace la cazinou sau să meargă la tîrfe. Ştiam că, dacă l-aş fi întîlnit, sigur m-ar întîmpina cu un : „Salut, Puştiule, cum o duci ?“, scandînd ultimele silabe şi mişcîndu-şi braţele ca un actor italian. La fel făcea şi cînd se întîlnea cu vreunul din nenumăraţii lui prieteni indiferent dacă nu-l văzuse de mai mulţi ani sau era vorba doar de o săptămînă sau de două zile. Aşa făcea cu toţi, fie el Mizerabilul sau Mortul Távara, Cîinele sau oricare altul care popula localul Vicleanului. Cine ştie dacă într-adevăr el poate să fie prieten cu toţi sau acest lucru era doar o aparenţă, şi în realitate el rîdea pe sub mustaţă de cine lua prea în serios amabilitatea lui. Dar, cum el nu-şi părăsea surîsul nici cînd dormea, poftim de ghiceşte ! Mereu cu gluma şi cu ironia pe vîrful limbii, nu-i scăpa niciodată nimic, cu atît mai puţin dacă era vorba despre biliard sau despre mediul său. Biliardul nu era ceva care să-l atragă sau care să-i placă : era mult mai mult, era a doua lui natură. Poţi să te simţi nemulţumit, sau să nu îţi accepţi sîngele, ficatul sau inima ? Le ai şi gata. Trebuie să te tîrăşti înainte, bucurîndu-te sau suferind cît de elegant eşti în stare. Asta e Motanul care trebuia musai să joace la masa principală, aşa cum se cuvine, mi-am zis. Cînd aveai un jucător ca el, nu se putea altfel. Cînd juca Motanul în localul Vicleanului, pînă şi acesta, atît de apatic mereu, îşi lungea gîtul ca să nu piardă nici o lovitură.

Ba chiar, uneori și în spatele lui se agita perdeaua cu desene albastre, ca un steag exotic şi murdar, şi eu, tot timpul atent, păream singurul capabil să-mi dau seama. Broscuţa era şi ea acolo, deși stătea în umbră și abia dacă o observai. Drăguță foc, Broscuța ! Trebuie să mă abţin și să mă fac că plouă, ca să nu-şi dea seama vreunul și să înceapă să mă ia peste picior. Ce căldură ! Sîngele îmi urcă la cap ca sucul de Papaya. Toţi prinşi în laţ de Motan. Și ea ? Din cînd în cînd o adiere, strecurîndu-se de afară, ondulează perdeaua. Broscuţa chibiță. Mai mult ca sigur că a pus şi ea ochii pe Motan. Norocosul ! Toate-s pentru el, că de-asta are zbenghi în frunte. Aşa o fi ? Se spune că Vicleanul nu mai e în stare. Se spune că Vicleanul s-a plictisit deja de ea. Ce măruntaie or avea ? Vicleanul e gelos, aşa umblă vorba. Pe Motan ? Vicleanul e un rahat şi s-a jurat să se răzbune, după cum zice Flecarul. De ce-o face pe bățosu ? Că oricum nu face mai nimic. Și ea ? Ea chibiţează de-ți lasă gura-apă şi nimeni nu-şi dă seama. E o pacoste că circulă pe aici. Ce chef aș avea să-i spun Vicleanului că, dacă el a ostenit deja, să o ducă în altă parte deoarece aici îi calcă clienții pe nervi. Trebuie să-i facem o scrisoare, da, da, în care să i se spună, cu tot respectul, că este cazul ca sus-numita doamnă Broscuța, cu care dumneavoastră coabitaţi, provoacă perturbaţii de ordin sexual și averse care împiedică desfăşurarea normală a unei activități, care necesită maximă concentrare, şi anume : biliardul.

Pentru această importantă rațiune se solicită să fie îndepărtată nițeluș din acest cămin, să zicem vreo douăzeci de ani, sau în caz contrar să o prezinte în conformitate cu prevederile legii supusului și preaplecatului său servitor: Ricardo Jáñez Del Solar, mai binecunoscut ca Puștiul, care își ia angajamentul să satisfacă pînă la ultima sa picătură de sînge exigențele susnumitei doamne Broscuța, cărora dumneavoastră se pare că nu le mai dați atenție, dacă e cazul să ne plecăm urechea la zvonurile ce frecvent circulă prin zonă.

Așa că eu nu știu chiar nimica! Mi-am imaginat că îi vorbeam Broscoiului. Dacă aș scrie eu tot ce știu, de surpriză s-ar ridica toți în coadă, m-am gîndit satisfăcut în sinea mea. Trebuia să le zic să-și țină fleanca. Clar, cu excepția vreunei vorbulițe, cum spune Burduful, totul e perfect, la fix. Dacă se discută despre ceea ce interesa mai mult pe fiecare dintre noi, nimeni nu avea dreptul să spună că sînt culmea ignoranței. Rău e că profilor și preoților mereu le trăznește să întrebe tîmpenii. Cui i-o trebui să știe cum se conjugă verbul la „mai mult ca nu știu ce"? Probabil că ai rămîne mut dacă nu ai ști? Și la dracu' dacă Bécquer se uda de fiecare dată cînd îl privea jumătatea lui! Ce caraghioslîc! Păi, atunci cum s-ar fi descurcat el cu Broscuța! Nu înțeleg de ce ei trebuie să se supere atît de tare cînd eu îmi trag concluziile. Ce, Castilla nu era nebună? Și de unde pînă unde îi plăceau atîta negrii? Și de unde știu ei că

ultimile cuvinte ale lui Alfonso Ugarte nu au fost : nu mă împungețiiiii... Ce, e ceva rău în asta ? Aș vrea să-i văd pe ei în locul lui. Dar ei vor răspunsurile exact ca în cărți. Dacă e așa, de ce drăcia dracului mai întreabă ? Mai bine s-ar duce să revadă ei singuri, că doar de-asta știu să citească. Ar fi scutiți atunci, de amărăciunea ce îi cuprinde cînd mă aud repetînd aceeași placă din totdeauna : „Nu știu, părinte ! Nu prea știu, dom' profesor ! Ei bine, părinte, adevărul e că..."

Nimeni nu-și dă seama. Numai eu. Băieții sînt toți numai ochi spre masa unde joacă Motanul. Pe lume nu mai există alt lucru ! Doar mie îmi urcă sîngele la cap. În fine. Altă adiere de vînt, ochii ei care scînteiază și îi întîlnesc pe ai mei. Strălucesc, clipesc des. Încă o dată perdeaua se mișcă. A dispărut. S-a întors apoi unduindu-și trupul. Dar să nu uit că nu sînt singur, în jur se mai află și Flecarul. Fac pe lașul și mă apropii pe ascuns, de parcă n-aș urmări tocmai asta, ci de parcă aș căuta un loc mai bun ca să observ mai bine ce face Motanul cu rivalul său. Flecarul nu mă slăbește din ochi. Nu-mi convine, dar ce să fac ? Pot doar să iau o față de prefăcut. Nu se zice că fața te ajută ? „Hei, Flecare", îi spun, cu cea mai bună figură a mea de laș din repertoriu. El mormăie, dînd din cap : „E inspirat Motanul ăsta", îmi zice, legănînd în continuare din cap ca un urs dresat. Uff ! Nici umbră de suspiciune. „Crezi că acum Căpitanul ar putea reacționa ?" îl întreb plin de candoare și el

înghite momeala. Mă privește, scuipă un hohot de rîs, doar unul, și se însuflețește să-și depene firul : „Nu fi curcă ! Păi ce, nu vezi că de cînd a înșfăcat tacul, Căpitanul e în oală. Ești iepuroi, sau ce ?“ Eu mă pîrlesc. Corcitul a demarat în viteză și mă face cu ou și cu oțet. Îi spun atunci : „Păi, sînt tot ce vrei tu, dar adevărul e că sînt distrat pentru că Broscuța mi-a făcut o figură de flamenco. Ei, ce zici ?“ Abia sfîrșesc să mișc limba și văd că m-am umplut de soaie și Flecarul ar putea reacționa foarte urît. Dar nu. Surpriză. Flecarul se dezumflă, se întrerupe în toiul discuției și se face pămîntiu la față. Pe dracu' ! o fi din cauza fricii. Din fericire, face stînga împrejur și începe să se miște ca și cum și-ar continua treburile. Ești un măgar, ești un animal. De unde ți-o fi venit ideea asta blestemată ? Privirea aceea era pentru mine ? Da. Da, la dracu' ! De ce nu ? Dar pe sărmanul Flecar, l-am înfuriat. Se pare că el a luat-o în serios. E făcut praf și pulbere, încordat ca o coardă de chitară. Asta mă face pe mine și mai zbîrnîitor. Nemaipomenit e că acum nu mai dă nimic din el și eu vorbesc la pereți. Odată mi-a spus că, dacă nu ar fi fost atît de zăpăcit, ea îi făcea felul. O fi așa ? Sigur, cu o față ca a Flecarului... Deși, în treburi de-astea, niciodată nu poți să știi. Pe de altă parte, e adevărat că ea are nevoie de un mascul să o miște bine, dar și cu acoperire în monezi strălucitoare. Ghinionul e că Flecarul este totdeauna lefter. Oricine îl vede jucînd poate

să ghicească asta ; mulatrul niciodată nu se va putea ridica. Dar încearcă numai să i-o spui. El se crede capabil să facă bani cu tacul, ca atîția alții. Doar că, jucînd mereu ca disperatul numai ca să cîștige, o să crape. Toată lumea știe, mai puțin el, desigur. „Cel care joacă din necesitate e scos din joc din start", spune Motanul deseori. Nu l-o fi auzit niciodată mulatrul ? „Trebuie să ai un pic de distanță la joc, să fii detașat, să nu-ți pierzi cumpătul să faci doar ce trebuie și la momentul potrivit, la milimetru, nici mai repede, nici mai tîrziu". Nici eu nu aș putea trăi din joc : caut mereu ocazia să mă lansez în loviturile cele mai complicate, încerc să dau totul, să-l surprind pe rival. Dacă îmi reușește mă simt mai mulțumit decît dacă aș cîștiga bani. Și cît de tare îmi mai place să-mi observ rivalul, să-l văd ieșindu-și din papuci, înroșindu-se, făcînd și zicînd lucruri neobișnuite. Asta mă umple de bucurie. Nu pot face abstracție de reacțiile rivalului. Dar deseori, după ce reușeam ce era mai greu, după ce proiectam o lovitură, nu mai duceam la bun sfîrșit treaba și asta era pierzania mea. Nu știu să fiu dur, implacabil, așa cum este Flecarul. Din păcate, lui îi lipsesc resursele, creierul, subtilitatea. Jocul lui este liniar, unic, previzibil și fără variante. Și, din cauza asta el niciodată nu va depăși condiția de învins. Dar cine îl poate convinge că așa e ? El rămîne aici și în zilele lui libere, dînd tîrcoale biliardului în așteptarea cuiva să se

avînte într-o partidă cu el. Sărmanul Flecar, e realmente tras în piept. Ce-o gîndi Broscuța ? O fi adevărat ce se spune despre ea ?

Ignorîndu-mi amintirile, am acordat mai multă atenție sălii de biliard din Azángaro, în care mă aflam pentru prima oară. Acolo, deși nu cunoșteam pe nimeni, mă mișcam cu un oarecare aplomb. Localul era total diferit de cel pe care îl frecventam eu în anii adolescenței : era mai mare, cu mai multe mese, desigur, iar acestea erau mai mari decît cele reglementare pentru meci, deși de un model vechi. Dar ceea ce îmi atrăgea cel mai mult atenția era sistemul de oberlichturi rotunde spre cerul senin : unele cu zăbrele metalice, altele acoperite simplu cu panouri glisante din pai împletit ca niște cuști. Restul era la fel ca peste tot : pînă și lumea părea aceeași din celelalte localuri, erau repetate aceleași glume, aceleași vorbe de duh. Am probat atunci adevărul din cele spuse de alții și anume că în toate sălile de biliard există mereu un Cîine, un Nebun, un Maimuțoi, un Bunic și așa mai departe. Toate acestea le captam foarte rapid, deși nu mă puteam desprinde de senzația că am călcat pe un teritoriu străin. Într-un fel retrăiam etapa primelor mele tatonări în sala de biliard a Vicleanului. Cînd m-am apropiat de o masă goală unde am rămas o clipă distrat, s-a alăturat de mine un băiat cu o față de muscă moartă și mi-a zis : „O măsuță, amice ?“

Un rechin, mi-am zis, fără îndoială, şi i-am răspuns că nu. El a insistat, luînd cea mai reuşită figură a lui de nevinovat: „O partidă doar, să treacă timpul". Ca să nu mă bată la cap, i-am zis că nu am o para chioară în buzunar şi asta a fost mai convingător decît dacă îi spuneam că am şancru.

Sigur era un rechinaş în căutarea unui hoit şi ce ar fi picat mai bine decît un novice care nu cunoştea mesele, căderile şi care mai era pe deasupra şi într-un mediu străin. După ce m-am descotorosit de acest vînător frustat, mi-am îndreptat atenţia asupra unui grup care pusese stăpînire pe o bancă aşezată în faţa unei mese din fund. Unul căruia îi ziceau Cîinele se pregătea să lovească, iar pe postavul verde ca iarba erau doar bile punctate: unsprezecele, violaceu ca un cartof; doisprezecele, verde cu dungi albe; treisprezecele, portocaliu ca o portocală; paisprezecele, nu mai era pentru că dispăruse aproape în gaură; cincisprezecele, vişină putredă. Pe bancă, un mulatru tînăr stătea culcat cît era de lung sprijinindu-şi capul pe picioarele altui adolescent, slab şi palid ca un sparanghel. O ţigară îi fumega între degete. Oprit în faţa lor, un elev, cu faţa plină de coşuri, îi strigă mulatrului, de parcă ar fi fost ceva extrem de urgent şi acesta s-ar fi aflat în cealaltă parte a localului: „Hei, pasează-mi ţigara, jigodie!"

Mulatrul, în bătaie de joc, se făcu că îşi prinde boaşele şi le azvîrle celui cu multe coşuri pe faţă. Cei trei schelălăiră ca nişte tîrfe

de două parale, sau ca niște isterice cînd văd un mulatru bine făcut. Puținii chibiți prezenți, nici nu i-au băgat în seamă. De cîte ori nu se făcuseră aceleași glume ieftine în localul Vicleanului, m-am gîndit. Dar băieții aceștia se distrau de parcă ei ar fi inventat totul acum.

— Încetează, dă-i-o, a intervenit slabul văzînd că era gata să se declanșeze o păruială pentru o țigară și că afacerea devenea prea groasă.

Micul mulatru mai trase un ultim fum spectaculos din țigară, pînă cînd îl apucă amețeala și se uită cruciș. După ce țigara a trecut în mîna celuilalt, cei trei își îndreptară atenția asupra mesei de joc din fața lor.

— Ce le mai tragi, Bunicule, ce le mai tragi, spuse mulatrul cu o voce groasă, pe care eu am crezut-o inițial provenind de la o altă persoană, de la oricare altul, dar nu de la el.

— Taie-l, fă-l bucăți ! a insistat el. Cel chemat Bunicul, un băiat căruia îi lipseau incisivii superiori, și-a continuat loviturile imperturbabil. Ba chiar, unul din primul rînd, a reacționat :

— Taci din gură, măi rahatule ! Nu-l deranja cînd se concentrează.

— Se gîndește... se gîndește. Pen' ce ? Nu trebuie să se gîndească, ci doar să-l facă bucăți. Și apoi, ce vrei ? Îmi joacă miza mea.

— Păi, tocmai de-asta, negrule tîmpit, nu-l enerva și lasă-l să se concentreze.

Atunci, doisprezecele traversă dintr-un foc masa, se izbi din nou într-o bandă și se apropie

încetişor de gaura din colţul opus, unde îl aştepta punga din piele. La căderea în ea se ridică o explozie de strigăte. Gaşca azvîrli popicul pe masă, în timp ce Bunicul îi privea distrat pregătindu-se să încaseze. Restul jucătorilor înjurau pe sub mustăţi.

— Bunicul ăsta !... Bunicul ăsta, mare tîrfă ! spuse mulatrul care sărea de parcă avea arcuri în călcîie.

Era incredibil, dar totul era atît de asemănător cu anii adolescenţei mele. Şi pentru un moment, m-am simţit de parcă n-ar fi trecut atîta timp, de parcă nu ar fi trecut ani de cînd nu mai călcasem printr-o sală de biliard ci doar cîteva zile. Invitaţia la joc, gaşca, descoperirea încetul cu încetul a ascunzişurilor localului, totul mă ducea cu gîndul la primele săptămîni ale intrării mele în sala Vicleanului, la prima dată cînd am pus mîna pe un tac, la prima dată cînd l-am văzut jucînd pe Motan. Gaşca asta mai cu seamă mi-o amintea pe cealaltă, pe cea a Motanului, şi presupuneam că aveau o istorie asemănătoare.

De la primele mele incursiuni la biliard am auzit vorbindu-se de nenumărate ori de Motan, dar niciodată nu-l văzusem jucînd. L-am văzut în acţiune prima dată într-o vineri, după-amiază, mi-o amintesc foarte clar pentru că în ziua aceea m-am hotărît să dau dracului definitiv cursul de chimie. Intrînd în localul Vicleanului mi-am dat seama că toată lumea se îngrămădea în jurul mesei principale. Fără să mai fie nevoie să întreb, am ştiut despre ce e vorba. Şi fără să-l cunosc, am

ghicit și cine era băiatul acela cu părul răvășit de cîte ori își trecuse mîna prin el după fiecare lovitură, băiatul acela care juca ușor, simplu, fără figuri, surîzînd ironic, ca și cum se distra singur. În după-amiaza aceea părea un tip care nu a păcălit și nu a luat peste picior niciodată vreun rival. Lovea cu pauze, elastic și bine plasat : avea corpul înclinat atît cît trebuie, ferm, balansîndu-și doar antebrațul o dată, de două, de trei ori, nu mai mult, în timp ce restul corpului îi rămînea imobil. Și, dintr-o dată : pac ! Bila intra în gaură. Motanul de foarte puține ori reușea o asemenea lovitură, dar cînd o făcea atingea cele mai bune momente ale lui ca jucător.

Atunci am avut marele noroc să-l văd într-un asemenea moment. Găștii Motanului puțin îi păsa de asemenea momente, căutînd doar pretexte să provoace cîte un scandal. Înainte de fiecare lovitură bună se agitau ca o șleahtă de maimuțoi beți.

Vicleanul, de la tejghea, țipă :

— Tăceți, la dracu', sau vă dau afară. Flecarule ! Unde s-o fi băgat cioroiul ăsta netrebnic ?

Chibiții priveau deranjați înspre ei, dar nici unul nu îndrăznea să spună nimic. Gașca era blestemată, pusă pe harță și tot timpul tulbura apele, dar nu era chip să o controlezi. Vicleanul mai reușea uneori, cu ajutorul Flecarului, dar totdeauna pentru puțin timp. Gașca îl învinsese moral și pe el de mult timp. Am

privit în jur şi l-am văzut pe Flecar acţionînd ca prins asupra faptului. Gaşca, în loc să se intimideze în faţa figurii lui amenințătoare, îl luă în rîs. Ei nu credeau în nimeni şi în nimic.

— Ce, v-aţi rătăcit pe aici ? se spune că ar fi zis Vicleanul cînd i-a văzut pentru prima dată apărînd în sala de biliard, cu vreo doi ani în urmă. Nu vedeţi că intrarea mucoşilor este interzisă ? Afară, afară cu voi ! Nu ştiţi să citiţi ? Şi pe deasupra şi în uniformă ! Afară, la dracu' !

Pe atunci, Flecarul nu ieşise încă prima dată de la Zdup şi Vicleanul făcea singur totul, sau aproape totul.

Această primă dată, luaţi prin surprindere, băieţii nu făcură nimic altceva decît să spele putina. Nu invocară că aveau aproape cei 18 ani reglementari, nici că nu mai aveau nimic de minori de mult timp, nici că doreau doar să stea puţin pentru a trage cu ochiul să vadă care era mişcarea, nici că nu aveau ore. Toate ideile astea le-au venit pe urmă, cînd au decis că trebuiau să-l convingă, meliţînd un motiv după altul şi cîte şi mai cîte le treceau prin cap pe moment, la refuzul aspru al proprietarului localului.

Atunci au optat pentru altă tactică : să revină în fiecare zi, cu rîndul, şi să-şi lipească faţa de geam sau să se oprească în cadrul uşii, pîndind cît puteau sau, pur şi simplu, stînd acolo ca proştii în drum.

Cu fiecare zi ce trecea situaţia devenea mai tragică pentru Vicleanul care nu mai știa ce să facă. Odată, ieşindu-și din pepeni, a ajuns chiar să-i fugărească, fără să reușească altceva decît să se enerveze și să-și verse fierea din cauza injuriilor și schelălăielilor lor în derîdere. Chiar dacă ar fi chemat curcanii, tot n-ar fi avut un rezultat efectiv. Și așa, după trei săptămîni, Vicleanul s-a predat.

— Mda, băieți, mda. Intrați... Dar, fiți atenți, pînă împliniți vîrsta reglementară, vă primesc doar diminețile. Aha, și încă ceva : uniformele ! Să nu vă prind în uniformă la mine !

Așa a călcat Motanul pentru prima oară într-o sală de biliard. Apoi, ceea ce a fost doar un capriciu s-a transformat într-o necesitate, într-o exigență cotidiană. La început gașca juca fără grijă, plină de veselie, luînd în tărbacă pe oricine îi ieșea în cale, însuflețind localul cu întîmplările ei și cu buna dispoziție. Pe Vicleanul l-au avut la degetul mic cînd au început să-l ajute la treburi de fiecare dată cînd nu aveau bani și voiau să joace. Asta desigur în epoca anterioară apariției Flecarului. Sarcina lor era să aducă bilele la tejghea, să strîngă tacurile și creta, iar uneori chiar să mături localul și să curețe mesele. Dar populari au devenit datorită Motanului. El pierdea de fiecare dată mai puțin, îi punea în încurcătură pe cei mai buni jucători şi atrăgea atenţia celor mai îngînfaţi. În acest timp restul găştii,

departe de el cît priveşte jocul, se îngrijea să-i facă galerie, să procure bani pentru pariuri şi să se simtă stăpînii localului, porcăind pe toată lumea ce li se aşeza în faţă.

Cu una dintre aceste ocazii, într-o dimineaţă cînd Motanul nu era cu el, iar Copăcilă şi Costaricanul se plimbau ca matadorii prin local, li se prezentă un nou posibil client : eu.

Costaricanul, îndrăzneț ca totdeauna, mi se adresă :

— Ieși în ring ?

— Poftim ? i-am răspuns.

— Dacă joci, pricepi ?

— Nu, nu, am răspuns surprins, debusolat.

— Haide ! Ce, nu te plictiseşti ?

— Ba da... Nu, adică nu că nu aş juca, adevărul e că nu știu.

— Nici eu nu știu bine, așa că pornim de la egalitate, nu-i așa, Copăcilă ?

— Sigur, e clar, îl sprijini acesta, zîmbind și el.

— Nu, nu am vrut să spun că nu joc bine. Adevărul este că nu știu deloc să joc. Nu am jucat niciodată.

— Niciodată ? m-a întrebat el cu un gest teatral de surpriză. Dar e uşor. Uite, azi sînt cumsecade și te voi învăţa. Asta doar pentru că îmi eşti simpatic.

Revenindu-mi un pic din surprindere, m-am gîndit că era ceva neobişnuit în oferta lui şi l-am întrebat :

— Şi cum să plătesc, cît costă ?

— Ora este treizeci de parai. Vezi cartonaşul ăsta ? Asta-i taxa de intrare. Şi pentru învăţat : nimic. Aşa cum auzi, nimic !

— Într-adevăr îl înveţi ? se băgă în vorbă Copăcilă. Ai noroc ! mai spuse el şi mă felicită cu o lovitură de palmă pe umăr.

M-am gîndit la o ultimă piedică şi am întrebat, coborînd glasul :

— Dar nu va zice nimic proprietarul ? Sînt minor.

— Să vedem, ia' să vedem... Costaricanul se dădu cîţiva paşi înapoi şi mă evaluă foarte serios, foarte critic. Mda, treci pragul. N-o să-ţi spună nimic. Joacă doar. În orice caz, garantez eu pentru tine.

Nemaiavînd ce obiecta, m-am apucat să caut un tac, după cum îmi dăduseră indicaţii, fără să-mi imaginez ce va însemna asta pentru mine şi consecinţele care vor urma.

Acum, în această sîmbătă, patru-cinci ani mai tîrziu, biliardul se străduia din nou să mă învăluie cu ritmul lui circular, iar eu mi-am zis că bine am făcut refuzînd să joc, deşi nu îmi lipsea pofta. Îmi aminteam mereu de întîlnirea aceea din 18 a lui Brumar şi repetarea acestei istorii îmi făcea mai multă plăcere ca niciodată. La asta mă gîndeam cînd l-am văzut intrînd pe Vălătuc. Pentru o clipă mi s-a părut că totul era la fel ca în perioada pe care mi-o amintisem cu cîteva clipe mai

înainte şi nu că m-aş fi aflat într-o sală de biliard necunoscută, străină, doar în trecere, practic din întîmplare. De cînd s-a închis sala Vicleanului, cîţi n-or fi plutind în derivă, ca noi doi, m-am gîndit. Atunci m-a văzut şi el şi a tăiat-o drept spre mine. Niciodată nu am fost prieteni la cataramă, ce să zic, dar întotdeauna e bine să vezi un cunoscut într-un loc străin. Ne-am salutat entuziaşti şi, cum era de aşteptat, conversaţia s-a învîrtit în jurul întîmplărilor din cartier. Totul era ca totdeauna pe acolo, mai mult sau mai puţin, şi prima mea surpriză a fost să aflu că s-a redeschis localul Vicleanului, evident cu un alt proprietar. Lumea îl frecventa cam tot la fel ca înainte, aproape toţi cu excepţia Flecarului. Cînd am întrebat de el, răspunsul lui Vălătuc a fost :

— Pe acolo se învîrte, dar e pe ducă...

Eu l-am privit atent căutînd să desluşesc dacă răspunsul lui era o glumă sau nu.

— Jur pe mama mea, spuse Vălătuc zîmbind din nou.

— Eşti jigodie ca totdeauna.

— Dacă nu mă crezi, eşti un prost. Ce, el nu poate să dea ortul popii ? Este Superman sau ce e ?

Abia atunci am început să cred că totul era adevărat. Totuşi, nu mă puteam dezbăra de o vagă bănuială.

— Da, sigur, dar o spui de parcă ai glumi, de parcă l-ai lua în rîs.

— Şi ce-ai vrea ? El singur a vrut-o.

— Aşa o fi, dar vreau să ştiu, povesteşte-mi.

— Tu vrei să rîzi de mine. Nu-mi spune că nu ştii că Flecarul a fost găsit vinovat de la început.

— Ei bine, nu ştiu. Adevărul e că am încetat să mai merg prin cartier de mult timp. Nu ţi-ai dat seama ?

— Nu. Nici eu nu merg cu regularitate, dar tot mai calc pe acolo. Nu e bine să-ţi uiţi prietenii vechi.

— Sigur, sigur. Una din zilele astea o să mă duc şi eu pe acolo ca să mai trag o duşcă. La un sfîrşit de săptămînă. Da, da.

— De ce nu şi mai devreme ? Eu am fost ieri pe acolo, dar, pe neaşteptate, iar am chef să dau o raită. Lumea era în fierbere.

— Povesteşte-mi despre Flecar. Unde e internat ?

— Internat ? Ar fi bine ! Sau nu... Mai bine ar fi să plesnească dintr-o dată. Doar aşa ar isprăvi pentru totdeauna să mai împută locul pe aici.

— Ce te-a apucat ?

— M-a apucat ! Eu nu sînt ca ceilalţi papiţoi care îl respectă pentru că a fost la zdup şi pentru că se spune că îi făcuse unuia felul ; sau îi suportă ieşirile doar pentru că n-o mai duce mult. Ei sînt vinovaţi că l-au lăsat să ajungă atît de departe. Dacă eu îl întîlneam mai repede, nu mai era el acum liber !

Abia puteam înțelege ce auzeam. Aș fi vrut să am mai multe informații, dar cum Vălătuc se trotilase, am încercat să-l iau cu finețe.

— Da, Flecarul a fost totdeauna un tip dificil, destul de neobișnuit, cred eu. Dar bolnav cum e, tot nu s-a liniștit ?

— Ei ! Liniștit ! De mult nu-l mai vezi, nu-i așa ? Ca să-ți faci o idee, o să-ți povestesc ultima lui pățanie. Totul s-a petrecut pentru că lașul lașilor face pe fantele de bordel. Să știi că acum manevrează gologani. Nu mare lucru... El nu a fost bun niciodată pentru ceva în stil mare, știi, și tu, dar, după cele întîmplate, a început să se înviorezе. Bun, fapt e că într-o zi s-a dus la Troca și acolo, în exercițiul funcțiunii, i-a țîșnit sîngele din gură, făcînd-o lată. Muierea urla, mulatrii loveau cu picioarele ușa s-o trîntească jos, chibiții îngrămădiți buluc și Flecarul tușea neîntrerupt, sîngele curgîndu-i șuvoi, stropind totul de jur împrejur.

— Și ?

— Și ? Au făcut roată în jurul lui, l-au pus într-o mașină și l-au aruncat ca pe un cîine pe un maidan ca niciodată să nu se mai poată întoarce. Și uite așa s-a aranjat mai rău ca niciodată și nu s-ar mira nimeni dacă într-o zi cineva i-ar face figura de tot. Ar face o favoare cartierului, știi ?

— Dar oamenii lui ?

— Care ? Cînd a avut el amici, cînd a avut o gașcă a lui ? Ba chiar la ora asta, cine știe dacă nu e deja rece !

III

ÎN ACEASTĂ SÎMBĂTĂ după-amiază opacă de iarnă, cu strălucirea slabă a cerului care uniformiza orele, simțeam cum ceva nou își punea amprenta în atmosferă și, deși nici nu începusem să-mi diger prînzul, o supărătoare senzație de gol îmi rodea stomacul. Fără îndoială că știrile lui Vălătuc îmi mușcaseră din carne. Mergeam într-o stare sufletească de tristețe amestecată cu părere de rău și descumpănire, cînd un vînticel aspru și mușcător, născut din senin, începu să se întețească. Pînă acum, amintirea zilelor mele petrecute în cartier era plină de o nostalgie mieroasă, deși, în prima clipă cînd am decis să mă îndepărtez de ea, reacția mea a fost de ruptură ; o ruptură care la început m-a costat multă trudă să o duc la îndeplinire, dar o consideram necesară ca să-mi ating noile mele obiective. În aceste împrejurări s-a petrecut jaful asupra Vicleanului, falimentul lui și, ca o consecință, închiderea sălii de biliard. Înstrăinarea mea din cartier a fost mai ușoară atunci și, chiar dacă m-am mai întors de vreo două ori, biruit de o irezistibilă atracție, ruperea mea definitivă din acele locuri era deja hotărîtă.

Prima dată cînd m-am întors în cartier, la puține zile de la incident, nu am putut desluși mare lucru despre ce se întîmplase acolo, în afară de ceea ce știam chiar din primul moment. La prima vedere, afacerea părea destul

de banală, deși nu era perfect clară. Rezulta că Flecarul împreună cu un complice, Maimuțoiul — cunoscut și ca Drojdie —, îl atacase pe Viclean, cu scopul jafului, desigur, deși pentru mulți afacerea, mai mult decît un jaf, avea aparența unei reglări de conturi. Pentru nimeni nu era un secret tratamentul urît pe care îl acorda Vicleanul Flecarului, de aceea ultima versiune nu părea deplasată. Pînă aici nu se putea spune că s-ar fi petrecut ceva extraordinar, doar că nimeni din cartier nu și-ar fi imaginat că mulatrul s-ar fi încumetat vreodată să facă un asemenea pas. Mai straniu era, asta da, că Flecarul fusese prins în același loc și în aceeași dimineață în care se petrecuse atacul. Și asta nu din cauza unei reacții a Vicleanului, cu atît mai mult cu cît grăsanul primise o asemenea ciomăgeală că era mai mult mort decît viu, ci pentru că Flecarul, inexplicabil, nu a fugit cînd ar fi trebuit să o facă, căzînd în laț blînd ca un porumbel. Plecînd de la acest detaliu, s-au pornit un șir de speculații fără sfîrșit, una mai nesăbuită decît cealaltă. Se ajunse, culmea, pînă la a susține că Broscuța, singură, îl înșfăcase pe mulatru și-l predase poliției. Cum ? Cu ce forțe, sau grație căror mijloace ? Nimeni nu o putea explica satisfăcător. Și uite așa, fiecare spunea ce-i trecea prin cap ; și, între atîtea versiuni, îmi amintesc una care afirma că Flecarul, căindu-se în ultimul moment de ce făcea, a hotărît să se predea voluntar. De ce dracu' ? Să cîștige un loc în rai ? îmi amin-

tesc că am întrebat ironic, fără să primesc nici un răspuns. Fapt e că toate nu erau altceva decît pălăvrăgeli născute din plăcerea de a sporovăi, pentru că Flecarul nu a mărturisit nimic poliţiei, nici atunci, nici mai tîrziu, cu toate loviturile pe care i le-au dat.

A doua oară, cu totul în treacăt, după vreo două săptămîni, am putut să aflu prin intermediul unui prieten al Vicleanului că majoritatea clienţilor obişnuiţi se refugiaseră la biliardul de lîngă piaţă, în timp ce toţi ceilalţi se instalaseră la biliardul din strada 15. Puţini, între care şi Motanul, au emigrat în alte localuri mai importante şi mai centrale, sau pur şi simplu, au dispărut din circulaţie ca mine. Partenerul acesta de joc zicea plin de entuziasm că Motanul ajunsese sus şi chiar cu cîteva zile înainte se întorsese în cartier cu un purcoi de bancnote atît de mare încît nu-i încăpea într-un singur buzunar. În ziua aceea ce mai, aproape că a închis bodega mătuşii Rufina, unde a curs băutura ca apa numai pe cheltuiala lui. „Prin alte săli, da-da, se joacă pe bani frumoşi“, repeta el din cînd în cînd. Pentru Motan, emigrarea forţată fusese profitabilă, fără îndoială. Ştirea aceasta am luat-o ca o prevestire bună ce aşeza ultimul pilon al deciziei mele de a părăsi mediul acesta şi cartierul. Doar aşa voi putea să pun în practică hotărîrea mea de a urma o nouă orientare, îmi spuneam, de nu, noile mele cunoştinţe mă vor lua în zeflemea pentru un lucru sau altul. Eu de-acum am nevoie de timp, de

cît mai mult timp posibil pentru a ajunge la nivelul noilor mei tovarăşi şi astfel să îmi îndeplinesc mai bine sarcinile ce-mi revin.

După ce trecuse o bună perioadă, cînd mă şi îndreptasem pe un drum unde nu existau săli de biliard şi nu mai era nevoie să fiu atît de rigid, m-am simţit capabil să mă întorc în cartier în orice moment, doar pentru o singură după-amiază, cu încrederea că totul va fi acolo ca înainte, cu excepţia biliardului, se înţelege ! Credeam că totul este atît de simplu ca şi cum ai deschide o uşă în spatele căreia regăseşti personaje şi ambianţe la fel cum le-am cunoscut şi trăit în scurta perioadă cînd le-am frecventat. Dar un lucru sau altul mă împiedicau mereu să-mi împlinesc dorinţa de a mă întoarce : o activitate de care îmi aduceam aminte în ultimul moment, o întîlnire amînată pe care nu o puteam neglija, o carte pe care trebuia să o termin urgent de citit. Astfel, dorinţa aceea s-a transformat într-o senzaţie vagă, rezumată într-o simplă frază : „Într-una din zilele astea o să mă întorc în cartier..." Şi acum, cînd mi se prezenta momentul pe care l-am amînat mereu, oportunitatea de a retrăi vechile timpuri fără interferenţe de nici un fel, mă paraliza o greutate penibilă, o inexplicabilă moleşeală. Relatarea Vălătucului fusese ca trecerea unui trailer peste un hîrtop prost umplut, dezvăluind perisabilitatea materialului cu care s-a lucrat. Începeam să întrevăd, deşi încă vag, că în jurul meselor se desfăşura un joc pe care eu am

căutat mereu să nu îl văd, am încercat să-i reduc din importanţă, dar care cu trecerea anilor, în loc să se estompeze, își cernea umbra încă ușoară, dar cu proiecții nebănuite asupra rolului meu și al tuturor celor ce ne-am învîrtit pe acolo într-un fel sau altul.

— De ce nu e Proful aici ! am exclamat brusc. El m-ar elibera de multe dubii și n-ar fi nevoie să mă întorc în cartier să mi le lămuresc eu singur. Ce ghinion că a trebuit să se facă nevăzut chiar în momentele acestea, îmi ziceam. Desigur, el știe pînă în cel mai mic amănunt tot ce s-a întîmplat, este mereu informat, nu știu cum, despre toate. El trebuie să știe motivul comportamentului Flecarului, ce s-a petrecut în realitate în ziua aceea, de ce împroașcă Vălătuc atîta venin împotriva sărmanului mulatru. Cine știe oare dacă n-o fi avut și Vălătuc vreun amestec ? Ce s-a întîmplat ? Și care o fi rolul Broscuței ? Ce-o fi făcut ? Și ce-o fi acum cu ea ? Era așa bună Broscuța, mi-o aminteam : măruntică, dar bine făcută, solidă și în același timp grațioasă. Și foarte zglobie. Acum o vedeam și cînd voiam să acționez, nu mai era. Perdelele. Perdelele astea erau ca mantila toreadorului, sau ca eșarfa unui magician. Știam că și dacă aș fi avut-o la o palmă distanță, mi s-ar fi strecurat printre degete ca peștele în apă. O adiere de aer cald îmi aprinde pomeţii, dar o privire rece și la fel de expresivă ca cea a unui rac se interpune : Flecarul și se destramă toată frumuseţea amintirii.

Pînă acum am înaintat, dar pe neașteptate am simțit că ceva mă trăgea de mînecă. Ce-o fi scăpat din vedere ? Dorința de a mă întoarce pe proprii mei pași nu era o simplă consecință a plictiselii. Sau poate da și totul nu era nimic altceva decît o justificare ? Oh, ce confuzie, ce aiureală ! Am făcut să tacă dorința repetată să-l am pe Prof alături și m-am cufundat în mine însumi, în marea de întrebări, pentru a vedea dacă ies cu ceva consistent în mînă. Și fapt e că dacă aveam încă dorința de a mă întoarce în cartier, o cît de mică dorință, eu singur trebuia să fiu capabil să o dau la iveală fără ajutorul nimănui. Pentru că, la urma urmei, ce cai mascați aș găsi în cartier, ce aș înțelege ? De fapt nu i-aș îmbunătăți cu nimic situația Flecarului, presupunînd că l-aș întîlni : toată viața a fost îndărătnic ca un catîr : și apoi cine eram eu ca el să mă asculte. Și nici n-aș fi convins pe nimeni că, în fond, mulatrul era cumsecade sau că, în fine, nu era nici o afacere să-l iei peste picior. În definitiv dacă aș merge în cartier, nu era ca să-l ajut pe el. Mergeam atunci pentru mine, doar pentru mine ? Și în cazul acesta, învățam ceva nou ? Lichidam vreo socoteală neachitată ? Oare nu era un simplu impuls morbid cel care mă punea în mișcare ? Sau în final, o fi doar pofta de a petrece cîteva clipe plăcute ? Nu aveam răspuns la nici una din aceste întrebări luate în parte și cu atît mai puțin nu aveam răspunsul referitor la semnificația generală a situației.

Pe cine mi-ar plăcea să întîlnesc în primul rînd ? Pe Motan bine înţeles. Mă îndoiam că el mi-ar fi furnizat prea multe, nu pentru că n-ar fi avut de unde, ci din cauza caracterului lui, dar în compania lui toate uşile mi se vor deschide.

Ce bine ar fi dacă l-aş întîlni ! Desigur, numai ca să conversez cu el, nicidecum pentru a juca. Ce luptă mai puteam eu să-i ofer după ce agăţasem tacul în cui de atîta timp ? L-aş fi dezamăgit. Nu eram nici pe departe la fel ca atunci cînd am jucat inspirat ca niciodată şi i-am oferit o luptă pe care puţini i-o oferiseră. Pentru asta el mi-a acordat deplină încredere. Dar cine ştie pe unde colindă el acum. Şi cum există atîtea săli bune de biliard în Lima, nici gînd să-i dau de urmă. Uitasem să-l întreb pe Vălătuc dacă Motanul mai calcă prin cartier din cînd în cînd. În definitiv, acolo îşi ducea traiul gaşca lui şi o mulţime de tovarăşi de joc. Nu spune valsul că „toţi se întorc" ? Ce mare lucru ar fi să-l întîlnesc, chiar dacă nu l-aş vedea jucînd ! Mi-am zis că nu fusese necesar incidentul cu Flecarul şi Vicleanul pentru ca să-şi deschidă Motanul calea spre alte biliarde ; cînd s-a petrecut incidentul, locul devenise prea strîmt pentru el şi era doar o chestiune de timp să se lanseze în cucerirea altor săli de biliard. Deja în cartier nimeni nu se mai încumeta să joace cu el şi de fiecare dată îi era tot mai greu să-i convingă să-l accepte în concursuri. Cine ştie unde aş fi ajuns şi eu dacă paşii nu mi s-ar fi încrucişat cu

cel al Profului. Ce curios ! Exact după cel mai bun moment al meu în biliard, cînd am primit cel mai frumos compliment și îndemn ce mi-a fost adresat vreodată : „Ai stofă, Puștiule, pune-te pe treabă și vei ajunge departe“, un elogiu care însemna că devin din acel moment una din promisiunile cu cel mai frumos viitor din biliardul Vicleanului, ei bine, chiar atunci mi-am început marșul către un destin diferit.

— Așteaptă o clipă, îmi amintesc că mi-a spus Motanul după ce ne și așezasem la una din mesele localului mătușii Rufina și, fără să mai spună vreun cuvînt, s-a apropiat de un tip care apăruse în cadrul ușii și se uita de parcă căuta pe cineva, poate chiar pe Motanul însuși. Nu-mi aminteam să-l fi văzut mai înainte prin biliard, deși avea un aer familiar care m-a făcut să mă îndoiesc de memoria mea. Eu, cu sticlele de bere desfăcute în față, nu știam dacă să mă servesc și să încep să beau sau dacă să-l aștept pe Motan. Acesta, țanțoș ca totdeauna, nici că putea să ofere un contrast mai mare cu tipul care vorbea fără să arate nici o emoție și se proțăpea drept, gesticulînd ușor cu o mînă, lent, dar emfatic. După ce a rămas cîtva timp în această poziție, Motanul i s-a așezat alături, i-a pus o mînă pe umăr și l-a condus spre masa noastră.

— Îl cunoști, nu-i așa ? mi-a zis Motanul cînd a ajuns în fața mesei. Asta a fost toată prezentarea. Tipul s-a așezat în fața mea, în locul pe care-l ocupase înainte Motanul, mi-a

surîs și m-a salutat de parcă m-ar fi cunoscut. Un asemenea procedeu m-a descumpănit puțin, dar asta a fost nimic în comparație cu ce mi-a spus Motanul după aceea :

— Auzi, Puștiule, acum am treabă. Simte-te în largul tău pînă mă întorc. Am plătit berea, nu-i așa ?

Am rămas interzis fără a mai putea reacționa și a-i spune că nu doream să mai zăbovesc. Dar nu am găsit calea să-i comunic că eu venisem doar pentru că aveam chef să-l ascult pe Motan ca să-mi vorbească despre jocul meu, despre cele mai bune lovituri ale mele, despre defectele mele și, în același timp, să mă învețe cîteva trucuri.

Pe drum, după cum se prezentaseră lucrurile, prevăzusem un taifas de toată frumusețea și eram dispus la orice, mai puțin la o ieșire ca aceea, deși el putea să-ți facă multe surprize. Lui nici măcar nu-i trecea prin cap că, lăsîndu-mă ca pe un salam pus la afumat, ar fi putut să mă supere. Niciodată nu putusem conversa deschis, așa cum făcea el și, dacă aș fi încercat să-i explic acest lucru vreodată, aș fi obținut ca răspuns doar un hohot vesel de de rîs, care nu aș fi știut dacă era pentru că o considera o glumă din partea mea sau pentru că nu înțelegea că cineva putea fi astfel sau, pur și simplu, pentru că el gîndea că eram un gogoman.

— Ți-a pierit cheful să bei ?

— Ce ? Ah ? Nu, nu-i nimic, hai să ciocnim, am răspuns puțin stînjenit și surprins. Deși

tipul abia îmi fusese prezentat, nu puteam fi prost-crescut cu el : putea să se supere sau să ia în nume de rău purtarea mea ; am încercat să fac faţă situaţiei cît mai bine posibil. În plus, cum părea atît de prieten cu Motanul, poate era cu adevărat şeful unui biliard pe care nu-l cunoşteam din alt cartier !

— Noroc, deci, mi-a răspuns pe un ton care mi s-a părut sec.

— Scuză-mă. Eram distrat... Auzi, nu te-am văzut prin sala asta niciodată. Unde joci ?

Cum el mă depăşea în vîrstă cu vreo zece ani, pentru început am dorit să compensez dezavantajul meu trăgîndu-l pe terenul cunoscut mie mai bine. Concentrîndu-mă mai mult asupra lui, am descoperit ceva propriu în persoana lui. Nu ştiam cărui fapt să i-l atribui : apucăturilor sale, felului de a gesticula, sau unui anumit aer vag familiar pe care nu-l puteam încă detecta.

— Imaginează-ţi că nu ştiu să joc, mi-a răspuns el.

— Nici un pic ?

— Deloc.

— Şi Motanul nu te-a ispitit niciodată ? O face mereu şi cu el totul pare aşa de uşor că...

— Ei bine, el mă provoacă oricînd are ocazia, dar nu e chip cu mine. Sînt dintre aceia pe care niciodată nu reuşeşti să-i molipseşti cu ceva.

— E măreţ Motanul, nu ?

El a surîs binevoitor şi eu am lăsat-o baltă. Pierderea încă a unui pic de teren nu mi-a

îmbunătăţit dispoziţia cu nimic. Totuşi, m-am forţat să continui conversaţia cît puteam de bine.

— Şi de unde-l cunoşti pe Motan ?

— Sîntem rude.

— Aha.

— Dar tu ?

— De pe aici, de la biliard !

— Serveşte-te, că se încălzeşte berea !

— Nu te-am văzut niciodată prin sala de biliard. Locuieşti departe ?

— Dimpotrivă, locuiesc chiar după colţul străzii.

— Şi aşa, nu-ţi place deloc jocul ?

— Nu pot spune că mi-ar displace, asta nu. Uneori mă opresc să observ, desigur, foarte rar. Pe tine nici nu te mai întreb dacă-ţi place, doar vii de atît de departe ca să joci.

M-am simţit şi mai jenat pentru că nu îmi plăcea să tratez subiectul originii mele şi, în plus, surprins de afirmaţia lui atît de categorică, în care nu încăpea nici cea mai mică umbră de îndoială. Cum de ştia ? Din fericire, chiar atunci el îl cheamă pe Gaspar şi îi ceru ţigări. Eu am profitat pentru a goli încă un pahar de bere.

— A juca este o destindere, i-am spus imediat vehement, provocator. Dacă nu ai făcut-o niciodată, nu ai cum să pricepi. Şi în plus, mai există mediul, partenerii... Totul este destindere. Asta, pe lîngă faptul că şi cîştigi nişte bănuţi, cînd ai baftă. Nu poţi cîştiga bani făcînd ceea ce-ţi place ! Nu crezi ? De asta Mo-

tanul se păstrează mereu proaspăt, plin de voioșie.

— Cred că înțeleg ce vrei să spui.

— Într-adevăr ? Ce bine ! Jocul, bășcălia, băutura și tot restul sînt o destindere. Nu cred să existe un alt loc unde să petreci așa bine.

— Mai există și alte cartiere. Al tău nu e așa ?

— Nu, nu. De aceea vin aici.

— Doar pentru asta ? Eu credeam... Dar nu are importanță. Fapt este că te simți și tu unul din cartier, nu-i așa ?

— Desigur ! De acum sînt al cartierului. Am pînă și poreclă. Nu i-am spus care, ar fi sunat prost să-i spun sînt „Puștiul", dar faptul de a fi încă o dată conștient de condiția mea în cartier m-a reconfortat. Situația lua o turnură mai suportabilă, cînd a explodat bomba :

— Cu ce te ocupi ? l-am întrebat distrat, la care el mi-a răspuns firesc :

— Sînt profesor.

La început am rămas mut și, fără să vreau, sîngele mi s-a urcat la cap. Apoi n-am putut să mă abțin să nu-i zic una de mamă Motanului pentru blestemata idee pe care o avusese. După aceea, totul a devenit confuz și îmi amintesc doar că el a spus :

— Dar lucrul acesta nu este atît de grav. Fiecare își cîștigă pîinea cum poate. Din cîte știu eu nu e un delict să fii profesor, mai puțin, desigur, pentru guvern.

Mă simţeam ridicol pentru că nu reacţionam altfel, dar nu aveam nici un motiv concret să o fac. Pentru mine dispăruse surpriza şi-mi rămăseseră întipărite pe faţă jena şi mînia, dar nu ştiam cum să le ascund. El, fără să arate că ar vedea efectul pe care îl produsese în mine răspunsul lui, a continuat :

— Ştiu că acum chiuleşti şi că pentru tine colegiul trebuie să fie ca ciuma, dar eu nu am nici în clin nici în mînecă cu treburile tale. Fiecare trebuie să aibă grijă de el. Dacă ţie îţi place să chiuleşti, treaba ta. Oi avea tu motivele tale. Dacă eu îmi cîştig pîinea predînd, de asemenea este pentru că am motivele mele. Dacă eu aş fi fost profesorul tău, era altceva, dar acum sîntem doi amici care ne răcorim un pic şi nimic mai mult. Noroc !

Eu am tras o duşcă bună dorind să iau viteză. Cumătrului nu îi lipsea dreptatea, dar nu puteam să i-o dau cu nici un chip. Era ceva care nu mergea pentru mine : nu mi se părea că lucrurile ar fi aşa cum mi le prezenta el, dar nu aveam nici contraargumente. Pe atunci situaţia mea la liceu era dintre cele mai proaste şi orice duhnea cît de puţin a şcoală mă întorcea pe dos, făcîndu-mă să reacţionez cu violenţă. Cu toate astea, acum eram paralizat.

— Trebuie să fie groaznic să fii profesor, am reacţionat în sfîrşit cu chef de a-l lua peste picior.

— Da, e groaznic, mi-a răspuns fără nici o fărîmă de jenă.

— Eu niciodată nu m-aş face profesor, am insistat împăunîndu-mă.

— E cel mai bun lucru pe care puteai să-l gîndeşti, îmi răspunse el, dîndu-mi apă la moară. Apropo, ce te-ai gîndit să faci cînd termini ?

— Dacă termin...

— E aşa albastră situaţia ?

— Mai mult sau mai puţin, am bătut eu atunci în retragere.

— Nu înţeleg, eşti la un pas şi e atît de uşor.

— Mai uşor decît să joci la o masă cu bile ?

Tipul tăcu, ezită şi apoi surîse forţat. Tocmai marcasem un punct în favoarea mea. Înainte de a continua, el dădu peste cap paharul cu bere :

— Ai dreptate, uneori nu este la fel de uşor pentru toţi. Dar nu cred că acesta ar fi cazul tău. Ceea ce nu înţeleg este de ce te opui propriei tale firi ? De ce ? Cui crezi că-i faci rău cu purtarea ta ?

Ceva se schimbase, o simţeam. M-am gîndit că o să înceapă să-mi predice ca Burduful şi atunci m-am pus în gardă. Prima mea intenţie a fost să acţionez ca întotdeauna : să iau lucrurile în rîs ; doar că, întrucît acum aveam libertate şi nu eram pedepsit dacă ziceam lucrurilor pe nume, am considerat oportun să mă eliberez de ce aveam pe suflet. De cîte ori Burduful mă urmărea ca să-mi ţină predici, să-mi vorbească despre sacrificiul dragilor mei părinţi, despre datoriile mele faţă de

ei, de viitorul meu și de ce bine ar fi dacă aş lua note bune, eu îmi păstram sîngele rece, tăcînd, dar răspunzîndu-i în gînd cu ocări peste ocări şi tot ce îmi trecea prin cap, deşi ştiam perfect că niciodată nu vor ieși la lumină. Dar acum era altceva. Era șansa mea !

— Sau poate că nu știu încă ce îmi convine mai mult, nu, profesore ? Abia cînd voi fi major, cu școala terminată și cu certificatul în care să se spună că am fost un elev bun, ei da, atunci aş putea să ştiu, nu-i aşa profesore ? Și pentru asta trebuie să fac tot ce îmi cer cei mari, de parcă nu aş avea nici mîini, nici cap. Trebuie să fiu ascultător, cuminţel şi educat, nu, profesore ?

— Aşteaptă. Nu am vrut să spun asta. Dacă o iei așa, consideră că nu am spus nimic.

— Dar cum trebuie să o iau, profesore ? De fiecare dată cînd îi ziceam „profesore“, o făceam de parcă-mi frecam limba să-mi îndepărtez un gust amar din gură.

El luă o ţigară și ridică din umeri, zîmbind ca mai înainte.

— Cum, profesore, spune-mi cum trebuie să o iau ? am inisistat eu.

— Las-o moartă, n-am spus nimic !

Am scuipat printre dinţi, cum îl văzusem făcînd de atîtea ori pe Motanul și de data aceasta mi-a reușit firesc. Am privit în jur și m-am ciocnit cu privirea de Vălătuc şi de Ilicel care tocmai intrau. Mă salutară, dar nu făcură gestul de a se apropia. Și mai înainte observasem prezenţa altor tovarăşi de joc, doar ca nici

unul nu păru interesat să împartă masa cu mine. Nu-mi rămînea altceva de făcut decît să-l aştept pe Motan.

— Studiezi la o şcoală de călugări, nu ? îmi zise de data aceasta și eu nu am mai fost surprins că știa și lucrul acesta. Eram pregătit la orice ar fi urmat. Tonul conversaţiei, purtarea lui, a mea... Totul era atît de ireal...

— Da, studiez la școală de călugări, am răspuns sfidător, ambalat la culme, dar și cu profesori. Oricum totul e un rahat.

Tipul mișcă doar din cap parcă gînditor și nu spuse nimic. Din privirea lui am observat că aştepta să continui și, atunci, eu nu mi-am pus frîu limbii :

— Asta e ceea ce am văzut mereu, asta e ceea ce știu. Cine știe cum oi fi tu, n-aș putea să spun, am admis ca să nu sar prea tare peste cal, dar eu niciodată nu am văzut altceva.

— La şcoala ta nu există sindicat ? a fost replica lui deconcertantă.

Pe moment am crezut că e o manevră ca să schimbăm subiectul de conversaţie, dar nu am găsit maniera să eschivez o întrebare așa directă.

— Sindicat ?... Sindicat. Nu știu, cred că nu. Adevărul este că... nu ştiu, i-am răspuns, dînd să-l întreb ce legătură ar avea cu școala.

— Dacă e așa, atunci îți dau dreptate.

— Ia, stai ! i-am spus. Odată a fost o agitaţie cam neobișnuită. Umblau zvonurile că dăduseră afară niște profesori sau că aveau de gînd să-i dea afară şi cineva a spus cuvîntul

ăsta. Nu sînt sigur, niciodată nu m-a interesat ce se petrece prin colegiu. Şi... aşteaptă. Cred că am mai auzit ceva în genul ăsta odată cînd am rămas consemnat după ore. Da, da, asta e.

— Cum aşa ? Povesteşte.

Am tras o duşcă bună în timp ce mă străduiam să-mi amintesc detaliile acelei după-amiezi din anul trecut cînd am rămas, ca de atîtea ori, pedepsit în fundul galeriei. Dar mai mult decît a mă sforţa să-mi amintesc cele întîmplate, mă sileam să rup o barieră pe care eu însumi o ridicasem fără să fiu conştient de ea. Evident, tindem mereu să dăm uitării momentele dezagreabile, cum, de exemplu, sînt toate pedepsele, iar cea de atunci putea să se situeze între cele de cea mai ingrată amintire. În alte împrejurări nu ştiu cum aş fi reacţionat sau care ar fi fost comportarea mea, dar în cazul prezent simţeam ca un fel de provocare la duel şi m-am pornit să înlătur această barieră. Cînd am reuşit, totul mi s-a înfăţişat ca o lovitură de bîtă.

Astfel, colegiul se golea din nou de şcolărime, care părăsea sălile de clasă ca o explozie şi, pe măsură ce rămîneam singur, o mînie surdă mă rodea din ce în ce mai mult pe dinăuntru. Era o mînie nu doar împotriva călăilor mei şi a nuielelor încasate, ci şi pentru că nu puteam evita o ruşinoasă melancolie contemplînd cu un nod în gît îmbulzirea zgomotoasă a elevilor, veseli şi însufleţiţi de apro-

piata întoarcere la casele lor, în intimitatea familiei. Ar trebui să-mi reprim pornirea de a da totul dracului și de a merge să mă schimb. Ce ar fi ieșit din asta ? Nimic, doar înrăutățirea lucrurilor. Nu aveam altă soluție : îmi rămînea doar să rabd, mi-am zis. Și apoi ce atîta grabă să merg acasă ? Cine dorea să alerge la poala mămichii sau pe genunchii tăticului ? Cine ?

Amiaza se apropia de sfîrșit, fapt anunțat nu doar de soarele palid care dispărea în cerul nebulos de sfîrșit de septembrie, ci și de calmul exasperant ce punea stăpînire pe mediul ambiant, odată sfîrșită forfota ultimilor elevi întîrziați și în prezența unor sunete imperceptibile în timpul orelor de clasă : un fluierat depărtat, coborîrea unor transperante, șuierul vîntului prin frunzișul arborilor, zgomotul ușor al unor pași furișați și grăbiți. Totul te îndemna să urci pe unul din zidurile curții, să iei o țigară, să o aprinzi și să lași să treacă timpul. Dar nu se poate, nebunule, ești pedepsit ! Așa am reacționat, întorcîndu-mă la realitate.

După prima senzație amară începe plictiseala, furnicături în mîini, disperarea de a nu avea la îndemînă un tac bun, o masă fără prea multe găuri și cu un rival oarecare, în plus o poftă nebună să mergi, să mergi, să dai tîrcoale neîncetat unei mese de biliard, ascultînd orice palavră a partenerilor de joc, indiferent ce ar fi fost.

Cum nimic din toate astea nu era posibil, m-am apucat să trec în revistă pe toţi curaţii colegiului, cîte unul de fiecare mătanie a rozariului, pentru a le pecetlui, după cum meritau, ticăloşia. În fundul galeriei unde eram, mă simţeam chiar în pîntecul bestiei infernale. În faţă : pavilionul locuinţelor, birourile administraţiei, camera portarului ; în spate : grădina cu flori şi cea de zarzavat, terenul de fotbal şi mai în fund, către stînga, sala de gimnastică, cabinele, vestiarele şi duşurile ; la dreapta mea : pavilioanele cursului secundar, apoi capela, garajul şi clădirea celuilalt pavilion, piscina încă neterminată ; la stînga : pavilioanele cursului primar şi mai departe terenurile de handbal şi baschet, lipite de pădurice. Şi din oricare din aceste locuri, în orice moment, apărea cîte un curat care mă privea cu aer reprobator.

Pe măsură ce amiaza înainta, am început să-l aştept pe Broscoi cu mai multă nerăbdare, nu pentru că m-ar fi lovit dintr-o dată dragostea de el, ci pentru că el era singurul autorizat să-mi ridice pedeapsa. Şi lucru curios : nu l-am zărit nici măcar o clipă făcîndu-mi de pază. Nu, şi nici pe altul ! Acum îmi dădeam seama. Era ceva nemaiauzit : nici măcar pe Burduf. Nu-mi aminteam alt caz asemănător pînă acum. Şi mai ales că nu existau alţi pedepsiţi ! Ce straniu era totul !

Prima mea decizie, în faţa acestei stări de lucruri, a fost să fac încetişor cîţiva paşi pentru a vedea ce se întîmplă. Nimic. Am înaintat

încă puţin pînă la uşa holului de primire, cea prin care intrarea principală comunica cu interiorul colegiului. Am privit în toate părţile şi am pus mîna pe clanţă cu multă atenţie. Am apăsat uşor de clanţă, dar mecanismul ei nu a dorit să-mi însoţească mişcarea şi nu a cedat. Clar, era încuiat cu cheia ! Ciudat, ciudat ! Am privit descumpănit în jur. Totul părea gol, dezolant, de parcă niciodată nu ar fi fost nimeni. O senzaţie stranie şi inexplicabilă de teamă sufocată începu să pună stăpînire pe mine.

Ce să fac ? Să caut pe cineva ? Da, pentru că nu pot fi plecaţi toţi, este imposibil. Asta le e doar bîrlogul, aici trăiesc. Dar, dacă mă prind că dau tîrcoale pe aici şi că am părăsit locul de pedeapsă ? Or să creadă că vreau să fug. Şi cîştigul meu ar fi atunci încă o grămadă de pedepse : poate o săptămînă întreagă consemnat ca acum, dacă nu şi mai rău. Cu ciuda pe care o au pe mine ! Suspect, cît se poate de suspect ; da, nu era ceva obişnuit. Ce s-o fi întîmplat ? Mă simt prins într-o cursă de şoareci. Cine ştie ce-or fi vrînd ! Sigur or fi aşteptînd să fac o gafă ca să-mi tragă o chelfăneală.

Dar cum nu puteam să rămîn acolo pînă în ziua următoare pentru a verifica ce intenţii au, am înţeles că trebuia să iau o decizie. Şi lucrul acesta trebuia făcut cît mai curînd. Se însera şi, dacă cineva ar fi avut de gînd să-şi arate mutra pe acolo, nu ar mai fi întîrziat mult să o facă. Nu-mi rămînea deci altceva de făcut decît să-mi iau tălpăşiţa cît mai repede.

Fiind închisă ușa de acces la holul principal, aveam doar două căi de a ieși : una prin garaj, dacă e deschis, și alta sărind zidul de vălătuci pe undeva înspre pădurice. Un clopoțel neașteptat m-a făcut să tresar. Ce oră o fi ? Ora rugăciunii Angelus a sunat de puțin timp. Asta înseamnă că toți merg înspre capelă și prin împrejurimi și atunci, nici gînd să folosesc ieșirea prin garaj.

Codoșii ! Dacă eu aș fi fost în balconul de sus al cerului, cu îngerii, arhanghelii și cu toată trupa, aș fi putrezit de atîta tămîiere. Cui i-o fi plăcînd cotcodăcitul lor neîncetat ? Și de unde or fi scornit că aceste cînturi pot să placă cuiva ? Nimeni nu le-o fi spus că dondăitul rugăciunilor și al predicilor e mai plictisitor decît îmblînzirea unei găini ? În fine, treaba lor ! Ce mă calcă pe nervi e că ei vor să-i facă și pe alții să intre în hora lor.

Am privit în jur : umbrele mi s-au părut amenințătoare, iar clopoțelul părea o chemare secretă și rea, o prevestire de răzbunare. Atunci mi-am revizuit în memorie toate isprăvile pentru a căuta motivul unor asemenea represalii speciale ; dar erau atîtea... M-am gîndit atunci cine ar putea fi capabil de așa ceva. Poate Broscoiul, care e sătul de indisciplina și răzvrătirea mea ; dar nu, nu, este așa de lipit de litera regulamentului că nu ar face ceva ce nu e trecut acolo. Străchinuță ? Nu. Cu atît mai puțin Burduful, a cărui slăbiciune sînt, de altfel... Nebunul ? La dracu' ! Ar putea fi Nebunul... Mă gîndesc nervos la toate cîte și

mai cîte i-am făcut, de fapt nu mai multe decît celorlalţi, doar că el nebun fiind... Asta e, sigur e el. Numai el poate fi. De ce o fi făcut-o ? Şi de unde mi s-o fi tras ? Niciodată nu mi-aş fi imaginat că ar putea reacţiona aşa. Dar fapt e că nu m-am gîndit la el, îmi ieşise complet din minte. Cine ştie unde a stat ascunsă amintirea asta şi de ce s-a ivit chiar atunci... Toţi eram tăcuţi şi morcoviţi din cauza pedepsei colective impuse atît de arbitrar, ca toate deciziile Nebunului, de altfel, şi cînd el s-a întors cu spatele la clasă într-una din plimbările lui frenetice prin clasă, mi-a scăpat un strigăt straniu : „Trăiască Durruti !“ rostit cu o voce schimbată, pe care nici eu însumi nu mi-o recunoşteam. Eu am fost cel mai surprins şi nu pentru explozia de rîsete din toată clasa, nici pentru că Nebunul şi-a oprit mersul şi s-a întors cu o faţă mirată, ci pentru că nu aveam idee ce provocase strigătul meu şi nici ce însemna el. Şi cînd Nebunul a sărit ca un energumen şi i-a făcut să încaseze nişte scatoalce pe primii pe care i-a întîlnit rîzînd în drumul lui, urlînd ca un animal să tacă din gură, bălmăjind blesteme nedesluşite, am înţeles că lucrul nu era, nu putea fi gratuit.

Toată clasa a tăcut speriată. Scotoalce ca cele pe care le-au încasat nefericiţii care au avut ghinionul să fie în drumul lui nu sînt de ici de colo. Dar răul mai mare era că Nebunul, roşu şi mînios cum nu-l mai văzusem vreodată înainte, ne privea unul cîte unul ca şi cum încerca să-l identifice pe responsabil,

deşi cu un aer absent, pierdut. După un timp, în care toţi ne vîrîsem nasul în cărţi, Nebunul, cu arterele gîtului umflate, cu o venă zvîcnindu-i în tîmpla dreaptă şi strîngînd pumnii pe care îi arăta tremurînd întregii clase, răcni : „Responsabilul, res... res...".

După ce am ieşit din clasă şi mi-a trecut frica, m-am apucat să caut originea acelei expresii cu un impact atît de mare. Unde o auzisem ? La cine ? Şi de ce simţisem impulsul să o spun cu voce tare ? Cu nici un chip nu putea fi întîmplătoare, după cum rezultatul pe care îl obţinusem îmi demonstra că o plasasem în momentul şi locul potrivit. M-am coborît astfel în labirintul memoriei, ulicioare nenumărate care se terminau în ziduri de care mă izbeam de fiecare dată. Pînă cînd în ziua următoare mi-am amintit, în sfîrşit, de la cine o auzisem : de la Maestrul Diego ! Maestrul Diego ! Sigur, cine dacă nu el putea fi cauza întregii poveşti. Atunci am fost conştient că trecuseră mulţi ani de la moartea mătuşii şi că nu puteam preciza în care moment îl dădusem uitării pe Maestru. Atunci, deşi trecuse puţin timp, am simţit că totul ţinea de un trecut îndepărtat. Dar nu m-am lăsat pradă dorului de acea epocă fericită, pentru că îndată ce am ştiut că fraza provine de la el, ca şi cum asta ar fi explicat totul, m-am simţit împăcat, începînd să mă gîndesc furios doar la posibilităţile de a-l enerva şi mai mult pe Nebun, cîntărind totuşi riscurile în cazul că mă prindea.

În ziua următoare, deşi mi-am zis de nenumărate ori că era un risc exagerat să repet isprava mea anterioară şi că nu merita osteneală, la ieşirea din clasă, în mijlocul dezordinei din curtea de recreaţie, nu am putut rezista tentaţiei de a repeta aceeaşi frază care provocase o aşa impresie zguduitoare data trecută. Cu această ocazie, în ultimul moment vocea mi-a jucat un renghi şi mă îndoiesc că ar fi fost auzită, întrucît nu a declanşat nici un rîset. Ba chiar am crezut că Nebunul nu mă auzise pentru că nu a reacţionat în nici un fel ; în tot cazul, nu am putut să-i văd expresia feţei pentru că eram aproape cu spatele la el şi nu ar fi fost recomandabil să mă întorc dintr-o dată cu faţa. Dar cînd un fior dezagreabil m-a străbătut, nu am ştiut cărui fapt să i-l atribui şi atunci m-am gîndit la una din privirile acelea pe care uneori le arunca Nebunul ca dintr-un puţ fără fund. Senzaţia a fost atît de oribilă încît m-am temut de tot ce e mai rău, dar cum nu a mai urmat nimic, am crezut că totul a fost fructul imaginaţiei mele înfierbîntate, un foc de paie. Pînă acum, desigur, cînd se năştea îndoiala. La amintirea proaspătă mi-am oprit alarmat mersul spre păduricea unde puteam găsi o ieşire. Şi dacă asta e ceea ce aşteaptă şi Nebunul — mi-am zis —, adică să mă îndepărtez de zona frecventă de lume ca el să mă aştepte în acest loc solitar, de unde nu se poate auzi nimic, chiar dacă îţi spargi pieptul urlînd ? Arborii, chinuiţi de vîntul dezlănţuit, păreau că dau

în vileag avertismente lugubre. Atunci mi s-a zbîrlit părul în cap. Nu ! Eu nu voi fi un iepure fricos. Niciodată ! Am căutat instinctiv cîteva pietre și cu mare greutate am găsit vreo două pe care le-am ținut strînse în mîinile mele transpirate.

M-am întors imediat în galerie. Aici am înaintat de la o coloană la alta cu infinite precauții. Înainte de a face fiecare pas priveam în toate părțile. Deodată am auzit un zgomot îndepărtat. De unde venea zgomotul am observat pe cineva mișcîndu-se, aparent de la capelă înspre sala de mese. Din cauza distanței și a întunericului, nu am reușit să disting persoana și am continuat să rămîn cu auzul încordat la orice zgomot de pași. Deodată ceva m-a îndemnat să mă ascund în grădinița ce dădea în spatele sălii de mese, dar nu era decît o alarmă falsă. Acolo, între boscheții de rodii, mi-am dat seama că aveam posibilitatea de a mă apropia de ferestre ca să zăresc în vreun fel dacă nu era printre ei blestematul de Nebun. Doar așa puteam să mă calmez puțin, o știam, și să încetez de a mă simți ca o vită dusă la tăiere. Ce fac dacă mă surprind ? Deh, la dracu' totul ! Una peste alta, oricum tot am sfeclit-o. Mai rău ar fi să nu fac nimic și, cum pînă la urmă tot acolo ajung...

Am auzit o psalmodiere familiară. Iar se roagă, codoșii ! Nu știu să facă altceva decît să se roage. Abia ies din capelă și dă-i iar cu morișca ! M-am apropiat, puțin mai mult de ferestre și am aruncat o privire. Sala de mese

se afla la un nivel mai jos decît grădina unde eram pitulat și am putut vedea cum erau așezați călugării la mesele lungi din încăpere, pe care era din loc în loc cîte o sticlă de apă minerală, una de vin și diferite feluri de pîine. Din cauza rapidității ocheadei nu am putut detecta dacă erau toţi prezenţi. M-am apropiat atunci de un arbust și din umbra lui am putut recunoaşte mai uşor pe participanţi, ba chiar puteam să-i aud ce vorbesc, deși nu înțelegeam tot ce se întîmpla :

„...Considerația față de marele reverend, Vicarul Provincial al ordinului nostru, Clemente Triana, sosit de puţine zile din patria noastră iubită..."

Asta era, clar. Asta o să-i facă cu ou și cu oțet și ei acușica încep să-l pupe în dos, unul cîte unul, în numele Sfintei Treimi.

„...O prezență demnă de respect care ne onorează și ne umple de bucurie. Acum cu venirea sa, se va proceda la citirea unei scurte informări a principalelor evenimente din luna ce e pe sfîrșite. Apoi vom da curs bucuriei noastre pentru prezența sa între noi care..."

E sau nu e vocea Broscoiului ? Vorbește de parcă și-ar fi uns cu marmeladă fiecare cuvînt sau de parcă l-ar gîdila sub gușă cu o pană.

„...Construcția noului pavilion prin mila Divinului Creator. După opinia inginerilor, continuînd în ritmul de acum se vor încheia lucrările înainte de termenul prevăzut, ceea ce va fi în beneficiul tuturor ţinînd cont că pu-

tem deja să fim siguri de funcționarea lui în anul următor..."

Ca să vă umple mai mult buzunarele și ca să trăiți pe picior mare, să vă umpleți burțile și așa mai departe. Codoșilor!

„...A Părinților ne-a făcut cunoscut că finanțarea acoperișului sălii de gimnastică e aproape un fapt împlinit. Cu această ocazie, avem plăcerea să recunoaștem munca excelentă a doctorului Carlos de la Borda și a doamnei Rebeca Echegaray, văduvă Chapmann, vechi și buni prieteni ai congregației noastre..."

Unul e un codoș și cealaltă e o tîrfă. Și cîte or să mai primească ei! Nu doar în bancnote, desigur, pentru că amîndoi sînt de-o teapă!

„...Campania josnică dezlănțuită de cîteva ziare din capitală va fi neutralizată peste puțin timp. De curînd, Ministerul Educației ne-a reafirmat sprijinul său necondiționat. Într-unul din paragrafele adresei care ne-a fost remisă chiar în dimineața aceasta, se spune textual: «Această campanie dezlănțuită din interese obscure împotriva instituțiilor de cel mai solid prestigiu moral și religios se va termina imediat. Va fi prezentată o moțiune în acest sens în cea mai apropiată ședință a Consiliului de Miniștri.» Și cum nici nu se putea altfel, „Consiliul de Părinți va da publicității un comunicat în sprijinul instituției noastre..."

Nici cu o tonă de deodorant nu s-ar putea ascunde putreziciunea lui.

„Să semnalăm că profesorii au renunțat la absurdele și nechibzuitele lor pretenții, ca o

consecință a măsurilor înțelepte, energice și oportune adoptate în ultima noastră întrunire. În consecință, în timpul rămas din acest an, și sperăm că și pe viitor, nu se va mai auzi nimic despre abominabila idee a sindicalizării, care pricinuiește gînduri atît de funeste și nefericite..."

— Moaș-sa pe gheață ! m-a întrerupt ruda Motanului cînd am ajuns la această parte a relatării și reacția lui mi-a stîrnit curiozitate și o ușoară simpatie, în ciuda îndoielilor și temerilor mele privind persoana lui.

— Scuză-mă,și apoi ? Apoi ? mă îndemnă Proful văzînd că am tăcut.

Apoi nimic, pentru că atunci chiar am auzit un urlet grozav care mi-a ridicat părul măciucă. Cîinii ! Uitasem că noaptea îi slobozeau și atunci „se salvează cine poate". Mi-am amintit cu groază de zvonurile referitoare la comportamentul lor feroce : odată au sfîșiat-o și au devorat-o pe jumătate pe una din caprele alpaca ce scăpase din țarc, iar altădată i-au făcut seama unui sărman hoț care se furișase fără să știe ce-l așteaptă. În momentul acela mi-am pierdut sîngele rece și cuprins de disperare am fugit către intrarea principală gata să deschid ușa chiar și cu lovituri de picior. Trebuia să ies. Din fericire, a apărut portarul care, văzîndu-mă cu așa o față, împotriva obiceiului său, m-a lăsat să ies din locul acela blestemat, fără prea multe întrebări.

— Nu ştiu prea bine, i-am răspuns, trecînd sub tăcere ruşinat partea asta a istorisirii, dar cum deja ţi-am spus, cred că aici s-a sfîrşit chestia asta cu sindicatul pentru profi, pentru că niciodată nu am mai auzit nimic de genul ăsta. Ah ! Se spune că în anul următor au zburat nişte profesori, trei sau patru, nu ştiu bine ! Tu nu-i cunoşti îndeaproape pe curaţi, dar eu îi ştiu ce blestemaţi sînt, şi te asigur că nu înţeleg de glumă. Acum spune-mi, ce e povestea asta cu sindicatul ? E important ?

— Foarte. Cel puţin acum, pentru corpul didactic este de o importanţă vitală. Organizarea în sindicate este singura manieră de a ne apăra de exploatare, de a nu ne lăsa batjocoriţi în fiecare zi mai mult, tot mai mult. Asta, desigur, pe lîngă alte obiective foarte importante.

— Vrei să spui cu asta că profii sînt ceva deosebit faţă de călugări ?

— Desigur.

— Eu nu cred. În colegiu profii sînt la fel de ticăloşi ca şi ceilalţi. Ba unii îi şi întrec.

— În ce colegiu studiezi ?

— Ce legătură are cu asta ? Poate fi oricare, peste tot sînt la fel ! Eu nu studiez din propria mea voinţă într-un colegiu de călugări. Mi-ar fi plăcut mai mult să studiez într-o Unitate Şcolară Statală.

— Ascultă, dacă eu aş preda într-un colegiu ca acesta sigur că nu aş simpatiza cu cîrdul de puişori care studiază acolo şi nu mi-ar lipsi pofta de a-i lua în tărbacă. Poţi să fii sigur că nu spun asta pentru tine. Mai mult, nu

cred că toţi profesorii au aceeaşi motivaţie. Sigur, trebuie să fie mulţi lingăi şi slugarnici, dar dacă au existat la un moment dat unii dispuşi să formeze un sindicat, sînt convins că cel puţin aceştia merită să fie consideraţi oameni. Treci cu vederea că sînt profesori şi vei vedea cît este de diferit atunci faptul. Gîndeşte-te că tu eşti elev într-un colegiu de călugări şi totuşi eu nu te-am tratat în mod preconceput ca pe orice puişor.

Un sentiment confuz de ruşine, jenă şi mînie împotriva a nu ştiam ce, m-a făcut să mă înroşesc. Simţeam că îşi bătea joc de mine, dar că în acelaşi timp, avea dreptate. Atunci nu puteam nici măcar să bănuiesc că, deşi fără să fiu conştient de asta, începea să se năruie încrederea nelimitată în infailibilitatea mea, în siguranţa absolutei justificări a fobiilor şi ranchiunelor mele. Un profesor să mă facă să văd ceea ce se petrecea sub ochii mei, fapte pe care eu nici nu le bănuiam ! Un profesor să-mi folosească propriile argumente chiar împotriva mea ! Un profesor, rudă cu Motanul, care îşi descărca sufletul mie !

IV

ÎN DRUM SPRE PIAŢA SAN MARTIN, burniţa azvîrlită de vînt din belşug, ca o pulbere fină, mi se prindea în băşicuţe mărunte, de ţesătura veşmintelor. Frigul şi o tensiune

stranie îmi făceau pașii mai rigizi și mai obosiți. În piață, același spectacol ca totdeauna: turiști galeși acostați de lustragii; palavragii, mimi și predicatori înconjurați de grupuri de șomeri, curioși și trecători, mici vînzători de gumă de mestecat, de biscuiți și alte fleacuri, oferindu-și plictisiți marfa; reviste și cărți vechi, înșirate pe pămînt, șiruri de oameni traversînd piața în toate direcțiile, unii grăbiți, ocolindu-i pe trecătorii gură-cască și pe hoții de buzunare, alții preumblîndu-se alene ca amețiți, oprindu-se la fiecare pas. Sclipirea anunțurilor din vitrine, a magazinelor de sub galerii, a cinematografelor și a automobilelor emanau o fosforescență apoasă și m-am simțit mai mult ca oricînd cufundat într-un acvariu.

Am luat-o pe Belén și, fără să-mi dau seama, m-am trezit cu o carte în mînă într-o librărie. Am lăsat-o din mînă aproape fără să mă uit la ea și am luat alta și apoi alta la întîmplare și fără chef. Nu eram în căutare de ceva de citit; cu tot materialul pe care îl strînsesem la pensiune; în plus nu credeam că atmosfera s-ar fi primenit suficient pentru a mă putea dedica lecturii în pace. În piață se mai simțea doar un ușor miros rezidual al gazelor și, poate, acum era la fel și în pensiune. Răul consta doar în acel: „poate".

Nu aveam intenția să cumpăr nimic, doar că avînd atît timp la dispoziție puteam face acest lucru la fel de bine ca orice altceva. Am răsfoit la întîmplare o carte și încă una, privind din cînd în cînd cum erau plasați vîn-

zătorii, instinctiv, ca un reflex al altor timpuri. Dacă aș pofti, aș lua-o, chiar acum pe asta și ei nici măcar n-ar băga de seamă, mi-am zis dintr-o dată. Dar nimic nu era ca pe vremuri și am pus volumul înapoi în raft. Toată ziua mersesem refăcînd aceleași drumuri ca altă dată prin locurile de totdeauna, făcînd lucruri care cu ani în urmă mi-erau obișnuite și, totuși, simțeam că ceva nu era la locul lui, ceva nu se lega. Ești în afara jocului, mi se păru că îl aud pe Motan. Ceva îți lipsește, Puștiule.

„Contemplarea numerelor care se înlănțuie ca notele pe portativ sau ca amanții în îmbrățișare, universul ca o liră, ca un arc și geometria învingătoare a zeilor..." Ce conține cartea asta e o nebunie, o aiureală, mi-am zis. O fi vreun gogoman să o cumpere? Sigur că da: niciodată nu ducem lipsă. Și la prețul ăsta! Îți vine să o șterpelești doar ca să-i faci în necaz proprietarului, să se învețe minte să vîndă tîmpenii. Dar nu... nu e chip... iar, a trecut ăla. Ceva se schimbase iremediabil din vremurile vînzătorului acela pe care-l fraieream în fiecare joi și duminică. Mi-am amintit atunci ca pe ceva foarte îndepărtat prima oară cînd eu am șterpelit o carte.

Îmi amintesc că nu intrasem niciodată înainte într-o librărie, exceptînd pe cele cu manuale și rechizite școlare, dar nici atunci cu scopul de a cumpăra. Unica mea experiență în ceea ce privește cumpărarea și vînzarea de cărți

se reducea la achiziționarea unei enciclopedii făcută de tatăl meu. Într-o bună zi, el apăruse cu un tip cu aspect de funcționar perfect, care a înșirat pe masa din sufragerie o serie de broșuri din hîrtie bună cu multe fotografii în culori. I-am lăsat rîzînd și împărțind o sticlă de vin apărută cine știe de unde. În ziua următoare am surprins finalul unui reproș al mamei, unul din acele reproșuri care pentru bătrîn nu însemnau nimic mai mult decît un motiv de glume sau de mînieri subite și trecătoare. Prezența enciclopediei în casă s-a făcut evidentă pe o cale mai neașteptată : masa din sufragerie. În ziua ce a urmat vizitei febrile căreia bătrînul și fratele meu îi acordaseră tot respectul, în timpul micului dejun bătrînul a înlocuit obișnuita lectură tăcută a ziarului cu o lectură cu voce tare a unor paragrafe, întreruptă de comentarii și exclamații constante, dedicate dietei alimentare a băștinașilor din Noua Guinee, obiceiurilor lor și deprinderilor lor cotidiene. În ziua următoare a fost vorba despre sărbătorile religioase din Evul Mediu și despre dansurile nupțiale la quetzal și pasărea liră ; în altă zi despre calendarul perpetuu Moret, despre vîrsta pămîntului și despre bătăliile lui Napoleon ; apoi au urmat teme din ce în ce mai diverse, dar din ce în ce mai scurte : lectura unui rînd sau două, comentariul neglijent al unei fotografii sau al unui desen. Dar prezența enciclopediei nu a fost evidentă doar în acest cadru, pentru că bătrînul nu pierdea nici o ocazie să ne plaseze

mie, lui Pancho și chiar bătrînei, întrebările cele mai insolite în momentele cele mai neașteptate. Ea, în baie : „Lasă-mă în pace, Adrian, ce știu eu cine erau acei boxeri chinezi sau cum îi chema ?“ El își ascundea cu mare greutate bucuria pentru încurcătura sau pentru tăcerea stînjenită pe care o provoca, declamînd cu un aer de superioritate și condescendență : „Trebuie să citești, trebuie să citești“, sau „culturalizează-te, fato, încă mai e timp“. În cea de a doua săptămînă, asaltul a început să scadă în intensitate și în curînd ziarul și-a reluat locul tradițional, iar întrebările au fost înlocuite prin simple îndemnuri de a profita de binecuvîntata enciclopedie „că pentru asta am cumpărat-o, pentru că cel mai bun lucru pe care pot să vi-l las este cultura, știința“, spunea el. Fratele meu, întotdeauna mai dispus să-i facă pe plac, se prinse în joc ; eu, în silă, mai mult ca să nu mă mai bată la cap decît pentru alt motiv, am răsfoit cîteva volume. În prima lună, spre sfîrșit, și-a făcut apariția un personaj care în curînd urma să ne devină familiar : Încasatorul. Bătrînul, poate că își aștepta proaspătul prieten, care dispăruse repede, sperînd să-l convingă să amîne plata pentru o ocazie mai bună, sau poate că, pur și simplu, uitase ceva atît de prozaic ca plata ratelor unei enciclopedii. Cert este că ziua aceea a fost punctul de plecare al unui lung lanț de amînări, de veniri și plecări ale încasatorului, de discuții, amenințări, uși trîntite și, de asemenea, începutul unei totale schimbări

a comportării bătrînului referitor la enciclopedie. În acest punct, nu doar că nu o mai citea, ci, chiar în rarele ocazii cînd o menţiona, o făcea cu neplăcere, chiar cu ură. Nici pe noi nu ne mai îndemna să o citim, ne spunea numai : „Ce se întîmplă ? Pentru ce credeţi că am cumpărat-o ? Pentru voi m-am băgat în problemele astea şi voi nu profitaţi. Nerecunoscătorilor !“ Totul s-a terminat într-o vineri, cînd el a venit mai ameţit decît de obicei, în toiul unui monolog împotriva a toţi şi a toate, a înhăţat volumele şi într-un moment de maximă furie, unul după altul le-a aruncat în stradă, în faţa privirilor îngrozite ale bătrînei, care abia ţinîndu-şi lacrimile a ieşit pe furiş să le strîngă şi să le ascundă din ziua aceea într-o cutie de lapte Gloria, legată cum se cuvine şi vîrîtă printre bulendrele vechi din garaj.

Profitînd de lecţie, prima dată cînd eu am călcat într-o librărie, mi-am pipăit în fiecare clipă bănuţii adunaţi cu mari eforturi şi mă simţeam în acelaşi timp important, dar şi nervos. Îmi imaginam că imediat ce puneam piciorul în magazin se va apropia de mine un vînzător care, plin de solicitudine, înainte ca eu să deschid gura, mă va invita să trec în revistă cîteva exemplare din cele mai bune existente, din acelea cu fotografii în culori şi desene, legate în piele sau în pînză, fără să admită nici o întrerupere, deschizînd paginile cu delicateţe şi proclamînd binefacerile culturii, iubirea de artă şi ştiinţă, în timp ce eu,

din ce în ce mai nerăbdător, aș căuta o clipă de tăcere, un respiro, pentru a-i spune că nu eram interesat de genul ăsta de cărți. Vînzătorul, reacționînd, va zice :„ Știu, ceea ce vă trebuie dumneavoastră este un manual bun de istorie, de geografie sau de lingvistică", moment în care eu aș profita pentru a striga în pragul disperării : „Nu, eu doresc Manifestul !" Cu toate acestea, cînd am intrat nimeni nu a părut să mă bage în seamă și cînd m-am îndreptat spre un vînzător, acesta, deși observase intenția mea și deși eram la cîțiva pași de el, a alergat în întîmpinarea unui bătrîn care tocmai intrase. Atunci m-am apucat destul de supărat să caut pe cont propriu un exemplar din Manifest. Am răscolit aproape toată librăria, din raft în raft, scotocind și cotrobăind peste tot, în sfîrșit, l-am găsit. Am înaintat spre casă, fără să știu nici cum să duc cartea : să o apuc cu amîndouă mîinile sau să o iau cu vîrful degetelor sau, pur și simplu, să-i sprijin cotorul în palmă. Am vrut să solicit ajutor, dar vînzătorul trăncănea cu o călugăriță și am ascultat cifre de mii de parale și procentaje de reduceri și comisioane. M-am dat la o parte dezgustat și, fără să știu, m-am trezit la ușa magazinului. „Să se spele pe cap !", mi-am zis, am făcut stînga împrejur și am început să mă îndepărtez. După acest prim demaraj mi-a venit să mă întorc, dar nu era posibil fără să-mi creez cine știe ce probleme. Mi-a venit apoi un chef nebun să o iau la goană, dar din fericire mi l-am dominat, deși

cu prețul unor mari eforturi. Cînd am fost în afară de pericol, după multă vreme, văzîndu-mă cu cartea fără să fi fost necesar să plătesc nici un șfanț, m-a apucat un hohot de rîs nestăvilit. Era un rîs feroce, pe cale de a deveni isteric.

A doua oară a fost ceva complet diferit : nu aveam bani și am intrat doar ca să mă uit la cîteva paragrafe din cartea pe care mi-o recomandase Proful, ceva cu privire la Marele Marș, îmi amintesc. De la lectura cîtorva rînduri am trecut la lectura unui paragraf întreg, apoi a altuia și după aceea a unei pagini întregi. Mereu îmi ziceam gata ajunge, pune-o înapoi în raft. Dar nu puteam. Simțeam nevoia urgentă de a o poseda, de a nu o mai lăsa pînă nu termin ultimul rînd. Nevoia a fost atît de puternică încît, pur și simplu, am ieșit cu cartea, nu într-un mod inconștient ca prima dată, pentru că acum știam ce făceam, ci dînd ascultare unui impuls incontrolabil. De această dată nu m-am mai îngrijorat că puteau să mă vadă, ba nici nu m-am gîndit la ce s-ar fi întîmplat dacă mă prindeau. Nici nu mi-a păsat. Am luat doar cartea așa cum un animal de pradă își prinde victima. Ce mai, am șterpelit-o fără s-o lungesc prea mult !

După această a doua oară a trebuit să mă gîndesc la ce voi face în viitor. Necesitatea mea de lectură devenea tot mai imperioasă, iar banii de-abia îmi ajungeau să cumpăr cîte o carte, două, la mari răstimpuri, și dintre cele mai ieftine. Cu Biblioteca Națională nu

mă împăcam: pe lîngă faptul că nu aveau aproape nici un titlu din cele care mă interesau, gălăgia puştimii şi atenţia detestabilă a personalului mă goniseră din sălile ei; fără să mai punem la socoteală că toaleta era infestată de homosexuali. Ce altceva puteam să fac decît să iau cărţile fără să le plătesc, să le expropiez, cum era moda să spui? Nu aveam nici o alternativă. Că era rău să faci aşa ceva? Îmi ziceam: rău pentru cine să fie? Pentru sărmanii proprietari ai librăriilor care se căptuşesc cu parale comercializînd orice se vinde bine? Pentru fiecare carte bună există totdeauna şi o cantitate incalculabilă de maculatură. Niciodată nu am intrat în librăriile mici. Riscam să pună laba pe mine? Dar, oare nu riscam şi scriind lozinci pe pereţi sau participînd la întruniri? Nu mai puteam prelungi la nesfîrşit o asemenea situaţie. Nici nu era nevoie, o voi duce pînă unde voi putea. Nu voi reuşi mereu să ies la liman? Asta rămînea de văzut.

Am pus în practică această hotărîre, fără să mă consult cu Proful, căci el era uneori atît de rigid încît n-am vrut să risc să nu-mi dea voie, am reuşit la un moment dat să o transform într-un lucru perfect normal, un risc pe care mi-l asumam din cînd în cînd, un obstacol cam la fel de dificil ca şi cîştigarea unui rămăşag la biliard, un fel de provocare între vînzători şi mecanismele lor de vigilenţă şi abilitatea mea de a-i trage pe sfoară. Activitatea aceasta a sfîrşit în curînd prin a se converti

într-un obicei automat, în asemenea măsură încît am început să iau nu doar cărțile pe care le citeam imediat, ci și pe cele care credeam că îmi vor folosi în viitor sau care i-ar putea interesa pe tovarășii mei sau pentru oricare alt motiv ce mi se prezenta pe moment. Pînă cînd, într-o bună zi, a dispărut vînzătorul principal din librăria mea favorită, cel pe care de atîtea ori îl trăsesem pe sfoară. La început nu l-am mai văzut : putea fi în depozit făcînd cine știe ce treabă. Dar cînd mi-am dat seama de prezența unei fete noi, am înțeles că nu era vorba de ceva întîmplător. Așadar, nu era în concediu, cum dorisem să cred într-un prim moment, nici, cu atît mai puțin, nu-și găsise alt servici mai bun, și nici nu plecase voluntar pentru vreun motiv de altă natură. Pur și simplu îl concediaseră ca ineficient sau, poate cine știe, suspectîndu-l pentru evidenta și sistematica dispariție de cărți, după cum am putut constata. Știrea mi-a cutremurat podeaua sub picioare și am simțit cum mă cuprinde o depresiune psihică. Făcusem o porcărie ! Tipul poate că era tată de familie, fiu sau frate care îi ajută pe ai săi să pună ceva în oală sau, pur și simplu, cineva care avea nevoie de slujba asta, iar eu i-o zburasem. Și atunci s-a dărîmat toată schelăria pe care o construisem cu atîtea eforturi. Am devenit conștient că motivele care mă conduseseră la situația asta fuseseră înlocuite de aspectul pur sportiv al acțiunii. În fața acestei situații mă aflam nepregătit, fără apărare și sprijin. Consecința

imediată a fost pierderea încrederii în mine însumi, în caracterul inofensiv al acțiunilor mele, în înfailibitatea mea. De atunci mi-a dispărut credința în mîna mea — cum ar fi spus Motanul — și nu am mai putut să șterpelesc nici o carte din librăria aceea sau din alta. De atunci înainte nici măcar nu am mai fost tentat să repet figura, cel puțin pînă în această sîmbătă cînd răsfoiam carte după carte ca să-mi omor timpul.

„Intelectualismul său născut, deșteptarea sentimentelor amoroase și lupta pentru a nu se supune delirului religios al maeștrilor săi iezuiți, sînt relatate cu măiestrie..." Drace !, am rostit aproape cu voce tare. Cartea părea că-mi saltă în mîini. Am strîns-o cu mai multă forță ca pe un pește abia prins. Am tras de șnurul care servea de semn de carte și am deschis la o pagină la întîmplare : „Să trăiești, să greșești, să cazi, să triumfi, să creezi din nou viața cu materia vieții !" Suficient, la dracu' ! Trebuie să o citesc. Da ! Nu-i chip de întors ! Orice s-ar întîmpla, acum am un motiv. Trebuie să o fac, altfel mă asaltează un șir nesfîrșit de remușcări și îndoieli. Acușica, așa !... Dar nu pot, șovăi. Mă paralizează ceva. Trebuie să fac pe prostul, să o pun la loc pe raft. Mă întorc, privesc încă o dată în jur și mă decid : cum se prezintă ocazia, jap ! Așa, acum ! Gata. Curat lucrat. A fost o mișcare impecabilă, ca în vre nurile mele cele mai bune, aproape un fleac, un moft. Fără să mă sinchisesc

că vînzătorul era pe aroape. E mai bine aşa, dacă nu, unde aş fi sfîrşit ? Şi acum calm, trebuie să-mi stăpînesc pofta de a ieşi în fugă, de a ţîşni ca din puşcă şi de a nu mă mai opri pînă în bîrlogul meu. Picioarele intră în acţiune, coapsele, mîinile, pînă şi stomacul ! La dracu' ! Cineva m-a văzut. M-a văzut şi-n ochi îi citesc dezaprobare, descumpănire, mirare, teamă. Va vorbi ? Îi susţin privirea dacă nu e rău, îl intuiesc. Se va apropia de vînzător să-i spună ce a văzut ? Dacă eu cobor ochii, mă pun în mîinile lui. Privirea nu îi este pe deplin dură : este în ea ceva mai mult decît dezaprobare, poate teamă. Da, asta s-ar putea să fie ! Şi atunci ? Dacă ies, poate să profite şi să vorbească, dar ceva îmi spune că în prezenţa mea nu va îndrăzni. Dar nu pot să rămîn la infinit în librărie, dimpotrivă, trebuie să o întind cît mai repede. Trebuie să fac ceva, rapid, să mă dezbar de amorţeală: Mi-e frică ? Da, pentru că poate reacţiona în orice moment. Dar şi ea, moartă de frică, se gîndeşte că dacă sînt un delicvent pot să-i fac rău. O privesc mai fix schiţînd un gest obraznic, dar ea îmi aruncă o privire indignată. Atunci mă decid. Asud. La naiba, asta-i frică curată ! Fiecare pas e mers pe smoală încinsă. Uşa, ieşirea. Încă cîţiva paşi şi sînt afară. Iar îmi vine să ţîşnesc ca din puşcă. Dar nu. Îmi mişcam şoldurile sub imperiul unui singur ordin : aleargă, aleargă, iepuroiule. Ce aştepţi, să te înhaţe ? Dar nu. Aş dori să fiu numai picioare, deşi

asta ar fi mai rău. Ea nu iese, clar. Și de ce ar face-o ? Acolo e în siguranță și acuși propabil, că mă toarnă vînzătorului și proprietarului. Acum da, știu că am încurcat-o. Să fug ? Cu denunț și martori, cu tot tacîmul. Borfaș, prins cu mîinile în sac va spune știrea din ziare. Pungaș, delicvent, hoț, răufăcător ? Asud ca un porc. Mai rău e că nu am bani să-i plasez sticletelui ca să nu mă pună la popreală. Ei și dacă n-am, ce importanță are ? Încă un pas, încă unul și nimic. Altul. De ce zăbovește atît ? Cel puțin dacă aș putea să arunc cartea sau să o ascund ; cu atît mai mult, nu pot să fug. Asta chiar că nu pot să o fac. Niciodată nu trebuie să o faci. Poate că nici nu m-a turnat. Nici măcar nu va trebui să trec prin ce a trecut băiatul acela azi-dimineață. Ce piază rea mi-a fost ! Cucuveaua răuprevestitoare ! Din fericire, am scăpat doar cu o spaimă. O spaimă bună.

Ah, uite-o. Drăgălașă puicuța ! Drăgălașă și cumsecade. Trebuie să-i mulțumesc, mi-am spus entuziasmat. Ce surpriză, descumpănire, dezaprobare și teamă erau în ochii ei ! Trebuia să o ajung din urmă după ce se va depărta de librărie. Am ieșit din ascunzișul meu pregătit să nu o pierd din vedere. Iat-o cu pachețelul de cumpărături frumos făcut, mergînd cuviincios, mișcînd din fundulet cît se poate de onorabil, cu năsucul adulmecînd atmosfera cu un aer de iepuraș, un aer pe care eu îl tulburasem cu fapta mea urîtă. Cîte lucruri treceau prin ochii ei într-o clipă ! Păreau a-mi spune

„Ar trebui să-ți fie rușine, pierdevară ce ești, iresponsabilule !“ Desigur că niciodată nu și-ar fi imaginat că unul cu aspectul unui băiat de familie bună este capabil să șterpelească o carte. Un hoț ar trebui să fie urît la chip, cu aspect hidos, așa se gîndea ea. Oh, ce greșeală ! Una din regulile principale pentru a avea succes este tocmai să fii atent la fațadă, să te prezinți cît se poate de bine, ca și cum te-ai duce să faci o fotografie. Dar era o prostie să mă învîrt în jurul unor lucruri evidente, important era să mă gîndesc cum să mă justific, și pentru asta trebuia să o ajung din urmă, să o abordez fără să o sperii. Ea mergea grațioasă, cu frumoasa ei coamă unduindu-se în mers. Îmi plăcea, nu puteam să o neg. Și cum nu am văzut-o nici o clipă întorcînd capul, m-a surprins că deodată a început să meargă mai zorită, încît părea că vrea să se evapore, ceea ce eu nu aveam de gînd să permit. Mai întîi trebuia să îi vorbesc și să-i explic comportarea mea. M-am grăbit și m-am apropiat plasîndu-mă în rînd cu ea. Ea a grăbit pasul mai tare, agitată, dar nu mă costa nici un efort să mă țin în pas cu ea. Greul consta în cum să-mi încep conversația, în ce să-i spun. N-am fost niciodată îndrăzneț cu fetele și mai rău era că situația se prezenta deosebit de complicată : micuța probabil că era un pic speriată, ca să nu mai vorbim de neîncredere, în timp ce eu eram așa zăpăcit încît, după ce am mers peste jumătate de stradă lîngă ea, abia am fost capabil să bălmă-

jesc tont un salut. În curînd ea a început să capete treptat tot mai multă încredere și năsucul ei pistruiat se strîmba cu dispreț. Eu mă simțeam din ce în ce mai stîngaci, mai nerod, în timp ce ea cîștiga în grație și dezinvoltură. Era evident că trebuia să-i spun ceva imediat, dar nu numai că nu-mi venea nici o idee, ci chiar limba mea refuza să se desprindă de cerul gurii. În consecință, am început să-mi pierd curajul pînă cînd, în final, am rămas în urmă, învins, tentat să dispar.

Mergînd cu cîțiva pași în urma ei, mă simțeam frustat, amintindu-mi de o serie de înfrîngeri în materie. Niciodată nu am fost atît de aproape pe punctul de a acosta o fată și, în acel moment nu am făcut nimic. Nu mai rămăsese nici urmă din micul avantaj ce-l obținusem asupra ei. Puștoaica a traversat atunci bulevardul Abancay și eu m-am înviorat, pentru că, dacă o lua pe una din străzile din jurul pieții centrale, unde era mare aglomerație, puteam să o pierd definitiv. Am luat-o la fugă, ajungînd la cîțiva pași în spatele ei. La un moment dat, buluceala mulțimii, din care ea nu putea ieși cu ușurință, m-a situat doar la un pas distanță. Un iz de parfum m-a atins !

Ce miros ! Imediat ea a încercat din nou să se piardă din vedere. A luat-o pe Aleea Huallaga, în direcția Pieții Italia, și eu în spate, fără să îmi mai pese de scuze sau de recunoștință pentru gestul ei ; doream doar să mai respir iar parfumul ei, să mă îmbăt cu legănarea șoldurilor ei, să mă las cuprins de ten-

țața de a apropia mîna de ea să o ating. Ea s-a oprit dintr-o dată în fața vitrinei unui bazar și nesperat, cu o grimasă de contrariere, s-a întors înapoi. Eu am rămas paralizat și nu am îndrăznit să-i spun nimic cînd a trecut pe lîngă mine, ignorîndu-mă.

Amestecîndu-se iar în aglomerație a trebuit să mă apropii din nou de ea pentru a nu o pierde din vedere. Ea a intrat într-o prăvălie și, cînd eram pe punctul să intru ca să o văd mai bine, a ieșit pe neașteptate, s-a ciocnit de mine și i-a căzut pachețelul cumpărat în librărie. „Neîndemînaticule, brută, prostule!", mi-am zis și m-am zorit să mă aplec să i-l ridic. Cînd o făceam, mi-a căzut cartea pe care o țineam băgată la subțioară și în același timp un tip grăbit m-a îmbrîncit făcîndu-mă să-mi pierd echilibrul. Mi-am stăpînit o înjurătură, căutînd să-mi recapăt echilibrul și demnitatea, dar chiar atunci am auzit un rîset sufocat care mi-a mărit rușinea. Încurcat și roșu pînă la rădăcina părului, m-am ridicat și i-am restituit pachețelul împreună cu cartea mea. Puștoaica a căscat niște ochi cît cepele și mi-a zis scandalizată :

— Ascultă !... Dumneata ești nebun ?

— N-am vrut, îmi pare rău... Aș putea să vă explic...

Ea, înfuriată, mi-a întins cartea privindu-mă în treacăt cu coada ochiului. Eu nu am vrut să o primesc.

— Ascultă, ce e cu dumneata ? E cartea dumitale, nu ?

— Aş putea să vă însoţesc ? i-am spus brusc.

— N-am nevoie de nimeni să mă însoţească, mulţumesc, mi-a replicat pe un ton dispreţuitor.

— De fapt... aş vrea să vă vorbesc, am insistat stîngaci, în timp ce lumea care trecea pe alături ne privea curioasă. Un vînzător ambulant, în faţa noastră, a surîs şi răutăcios i-a dat un cot ajutorului său.

Imediat ce i-am luat cartea din mînă, ea mi-a întors spatele, dar cînd am intrat în pas cu ea, arăta doar uşor stînjenită. Eu am devenit din nou mut, iar ea a părut din nou plictisită ca şi acum cîteva clipe. Cînd am încercat să-i spun a doua oară că doream să-i vorbesc, am făcut-o exact în momentul cînd şi ea intenţiona să spună ceva şi amîndoi neam întrerupt. I-am surîs şi ea atunci a părut mai puţin supărată.

— Adevărul este că doream să-ţi vorbesc, am îngăimat cu un nod în gît, despre ce s-a întîmplat în librărie. Pot să-ţi explic comportarea mea doar dacă îmi dai...

— Nu mă interesează ce s-a întîmplat în librărie şi nici altceva. E clar ?

De data aceasta n-am mai ştiut ce să adaug şi am continuat doar să merg în pas cu ea. A înaintat cîţiva paşi cu o grimasă de dezgust şi imediat m-a înfruntat, vorbindu-mi grăbită :

— Bine, bine. Vom vorbi în altă zi, dar nu vreau să mă mai urmezi acum.

— Bine, dacă o să fie altădată, în alt loc, de acord, m-am grăbit să răspund. Rămîne pentru mai tîrziu atunci ?

— Nu, înţeleptule, nu !

— Atunci mîine ?

Ea şi-a reluat mersul, încruntînd graţioasă sprîncenele, oricine ar fi zis că datorită faptului că se gîndea la o problemă extrem de încîlcită. Eu o urmăream cu sufletul la gură dependent de cel mai mic gest al ei.

— Bine atunci.

— Da ?

Nu a mai răspuns, dar cum cel puţin nu m-a respins, am insistat :

— La trei e bine ?... La Biblioteca Naţională ? Da ? am întrebat-o nerăbdător.

— Bine.

— Dar fără...

N-am mai apucat să termin fraza pentru că ea mi-a întors spatele şi s-a îndepărtat grăbită. Pentru o clipă am dorit să o urmez, dar am înţeles că ar fi ridicol să o fac doar ca să îi zic să vină negreşit şi că dacă nu se va prezenta o voi căuta şi o voi căuta mereu pînă o voi găsi din nou. Asta m-a obligat să mă gîndesc unde aş căuta-o. Am hotărît atunci să o urmăresc de data asta de la distanţă pentru a vedea dacă puteam să aflu unde locuia.

Ea nu şi-a întors capul nici o dată şi acest fapt mi-a uşurat sarcina. Cînd, în sfîrşit, s-a oprit pe o stradă cu clădiri vechi, eu m-am ascuns repede într-un magazin apropiat. A fost o decizie pe cît de rapidă pe atît de oportună

pentru că ea a aruncat o ochiadă rapidă în urmă, înainte de a se întoarce cu adevărat. Apoi a ezitat și, în fine, a intrat într-un edificiu dărăpănat nu fără a azvîrli o ultimă ochiadă în urmă. Edificiul era atît de murdar și dărăpănat și ea strălucea atît de proaspătă și plină de vioiciune tinerească, încît la început nu mi-a venit să cred că ar putea locui într-un asemenea loc : contrastul era atît de profund că nu am putut evita o reacție stupidă și plină de prejudecăți. Rușinat de mine însumi, m-am făcut cu ou și cu oțet, pînă am șters amintirea gafei și mi-a revenit entuziasmul pe care mi-l produsese faptul că îi smulsesem o întîlnire pentru ziua următoare.

O energie subită și o hotărîre fermă îmi conduceau acum pașii pe drumul de întoarcere spre locuința mea. Mă simțeam impermeabil la toate : la frig, la automobiliștii care te călcau pe nervi cu clacsoanele lor, la autobuzele care împrăștiau fumul lor pestilențial, la vînzătorii care își făceau reclamă mărfurilor cît îi ținea gura, la lumea de care mă izbeam. Ba nu, chiar la toate nu pot spune că eram nepăsător : nu pierdeam nici o mișcare a femeiuștilor, mai cu seamă a acelora care își fîțîiau grațios șezutul. Se schimbase ceva în mine, da : căutam serios în ochii lor, îmi lingeam buzele cu poftă cînd treceau pe lîngă mine și îmi suceam capul întorcîndu-mă după ele pentru a-mi completa inspecția. Nu îndrăzneam să le zic ceva pentru că nu aș fi fost în stare, căci, de altfel, mă simțeam capabil de orice. Mer-

gînd distrat, mă ciocneam uneori de cîte unul care își cerea scuze și îmi adăuga : „Le urmărești doar !“ încît mie îmi venea să mă întorc și să îl calc iar pe bătături. Mergeam de parcă aș fi înghițit un depozit de focuri de artificii : pocnitorile îmi explodau în gîtlej și șiroaie de pulbere îmi șerpuiau prin brațe și picioare.

Imediat ce am ajuns pe bulevardul Abancay, mi-am examinat prada, desigur, foarte sumar. Afacerea se deslușise. „O fi așa bună cartea cum promit ei în prefață ?“, m-am întrebat. E un roman, așa îl anunță. Roman... Roman... Dacă ar fi fost o întrebare de examen n-aș scoate nici măcar nota cinci. E altceva decît romanele de la televiziune, desigur, dar închide-m-ar într-un seminar dacă știu altceva în plus. Roman... În colegiu îmi spuneau cîte ceva. Odată și Proful a comentat, cine știe ce, apropo de un anume Arguedas, dar atîta doar. Nu mi-a sugerat niciodată să citesc ceva de el. Mereu probleme sociale și politice, cel mult istorie. Astfel mi-am clarificat o mulțime de chestiuni, deși de multe ori rămîneam amețit. Sînt atîtea lucruri grele ! Cine știe cum o fi ăsta ! Titlul [1] nu îmi plăcea, nu îmi suna bine. Cum este de fapt un artist ? Nu din ăștia de cinema sau de televiziune, desigur, ci... Ce ? Cine e un artist, să vedem ! Motanul este un mare artist, fără doar și poate. Dar nu e vorba nici despre

---

1 Referire la romanul *Portretul artistului în tinerețe* de James Joyce.

oameni ca el. Cine ar mai rămîne ? Doar ființe rare : pletoşi, nebuni, toţi însemnaţii. Meritase osteneala ? Astfel, răsfoind din zbor cartea, urmăresc doar imagini familiare care aduc izuri acre aparținînd altei epoci.

Am ajuns. Urc scara întunecată şi rău mirositoare, abia luminată de un bec plin de murdărie de muşte. Pe paliere, pisici, furişîndu-se ca umbrele, amuşină resturile. Sus m-a primit aburul vîscos şi umed ce se respira pe coridorul din scînduri slinoase şi uzate, dar aproape că nu se mai simțea nici urmă de gaz. Cînd să ajung în fundul coridorului, la camera mea, am fost lovit de putoarea din sala de baie comună, murdară şi igrasioasă. M-am oprit să mă lupt cu vechea încuietoare a uşii şi au început să-mi defileze prin fața ochilor Broscoiul Rîios, Nebunul, Burduful şi celelalte cobe, cu priviri flegmatice : „Pentru asta ți-ai lăsat casa ? Ca să trăieşti într-o cocină ?", păreau să-mi zică. „Merita oare osteneala ? Ce este bun în ceea ce te înconjoară ? Ori, îţi place să te bălăceşti în putreziciune, iar justificările tale sînt doar scuze să te complaci ? Şi tot tu eşti cel care se minuna de locul unde locuieşte puştioaica !" Am scuipat amărît printre dinţi, trimiţîndu-i la dracu' pe toţi şi m-am vîrît în bîrlog. Hogeacul, nici mai bun, nici mai rău decît sute şi sute altele răspîndite prin centru, era amplasat într-o clădire pe o stradă strîmtă, flancat de gospodării ruinate şi populat cu vînzători pe comision,

sclipind de un optimism ieftin obținut tot trîmbițîndu-și regulile din manualele despre cum să reușești în viață și cum să vinzi mai mult și mai bine ; cu băieți de provincie aspiranți la San Marcos sau la Villarreal, care se sforțau să-și arate înțelepciunea, ascunzîndu-și cu mari eforturi nesiguranța și foamea cronică ; cu mici comercianți cu mîini neliniștite, cu degete pline de inele și cu ochi avizi. Nu credeam că s-ar fi schimbat prea mult ceea ce mă înconjura dacă aș fi nimerit în alt loc unde se lua același preț, după ce am colindat atîta în mod inutil de la o locuință la alta, în căutarea unui adăpost care să-mi fi oferit un minim de comoditate și curățenie. În final, m-am resemnat să mă stabilesc în primul loc care mi-ar fi oferit cel mai mic avantaj, fie cît de infim, și astfel, ușorul aer de culpabilitate pe care mi s-a părut că-l surprind pe chipul bătrînului proprietar al pensiunii, cînd doi gîndaci au fugit înspăimîntați către ascunzișurile lor în clipa în care el a aprins lumina ca să-mi arate camera, mi-a apărut ca o trăsătură de umanitate atît de neobișnuită încît, fără a mai discuta mult condițiile, am acceptat convins de faptul că un individ capabil de o asemenea reacție, nu căpătase încă platoșa de cinism și duritatea proprie stăpînilor de pensiuni ieftine. Nici un moment nu mi-am imaginat că ceea ce am luat drept o umbră de culpabilitate putea fi, pur și simplu, o reacție de fobie sau de scîrbă pentru aceste viețăți, sau de neplăcere în fața posibilității de a pierde un client.

Patul hodorogit a scîrțîit imediat ce m-am așezat pe el. Fără să-mi scot pantofii, m-am întins cu cartea alături, și cu privirea pierdută în tavanul foarte înalt, cu grinzi pline de pînze de păianjen. La început nu înțelegeam ce se întîmplă : nu-mi erau clare ideile susținute în carte. Acestea se diluau între mii de alte detalii și cît de deconcertant mi se părea limbajul ! Dorind să ajung cît mai repede la partea care mă impresionase atîta în librărie, am sărit primele pagini. Dar pe măsură ce mă adînceam în curțile umede și întunecoase din Clongowes Wood, am lăsat criticile de o parte și m-am abandonat lecturii. De fapt, mă simțeam de partea tînărului Dedalus, deși un pic eram furios pe el pentru rebeliunea lui prea nehotărîtă. Nu întîlnisem confruntările la care mă așteptam, nici răzvrătirea nu atinsese punctul culminant, dar ceva imperceptibil aluneca printre pagini, ceva ce mă reținea și mă obliga să urmez pașii greoi ai elevului la colegiul iezuiților din această blestemată Irlandă despre care eu nu avusesem niciodată pînă atunci nici cea mai mică idee. Și în ciuda noutății acestei ambianțe locale pentru mine, a caracterului desuet și îndepărtat al experiențelor protagonistului, simțeam atît de apropiată atmosfera romanului, de parcă eu însumi aș fi fost, într-o împrejurare îndepărtată, în acest colegiu nesănătos. Pînă ce, blestemat fie, cineva a bătut în ușă. Nu l-am luat în seamă : nimeni nu mă cunoaște, poate o fi greșit, mi-am zis. In-

trusul a insistat. Am hotărît atunci să mă scol, înăbușindu-mi o înjurătură.

— Salut! mi-a zis o față necunoscută, tuciurie, cu trăsături regulate și plăcute, care a înaintat imediat ce-am deschis ușa. Instinctiv m-am dat înapoi un pas și un băiat înalt și lipsit de grație, cu gesturi directe, un pic mai mare decît mine, s-a strecurat înăuntru. Și ca și cum expresia mea de uimire ar fi fost o invitație, s-a așezat pe unicul scaun din cămăruță, după ce l-a tras aproape de masa unde stăteau puse vraf cărțile mele. A început să le răsfoiască cu un interes aparent și imediat a spus cu un surîs plutindu-i pe față:

— San Marco?

— Poftim?

— La ce universitate te prezinți?

— La nici una.

— Ce, ai și intrat deja?

Eu eram contrariat pentru că îmi întrerupsesem lectura, eram surprins de maniera în care se introdusese în locuința mea, eram dezgustat de familiaritatea purtării sale, dar nu am îndrăznit să-i spun să revină altă dată pentru că acum eram ocupat, ci priveam doar insistent către cartea mea deschisă, așteptînd vag să priceapă dorința mea de a-mi continua lectura. Totuși, asta nu a produs nici un efect asupra lui și nu mi-a rămas alt remediu decît să-i răspund orice ca să ies la liman.

— Nu, nici pe departe!

El și-a aplecat capul într-o parte fără să înceteze să mă privească, cu mărul lui Adam urcîndu-i-se și coborînd ca o pasăre ciudată.

— Autodidact ? Ești un autodidact ? Niciodată nu am avut ocazia să cunosc unul adevărat, în carne și oase.

Această posibilitate a părut să-l distreze și a repetat de cîteva ori același lucru. După ce a făcut asta, a început să turuie despre el :

— Eu mă prezint la Villarreal din nou și acum o să izbutesc. Mi-am găsit niște proptele bune, pe onoarea mea ! Oameni dintr-o bucată, știi tu. Acum n-o să-mi scape ocazia. În sfîrșit ! Bătrînul o să înceteze să fumeze întruna, o să se strîmbe de rîs și o să fie nevoit să se gîndească mai serios la fiul său. Atîta timp am fost la cuțite... Întîi o să-mi iau o motocicletă, apoi... apoi o mai să vedem. Asta e, ce părere ai ?

— E bine, presupun.

— Cum e bine ? E ca la balamuc ! În sfîrșit o să pot să spun adio cocinei acesteia. Aproape un an ! Tu știi ce înseamnă să trăiești un an așa, în gaura asta de șobolan ? Pentru alții nu știu, dar eu nu sînt obișnuit. Ți-o spun pentru că tu nu pari la fel ca ceilalți, asta se vede. Și apropo, cum ai ajuns aici ?... Știu, nu-mi mai spune : probleme cu familia care nu vrea să o lase mai moale... Dacă eu nu oi ști cum e asta !

Mi-am întors privirea cu îndărătnicie pe cartea căreia nu-i dădusem drumul nici un moment, sperînd prostește că în vreun fel inva-

datorul va obosi să mă tot deranjeze și va pleca.

— Auzi ? Ce citești așa atent ?

— Un roman.

— Polițist ? Mie îmi plac de mor polițistele, din alea cu oameni grozavi, în care toți se dau mari : polițiști, detectivi, gangsteri, toți. De curînd am citit unul unde doar autorul scapă de glonț. Nemaipomenit, nu ? Aha, auzi, ai un ceas ? O fi mai mult de șapte, nu ? Sigur că da.

— Știi ceva, vere ? Eu citeam cînd ai venit tu...

— Bine, dar sîmbăta ?... Știu, nu spune nimic ; îți fluieră vîntul prin buzunare.

— Nu, nu de asta.

— Atunci îți mai treceai și tu timpul pînă se servește cina.

— Nu, n-are nici o legătură. Nu sînt în pensiune completă, am doar cameră.

— Așa rău o duci ? De-abia ai sosit și mai sîntem și la începutul lunii ! Cînd ai venit ?

— Abia azi-dimineață.

— Și unde ai de gînd să mănînci ?... Auzi, de ce nu mergi cu mine ? Așa te și prezint la oameni, să-ți cunoști și tu vecinii.

— Mai bine în altă zi, mulțumesc. Eu aș prefera să-mi continui acum lectura.

— Puah, să-ți continui lectura. La ce bun ?... Auzi , te invit eu. Nu o să mă refuzi, nu ?

— De fapt eu...

— Las-o moartă... Haidem !

M-a luat de un braț și a început să mă tragă. Văzînd că era inutil să mai discut și că

ar fi fost ridicol să mă zbat, m-am ridicat fără chef. Mă gîndeam să stau doar cîteva minute, să cunosc lumea, să-i salut, să schimb două vorbe și să mă întorc să-mi termin lectura.

Pe coridor, insistentul meu vizitator, de cum a zărit un vecin care-și scosese nasul din camera lui i-a zis : „Salut, bețivanule“, la care acesta i-a răspuns : „Ce mai faci, ratatule ?“. Din cîțiva pași rapizi m-a lăsat și a ajuns la un pas de numitul „bețivan“, i-a ars o labă, punîndu-se imediat în gardă ca la box și sărind în jurul lui cu un joc de picioare mărunt. Bețivanul, un băiat scund, masiv și foarte brunet, l-a imitat, și în curînd se îndesiră loviturile, ciocnirile și insultele. Eu am găsit atunci ocazia să mă evapor, dar chiar atunci amîndoi și-au încetat țopăiala și joaca ca să se holbeze la mine. Apoi s-au apropiat și am fost prezentat formal. De acolo ne-am dus direct în sufragerie.

— Vă prezint un nou enoriaș, anunță în gura mare tipul care năvălise în camera mea, de cum a călcat pragul sufrageriei. Cîțiva dintre cei așezați la o masă cu picioare tubulare și acoperită cu o folie plastificată răspunseră cu un morocănos „salut“, ceilalți mișcară din cap și doar unul îmi aruncă o privire. Mă gîndisem inițial să mă apropii de fiecare în parte pentru a le strînge mîna, dar în fața primirii lor reci, am optat pentru înclinarea simplă a capului de repetate ori. O doamnă grasă și matură pătrunse în sufragerie prin intrarea

opusă, acoperită de o draperie înflorată și murdară din creton. Ea aducea pe o tavă mai multe farfurii aburinde. Era supă, clar. Sufrageria se animă ușor și eu am încercat încă o dată să explic băiețandrului care mă ținea mai departe de un braț că preferam să nu servesc masa, acesta, total impermeabil oricărei schimbări de planuri, mă întreabă doar numele meu pe șoptite. Celălalt însoțitor își și ocupase locul, cînd primul, încăpățînatul, se apropie de doamnă și mă arătă. Ea mă privi calculată, antipatică, iar el numai zîmbet, gesticulînd încurcat, mi-a făcut cu ochiul cînd o văzu nepăsătoare. Nevăzînd nici o scăpare posibilă, m-am apropiat docil ca să ocup locul care îmi era indicat. Ce ușurare !

După ce a trecut acest prim moment de contrarietate și confuzie, mi-am dat seama că, dacă voi petrece mai mult timp pe aici, cum mă temeam, în mod necesar trebuia să intru în relații cu lumea din pensiune și aceasta era ocazia cea mai potrivită.

— Auzi, cumnate, am citit că se vor naționaliza băncile ! Ce părere ai ? spuse extravertitul meu vecin prietenului său, situat în cealaltă extremă a mesei, cu o voce suficient de tare ca să o audă cu toții : o voce de bas, cu plăcute inflexiuni metalice, care fără prea mare efort umplea toată încăperea.

— Pentru ca ?

— Cum pentru ce ? izbucni scandalizat, exagerînd grimasa de surpriză. Cum pentru ce ? Băncile trebuie să fie sub controlul statului,

altfel, vor continua să sugă banii oamenilor. În categoria asta sînt Prado ăia, stăpîni peste jumătate din Lima, cumpărată chiar cu banii locuitorilor ei.

— Chiar așa, nu ? i-o taie celălalt. Ce porcărie !

Restul făceau pe niznaii, aparent ocupați cu halitul. Totuși am observat priviri reprobatoare pe furiș, clipiri din ochi a cenzură, grimase de dispreț. Evident nu erau de acord.

— Ți-am spus eu : guvernul ăsta știe ce face ! Și face ceea ce țara cerea strigînd din răsputeri. Ce importanță are că militarii acționează de parcă ideile le-ar aparține lor. Ce naiba ! Ei au frînele în mîini. Important e că o fac și nouă ne rămîne doar să punem umărul, cumnate.

— De ce să puneți umărul ? am spus, reacționînd aproape fără să vreau. Nu aveam nici cel mai mic interes să intru în polemică, dar mă săturasem deja. Pe neașteptate, toți izbucniră în rîs, de la un bătrîn cu față tăbăcită de comis voiajor și pînă la prietenul lui, bețivanul. Fățarnicul ce deschisese discuția vru să dea o replică imediat, dar rîsetele îl împiedicară. Așteptă ocazia cu o grimasă pe care el o credea un surîs.

— Ce bună, ce bună poantă ! spuse imediat ce scăzu volumul gălăgiei. Priviți-l. Grațios a mai fost ! Lașul ! Coadă de iepure ! Desigur e dintre aceia care cred că tot ce a fost în trecut a fost mai bun. Că pantalonii rupți ne

veneau de minune și că militarii sînt niște drăgălași. Ce bine, ce bine ! Fac prinsoare că procesul ți-a tăiat macaroana ; nu ești încă prea puști. Nu ție, familiei tale ! De asta ai venit aici. Copilașul a scăpat, domnilor, și nu vrea să se schimbe lucrurile ; acum nu poate nici măcar să-și plătească mîncarea pe care o consumă. Dar nu e vorba să-i placă lui sau nu, să fie o Revoluție. Revoluția mărșăluiește, mărșăluiește și va lăsa în urmă pietre, și pietricele, obstacole și hîrtoape.

Pe măsură ce vorbea vocea lui se făcea tot mai răsunătoare, se încărca tot mai mult de sfînta indignare. Spre final vorbea de parcă ar fi fost în fața unui mare auditoriu, ridicat deja în picioare și cu un pumn înălțat emfatic. Eu mi-am împins farfuria către mijlocul mesei, m-am ridicat de asemenea în picioare și i-am răspuns :

— Revoluție ? Asta numești tu Revoluție ? Revoluție în care sînt reprimați muncitorii, sînt băgați la poprească și sînt deportați, în care militarii își umplu buzunarele de bani, în care se luptă împotriva organizațiilor poporului ? Revoluția ta e ca supa asta, care are numai numele de supă pentru că e de fapt doar lături, niște lături pe care nici nu ți le-am cerut nici o clipă și nici nu îmi trebuie.

Și cînd mă pregăteam să primesc reacția adversarului, se băgă în discuție și lumea din sufragerie. Primul a fost comis-voiajorul care îmi spuse că dacă supa nu-mi era pe plac să fac pași. Pe alt tip l-am auzit că nimeni nu

mă invitase și așa mai departe. Atunci paladinul „revoluției“ se avîntă cu trup și suflet și, cum prevedeam un pocinog din care nu m-ar fi scos nimeni, am întins-o imediat bolborosind mii de blesteme.

V

JUCĂTORUL CARE FOLOSEA, o batistă prinsă în betelia pantalonilor ca să nu și-i murdărească cînd se sprijinea de masă, examină dispoziția bilelor de parcă ar fi măsurat unghiurile și ar fi calculat ricoșeurile. Își ridică apoi mîna cu creta între buricele arătătorului și degetului mare, cu mijlociul arcuit și o roti frecînd creta de capătul tacului. O întreagă ceremonie. Se pregăti apoi să lovească cu tacul, aplecîndu-se peste masă fără să-și piardă nici o clipă ținuta. În continuare își pendulă brațul drept cu mișcări ritmice, bine sincronizate, și-și execută lovitura. Totul era elegant în el : de la felul de a manevra tacul pînă la poziția de joc și chiar pînă la lovitura de tac în sine ; dar totul numai pînă aici, căci, pe masă bila albă o luă aiurea lovind dintr-un unghi prost doisprezecele care se îndepărtă de țintă. O lovitură de mîntuială ! El mai rămase totuși în aceeași poziție parcă imortalizînd momentul și așteptînd o fotografie ; pînă cînd îndrăzni să schițeze un gest ca și cum ar fi ac-

ceptat de bună voie ca destinul, hazardul, sau o forță superioară să se interpună în drumul loviturii sale și să-i împiedice fericita reușită... Un gest perfect pentru un profesionist într-un campionat, nu pentru executantul unei lovituri proaste, o simplă și vulgară lovitură proastă, în fața unui rival transcendent.

Acum îi veni rîndul rivalului său, care se pregăti să lovească cu tacul. Părea indiferent și fără griji, dar în timp ce conversa cu niște chibiți, nu pierduse nici un amănunt din ce se petrecea la masa de joc. Apropiindu-se pentru lovitura sa nici nu-l privi pe elegantul său rival și ținti liniștit. Bila albă se lansă încetișor și se lovi drept într-un șase care ca urmare căzu în gaura din colțul din stînga. La lovitura următoare nu a mai avut același succes și mai apoi a greșit.

Îi veni din nou rîndul elegantului. Mă irita să-l văd cum se comportă și doream, să piardă ca să mă dezbăr de antipatia ce mi-o provoca. Ar fi trebuit să mă car, mi-am zis încă o dată, dar oricum nu aș fi realizat cu asta nimic. Făcusem deja gafa, iar acum ar fi fost mai rău să plec. Și în plus ce altceva aș fi putut face ? Cine știe dacă dintr-un moment în altul nu apăreau camarazii de odinioară. La întoarcerea mea în cartier nu-i întîlnisem, așa cum speram, ba mai mult, era plin de fețe noi și arar se ivea cîte un cunoscut cu care niciodată nu fusesem la cataramă. După emoția de a intra din nou, după atîția ani, în local, nu mai găseam nimic interesant, dar nu mai

era chip să ies. După ce mă întorsesem în camera mea, după incidentul din sufrageria pensiunii, nu am mai putut să mă concentrez asupra lecturii. Cînd am pus mîna din nou pe romanul știut din librăria de pe Belén, nu știu dacă din cauza faptului că eram încă mînios de incident sau pentru că tema își pierduse din interes sau pentru că luase o turnură care mă contraria, ei bine, nu mai găseam romanul pe gustul meu. Privirea îmi aluneca pe litere ca o picătură de apă pe hîrtie cerată. Era ca și cum un fir foarte subțire mă ținuse legat de carte și odată ce se rupsese nu-l mai puteam reînnoda. Cu atît mai puțin am putut să mă întorc la intenția mea inițială de a mă confrunta cu problemele teoretice care îmi dăduseră atîta bătaie de cap și pe care mă gîndeam să le atac tocmai în acest sfîrșit de săptămînă, deși adevărul e că nu am pus multă stăruință. Practic de cînd am luat broșurile am știut că nu voi ajunge nicăieri cu ele. Era ca și cum înțelesul acelor rînduri s-ar fi aflat la capătul foarte îndepărtat al unui tunel și că va fi posibil să mă apropii de el doar după ce îndeplineam anumite condiții.

Mergînd prin cartier, atunci noaptea, aveam certitudinea că voi putea adeveri ceva cît de curînd despre Flecar ; eram convins că voi întîlni măcar un cunoscut care să-mi dezvăluie un motiv al sfîrșitului său și poate — de ce nu ? — să mă ciocnesc față în față chiar cu el. Mă îngrijora soarta lui ; nu puteam să-mi scot din cap povestea lui Vălătuc și de fiecare

dată mă neliniștеau și mai mult faptele petrecute în noaptea aceea deja îndepărtată. Ajunsesem la concluzia că toate cele petrecute din momentul în care m-am despărțit de Vălătuc — întîmplarea din librărie și cea cu puștioaica, lectura romanului și incidentul din pensiune — și pînă la această întoarcere a mea în cartier, nu fuseseră altceva decît o paranteză, un interludiu care-mi dezvăluise atîtea lucruri noi, încît nu mă mai gîndeam la ceea ce mai rămînea din această zi. Și cînd am ajuns la cîțiva pași de local și am văzut ușile deschise, pentru o clipă scurtă cît o clipire de pleoape, a fost ca și cum aș fi redevenit cel dinainte, iar timpul trecut de la închiderea sălii de biliard pînă la această sîmbătă, ar fi fost același ca cel dintre cumpătarea prealabilă unei beții și mahmureala — consecință a acesteia. Cu o emoție reținută am trecut ușa batantă, dar m-am trezit într-un interior straniu : alți clienți, alt îngrijitor, altă repartizare a meselor de joc, altă culoare a pereților ; și totul s-a întors în făgașul normal : eu eram un tip în trecere care venea aici să-și petreacă vremea, un chibiț care s-ar mulțumi să privească orice partidă ca să-și treacă timpul. Nu mă mai lega nimic de acest mediu.

Acum stilistul, în poziție de lovitură, își repeta din nou talentele legate de mișcări, poze, ritm și toate celelalte. De data aceasta introduse în gaură o bilă, un opt căruia îi lipsea doar un mic bobîrnac ca să cadă singurel în punga din colț. Eu mă așteptam ca el să se comporte cel

puţin ca un general la o paradă militară, dar spre surpriza mea a făcut ceva mai subtil, deoarece cînd a căzut bila în gaură expresia lui a fost de modestie ; desigur, o modestie la fel de falsă ca cea a unui artist de televiziune, dar oricum modestie. A trebuit să recunosc atunci gama resurselor sale, măestria sa de a se ridica pe culmea ipocriziei. Modestia lui era la fel cu a celui care realizează ceva bine executat și este excesiv lăudat, cu diferența că nimeni nu l-ar fi lăudat niciodată pentru o lovitură așa de simplă ca aceea pe care o realizase el. În acel moment am început să obosesc și am hotărît să ignor ceea ce se petrecea la masa de joc, pentru a acorda atenție numai tipului care, orice s-ar spune, făcea o partidă deosebită. Era neîndoielnic că el cunoștea și pe față și dos cele mai mici detalii ale ritualului jocului și toate nuanțele din comportamentul adevăraților jucători. Doar că nu știa să joace.

Bila următoare, evident, a ratat-o, deși era aproape la fel de ușoară ca cea anterioară. Rivalul său, cînd i-a venit rîndul, cu deja cunoscutul său calm, a ochit doisprezecele ; și-a balansat ritmic brațul și, izbind cu tacul în bilă, aceasta a țîșnit ca din pușcă, a ricoșat în dreapta și-n stînga, a împins o bilă, i-a tăiat calea alteia și a intrat încet într-o gaură nesperată : adevărat prăpăd !

Elegantul își uită de data asta libretul și cu un gest de evidentă dezolare și contrarietate se tîngui de soarta lui.

— Să-ți plîngi de milă în piață ! spuse unul din chibiți. Altul lansă maimuțărindu-se un hohot de plîns, pe care îl reluară în cor ceilalți ; altul imită chiar o exclamație de satisfacție a unui homosexual la care toată lumea izbucni în hohote de rîs. Stilistul, roșu ca bila cinci, și-a dat seama prea tîrziu că o încurcase. La biliard și în orice gen de situație în cartier, se pot ierta multe defecte, sau se pot suporta, dar niciodată acela de a nu ști să pierzi, acela de a te lamenta de soarta ta. Nu există compasiune pentru învins, și cu atît mai puțin dacă acesta e așa de slab încît să-și arate supărarea. Legea cere ca omul să știe să înfrunte adversitățile. Jucătorul trebuie să fie senin și să piardă cu indiferență ; dacă nu, ce jucător de clasă mai e ? Foarte bine zicea Motanul : „Cînd joc, niciodată nu mă gîndesc să pierd, dar dacă mi se întîmplă, îmi țin fleanca. Dacă nu, mai bine mă fac negustor !“ Iar odată l-am auzit pe Domnu' Icre : „Dacă în fiece clipă pierdem în viață, cel puțin să o facem cu decență.“

Cînd îmi scăzuse complet interesul pentru partidă, spre norocul meu a apărut Maimuțoiul Chávez. După ce ne-am salutat cu efuziune, m-a întrebat pe unde colindam și care îmi mai era viața. După ce i-am răspuns și l-am întrebat la rîndul meu niște lucruri similare, el s-a sprijinit cu ambele coate de tejghea. Eu l-am imitat.

— Multe fețe noi, nu ? i-am zis.

— Doar puștime, mi-a răspuns disprețuitor. S-au dus vremurile de altădată !

— Desigur, după perioada Vicleanului nu mai e nimic.

— Da, sigur că da, comentă el distrat.

Eu n-am putut să profit de ocazie, căci n-am știut cum să conduc discuția spre subiectul Flecarului. Am continuat în tăcere să contemplu fără să văd jocul de la masă.

La acest punct, în fundul localului a izbucnit o încăierare. Îngrijitorul cel nou, un mulatru de două ori mai lat ca mine, a sărit să aibă grijă să nu fure nimeni bilele profitînd de învălmășeală și ca să-i azvîrle pe bătăuși în stradă. În doi timpi și trei mișcări scandalagii se treziră în drum și acolo reîncepură fentele de dinaintea izbucnirii conflictului. Unul dintre ei, cel mai voinic, se postă în mijlocul străzii și începu să-și miște brațele ca pe niște clești ; un altul, un mulatru slab, se mișca în jurul lui ca într-un dans ciudat.

Pe neașteptate slabul aruncă un picior căutînd să nimerească fața solidului, dar rată lovitura din cauza unei eschive rapide a acestuia, care la rîndul lui încercă să prindă piciorul adversarului său. Slăbănogul se învîrti și, dintr-un salt, începu din nou să-i danseze împrejur.

Maimuțoiul, care ieșise cu mine să vadă ce se întîmplă, m-a apucat de un braț și m-a tras după el din nou în local.

— Ce numere inventează puștii ăștia ! Sar și-și dau tîrcoale așteptînd să-i despartă cineva. Așa cum îi vezi acolo, fac pe ei de frică. Pînă acum nu și-au dat nici o lovitură ca lumea. Sînt

slabi. Nu ştiu pentru ce fac atîta gălăgie și încă așa de devreme.

— Da, te fac să rîzi, am comentat cu un aer cunoscător, încercînd să ascund ceea ce gîndeam.

— Dacă ai fi văzut certurile de altădată, cînd nici nu exista localul ăsta! Aici era o ogradă. Pe atunci erau anii lui Mateo-Nebunul. Ce mai încăierări!

— Da, da, vremurile în care plopii făceau mere și răchita micșunele.

— Ține-ți gura, Puștiule, nu-ți mai bate joc. Nici nu poți să-ți faci o idee. Există acum vreunul, poate, bun să lupte?

— Păi, atunci Șacalul?

— Pe Șacalul, Mateo-Nebunul îl făcea pachet și-l expedia cu mîinile în buzunare.

— Nu zău? Se spune că pe Șacal vin să-l caute din alte cartiere, i-am replicat, amintindu-mi ceea ce se spunea în anii cînd frecventam zona.

— Și pe Nebun trebuiau să-l anunțe cu anticipație, ca să nu aibă deja alte întîlniri.

Nu am vrut să insist cu acest subiect pentru că eu cunoșteam doar din auzite isprăvile Șacalului și datorită faptului că Maimuțoiul avea draci și nu voiam să-i dau nici un pretext ca să-mi demonstreze pe viu cum erau încăierările de altă dată.

— Da, Maimuțoiule. E în regulă... Eu, de fapt, nu l-am văzut pe Mateo-Nebunul, așa că nu-l pot compara... Dacă spui tu...

Maimuțoiul s-a liniștit și și-a rînjit colții la mine :

— Mateo-Nebunul era bun cu adevărat și e sigur că nu a existat altul ca el! Știu eu de ce ți-o spun.

— Tu care știi atîtea, Maimuțoiule, am profitat eu, ia spune-mi dacă e sigur că Tîrnositorul e așa bun cum se spune.

— Tîrnositorul e mai bun decît orice se spune despre el !

Mi-am oprit pe buze un : „Ce te-ai aprins, ești în călduri ?“, dar nu am zis nimic așteptînd să-și dea drumul după placul lui. Și el nu m-a lăsat să aștept.

— Tîrnositorul nu are stil de joc. Fiecare partidă e nouă pentru el și-și creează un stil pentru fiecare rival, pentru fiecare situație. La o partidă poate juca apărîndu-se și dînd doar contralovituri și în partida următoare poate fi atît de agresiv pînă la a te lăsa fără respirație. Și nici nu se poate spune că pîndește toate ocaziile, toate loviturile : dublare, pasarea bilei, cădere, bombă și toate loviturile ce le cunoști și încă altele. L-am văzut făcînd partide în stilul altor jucători, inventînd pase incredibile, făcînd carambol și ciocniri în plină mișcare. N-aș sfîrși să-ți povestesc niciodată tot ce l-am văzut făcînd. Se spune că încă de puști cartierul lui îi rămăsese mic și în scurt timp s-a instalat ca stea într-una din cele mai renumite săli de biliard din centru. Dar asta doar pentru o vreme. Cînd se plictisește vine să schimbe aerul tot în mahala. Dar nu, nu

pentru că s-ar plictisi; ci pentru că vine întotdeauna un moment în care nimeni nu vrea să mai joace împotriva lui. Îi bate mereu pe toți... Pe aici a fost doar o dată, cu ani în urmă, și lumea de atunci a acceptat să intre în joc doar ca să se poată lăuda că s-ar fi înfruntat cu el. Toți știau că vor pierde, dar merita osteneala. Întreabă-l pe Domnu' Icre, el a fost unul dintre jucători. Tîrnositorul nu a mai revenit pentru că aici nu se pune miza pe care e obișnuit să parieze și niciodată nu a fost nimeni care să se poată măcar apropia de ea. Mă înțelegi ? Nimeni.

Cu asta Maimuțoiul sfîrși să mă uluiască și nici n-am mai vrut să aduc vorba despre Motan. Ce necaz ! Eu mereu ajungeam cînd un lucru nu mai exista sau nu se mai putea vedea. Toată viața am auzit vorbindu-se despre întreceri mari, jucători mari, planuri mărețe. Și cînd mi se părea că voi putea să mă bucur de așa ceva, se dovedea că nici pe departe nu putea fi comparat cu ce fusese înainte. Nu își vor mai bate joc de mine ! Pe viitor va avea valoare pentru mine doar ceea ce voi vedea cu ochii mei, ceea ce voi pipăi. Restul e pleavă curată, e doar foc de paie !

Cînd s-a făcut din nou tăcere, privind jocul m-am gîndit că mai bine ar fi să trec direct la ce mă interesa.

— Ce știi despre Flecar ?

El s-a întors să mă privească în ochi. Eu i-am susținut privirea cît de bine am putut.

— Se spune... mi s-a spus că l-au terminat. E adevărat ?

— Da, ți s-a spus bine, îmi răspunse el arțăgos.

— Și nu mai vine pe aici ? Nu mai joacă ? M-a țintuit din nou cu privirea.

— Atîta vorbă despre Flecarul ăsta ! Flecarul e sfîrșit și nu mai are ce căuta prin cartier.

Abia atunci am înțeles că o zbîrcisem.

— Nu te amărî, i-am spus împăciuitor. Sînt ani de cînd nu mai trec prin cartier, doar știi... N-am mai fost pe acolo. Întîmplător am aflat că au redeschis sala de biliard și... nu știu, asta-i. Nu știam că e așa groasă... E rău dacă vreau să știu ?

— Da, uneori e rău. În plus, nu-i nimic de povestit. Ticălosul de Flecar a vrut să-i facă felul Broscuței. Dar nu s-a legat și atunci a sfîrșit făcîndu-i pleașca doar Vicleanului și cu ocazia asta ne-a aranjat și pe noi pentru o bună bucată de vreme. Ce s-o fi băgat ? Cînd a știut să facă ceva ca lumea în viața lui nenorocită ? Ei bine, și-a făcut-o cu mîna lui. Și uite-l acum : plesnit, înjurînd în stînga și în dreapta.

Versiunea Maimuțoiului nu-mi aducea nimic nou, dar tot e ceva, mi-am zis.

— Și Broscuța ? am riscat să insist pe un ton ce se dorea complice și picant.

— Și tu ? Vezi-ți de treabă, mucosule ! Dacă vrei s-o întîlnești, du-te s-o cauți la bordel, cu toate încasările tale, să vezi dacă ai noroc

să te primească. Ai fi primul din cartier. Nu vrea nici să audă de-ai noştri !

Eu am rîs ca și cum eram satisfăcut și distrat de afacere, dar în fundul sufletului simțeam exact contrariul. Am făcut-o ca să nu întrerup curentul de comunicare deschis între noi.

Atunci, dintr-o dată se iviră Căpitanul și Gușatul, ăştia da, buni prieteni, și apăru și Motanul ! De acum încolo noaptea prindea viață și pentru prima oară am simţit că a meritat osteneala să vin.

Rîsete și saluturi, fluierături și gesticulări din mîini. Se însuflețea șandramaua.

— Motănașul ăsta ! spuse unul.

— Facem una mică ? îl provoacă celălalt.

Primului îi dădu o palmă pe umeri, celui de-al doilea îi zise că-l vor ține balamalele.

— Mai întîi hai să sondăm piața ! conchise el, făcînd cu ochiul.

— Și Costaricanul unde e ? îl întrebă nu ştiu cine.

— L-am lăsat pe aici, în afaceri private.

— Azi o să mănînc un motan la frigare, anunță Căpitanul.

— Ba mai întîi o să mănînci ăsta, îl contrazise Motanul agitînd un lucru imaginar.

Exact la intrarea lui, radioul se dezlănțuise într-o sambă și plimbarea Motanului a devenit mai balansată. Mai lipsea doar să înceapă să danseze pentru ca sala de biliard să sară în aer de atîta ritm. Motanul : ochi verzi, hirsut,

cap rotund, o talie să o frîngi, nu alta. Motanul : corcitură băftoasă !

L-am strigat și ne-am apropiat ca să ne îmbrățișăm, apoi el s-a dus să-și caute tacul și să-l salute respectuos pe Domnu' Icre care tocmai sosise și rîdea văzîndu-l pe Motan făcînd piruete. Se întrevedea o întrecere bună : Căpitanul, un anume Cometă, un alt necunoscut și Motanul. Adio plictiselii !

Loviturile de tac se succedau, bilețelele de pariuri treceau din mînă în mînă, bilele se rostogoleau inexorabil spre găuri, jucătorii își țeseau și-și destrămau în diferite ritmuri propriul noroc, chibiții discutau fără să se pună niciodată de acord, căldura te încolțea în orice colț al localului, iar eu mă integram mediului de parcă niciodată nu m-aș fi îndepărtat de acel loc, ca și cum chiar în ziua anterioară părăsisem cartierul, ca și cum niciodată nu-l cunoscusem pe Prof și nici nu aș fi avut mii de angajamente luate față de el și de oamenii care chiar în aceste momente se pregăteau să lupte, începînd de luni la prima oră.

Am auzit lîngă mine pe cineva care zicea că nu există și nici nu va exista vreodată altul ca Motanul. În fața unei erezii atît de mari a sărit bătrînul Domn' Icre și a spus :

— Ești un laș. Sigur că nu l-ai văzut jucînd niciodată pe Tîrnositor.

— Asta era pe vremuri, bătrîne, insistă băiatul. O să vezi cum Motanul o să-l lovească în măduvioare pe Tîrnositor într-o zi cînd nici prin gînd nu-ți va trece.

Înainte ca băiatul să termine de vorbit, bătrînul, apelînd la autoritatea sa, a vrut să-l întrerupă, să stîrpească din fașă o idee atît de inacceptabilă. Într-un acces de mînie, spuse :

— Eu nu am jucat cu el.

Cei care îi eram pe aproape ne-am privit și am izbucnit în hohote de rîs. Atunci, înăbușindu-și rîsul, nu lipsi un firoscos care să-l întrebe :

— Cum ai spus, unchiule ?

Bătrînul își dădu seama de intenția lui, de gafa pe care o făcuse, și-l trimise la dracu'. Unul dintre chibiți îl strigă atunci, schimbîndu-și vocea, Domn' Icre și toți ne strîmbarăm de rîs.

Ca de atîtea alte ori, Motanul stîrnea comentarii cu duiumul. M-am gîndit : toți sînt de partea lui și nu doar pentru jocul lui, ci pentru că face totul cu ușurință și veselie. El nu e dintre cei care se gîndesc mult. Loviturile țîșnesc spontane și strigătele și murmurele de aprobare îi sînt pîinea de fiecare zi. El primește totul cu un excelent umor, de aceea e mereu cel mai senin, cu pulsul cel mai stabil, are privirea de ansamblu cea mai fină și mai pătrunzătoare, are loviturile de tac ca niște împunsături de spadă dibaci direcționate spre centrul găurilor. El este cel care mai mult decît să împingă sau să lovească, bilele parcă le-ar da o viață proprie și ele ascultă supuse ordinele lui, el este cel căutat de cei mai buni jucători ai altor săli de biliard, el este cel invidiat de băieții începători, el este Motanul,

fiul de tîrfă, flocosul, bestia care joacă, cel care are prieteni și conturi deschise în toate părțile, cel care este prezentat cu orgoliu în orice mediu, el este tîlharul bilelor, el este Banditul. Ce importanță are că le cîștigă unora banii, o face curat și implacabil ! Ei ar fi în stare chiar să-i dăruiască banii doar pentru a-l vedea jucînd și pentru a se distra astfel, pentru a-l vedea alunecînd cu grație și suavitate în mijlocul tensiunii tuturor.

Un adevărat Motan ! Și nu atît pentru ochii lui la fel de verzi ca bila șase și pentru mersul lui furișat de tîlhar, cît pentru faptul că atunci cînd lovește cu tacul pare că-și ascute ghearele. Flocos Motanul ăsta ! Se pare că îi place porecla lui și de asta și toarnă gaz peste foc. Nu-i o întîmplare, el nu s-ar fi putut numi în alt fel : nu doar pentru că porecla îi vine turnată ca o mănușă ci pentru că la biliard, nimeni nu se poate desprinde de porecla lui, chiar dacă nu i se mai potrivește odată cu trecerea timpului sau pentru un alt motiv oarecare. Ca de pildă, în cazul Rotundului, tipul ăla înalt și slab, cu mustăți linse, care de ani de zile nu mai este rotund, o minge de carne, ci s-a transformat în tipul care este acum. Dar, ce mai, asta e : nimănui nu i-a mai trecut prin cap să-i schimbe porecla. Sau să luăm chiar cazul meu, botezat deja. Puștiul. Îmi amintesc că mai întîi a fost o aluzie indirectă ; în altă zi o glumă, și uite așa Puștiul care la început mi-a sunat a bătaie de joc, mi-a devenit familiar și am sfîrșit prin a-l accepta

cu plăcere. La urma urmei, nu e o poreclă rea și așa voi rămîne în veci vecilor.

Într-un sfîrșit, Căpitanul și ceilalți își terminară biștarii și aruncară prosopul. Imediat Motanul propuse o partidă de cărți. S-a apropiat de mine și mi-a spus :

— Intri ?

— Sînt lefter, i-am răspuns.

El a simulat un gest de surpriză și mi-a spus din nou :

— Ce-mi pasă mie că ești lefter ? ! Eu te-am întrebat doar dacă intri. Ai văzut doar că am săltat toată mizișoara, așa că haide, Puștiule fricos !

Pe drumul spre localul mătușii Rufina mi-a venit chef să îi povestesc Motanului despre proiectele mele, legate de femeiușca din librărie, despre isprăvile de prin localurile acelea, despre camera pe care mi-o închiriasem, despre activitățile mele cu Proful. Despre atîtea și atîtea lucruri ! Mă simțeam de parcă cu el puteam scurta distanțele și puteam ajunge la nivelul lui. Dar asta va veni mai tîrziu.

În ușa localului, mai dolofană decît oricînd, cu ochii roșietici și pielea lucitoare, mătușa ne surîse :

— Sigur că pentru nepoții mei am o masă, ne spuse ea privindu-l pe Motan cu ochii pofticioși. Teo ! Ia, servește-mi nepoții. Mor de sete.

Localul era pe jumătate plin și atmosfera nu era încă încinsă : chiar și tonomatul era mut

ca şi cum şi-ar fi păstrat forţele pentru orele de muncă ce vor veni mai tîrziu.

După primul toast şi stabilirea perechilor de joc a început Tăcutul : lovituri obişnuite şi azvîrli cu cornetul de zaruri pe plasticul mesei, manevre şi scamatorii, rotiri în aer, zaruri care apar şi dispar, lovituri perfecte şi lovituri fără valoare. Doresc să-l buimăcească pe adversar şi să marcheze puncte. Eu sînt numai ochi, dar fără să încetez să beau, astfel, la cea mai mică neatenţie, haţ !, te trişează îţi întind o cursă pe care nimeni nu o zădărniceşte, ba din contra, dacă eşti atît de mototol încît să permiţi să fii trişat, atunci o meriţi, la naiba ! Urmează trenul, avertizările, tragerea la sorţi, alegerea noului joc : Testoasa. Paharul neobosit face roată la toate buzele.

— Noroc, noroc !

— Ei, asta-i ! N-are a face ! Mai degrabă să fie cu tine norocul.

— Patru aşi într-unul şi toţi în buzunar !

— Deh ! Scoate-ţi tu pontul întîi !

Se schimbă jocul : Bordelul.

— Nouă, anunţă Panamezul.

— Măgarul să ţi-o mişte, o trînteşte Guşatul, provocînd o cascadă de rîsete generale.

— Doisprezece, zice pentru a-i băga în draci din nou, Panamezul.

— Dacă ţi-o rup, cine ţi-o coase ? Este răspunsul inevitabil, bine ştiut.

Jocul se stinse încetul cu încetul şi atunci a început conversaţia. Cărţile au rămas într-un

colț pentru că și-au îndeplinit misiunea : lumea s-a distrat, a glumit, și-a exersat mîna, întărindu-și și relaxîndu-și încheieturile mîinilor, intrînd în atmosferă. Se dăduseră cam multe pahare peste cap și toți eram un pic afumați.

Am intrat în baie în același timp cu Sîrmuliță. El era cu gașca lui din totdeauna și încă de la masă ne salutasem. Eu îmi legănam un pic capul cînd mi-a spus :

— Ce mai spune lumea ?

I-am răspuns :

— Ei, ne trecem timpul pe aici !

Amîndoi am surîs atunci de parcă am fi purtat o conversație ingenioasă. Nu știu cum s-o fi simțit el, dar eu, pe lîngă faptul că mă simțeam fortificat, pe deplin integrat în mediu, eram plin de o bucurie stranie pe care de mult timp nu o mai gustasem.

— Pe unde ai mai hoinărit în ultimul timp ? m-a întrebat în timp ce intra cu pași grăbiți în WC.

Eu mă ușurasem deja cînd i-am răspuns.

— Pe ici-colo, cumetre. Uneori nu poți să vii după cum ți-e pofta. Dar de-acum înainte o să mă vezi mai des.

El surîse aprobîndu-mi hotărîrea cea bună și atunci eu am profitat de ocazie ca să-l întreb despre Flecar.

— Bălosul ăla ?! îmi răspunse el. Cum să o ducă ? Ei bine, a găsit ce a căutat, ticălosul.

Atitudinea lui nu m-a încurajat să insist pe acest subiect și m-am întors la masa mea.

Cum aici conversația lîncezea am deviat subiectul în această direcție. Din nou mi se trezise interesul pentru tot ce s-a întîmplat între Flecar și Viclean.

Toți mă tratară cu indiferență, de unde am înțeles că pe această cale nu voi ajunge nicăieri. Trebuia să găsesc un alt fir de care să trag. Am adus în discuție atunci povestea Broscuței și, spre surprinderea mea toți, cu excepția Motanului, înghițiră momeala cu poftă. Nu spuseră doar ceea ce mă așteptam : ce bună fusese mereu, că farmecele ei erau așa și pe dincolo, ci acum rezulta că toți îi făcuseră felul și cel mai surprinzător lucru era că asta se petrecuse încă de cînd ea călcase prima oară în sala de biliard. La început am crezut, apoi am început să mă îndoiesc și cînd Motanul mi-a făcut cu ochiul, negînd din cap în clipa cînd toți își vindeau brașoavele după poftă, mi s-au confirmat suspiciunile. Nu doar pentru că aș fi avut o încredere oarbă în Motan, ci pentru că, în ciuda unui pahar dat pe gît în plus, am putut să trag propriile mele concluzii. Adevărul e că pe vremea Vicleanului n-am auzit niciodată nimic asemănător și nu pentru că pe atunci, cei de față sau oricare alții ar fi avut o delicatețe minimă nici pentru că ar fi simțit frică, neîncredere sau respect pentru grăsan, ci pentru că nu era cazul. Pur și simplu. Așa încît i-am lăsat să-și continue trăncănelile în ciuda dorințelor mele de a-mi clarifica lucrurile. Ce-aș fi scos de la ei ?

Obosiră în curînd și se reveni, bineînțeles, la subiectul etern : biliardul, despre cum Motanul la ultimul turneu de bile, nu se prezentase în finală și nu fusese posibil să se mai vadă „Marele Duel Mare“ pe care-l aștepta toată lumea : Motanul contra Tîrnositorului. Nimeni pînă acum nu spusese cu voce tare ceea ce se murmura în anumite cercuri nefavorabile Motanului, ba chiar mai mult decît nefavorabile : cercuri ale adulatorilor credincioși ai Tîrnositorului. Și de data aceasta, cu ajutorul paharelor date pe gît, se pronunță cuvîntul fatal.

— Frică ? izbucni în hohote de rîs Motanul.

Rîse pînă la lacrimi, convingător. Era gata să dea replica, dar se abținu, slobozi un alt hohot de rîs și în sfîrșit continuă :

— Ați auzit vorbindu-se despre metisa Soledad, aia cu rochia albastră care atunci cînd se plimbă prin centru oprește circulația ? Da ? Ați văzut-o vreodată ? Ei bine, băiatul i-a dat întîlnire ! Și nici nu știți cînd. Păi, chiar în 15 martie, pe înserat. Și pe cinstea mea că pentru o întîlnire ca asta, mi se rupe în paișpe de o sută de mii de campionate. Una peste alta, eu scot mai mult într-o noapte ca în tot campionatul, iar cît despre Tîrnositor, în oricare zi îl înșfac și-l tîrnosesc ca pe un mic copil. Ce mai, el e acum deja în cădere, doar că nu duce lipsă niciodată de lăudători. Atît și nimic mai mult.

Cum a terminat Motanul de vorbit s-a și iscat hărmălaia. Unii îl întrebau de afacerea

cu mulatra, alții de Tîrnositor, și toți cu voce tare, ce mai, o hărmălaie de toată minunea. În final, după nu știu cîte pahare și nenumărate întrebări au aflat mii de detalii despre acea faimoasă întîlnire. Aproape că o urmăreau pe mulatră în mișcările pe care le făcea în patul ei, edificîndu-ne asupra preferințelor și nebănuitelor calități ale anatomiei ei. Apoi ne-a vorbit despre Tîrnositor și au cercetat cu deamănuntul traiectoria lui, planul de joc, forța mîinii și procedeele lui ; toți am convenit entuziasmați nu doar că Motanul o să-l facă praf, ci ne-am pus de acord să-l căutăm acasă la el, sau oriunde ar fi, ca să punem în act duelul. Panamezul, mai ales, nu-și mai încăpea în piele și, ca un negru ce se respectă, începu să urle cît îl ținea gura că mîine Motanul va merge să-l caute pe Tîrnositor ca să-l provoace la o partidă de la egal la egal. Lumea își părăsi locurile : unii se apropiară de masa noastră să afle mai multe detalii, alții comandară bere și ne-o oferiră punînd-o în fața Motanului și nu puțini se apucaseră să o soarbă pe gratis. Gușatul dispăruse cam de multișor din vedere și eu am crezut că a profitat de înghesuială să o șteargă fără să plătească, dar nu, el tocmai punea un disc în tonomat, în timp ce Teologul și Crispatul se mișcau ici-colo și pînă și mătușa a venit să adulmece și să controleze ce se întîmplă, de se făcuse așa o hărmălaie. Pe neașteptate, de mine s-a apropiat Maimuțoiul, apărut cine știe de unde

și începu să mă bombardeze cu întrebări despre ce se întîmplase :

— Despre ce e vorba Puștiule, vreo încăierare ? Cine a pus-o la cale ?

În curînd am apărut într-un alt local, la „Mokambo“, cu forțe noi : Maimuțoiul, Costaricanul și încă un ortac care n-am idee cine era. Motanul, ca întotdeauna, acapara atenția tuturor povestind cîte și mai cîte. Și le povestea atît de firesc încît acceptai lucrurile cele mai neașteptate sau șocante fără nici o greutate. Ca de pildă cînd dusese o femeiușcă — nu-i spusese numele, dar era fără îndoială una din cartier — afară din Lima și a trăit cu ea un timp, mai bine zis, a consumat-o cu fulgi cu tot. Ascultîndu-l nu m-am scandalizat, nici nu mi-a produs o repulsie instinctivă cum ar fi fost cazul în alte împrejurări, poate din cauza faptului că maniera lui de o povesti suna mai mult a ironie decît ca un act reprobabil. Apoi, la un moment dat ne-am trezit conversînd, mai bine zis, eu încercam să conversez cu el între patru ochi, făcînd abstracție de ce spuneau ceilalți, iar el privea surîzător văzînd efortul meu de a-l face să înțeleagă că nu mai eram cel dinainte, nu mai eram puști, ba chiar aveam alte planuri. Din cauza asta nici nu mai veneam prin cartier, de pildă acum, chiar azi am dat întîlnire unei femeiuști. I-am spus că am deja o cameră a mea, locuiesc singur și activez într-un cerc de studii, unde citim un morman de cărți, ne pregătim și ne călim pentru luptă și nu, nu, nu o adusesem azi

la mine, am făcut doar conversație, dar mîine ne vom vedea și sigur că o s-o halesc !

— Ce, nu sînt poate bărbat cu adevărat ? Eu am și fost la Troca, de ani de zile am debutat, Motanule. Nu fii jigodie, nu mă lua peste picior ! Ah, da, nu e același lucru, sigur, altceva e să te culci cu o femeiușcă onestă, cine spune contrariul, dar și eu o să aflu chiar mîine cum e. Sigur, nu mă las eu ușor prins în plasă și nu o să fac pe amorezatul. Dacă nu se dă pe brazdă, o trimit la plimbare ! De ce să-mi pierd timpul ?

Și Motanul :

— Așa e. Așa trebuie să fie dacă o femeiușcă nu îți aduce dividente, de oricare ar fi, la ce mai e bună ? Chiar dacă e dintr-un lot de primă calitate ! Așa e și cazul aceleia de care vorbeam înainte, aia pe care tu o știi, hai, nu te mai face că nu o știi. Ei bine, cu ea a mers totul ca pe roate pînă cînd a devenit dificilă, complicată și a trebuit să-i spun pa și pusi. Ce-o fi apucat-o ? Ca pe toate, cred : s-a amorezat și a luat-o pe panta geloșilor. Să nu le cazi în mreje, Puștiule ; dacă ai căzut te-ai ars, vor din ce în ce mai mult. E de necrezut, nu obosesc niciodată. Mereu vor mai mult și totul numai pentru ele. Ce-or avea în ele ? Mai rău e că sînt capabile de orice. Nu te lăsa prins în mreje, Puștiule, știu eu ce-ți spun.

Și eu :

— Sigur, sigur, Motanule, dar hai să mai tragem o dușcă, sînt mulțumit că m-am întors în cartier, nicăieri nu te simți ca în cartierul

tău, aici e anturajul meu, voi sînteți gașca mea, mai ales tu care îmi ești cel mai bun prieten și știi mai mult decît lipitorile astea, uite de asta îți povestesc ție ceea ce n-am spus nimănui. Îți mai mărturisesc că m-am dat la fund după scandalul cu Flecarul și nu știu ce s-a întîmplat cu el, nimeni nu vrea să-mi spună nimic. Cum a fost afacerea ? De ce Flecarul e așa cum e ? De ce toată lumea îl tratează ca pe un nimic ? El nu a fost niciodată soi rău, a fost doar puțin înrăit, dar cine nu are zilele lui rele, sau anotimpul lui prost, sau viața lui blestemată ? Nimeni nu vrea să-mi spună nimic, nu-i interesează, dar el nu e o lichea și eu vreau să știu, dar mai înainte, sigur, hai să dăm din nou noroc.

Motanul rămase privindu-mă fix, între surîzător și calculat, încercînd să-mi ghicească intențiile. În final spuse, ca unul ce nu dă multă importanță lucrurilor :

– Flecarul ? Primul meu client ? Nu e rău, e doar un pic fricos, singur-singurel și le caută cu lumînarea și mereu iese o dandana. Acum vrea să se ia în piept cu toată lumea și care-i rezultatul ? Nimeni nu mai vrea să-l vadă. Păi, poftim de-l vezi ! Se comportă de parcă el ar fi cel mai tare. De fapt, nu e așa tare. Asta nu place oamenilor care se simt în dezavantaj. Se spune că a devenit rău și zeflemitor. Știi de ce ? Pur și simplu pentru că Cioroiul nu mai crede în nimeni, în nimeni.

Eu am replicat încăpățînat că nu înțelegeam ce-l făcuse să se schimbe atît de mult, la care

Motanul a rămas din nou privindu-mă și apoi mi-a pus o întrebare care pentru mine nu era la obiect și am considerat-o ca pe una din ieșirile lui obișnuite.

— Dacă tu ai o femeiușcă și te prinzi că o halesc alții la proțap, în mod normal, ce-ai face ?

Eu i-am răspuns fără să șovăi :

— Îi scot mațele vinovatului !

El a rîs și mi-a răspuns :

— Sigur, Puștiule. Și eu aș face la fel. Dar altceva ce-ai mai face ?

— Nu știu. Ce-aș mai putea face ?

— La naiba ! Îl faci să plătească ! Cu bani peșin, adică. Cum se numește asta ?

— Despăgubire ?

— Asta-i ! Tu știi să vorbești, de asta îmi placi. Despăgubire. Este ca o despăgubire pentru un prejudiciu suferit, nu ?... Păi bine, mi-au dat o despăgubire.

— Ah...

— Și cu femeiușca ce-ai face ?

— Nu știu. E greu. Dacă o iubesc...

— Du-te la dracu' cu „dacă o iubesc" al tău ! îmi spuse maimuțărindu-mi felul de a pronunța cuvintele și luînd o față de tont. Mai bine bea, hai. Noroc, noroc. Ești încă foarte necopt, bobocule.

Și spunînd asta nu m-a mai lăsat să zic nimic, părăsindu-mă cu scuza că merge la toaletă. Eu am simțit că fusesem foarte aproape de țintă, dar cine știe din ce motiv ratasem

ocazia. Și, în plus, simțeam că scăzusem cu cîteva puncte în ochii Motanului. Dar cînd se întoarse, Motanului îi trăzni o idee nouă :

— Puștiul o să se facă doctor ! Nu știați ? Hai să închinăm pentru el, bravo Puștiule ! Îmi permiteți să închin paharul, doctore ? Ha, ha, ha. Să-i dăm cuvîntul !

— Să vorbească, să vorbească ! urlau toți. Eu nu știam ce să fac, în afară de a rîde ca un idiot, spunînd doar „ce lichele, ce lichele". așteptînd să le treacă. Dar nu le trecea și nici nu au încetat tărăboiul. Și n-am avut altă soluție decît să mă ridic țeapăn în mijlocul tămbălăului, cu paharul în mînă, cu un chef al naibii de a vorbi, dar nu era cazul nici să mă las greu pentru că de nu, știam că ar fi fost și mai rău, și atunci m-am apucat să dedic un toast adunării, găștii, găștii mele în special, și să dau dracului Universitatea, îmi ajungea cu atîta Universitate. Studiile...

— Nu, nu, ești un ageamiu ! mă întrerupse Costaricanul și Maimuțoiul încercă să-l facă să tacă, în timp ce tonomatul părea pus la volumul maxim, iar huiduielile și urările se intensificau. Totul îmi scăpase de sub control și am considerat că ar fi mai bine să stau la locul meu, să nu sar peste cal, pentru că, pe neașteptate, se putea isca un scandal, lucruri normale pentru bețivani, care la cea mai mică supărare se iau la harță. Trebuia să profit pentru a încerca să bag în cap cîteva lucruri pe care abia acum le vedeam ! Nu era cel mai bun moment, asta da, dar ei înșiși o cereau și,

oricum, nu știam ce altceva puteam să le spun. Dar ce moment mai bun trebuia să aştept pentru a aplica ceea ce învățasem ! Ei ar fi înțeles mai bine decît oricine, ei care știau ce înseamnă o singură masă pe zi. Ce netot ! Aveam ocazia în fața ochilor și nu vroiam să profit ! Dar de acum gata ! Îi dau drumul, trebuie să-i dau drumul, ei știu că de unul singur te înăbuși ; de asta există vecinii, familia, anturajul. Ei trăiesc în fiecare zi într-o frăție spontană care trebuie să-și extindă frontierele. Ei trebuie să înțeleagă ce înseamnă cu adevărat solidaritatea. Solidari cu toți ceilalți, să ajungă în fabrici și birouri, în amfiteatrele școlilor și universităților, unde luptă muncitorii, funcționarii, studenții, profesorii.

— Îi cunoașteți, i-ați văzut ieri și alaltăieri. Ei luptă împotriva guvernului ; noi nu trebuie să-i lăsăm singuri, nu trebuie să permitem să fie atacați cu gaze și jeturi de apă, să fie bătuți și arestați pentru că își apără hrana. I-ați văzut și asta înseamnă politică, da, dar nu toată politica e murdară. Și eu gîndeam înainte așa pînă cînd am înțeles, pînă i-am cunoscut pe oamenii care luptă, care înfruntă și riscă totul pentru semenii lor, fără frică sau cu frică, dar fără să le pese de consecințe. Asta se numește consecvență, băieți, și asta îți dă curaj și te obligă să gîndești în alt fel.

Eu mă înfierbîntam și ridicam vocea, încercînd să fac să înceteze tărăboiul cu familiaritate și încredere, cocoțat pe un scaun și cuvintele îmi veneau singure pe buze. Tot timpul

le păstram doar pentru mine și pentru cercul nostru, fără a căuta situații ca asta. Euforia mă cuprindea și-mi ușura cuvintele, ochii parcă mi se încețoșau, în acea clipă minunată mi-am coborît privirea și mi-am dat seama că toți conversau între ei, poftim de ghicește despre ce : rîzînd, Panamezul și Maimuțoiul făceau scandenberg să vadă care era mai puternic, Motanul conversa cu două fețe atente la fiecare cuvînt al său și doar la o masă în față, în mod curios, niște necunoscuți păreau atenți la cuvintele mele, dar erau atît de serioși și gravi încît păreau niște răufători. Nu, cum să fie, mi-am zis, nu au față. Or fi oamenii guvernului, spioni ? Ah, la naiba ! Ce mă interesa pe mine, dacă gașca mea, ai mei, mă abandonaseră cocoțat pe un scaun, vorbindu-le doar moliilor care zburătăceau zăpăcite în jurul becului murdărit de muște.

În Olimpic, unde sfîrșește toată lumea să-și omoare noaptea, eu continuam să mă învîrtesc ca o sfîrlează și să beau fără chef, însoțindu-i mai mult din inerție decît din alt motiv. Încă nu eram în măsură să asimilez lecția și, deși îmi trecuse un pic mînia, nu reușeam să înțeleg mesajul. Jigodii, niște jigodii — iată ce sînt. Mi se încleiase cuvințelul ăsta pe limbă și îl repetam ca pe o litanie. Cu această litanie doream să șterg senzația de ridicol, de ciudă, de dezamăgire. Tînjeam să mă infiltrez din nou în grup, să mă simt din nou integrat, euforic, fericit, cum fusesem cu cîteva minute înainte. Îmi ziceam că ei erau cei ce

greșeau, cei care nu se încadrau timpului și situației lor. Ei erau cei lași. Încercasem să mă evapor, dar Motanului nu-i scapă nimic și mă ajunse din urmă. Îmi puse o mînă pe umăr și-mi spuse :

— Toaleta e înăuntru, Puștiule, în partea cealaltă. După ce a rîs, m-a întrebat cum era povestea cu camera închiriată, dacă o foloseam doar pentru a face curte femeiuștilor sau era adevărat că trăiam singur. Pentru că o să am nevoie să mi-o împrumuți, ei ? Că doar pentru asta sînt prietenii. Sau nu vrei ? Tu știi că mie poți să-mi ceri ce vrei și cînd poftești. Ai nevoie de bani ? Și scoase un teanc de bancnote. Eu, pe jumătate beat, l-am trimis la mama dracului și i-am spus să-și ia bancnotele înapoi. El rîse cu poftă : Puștiul ăsta ! E și el la fel de jigodie, păi, nu ? Atunci mi-am găsit momentul să profit și să insist pe cazul Flecarului, spunîndu-i că aveam nevoie să știu cum fusese toată tărășenia pentru că eu plecasem cu puțin înainte de a se întîmpla totul. Adevărul e că, eu credeam că lucrul acesta își avea importanța lui, și în ultimul timp nu-mi mai ieșea din cap. El știa toată tărășenia și ce-l costa să mi-o spună. În plus, eram prieteni, sau poate nu ?

La întoarcere, cam pe la jumătatea drumului, ne-am oprit și mi-a spus că nu înțelegea de ce atîta trudă să aflu ce se întîmplase, cînd afacerea era dintre cele mai împuțite.

— De la o jigodie asociată cu altă jigodie te poți aștepta doar la o mare porcărie.

— Mda, dar spune-mi odată tot ce s-a întîmplat, hai ! am insistat eu, pe cînd el începuse deja să-l imite atît de însuflețit pe mulatru, într-o manieră atît de apropiată de realitate încît la început am fost gata să izbucnesc în rîs. Dar cînd mi l-am imaginat pe Flecar avansînd prin întuneric, cu respirația lui greoaie în noaptea aceea a atacului, cu fața crispată ca atunci cînd își pierdea ultimul sfanț la joc, treaba a încetat să mai aibă farmec.

— De ce-mi spui astea ? l-am întrebat. Tipul ăla, Maimuțoiul, nu Maimuțoiul ăsta care trage o dușcă acum cu noi, ci acela pe care l-am cunoscut odată în treacăt, nu mi se părea un ticălos.

La răspunsul meu, destul de vehement, Motanul nu a mai vrut să-și continue istoria despre tărășenie și cu pretextul că se duce să pună niște discuri la tonomat, m-a părăsit. Cînd am revenit la masă, poate pentru că cineva făcuse vreo referire la Flecar sau cine știe pentru ce motive, l-am găsit pe Panamez jucînd împotriva mulatrului. Eu i-am cîntat în strună și printre ocări am strecurat cîteva întrebări. Astfel am putut să aflu versiunea care circula prin anturaj, cea oficială. Povestea începea cu Flecarul care plănuise jaful asupra Vicleanului. Pentru a-și duce la capăt planul, mulatrul așteaptă noaptea, își ia un complice și pune-te pe treabă. Ce nevoie avea de un complice ? Toți sînt de acord că nici una. Pentru un asemenea lucru, unul singur e de ajuns. Totuși, împotriva așteptărilor, a fost nevoie,

da, de un complice, apoi nu se știe cum, Vicleanul i-a înhățat asupra faptului ; doar că atunci s-a petrecut tot ce se putea petrece mai rău deoarece grăsanul a opus rezistență și cei doi l-au lovit pînă l-au lăsat pe jumătate mort. Şi aici intervine sminteala : Flecarul decide să se despartă de complicele său și să rămînă pe loc. Își schimbase planul, era o înțelegere prealabilă ? De ce ? Asta nimeni nu știe să o explice. Fapt e că doar complicele o va întinde, în timp ce Flecarul rămîne pe loc și, după cum era de așteptat, cade ca o porumbiță în mîinile zbirilor. Avea dreptate Motanul : o poveste împuțită ! Finalul nu e nici el prea palpitant. Flecarul este eliberat după cîțiva ani grație unei amnistii, zice-se pentru bună purtare, deși unii afirmă că ar fi făcut un serviciu murdar unuia din guvern. Ceva trebuie să fie adevărat pentru că la întoarcere vine cu faima de a fi făcut felul unuia de acolo, de la Zdup. Și cu aceste antecedente de ce să-l amnistieze ? Nu se cunosc detalii, dar e un fapt recunoscut că atunci cînd un zvon provine din zona interzisă e mai bine să-i dai crezare decît să nu îi dai. În plus, comportarea Flecarului la întoarcerea în cartier e alta : acum e îndrăzneț, obraznic, abuziv, parcă ar fi la cuțite cu toată lumea și fără teamă de nimeni și nimic. Și uite-așa se naște faima Flecarului, prostul renume de care toți știu că va profita foarte puțin timp, pentru că are plămînii făcuți praf. Şi asta e tot. Foarte convențional și deprimant !

Cînd am ieșit de la toaletă am văzut că în sală se iscase o încăierare teribilă. La început am căutat să mă țin la adăpost, dar un fior mi-a străbătut umerii cînd am văzut că unul din luptători era Maimuțoiul și ceva mai încolo l-am distins pe Panamez tăvălindu-se cu un tip. Primul lucru pe care l-am întreprins a fost să încerc să mă strecor spre ieșire pentru că în curînd ar fi venit poliția și m-ar fi încărcat și pe mine cu jumătate din asistentă, sau dacă nu, dintr-un moment într-altul ar fi început să zboare sticlele și cine știe dacă una nu își nimerea ținta și... Dar nici nu puteam să-mi las tovarășii așa, la ananghie, și să fug ca un fătălău; dacă vreunul mă prindea făcînd asta, niciodată nu mă mai puteam întoarce între ei. În apele acestea mă scăldam, cînd proprietarul și cîțiva tipi se puseră între ciocan și nicovală, înarmați cu un scaun și niște ciomege. Opriră pentru o clipă păruiala și îi scoaseră afară pe combatanți, în timp ce un angajat al localului se apropia de mesele la care stătuseră aceștia pentru a face socoteala înainte ca toată lumea să se împrăștie.

În stradă, gîlceava a fost reluată și, cum afacerea devenea tot mai groasă, eu mă agitam din ce în ce mai mult. Neliniștea mea se transforma într-un sentiment care nu era teamă, ci un alt lucru pe care nu știam cum să-l numesc. Atunci mi se pare că am început să sar și să dau roată în jurul bătăușilor, cînd, deodată, zăresc cu coada ochiului o mișcare neașteptată, un „balot“ care vine spre mine, un

pantof, o faţă cu buzele contorsionate de mînie :

— El e, el e ! aud şi abia reuşesc să mă dau la o parte. Îmi pierd echilibrul, cînd ceva dureros mă loveşte în umăr. Dar nu cad de tot, doar pe jumătate ; mă ridic şi văd o faţă cu gura strîmbată şi cu o privire de ură, gata să-şi piardă echilibrul. Este unul dintre cei de la masa din faţă ? În gură îmi vine o spumă uşoară ca balele unui cîine turbat. Faţa aia vrea să mă facă să tac, să-mi astupe gura. Mînie, ranchiună, frustare, necaz, răzbunare. Fac un pas, uşor ca atunci cînd vrei să-ţi dai seama de un gol şi aud un fel de bătaie din palme, doar una, atunci cînd piciorul meu întîlneşte un obstacol. Aud o tînguire înecată şi un „Drace, priveşte, priveşte !“ al cuiva din spatele meu.

Faţa cu gura strîmbă a dispărut în umbră. O iluzie ? O fantasmă ? Apoi se aude un fluierat : poliţia ! Toată lumea o ia la fugă şi eu, care nu pricep bine ce se întîmplă, o iau de asemenea spre o ulicioară întunecată unde se zăresc doar siluete fugare, paşi furişaţi, respiraţii întretăiate, întuneric, tot mai mult întuneric. Alerg, alerg, pînă cînd ajung într-o stradă cu lumini, lumini ce se rotesc şi se rotesc, împreună cu tot ce mă înconjoară, aşa că închid ochii şi spun : gata, îmi ajunge, gata...

DUMINICĂ

„Scriitori, cel puțin cei care sînt dispuși să treacă prin riscuri adevărate, cei care se aventurează în toate, au multe în comun cu o altă rasă de solitari : cei care își cîștigă viața jucînd biliard și cărți.“

TRUMAN CAPOTE

VI

CÎND AM DAT COLȚUL m-am împiedicat de primii membri ai turmei. Am încercat să reacționez, dar era prea tîrziu : eram încercuit. M-am trezit înconjurat de iezi sălbatici care făceau pe blînzii, de capre bătrîne zice-se căindu-se de soarta lor, de berbeci cu behăitul ca sunetul de flaut, de oițe stăpînindu-și mîncărimea limbii. În mijlocul unui zgomot înfundat, caracteristic, turma s-a răspîndit în toate direcțiile. Un miros de flor, de tămîie amestecată cu iz de copite, o duhoare suprapusă peste sudoare rîncedă, îmi intra în nări și-mi trezea greața. Un gest de enervare, apoi de batjocură și în final de mînie mă însoți. „La dracu' cu turma asta !" Am trecut pe trotuarul de vizavi, instinctiv, deși am cîștigat foarte puțin cu asta : membrii turmei se răspîndiseră deja prin toată piațeta. Durerea de cap, gustul de ipsos din gură, golul din stomac deveniră de neîndurat. Mi-am grăbit pașii spre micul restaurant pe care-l ochisem în ziua anterioară și cînd am ajuns, am putut să-mi dau seama, așa cum mă temeam, că era plin de lume : o lume în

același timp solemnă și zîmbitoare, bovină și malițioasă. Mi-am blestemat soarta și m-am îndreptat, grăbindu-mă spre celălalt local, cu via bănuială că și acolo era aceeași situație. Nu m-am înșelat : era tot așa de plin. Haleala mea, pomana porcului se duseseră pe apa sîmbetei ; cel puțin pentru moment. Durerea de cap atunci mi-a devenit și mai acută, ciocănindu-mă într-un ritm demolant. În plus muream de sete. Dintr-o singură înghițitură lungă și nerăbdătoare am supt o apă gazoasă într-un bar. Ieșind din local, am dat iar peste mulțimea ce nu se mai sfîrșea a enoriașilor care ieșeau de la slujbă și eu, care nu mai rezistam, am luat primul microbuz care a trecut, fără nici o țintă determinată. Mă interesa doar să mă îndepărtez cît mai repede posibil de acel loc.

Microbuzul mergea încet și eu eram chinuit de faptul că mă simțeam prost și eram dezgustat de toți și de toate, inclusiv de mine însumi. În camera mea, încercînd să mă eliberez de toropeala visului urît și deschizînd ochii, am dat de lumina care se filtra prin crăpăturile oblonului oberlihtului, pe care îl trăsesem de o coardă întinsă înnodată în spatele capului meu. Nu mi-a mai rămas decît să mă apăr de lumină, cu un geamăt, acoperindu-mă cu cuvertura. În cele din urmă scîrțîitul scărilor mă obligă să scrîșnesc din dinți pentru a rezista turbinei stomatologice care îmi măcina nervii. Toate astea m-au făcut să rămîn așa, imobil, negînd lumina, zgomotele, lumea, dar n-am reușit altceva decît să am o senzație de

cădere într-un puț cu apă slinoasă, scufundîndu-mă tot mai mult. Nu îmi mai rămînea altă alternativă decît să mă scol cum voi avea prilejul. Observînd că era aproape ora zece, răului meu fizic i s-a adăugat o dezagreabilă senzație de gol în stomac, de pierdere, de culpabilitate. Era aceeași senzație, multiplicată, pe care am avut-o uneori, copil fiind, cînd dormeam după prînz și mă trezeam aproape de asfințit. Ce disperare mă apuca atunci să scot folosul maxim din puținele minute care rămîneau din zi !

Acum în microbuz, cu străzile ce defilau într-o succesiune vagă de volume gri, cu iluzia spulberată de a ajunge într-o formă mai bună pentru a putea astfel să recuperez timpul irosit, mă țintuia locului o stare de slăbiciune, de relaxare, care îmi sufoca voința. Senzațiile supărătoare : durerea de cap, setea, gustul rău din gură, fără să le pot controla, se transformaseră într-o greață oribilă, o senzație de vomă din ce în ce mai imperioasă. Atunci mi-am strîns toate forțele, voința, pentru a nu face o figură de încurcă-lume în interiorul vehiculului. Nu puteam să mă las la voia întîmplării. Trebuia să recuperez orele pierdute. Dar pentru asta trebuia să mă simt bine. Cum aș fi putut să citesc în starea în care mă aflam ? Din fericire, trecusem peste momentele cele mai rele, deși nu îmi dispăruse cu totul starea de rău. Voiam doar să mă odihnesc. Să deschid frigiderul, să iau un pahar de apă cu treipatru cuburi de gheață și apoi să mă odihnesc,

să mă odihnesc într-un pat bun, fără purici sau alte gîngănii. Doar atît. Aș fi putut să cobor, să iau alt microbuz cu care să ajung acasă și uite-așa să o scot la capăt. Bătrîna m-ar privi cu aerul de reproș blînd dintotdeauna, fără să cuteze să-mi zică nimic și, dacă bătrînul ar fi fost treaz, și-ar lua o față indignată și mi-ar arunca vreo cîteva admonestări și vagi chemări la ordine, știind că oricum erau inutile. Astfel și-ar fi liniștit conștiința și și-ar face datoria de tată. Dar nu. Nici gînd. Gata cu tîmpeniile ! Proful are dreptate : nimic mai ușor decît să te trădezi. Cu fapta aceasta, aș trînti la pămînt tot ce am cîștigat pînă acum. Faptul că am plătit prima chirie și că am dormit în pensiune nu ar mai avea nici o semnificație, mi-am zis. Nimic nu s-ar mai fi schimbat din cauza acestui mic gest și totul s-ar fi întors în rutina obișnuită, aș fi fost iar băiatul de familie bună din totdeauna. Și de ce ? Dintr-o slăbiciune comună, produs al unei stări proaste de mahmureală. Așadar, nici gînd ! Între bine și rău mi-am amintit ceva ce învățasem deja : că faptele izolate nu înseamnă mare lucru. Ele trebuiesc repetate zilnic, cuceririle trebuiesc impuse centimetru după centimetru, secundă după secundă, act după act ; altfel se obține doar ceva momentan. În orice moment se poate prăbuși. Faptul că am rămas să dorm în pensiune nu trăgea prin el însuși o linie despărțitoare între două etape, deși era important deoarece făcea parte din procesul de ruptură necesar dezvoltării mele.

Intuiam vag că era nevoie să mă apropii de trecutul meu, nu din curiozitate, ci din motive mai importante. De ce? Încă nu știam. Ce cîștigam cu asta, ce obțineam? Cu atît mai puțin aveam un răspuns. Și erau atîtea lucruri pe care le ignoram, despre care nu-mi pusesem niciodată întrebări, încît dîndu-le acum, în starea mea, frîu liber, mi-au creat confuzie, durere de cap și dorința de a mă închide la toate, de a fugi total de lumină. Ce mai învălmășeală! Mă întrebam în ce clipă exact am încetat de a fi copilul ascultător, exemplar și săritor, elevul silitor, pios și disciplinat, pentru a mă transforma în hoinarul, obraznicul, rebelul și ireverențiosul Puști care respingea ordinea stupidă și nedreaptă. Nu știam cum să-mi răspund la această întrebare. Cînd am fost decepționat prima dată de bătrîn? Cînd m-au admonestat prima dată? Cînd am tras chiulul prima dată? Cînd am început să tai frunză la cîini? Cînd am fost conștient de sărăcie și de nedreptate prima oară? Nu aș fi putut să o spun. Orele insuficiente de somn și aburii berii apăsîndu-mi tîmplele, îmi zădărniceau truda de a-mi pune în ordine ideile răvășite. Atunci am încercat să nu mă mai gîndesc la nimic. Eram așa de buimăcit încît totul îmi scăpa printre degete, îmi luneca și, ca nisipul din mînă, cu cît încercam mai mult să prind un fir, cu atît mai repede se strecura. Nu mai știam ce fusese întîi, ce anume era consecința cui. Singurul lucru sigur era

că toate aceste fapte avuseseră o legătură, că sosise un moment în care se făcuse schimbarea și, începînd de atunci, nimic nu mai fusese ca înainte. Ce importanță avea în ce moment am intrat în altă etapă! Nu există căsuțe sau fleacuri să merite osteneala. Oi mai fi beat? M-am gîndit. E destul timp acum de cînd sînt de partea cealaltă a barierei; bătrînii au rămas dincolo, în spate. Mai curînd trebuie să continuu, să înaintez, să mă perfecționez. Trebuie să continuu, să continuu. Niciodată să nu mă întorc, nici măcar să nu-mi treacă prin gînd. Pentru ce? Singurul lucru important și concret este că luni, adică mîine, va fi greu, foarte greu. Și eu trebuie să fiu pregătit. Nu citind sau studiind, nu, nu este timp, și, chiar dacă ar fi așa, capul meu nu mai face față. Cel mai bun lucru este să încerc să petrec cît pot mai bine ceea ce îmi rămîne din sfîrșitul săptămînii, primul meu sfîrșit de săptămînă, în completă libertate. Cine știe cînd voi mai avea asemenea posibilitate! Ceea ce vine va fi bine venit și eu trebuie să continui în luptă, în solidaritate cu greviștii. Am hotărît de mult timp. Deocamdată trebuie să-mi revin, să mă pregătesc pentru mîine, să fiu proaspăt pentru ceea ce va veni.

Ce ghinion avusesem cu așa un început, cu tot ce s-a întîmplat în piațetă, să merg în direcția aia, să mă amestec cu lumea, să fiu nevoit să pășesc un răstimp alături de turmă. Sîmbăta nu fusese atît de proastă. Pensiunea și oamenii de acolo sînt un gunoi, Flecarul

e pe ducă și asta mă doare ; dar restul a fost bine : planul pentru azi, întîlnirea cu Motanul, pînă și încăierarea. Numai de mi-ar trece răul ăsta, de mi-ar trece odată ! Păcat că m-am băgat în mijlocul turmei. Ce bătaie de joc ! Îmi făcea greață ! Nu era doar urmarea mahmurelii. Ce se întîmplase în piațetă avea o oarecare legătură cu asta. Cînd am dat piept cu situația neașteptată, pentru o clipă m-a învăluit o boare din acei ani fericiți cînd trebuia să merg la capelă și să înghit noianul de rugi și predici ale Broscoiului și ale Burdufului. Reacția mea imediată a fost de respingere instinctivă, viscerală, de parcă atunci aș fi ieșit din colegiu. O reacție pe care credeam că o depășisem după o perioadă anume și după discuțiile cu Proful, după lecturi și reflecții. Dar asta nu era tot. Am mai simțit și o inexplicabilă teamă că vreunul din noii mei tovarăși mă va vedea și mă va confunda cu unul dintre enoriași. Cînd mi-a venit ideea asta am vrut să iau în glumă o asemenea posibilitate, dar nu am putut. Mai presus de toate era necesitatea de a mă îndepărta pentru ca să nu mă vadă nimeni prin împrejurimi. Așa că, iată-mă în acel microbuz luat la întîmplare, întrebîndu-mă asupra motivului comportamentului meu. Într-un moment anume răspunsul se îndreptă spre incomoda posibilitate că nu eliminasem încă defintiv din mine acea parte a trecutului ; de altfel, nu mă interesase absolut deloc să-mi coincidă drumul cu al acelor oameni și mersesem pînă la a profita să rîd de

acel spectacol și, inclusiv, dacă era necesar, să rîd de mine însumi. Dacă totul fusese îngropat, raționam eu în salturi, pe cine ar mai interesa justificările ? Cine ar avea nevoie de ele ? Pur și simplu alunecasem cu totul și nu aveam de ce să mă simt mîhnit. Îmi făcea plăcere să cred că în alte împrejurări aș fi acționat așa, încercînd să pun totul pe seama greței, dar nu am reușit. Ceea ce s-a petrecut era concret, iar speculațiile nu aveau nici o valoare. Dezgustat, mi-am imaginat că era la fel ca atunci cînd îți dai seama de un focar de puroi într-o rană pe care o credeai cicatrizată, știind că pentru a smulge orice urmă a acestui puroi și pericolul infecției nu îți mai rămîne alt remediu decît să deschizi din nou rana și să faci o curățire adîncă pînă la fund.

Religia este opiul popoarelor, fu primul lucru care mi-a venit în minte, dar pe calea asta n-am ajuns la nimic. De data aceasta nu era vorba de a polemiza sau a convinge pe cineva. Nu. Era ceva mai intim, mai personal. Am simțit că am chef să smulg, să distrug, să fac să dispară toate urmele acțiunilor mele anterioare, ca atunci cînd am rupt în bucăți fotografia aceea care apăruse într-o zi printre hîrtiile mele. În ea pozam în costum alb, ținînd într-o mînă o lumînare mare, iar în cealaltă o carte de rugăciuni cu ferecătură de sidef ; stăteam în genunchi pe un scăunel pentru rugăciuni, cu un tablou al lui Isus în fundal. Și, punînd capac la toate, pe verso se putea citi : „Ziua cea mai fericită din viața mea“,

alături de alte date generale. Dar mi-am reprimat impulsul, intuiam că asta nu va fi decît o ușurare trecătoare, o soluție momentană. Dacă făceam acest lucru și apoi acționam de parcă nimic nu s-ar fi întîmplat, aș fi riscat ca mai tîrziu să apară alte situații cărora ar fi trebuit de asemenea să le caut o justificare momentană și tot așa pînă cînd, într-o zi, aveam să mă satur și aș fi început să le accept ca pe ceva inevitabil. Era ceva asemănător cu faptul de a mă mulțumi să rup doar această copie a fotografiei din „ziua cea mai fericită a vieții mele“, uitînd de celelalte copii de prin casă.

Nu era nicidecum ușor să ajung în miezul problemei, iar pentru cineva în starea mea, cu atît mai puțin. Prin fața mea defilau imagini de pe vremurile cînd mă credeam drept și pios, cînd mergeam pe culoarele bisericilor și a capelei colegiului plin de solemnitate și reculegere, cînd mă rugam și cîntam plin de fervoare, cînd făceam penitențe pentru a fi mai bun și a „merita cerul“ și imediat mă vedeam iar renegînd toate acestea, discutînd aprins cu părinții mei despre întreaga falsitate a credinței în Dumnezeu și a întregului aparat care îl înconjoară, fără să aduc aproape nici o argumentație. Mă vedeam în colegiu rezistînd la toate cererile călugărilor referitoare la chestiuni de religie la început și mai apoi și pentru restul lucrurilor, sau invers, luptînd pentru a nu mă lăsa înrobit sau amăgit. Dar nu reușeam să găsesc legătura între o situație și alta. Era ca și cum cădea o cortină pe o parte din viața

mea și, cînd se ridica din nou, apăream reînnoit, cu totul altul, urînd și disprețuind ceea ce înainte mă făcea să mă umflu în pene. Și cu cît mă sforțam mai mult cu atît nu găseam cheia pentru a-mi explica toate astea, dar înțelegeam că ceva nu mergea bine.

Cu multă trudă am ajuns la concluzia că soluția nu putea fi imediată : era nevoie de timp și de a mă afla într-o stare mai bună, cel puțin să fiu capabil să rețin și să-mi ordonez ideile, amintirile care păreau să rătăcească fără o țintă precisă. Creierul îmi era moleșit, cețos și divaga fără șir, de la o clipă la alta. Știam vag că soluția consta în a investiga bine ceea ce se petrecuse, în a căuta diferite unghiuri ale problemei, cum s-a desfășurat tărășenia cu Flecarul, deși de data aceasta nu puteam să întreb pe nimeni, nici măcar pe Prof. El arătase toată viața un interes relativ față de această temă și punctul lui de vedere pornea mereu din altă perspectivă, de genul : rolul bisericii față de stat sau față de clasele sociale sau față de suprastructură și tot așa. Nu, el nu înțelegea problema ca mine. Nu îi era de ajuns. Eu imputam asta împrejurării evidente că Proful nu studiase într-un colegiu de călugări, nu îi cunoștea, de aceea el vedea problema mereu abstract, ca o categorie socială. Din păcate, nu era acesta cazul meu. Eu trebuia să cercetez problema în mine însumi, prin prisma trecutului meu. Nu era vorba de a discuta sau de a citi sau ceva de genul ăsta, deși după toate acestea, poate că nu e o idee proastă dacă

reiau lectura romanului pe care l-am părăsit tocmai pentru că subiectul se împotmolise în mlaștina vocației religioase a protagonistului. Mă voi înarma cu răbdare și îl voi termina. În ce-a mai rămas din zi, pe măsură ce mă voi simți mai bine, am să-i dau de cap. Și cu asta basta ! Asta va fi ultima dată !

Cînd luasem microbuzul nu mă gîndisem la o destinație anume, doream doar să mă îndepărtez de piațetă. Se înțelegea de la sine că orice alt loc ar fi fost mai bun să mănînc și să beau ceva. Dar pe măsură ce microbuzul înainta, eu mă așezam mai bine pe scaun, îl găseam tot mai comod, în timp ce afară frigul își făcea de cap. Mă simțeam tot mai moleșit pentru a coborî și amînam și prelungeam momentul cînd o voi face. În final, cînd deja lăsasem în urmă centrul și bulevardul Alfonso Ugarte, am hotărît să merg pînă la capătul liniei și să profit să mă mai odihnesc puțin de nu voi vedea mai înainte un locșor deosebit de atrăgător ca să cobor să mănînc ceva și asta doar în cazul în care aș putea să mă smulg din inerție.

Pe bulevardul Brasil m-a cuprins o toropeală de care nu puteam și nu doream să scap. În acest bulevard nici prea mare, nici prea mic, nici foarte larg nici foarte îngust, nici nou nici vechi, nici elegant, dar nici sărăcăcios, totul invită la plictiseală. Pe acest bulevard nu se văd decît case cu un etaj sau două — foarte rar cîte o clădire mai mare, construite într-un stil amorf, caracteristic oamenilor cu

aspirații mari, dar cu resurse limitate, rezultatul unor cópii proaste sau a cópiilor unor cópii de vile ianchee sau europene demodate. În ciuda, sau poate tocmai datorită acestei caracteristici, bulevardul acesta este poate cel mai reprezentativ pentru acest cartier de salariați de toate tipurile : funcționari și comercianți mijlocii, militari cu grade nu prea înalte, mici industriași și tot felul de oameni între două categorii care s-au dat peste cap să se încadreze, chipurile, în această clasă medie. O caracteristică a acestui bulevard este că a avut această fizionomie mereu, iar acum nu e vorba despre o decădere, sau invers, de o menținere a formei sale mediocre. Tocmai de aceea mereu găsește pe placul său caracterul pretențios și fals solid ; din același motiv nimic nu iese din această regulă și este dotat moderat cu : cîteva brutării, vreo două florării, trei cinematografe, două biserici catolice și cîteva de alte religii, vreo două spitale pentru militari și unul pentru copii, cîteva restaurante și bodegi și farmacii, foarte puțini arbori și aproape nimic altceva : totul gri, uniform, mic burghez. Pe scurt, cu aspect de clasă mijlocie. În consecință nimic din acest bulevard nu îți atrage atenția, nu-ți trezește interesul. Poți să treci de sute de ori pe el și dacă te-ar întreba cineva ce are deosebit nu ai putea răspunde nimic concret, pentru că acest bulevard ca și clasa pe care o reprezintă este ceva efemer, care nu lasă urme nici în memorie, nici în sentimente ; este ceva

tranzitoriu, instabil. Singurul lucru care îl individualizează este ocazional : defilarea militarilor, parada de sărbătorile Patriei. Ce este această faimoasă paradă militară ? Nu e decît zgomot, culori țipătoare, fanfare, aplauze, tălpi izbind asfaltul, motoare de camioane și tancuri asurzitoare, strălucire de catarame și de arme noi : detalii perisabile care atrag cu strălucirea fantezistă a lor imaginația copilandrilor și curiozitatea celor mari.

În plină toropeală mi-am amintit de Supermulatrul și de Găinarul de la colegiu, dînd ordine vagabonzilor fără căpătîi care făceau pe ei de rîs pentru orice nimic. Ei își agitau bastoanele lor disciplinare, încercînd să-i facă pe toți să mărșăluiască la fel, toți să defileze mîndru, cu pieptul înainte, cu umerii înapoi, ce dracu' ! Noi toți făceam pe noi de rîs de cei implicați și chiar de instructor, ocrotiți de respectul impus de numele lor răsunătoare și de șoferii din mașina de la poartă, privilegiu doar al cîtorva. Și apoi, un instructor care ajungea în colegiu era sigur că nu dispunea de suficiente proptele ca să evite aceasta, deoarece cui putea face plăcere o sarcină atît de ingrată, anevoioasă și aproape utopică : să te lupți cu o hoardă de piloși îndărătnici fără să-ți poți folosi cel mai bun argument : șuturile sau utilizarea unor simboluri și fetișuri despre care ei spun că sînt sacre ? Într-un mediu în care se respiră pînă îți face greață tămîia zeităților, pe cine ar putea impresiona un idol în plus ?

Era inevitabil : gîndindu-mă la militari era același lucru cu a mă gîndi la preoți, uniforma amintește sutana și invers. De asta mi-a fost atît de ușor să asimilez ceea ce zicea Proful referitor la biserică și la armată, uniforma și sutana erau aliații tradiționali, cu solemnitatea, cu idolii : sfinții sau eroii, riturile, Dumnezeu și Patria, crucea și spada, ierarhiile, autoritatea mai presus de orice întrebări, ordinele iraționale, dar care trebuie îndeplinite, degradarea și expulzarea din Paradis. Despărțirea de comunitate trebuie să se facă printr-o ceremonie publică : cu pedeapsă și rușinare. O expulzare, o degradare nu este un fapt transcendent, între umbre, trebuie să fie ceva public. În colegiu, de exemplu : să aștepți ca toată școlărimea, cea de la primară la stînga și cea de la secundară la dreapta galeriei, să se alinieze în fața claselor după ce a salutat steagul, să cînte imnul național și să rostească rugăciunile obișnuite. Ce senzație neplăcută să îți auzi în public numele, știind ceea ce va urma apoi ! Mă surprinsese, mai cu seamă, tăcerea care s-a lăsat în jurul meu și faptul că toate capetele s-au întors spre locul unde eram, cu o expresie de teamă. Toată lumea știa ce însemna o chemare la microfon în asemenea împrejurări și eu știam mai bine ca toți, ba chiar o și așteptam. Și cu toate acestea, nu puteam evita să mi se facă pielea găină.

Cînd am făcut primii pași, se înălțaseră murmurele ce zburau deasupra capului meu ca

niște roiuri de țînțari. Din fericire, am reușit să mă stăpînesc. Eram în fața Broscoiului și i-am văzut clar fiecare mișcare, mai ales atunci cînd a luat microfonul și a anunțat pedeapsa. Gușa i se mișca mai gelatinoasă ca oricînd în timp ce enumera nenumăratele mele abateri de la disciplină și mai cu seamă absențele mele nemotivate, ajungînd la delir cînd mi-a anunțat eliminarea. Pentru mine totul se petrecea de parcă era vorba de un alt individ. Din cele ce mi s-au spus după aceea, eu am afișat tot timpul o față de șmecher care nu se potrivea defel cu împrejurarea. Priveam la Broscoi ca la o vietate rară, și cînd acesta a observat, s-a înfuriat și mai tare. Eu nu aveam nici ură, nici .teamă, nici rușine, nici durere, pur și simplu eram un pic surprins că totul va trece atît de repede. Ei bine, chiar dacă avusesem temeri că totul se va sfîrși astfel, mai ales în ultimul timp, o vedeam mereu ca pe o posibilitate îndepărtată, ca și cum mie nu mi s-ar putea întîmpla ceva asemănător. Am ajuns să recunosc că, da, pedeapsa nu era excesivă, ci din contră, exmatricularea cincisprezece zile și să vin cu tata sau cu un împuternicit să-mi iau carnetul și să discut condițiile reprimirii, nu erau cele mai grele sancțiuni, dar nici cele mai ușoare. Oricum, mie îmi era egal dacă ar fi fost ceva și mai drastic.

Ajuns în stradă, mi s-a părut chiar ireal atîta noroc. Broscoiul îmi ușurase drumul. Gata

cu colegiul, gata cu nevoia de a căuta scuze să trag chiulul. Pe viitor voi părăsi colegiul. De ce să mă mai întorc ? Și-n plus, bătrînul nu ar fi în stare să suporte rușinea, umilirea și nu s-ar prezenta la colegiu cu mine chiar dacă i s-ar pune un pistol în spate. Îmi părea rău doar pentru bătrîna, dar asta era, ce mai ; cu toate că în final ea se va resemna, ea accepta întotdeauna voința lui Dumnezeu. Asta era viața ei : o penitență continuă, o vină eternă de plătit. În felul ei, poate chiar ar mulțumi pentru toate ocaziile de a suferi ca să-și răscumpere astfel păcatele și a putea să cîștige cerul cît mai pe merit.

Și uite așa m-am avîntat atunci cu ochii închiși în biliard. Îmi amintesc acele zile ca pe cele mai bune în scurta mea traiectorie de jucător. Fără să mai fiu constrîns de opreliștile dinainte, totul îmi devenea un joc ușor. Astfel am realizat cele mai strălucitoare partide și mi-am făcut suma celor mai mari lovituri ale mele. În această etapă se părea că se adeverește prevestirea Motanului referitoare la viitorul meu ca jucător, spusă cu săptămîni în urmă. Am ajuns chiar să ies cu Motanul, nu pentru a juca, pentru că mie îmi mai lipsea încă mult să ajung la nivelul unui profesionist, ci ca asociat la capital și pentru a primi botezul jocului, privilegiu pe care foarte puțini și-l puteau revendica. A fost o epocă de neuitat. Trăiam într-o excitare permanentă, plină de satisfacții și nu dispuneam de nici o

secundă să o dedic altui lucru. Totul era o încîntare și zilele îmi erau prea scurte pentru ce doream să trăiesc.

La începutul celei de-a doua săptămîni a exmatriculării mele, pe cînd așteptam în sala de biliard să înceapă sosirea clienților obișnuiți, l-am zărit intrînd pe Prof. Pe atunci uitasem complet conversația pe care o avusesem cu el în localul mătușii în urmă cu vreo două luni. Cum nu ne uneau interese comune, nu-mi trecuse prin cap că o să-l mai vad din nou. Fără să mă gîndesc la nimic altceva decît la a face un gest de politețe, m-am apropiat de el :

— Tragi chiulul, nu ? i-am zis în chip de salut cu intenția de a-l lua peste picior.

— Ceva și mai de soi : sînt în grevă.

— Ce frumos ! Și acum ce faci pe aici ?

— Treceam pe aici să văd un prieten, dar cum nu a sosit încă, m-am gîndit că nu mi-ar strica un moment de relaxare. Toate zilele astea au fost foarte dure și greul abia urmează să vină.

— Dar tu nu știi să joci ?

— Sigur că nu. Dar chibiții se distrează și ei, tu ce crezi ?

— Nu știu. Eu vreau totdeauna să joc.

— Te văd mai bine proptit. Joci probabil mai bine, desigur.

— Așa e ! Chiar ieri am cîștigat consecutiv cinci jocuri. Am săltat toată mizișoara.

— Așa mult joci ?

— Ei bine, am avut un pic de noroc, dar, oricum, progresez.

— Și la colegiu cum e treaba ? Cum merg lucrurile pe acolo ?

— Nu știu. De vreo săptămînă nu mai trec pe acolo.

— De atîta timp ?

— Faptul e că m-au exmatriculat, știi ?

— Ah, drăcia dracului ! Afacerea a devenit urîtă.

— Nici gînd ! Pentru mine așa e mai bine. Mi-au făcut o mare favoare. Petrec niște zile fantastice, mă distrez minunat.

— Și cei de acasă ce spun ?

— Încă nu știu. Realitatea e că nu m-am gîndit cum să-i anunț.

— Dar în orice moment ar putea să o afle. Cînd merg să plătească taxele, cînd îți cer carnetul de note, un telefon de la colegiu...

— Da, nu-i așa ? Ei bine, nu știu. O să le spun dintr-o dată, cu o zi înainte de a se împlini termenul de suspendare.

— Ah, este o suspendare ?! Încă te mai poți întoarce. Și e ultimul tău an ?

— Ultimul și cel din urmă. Dar nu mă gîndesc să mă întorc, dacă la asta te referi. Pentru ce ?

— Putem să vorbim deschis, Ricardo ?

— Păi, nu o facem deja ?

— Desigur, dar mă refer la încă niște lucruri. De exemplu, mi se pare o tîmpenie să pierzi anul, doar așa, fiindcă vrei tu.

— Haida de ! Acum vorbește profesorul din tine.

— Greșești, o spun ca un tip practic, nici mai mult, nici mai puțin decît oricine de vîrsta mea și cu experiența mea.

— Eu nu văd nimic practic ! Unde e partea practică, să văd ? Ce-o să fac mîine cu numele tuturor viceregilor și președinților ? Unde o să pun lista tuturor rîurilor de pe coastă, a... operelor atîtor poeți trecători și a datelor memorabile din istoria noastră ? Și de ce trebuie să merg la capelă și să înghit niște rugăciuni și predici nenorocite ? De ce trebuie să înghit o scatoalcă dacă nu mă comport cum vor ei ? Și cînd m-au întrebat ei ce mi-ar plăcea să fac ? Spune-mi atunci ce pierd dacă încetez să merg la colegiu ? Și ce cîștig ? Spune-mi, te rog.

— Nu îți lipsește dreptatea în ceea ce spui și chiar în alte lucruri pe care ai putea să le adaugi, dar mai presus de orice trebuie să te gîndești la lumea în care trăiești : nu ești în China, nici măcar în Suedia sau în Germania. Și mai cu seamă trebuie să te gîndești la viitorul pe care îl reprezintă anul ce va veni și următorul, și în acești ani, la activitatea ta, la subzistența ta. Te-ai gîndit la viitor ?

— Adevărul e că nu. Trebuie să o fac acum ? Și de ce nu mai încolo ? O să mai am timp, cred.

— N-ai decît ! Dar gîndește-te că dacă nu îți termini studiile va trebui să depinzi de tatăl tău. Numai dacă el o să fie de acord. Și

atunci lucrurile nu vor fi prea ușoare pentru tine. Bătrînii sînt întotdeauna exigenți, mai ales cînd au pîinea și cuțitul în mînă. În caz contrar, va trebui să-ți cauți de lucru și, dacă nu ai nici măcar liceul, o să te convingi că nu e nici o plăcere să accepți ce se nimerește. Dacă nu mă crezi, întreabă-l pe oricare dintre prietenii tăi de la sala de biliard, desigur dintre cei care lucrează.

— Ei bine, sînt unii care se descurcă foarte bine pe cont propriu. Este și cazul Motanului, spre exemplu.

— A, da, Motanul. Profesionistul tacului. Foarte interesant, să fii cel mai bun, să cîștigi banii ușor și să-i cheltui la fel de ușor cu prietenii, cu băutura și femeile, zi după zi. Pînă cînd ? Dar fața cealaltă a bodegilor, sălilor de biliard și bordelurilor o cunoști ?

— Cum cealaltă față ?

— Cea a adevărului, Ricardo. Ai fost vreodată în casă — sau în bîrlogul, cum i se spune — Motanului ? Ai văzut lucrurile aruncate peste tot, muștele pe farfuriile murdare, hainele acoperind somiera și alte amănunte asemănătoare ?

— Și cum de știi tu toate acestea ? Poate că te-ai poftit tu singur în casa lui ? ! Ți-a povestit el viața lui ? l-am întrerupt agresiv pentru că eu consideram aceasta o lovitură sub centură dată Motanului. Și chiar să fi fost adevărat, el nu avea dreptul să trîmbițeze intimitățile nimănui.

— Nu te înfierbînta, îmi răspunse, pur și simplu îi sînt frate, din întîmplare. Și dacă am fost în... casa lui, asta a fost la cererea mamei noastre, care, după ce l-a azvîrlit în stradă, este îngrijorată din cauza lui.

Eu am înghițit lovitura cît am putut de bine și am continuat străduimdu-mă să nu arat tulburarea care mă cuprindea.

— Dar lui puțin îi pasă și petrece în continuare. Așa că nu are importanță cum e casa lui. Adevăratul lui loc este acesta : biliardul, barurile arhipline și strada. Aici dă ce are mai bun din el.

— Sigur că da. Numai că în cazul tău întîi ar trebui să-ți părăsești casa, nu ? Pentru că mă îndoiesc că tatăl tău ar accepta o asemenea hotărîre. Și în cazul în care te hotărăști să o faci, cu ce îți vei plăti mîncarea și distracțiile ? Ești tu deja atît de bun la joc ?

Atunci am avut chef să îl trimit la dracu' : mă lua peste picior în stil mare, dar m-am abținut la timp. În schimb, am șters-o la toaletă, profitînd de intrarea unui grup de oameni. Cînd am ieșit, el nu mai era și din nou am fost cucerit de mediul înconjurător. În plin joc am uitat complet conversația și orele îmi lunecară ca pe un tobogan. Și uite așa, totul se întoarse în matca sa normală.

În ziua următoare, cînd am ieșit din sala de biliard îndreptîndu-mă spre casă, m-a lovit o oboseală inexplicabilă ; însuflețirea mea din momentele anterioare s-a stins, pașii mi-au devenit șovăielnici și îmi venea să mă culc pe jos

fără să mai pierd un minut. E adevărat că jucasem mai multe ore în șir fără să mănînc aproape nimic, dar asta nu era ceva nou. Era vorba despre altceva. În acele clipe îmi încolțiseră în minte cîteva idei neliniștitoare, întrebări pe care eu doream să le fac să tacă, să le micșorez importanța și pe care în timpul zilei putusem să le dau uitării, dar care acum prindeau viață, în mod neașteptat, anunțîndu-mă că erau încă acolo. Aceste idei nu dispăruseră cum credeam eu și insistau să se facă prezente cu toată semnificația lor neliniștitoare. Pe măsură ce mă apropiam de casă, pe măsură ce înțelegeam că se mai sfîrșea o zi și se apropia momentul în care trebuia să fac pasul decisiv, era din ce în ce mai rău. Ploaia de idei și de întrebări trecătoare care se repetau mereu, luînd forma unei sîcîieli insistente, se filtra printre amintirile mele cele mai plăcute, printre justificările mele cele mai solide și nu-mi dădeau pace. Spre disperarea mea se impuneau făcîndu-mă să uit conversația cu blestematul de Prof. Mă simțeam ca minat pe dinăuntru, ca atunci cînd ești bolnav și simți fiori ușori ce anunță o luptă grea și întunecată, fără ca voința să poată avea cea mai mică participare.

În stația unde mi-am oprit pașii ca un automat, am zăbovit fără să întreprind nimic nu știu cît timp. Ce eram eu : nimic altceva decît niște imagini haotice, dorințe timide strivite imediat cu o grimasă de sarcasm, idei îndrăznețe moarte înainte de a prinde formă, larve

de gesturi semeţe pietrificate la mijlocul drumului, apăsări pe creier, mişcări cu încetinitorul, osteneală în privire. Doar asta mai rămînea din mine. Am uitat că trebuia să mă întorc şi am mers fără să-mi pese că cei de acasă erau îngrijoraţi de întîrzierea mea. După nu ştiu cîte case lăsate în urmă, mi-am dat seama că străbăteam din nou cartierul. M-am oprit. Da, ei bine, îmi voi călca pe mîndrie, mi-am zis. Trebuia să-l caut. Unde? Voi vedea. Nu reuşeam să dezleg nodul gordian singur. Iar timpul fugea inexorabil. Doar Proful mă putea ajuta.

În sala de biliard i-am întrebat pe toţi tovarăşii de joc, dar nici unul nu mi-a putut da vreo indicaţie precisă despre hogeacul lui. Am întrebat care e adresa sa pe toată lumea de acolo şi nu am aflat nimic. Nimeni nu ştia prea multe despre el şi spre surpriza mea, am descoperit doar că lumea, deşi nu prea intra în vorbă cu el, îi păstra un respect şi o consideraţie puţin obişnuite. Eu am pus-o pe seama faptului că era fratele Motanului, sau mă rog fratele lui vitreg, cum precizase un altul. Din ce în ce mai descurajat, m-am prăbuşit pe o bancă fără să dau nici o atenţie la ceea ce se petrecea în jur. M-am ridicat pe neaşteptate cu un salt care a provocat ilaritatea celor din apropiere. Motanul! Ce prostovan mai eram, Motanul trebuia să o ştie. Am să-l aştept pentru că nu va întîrzia să apară.

De cum l-am zărit, m-am năpustit asupra lui şi l-am întrebat adresa Profului. Cu indicaţiile

pe care mi le-a dat am putut ajunge ușor la casa lui, dar cu toată insistența mea nu a ieșit nimeni să-mi deschidă. Trecînd pe lîngă un chioșc de ziare, cînd mă întorceam la sala de biliard, am citit că se produseseră înfruntări între polițiști și profesori legate de șomaj și, ca o consecință, un număr mare de greviști fuseseră arestați. Cu teama în suflet că Proful ar fi fost și el printre deținuți, i-am cerut Motanului amănunte despre locurile pe care le frecventa, despre prietenii și cunoștințele lui, la care el îmi răspunse că cel mai bun lucru ar fi să-l aștept la ieșirea de la locul de muncă : un colegiu unde preda ore diminețile, o concluzie elementară care mie nu îmi venise pînă în momentul acela. Încă îngrijorat că ar fi putut fi printre arestați, dar convins că nu puteam să fac altceva, m-am dus acasă dispus să aștept pînă în ziua următoare.

Cînd m-a văzut, Proful nu s-a mirat cîtuși de puțin, sau oricum nu a arătat nici o surpriză. M-a primit de parcă ne vedeam în fiecare zi și mi-a mai trecut un pic nervozitatea, doar că neștiind în ce fel să abordez problema am amuțit. Atunci a luat el inițiativa. Mi-a zis să-l aștept o clipită pentru că mai are ceva de făcut la secretariat și m-a lăsat să stau în coridorul principal. Atunci am acordat mai multă atenție la tot ce mă înconjura și cum era chiar ora de ieșire, imediat au început să curgă spre ușă elevii. Am fost nevoit atunci să mă dau la o parte și să observ din spatele unei coloane, în liniște, ritualul ieșirii. La fel ca și

în colegiul meu toți erau grăbiți să o întindă, doar că se observau aici multe diferențe.

Erau alte chipuri, alte haine, un alt fel de a striga și a rîde, alte culori de piele, alte gesturi. Le găseam o mai mare asemănare cu biliardul decît cu colegiul meu. Ar fi mult dacă aș spune că mi-a plăcut mediul, ținînd seama de momentul pe care-l trăiam, dar în tot cazul mîhnirea și tulburarea care le aveam închise în suflet nu s-au intensificat.

Cînd a ieșit Proful, colegiul se golise aproape de elevi. El s-a apropiat de mine împreună cu un alt profesor. Mi l-a prezentat și ne-am îndreptat toți către ieșire.

— Greva a avut un succes deplin, a spus însuflețit Proful.

— Aproape că nu a existat nici un colegiu să mai rămînă deschis, cu excepția celor particulare, ba chiar și unele dintre acestea au respectat măsura, a adăugat celălalt.

Fără să știu ce să zic, tăceam puțin stînjenit. Puteam să fac prinsoare că și colegiul meu nu se număra printre colegiile particulare care se închiseseră. Acest lucru mă făcea să mă simt mai prost. Nu știu de ce proful celălalt — prieten al fratelui Motanului — mi-a căzut cu tronc, deși tot ce a spus el s-a referit la șomaj, la cei galbeni, la pichete, la solidaritate și la întreaga mișcare.

Din fericire, în stație s-au despărțit. Cum am rămas singuri Proful m-a întrebat unde mergeam. Nu am știut ce să-i răspund pentru că m-am gîndit că era clar să doream să vorbesc cu el și înainte să se întîmple ceva i-am spus

că oriunde se putea conversa un pic. El a mişcat doar din cap şi m-a invitat să urc în microbuzul care era oprit chiar în faţa noastră.

Microbuzul ne-a dus pînă la un restaurant de pe bulevardul Arica. Pe drum n-am mai vorbit decît despre probleme din cartier, despre oamenii şi preocupările lor, despre partide, despre scoruri şi despre joc. Ajunşi în local, la masă a cerut două cafele. Eu nu am spus nimic, deşi aş fi preferat o bere.

Profu] a aşteptat cu răbdare pînă cînd am terminat de mestecat zahărul din cafea cu linguriţa şi mi-am luat inima în dinţi să spun, cu o voce un pic răguşită :

— După tine, ce-ar trebui să fac ?

— Un moment, cred că mai întîi trebuie să vorbim despre ce gînduri ai pentru viitor.

— Ei bine, adevărul este că eu... nu ştiu. Nu ştiu nimic. Înainte de a vorbi cu tine alaltăieri am crezut că nu avea nici o importanţă şi că cel mai bun lucru ar fi fost să aştept ca totul să se aranjeze de la sine.

— E bine, nu trebuie să te gîndeşti prea mult, totul e să te hotărăşti. Doar atît. După cum mi-ai spus, încă mai este timp să vorbeşti cu tatăl tău, să mergeţi împreună la colegiu şi să îţi pui la punct situaţia. Eşti dispus să o faci ?

— Mda, să-i povestesc totul bătrînului şi apoi să merg cu el la Broscoiul şi să-i cer încă o şansă. O nimica toată ! O să-l apuce ameţeala cînd Broscoiul o să-şi dea drumul la gură şi o să scuipe tot ce a strîns împotriva mea.

— Păi, ce-ai vrea? Doar nu te aştepţi ca totul să-ţi meargă strună, nu? Tu știai la ce te expui cînd ai început să chiulești. Nu poţi avea totul mereu. Și în plus, tu doar ești un jucător și jucătorul știe că nu se cîștigă întotdeauna, uneori mai trebuie să o și încasezi. Trebuie să știi să pierzi.

— Bine, bine, dar un jucător are mereu posibilitatea revanșei.

— Nu văd că te-ar împiedica cineva să îți iei revanșa. Poți să ți-o iei, nu?

— Dar cum, spune-mi, cum? Dacă tu îmi spui cum să mă răzbun pe Broscoiul Rîios, după tot ce o să pățesc, îți jur că nu mă mai interesează ce va veni. Ce mă supără este că trebuie să înghit săpuneala Broscoiului fără să pot face nimic. Și cu bătrînul o să fie nasol, dar ce mă face să plesnesc de ciudă e că-i dau ocazia Broscoiului să mă facă cu ou și oțet. Doar pentru asta aș fi capabil să dau totul dracului! Dacă tu îmi spui cum să-l aranjez, mă duc chiar acum la bătrîn și sînt în stare să rabd orice ar fi.

— Mda, înțeleg. Dar e ceva care nu merge în toate astea. Și s-ar părea că totul e legat de Broscoiul. Vrei să spui că dacă nu ar exista el, ai fi mulțumit de colegiul tău?

— Nu, nu, sigur că nu. Tot colegiul mă nemulțumește...

— Bine, atunci; așa lucrurile au alt aspect. Eu acum nu-ți pot spune fă asta și nici mîine nu pot. Așa ceva trebuie bine gîndit, depinde de mulți factori. Eu pot să-ţi întind o mînă

de ajutor cînd dorești, dar nu pot să fac eu lucrurile pentru tine. Însă pot să te avertizez, da : chestiunea nu va fi deloc ușoară.

— Dar cum, cum... Spune-mi ceva, orice ar fi.

— Nu știu dacă ai analizat deja cum stau lucrurile, cum funcționează ele, care este poziția ta și care îți sînt posibilitățile ; pentru că, după cum înțeleg eu, ești singur. Restul elevilor nu-ți împărtășesc părerile, e adevărat ?

— Cam așa ceva... Ei nu sînt contra mea, cu excepția unor țînci. Uneori chiar îmi fac galerie, numai că ei nu sînt capabili să acționeze ca mine.

— Ceva-ceva tot este. Bine. Eu cred că primul lucru pe care trebuie să-l faci este să te întorci la colegiu. Și după aceea vei putea să îți iei revanșa !

— În concluzie, îmi spui că trebuie să plec capul acum și apoi să aștept să se întîmple ceva, nu ?

— Dacă dorești să pui problema în felul acesta, da. Adevărul este că e vorba despre un risc. Dacă ai încredere în mîna ta, cum se spune în biliard, vei ieși la liman : dacă nu, chiar dacă te sprijin eu și jumătate din omenire, tot nu o să ajungi nicăieri.

Chiar în noaptea aia mi-am pus capul pe butuc și cum nu se putea în alt chip, m-am transformat într-o minge de ping-pong pentru babacul și în ziua următoare într-un sac de box pentru Broscoiul. Începînd de atunci m-am considerat în stare să pot înțelege psi-

hologia mingii de fotbal. În casă, s-au dezlănțuit strigăte și lacrimi repetate, ba chiar am căpătat și o palmă ; în colegiu cel care a avut chef să urle ca un energumen am fost eu. Bătrînul, în ciuda oricărei așteptări, se făcu una cu covorul și Broscoiul, în fața a ceea ce crezu o vocație a familiei mele, m-a tratat ca pe un preș.

După noua mea experiență și acceptarea reintegrării mele în colegiu, cu o serie de condiții, mă mișçam ca o pisică opărită, spuneam în mintea mea tot repertoriul de insulte și înjurături contra Broscoiului, familiei și chiar a Profului însuși, repertoriu care s-a îmbogățit cu aporturi noi legate de cele petrecute în ultimile zile. Totuși, încetul cu încetul, a început să-mi crească un păr nou peste opăreală.

Abia atunci m-am considerat în măsură să-mi iau revanșa. Pretextînd că mă duc la bibliotecă, am ieșit din casă în căutarea Profului ca să văd cum își va îndeplini promisiunea de a mă ajuta. Am rezistat tentației de a intra în sala de biliard fără mari probleme, ceea ce mi s-a părut un semn bun și din fericire nu mi-a fost greu să-l întîlnesc pe Prof. De data aceasta a părut un pic surprins să mă vadă și după ce mi-a pus în grabă cîteva întrebări referitoare la care îmi mai era viața prin colegiu, ne-am pus de acord pentru o întîlnire în ziua următoare. Îmi spuse că înainte de a începe orice acțiune era necesar să am

o bază generală, un context care mă va ajuta să înțeleg mai bine situația.

Eu nu înțelegeam unde dorea el să ajungă, dar îmi era egal dacă mi-ar fi cerut chiar să-mi văd ceafa înainte de revanșă; sînt sigur că în acest caz aș fi găsit eu forma să o fac.

La întîlnirea din ziua următoare prima mea surpriză a fost cînd am văzut că mă conducea spre o casă mare. Acolo am intrat într-un fel de aulă unde erau așezați o jumătate de de duzină de băieți cam de aceeași vîrstă cu mine. Înainte de a putea să-i cer explicații, Proful m-a invitat să mă așez. După o prezentare sumară și un preambul care nu-mi zicea nimic, el a continuat să-și depene firul care crezusem că prezintă interes doar pentru mine, dar pe care toți îl urmau cu multă atenție.

El spunea că de data aceasta era vorba despre un exercițiu diferit. Să luăm de exemplu un colegiu de călugări particular și ta ta ta. Să stabilim o paralelă între acest colegiu și țară. Noi trebuia să urmăm această paralelă și să completăm mental firele întinse între un nivel și celălalt. Apoi urmară întrebările și după aceea dezbaterile. El postulă atunci existența unui grup restrîns, a unei minorități cu toate privilegiile care comandă și stăpînește după bunul plac și profită de banii și eforturile unei majorități. Această majoritate trebuie să îndeplinească ordinele și dispozițiile, chiar dacă sînt împotriva lor, opiniile lor nu valorează o para chioară și ei pot să și le exprime mult și bine că nimeni nu-i ascultă. Prima

mea intenție a fost să-mi zic că cei din urmă probabil că erau niște bolînzi, dar cînd mi-am dat seama că el se referea la noi, elevii, lucrul nu mi s-a părut la fel de nostim, și cu atît mai puțin atunci cînd, spre surpriza mea, am înțeles că toate acestea se întîmplau și în toată țara. Și de ce se menținea această situație absurdă, abuzivă? El, ca și cum ar fi ghicit sau ar fi citit, această întrebare în capul meu, s-a referit apoi la acest subiect. Cei de sus sînt organizați pentru a-și duce la bun sfîrșit mandatul, pentru a perpetua aceste situații, pentru că ei știu ce doresc și cum să o înfăptuiască; și printre aceste măsuri se numără și cea de a-i face să creadă pe cei de jos, adică majoritatea, că așa e normal, că lucrurile trebuie să meargă tot așa înainte pentru binele tuturor. Și dacă, cu toate acestea, cineva intenționează să iasă din această linie, ei îl dau pe brazdă cu forța; pentru că ei știu să folosească forța foarte bine. Cei de jos, majoritatea, nu sînt organizați, sînt o masă amorfă, care nu înțelege ceea ce se întîmplă și care nu își pune problema necesității de a schimba starea aceasta de lucruri. Aici Proful a trebuit să-i oprească pe băieții care intenționau să intervină, explicînd că această comparație nu avea a face cu cazul colegiilor de stat, unde exista deja un germen de organizare și o mișcare revendicativă în creștere. Odată făcută această clarificare, a continuat. A vorbit apoi despre un alt mic grup sub control direct pe care îl foloseau pentru a îndeplini cîteva activități necesare

pentru funcționarea sistemului și ca o pernă amortizoare între masa amorfă și ei. Ce șarlatani profii, mi-am zis. Dar cei de sus nu se bizuie doar pe aceste elemente sau pe altele asemănătoare, și dacă apare o problemă de mare anvergură pe care nu o pot rezolva, vor chema forțe din afara colegiului, deși în relație directă cu el, în ciuda faptului că reverenții vor căuta prin toate mijloacele să evite această intervenție pentru că nu vor putea ignora riscul la care se vor expune. În schimbul favorii de a fi făcut ordine, salvatorii nu vor lăsa să le scape ocazia de a trage un folos bun, dacă nu vor prelua de-a dreptul controlul direct asupra colegiului pentru o bună perioadă de timp. Militarii sînt ăștia, mi-am zis mîndru de perspicacitatea mea în a înțelege aluzia.

Discursul dură mai bine de o oră și jumătate. Eu am putut să prind clar doar astea. Multe alte lucruri mi-au scăpat sau le-am uitat la cîteva minute după ce le-am auzit. Fapt e că apoi s-a încins o discuție grozavă, în care m-am apărat cu greu cu ceea ce înțelesesem și cu ce cunoșteam direct din colegiu. Cînd totul s-a sfîrșit, pe coridorul de ieșire, m-am apropiat de Prof, spunîndu-i că nu vedeam cu nici un chip cum îmi puteau servi toate acestea pentru răzbunarea mea. El trebuia să mi-o spună. Nu știu de ce mi s-a părut că el voia să se evapore, dar nu eram dispus să i-o permit.

— Profule, foarte interesant totul, dezbaterea, polemica, dar adevărul gol-goluț e că nu

știu cu ce mi-ar putea servi pentru ceea ce am eu în vedere.

— Ceea ce am vrut să spun, mi-a spus el cu o răbdare artificială, ca cea care e folosită pentru un elev greu de cap, este că acțiunile individuale nu duc la nimic. Și de asemenea, am vrut să te fac să vezi împotriva cui ar trebui să te ridici. Tu singur nu vei schimba lumea, înțelege o dată pentru totdeauna.

— Dar cine ți-a spus că eu vreau să schimb lumea ? i-am spus eu, ridicînd poate un pic tonul.

Lui nu i-a plăcut cîtuși de puțin reacția mea și mi-a replicat :

— Atunci află tu singur ce trebuie să faci, pentru că eu nu sînt dispus să satisfac capriciile copiilor îngîmfați.

Chiar în momentul în care eram pe punctul să-l trimit la mama dracului, m-am abținut nu știu de ce. Poate pentru că ceva din interiorul meu mi-a pus frîu la limbă și mi-am zis că dacă o făceam voi rămîne cu buzele umflate definitiv, sau poate pentru că în străfunduri ceva din trăncăneala lui îmi trezise un adevărat interes. Cert e că am amuțit, am plecat capul și l-am clătinat derutat, luînd o față de laș. Asta păru să aibă efect. El mi-a zis atunci să mă gîndesc mai mult la ceea ce ascultasem și că data viitoare vom discuta mai pe larg pentru că acum era grăbit.

Cînd am ieșit cu sufletul cît un purice, am înțeles că atinsesem fundul și că dacă nu îmi

vine o idee imediat, nu știu unde aș fi ajuns. În ziua aceea și în următoarele nu mi-a venit nici o idee, în ciuda faptului că am vegheat pînă la cine știe ce oră din noapte și că m-am gîndit pînă cînd m-a durut capul.

La întîlnirea ce a urmat, după pălăvrăgeală și dezbatere, în care intervențiile mele au fost mai puțin rudimentare decît cele de data trecută, l-am întrebat precaut pe Prof dacă știa cine era un anume Durruti. Într-o oarecare măsură el a fost surprins, dar imediat, de parcă ar fi făcut o greșeală, și-a revenit și m-a întrebat unde auzisem eu de el. I-am povestit incidentul cu Nebunul, deși nici eu nu știu de ce l-am trecut sub tăcere pe Maestrul Diego. Atunci el mi-a spus că ar fi fost o idee bună să cercetez ce s-a petrecut în războiul civil spaniol, pe care mi l-a rezumat în linii foarte mari, făcînd aluzie în treacăt la prezența personajului despre care îl întrebasem. Numitul Durruti era un luptător din partea republicanilor, deși anarhist, da : anarhist. Și înainte să-l întreb ce însemna asta mi-a spus că îmi va da bibliografie despre acest subiect.

Nu știu de unde o fi scos cele două cărți pe care mi le-a adus, dar erau așa vechi și ferfenițite că păreau abia ieșite și ele din război. Imediat cum le-am terminat, deoarece Proful nu mai avea nimic în plus să-mi spună, m-am dus la Biblioteca Națională și am scos tot ce am găsit. Niciodată în viața mea nu citisem atîta și cu un asemenea interes și, deși săream multe pagini, și chiar capitole întregi, treptat

mi se forma o idee generală despre ce se petrecuse. La una din întîlnirile acestea, deodată, mi-a venit ideea a ceea ce puteam face în colegiu. Cu forțe noi m-am cufundat în lectură, arzînd de nerăbdare să pun în practică o acțiune care mi se părea genială. Era o vineri și trebuia să aștept pînă luni. Nu-i voi spune nimic Profului pînă cînd nu-mi voi duce la bun sfîrșit misiunea.

Cînd a sosit mult dorita zi de luni, am căutat ocazia să fiu singur în sala de clasă pentru a putea astfel să șterg sau să desprind cîteva litere din lozinca de pe peretele din față al aulei. Nimic mai simplu. Fraza, expusă deasupra tablei, spunea cu litere mari roșii : EU SÎNT JESUS. Fiecare sală de clasă își avea deviza ei : a noastră era asta, fapt care presupunea obligația de a ne face propriul nostru crez, de a ne vîrî în pielea tipului cu numele ăsta. Ajungînd la lozincă, nu mi-a fost foarte greu să desprind S-ul și E-ul din JESUS, rămînînd astfel doar JSU [1] și m-am apucat să aștept rezultatul. Dar au trecut două zile și nimic.

În a treia zi, mai mult din mînie decît premeditat, am scris în WC două enunțuri : „De la cur la soare“ și „Moarte bestiei din Maroc“. Apoi a venit vinerea și tot nimic. Eu am crezut atunci că am dat din nou în bară și am

---

[1] Inițialele organizației Tineretului Socialist Unificat (Juventudes Socialistas Unificadas), formată în 1936, în timpul războiului civil spaniol, prin fuziunea (JS) Tineretului Socialist cu (JC) Tineretul Comunist.

început să simt gustul amar al unei noi înfrîngeri. Ideea mea nu avea nimic genial, ba chiar vedeam acum că era dintre cele mai infantile. Lunea următoare, totuși, am înțeles că afacerea începea să meargă : clericii erau mai posaci și mai nervoși decît de obicei. La prima oră se anunțaseră, în capelă, sancțiuni disciplinare foarte severe și nimeni nu-și explica de ce. Nimeni cu excepția mea. Cum nu a existat o explicație clară a motivelor, nimeni nu a făcut nici o aluzie, dar descumpănirea a început să crească pe măsură ce treceau orele și clericii și profesorii se comportau din ce în ce mai inexplicabil. Cel mai mult ne-a surprins reținerea după ora a cîte unui grup de elevi din fiecare clasă, fără nici un motiv aparent. Lume din cea mai pestriță, căci fuseseră inclusi pînă și cîțiva linge-blide. În ziua următoare s-a dus vestea prin tot colegiul : fuseseră întrebați referitor la niște inscripții din WC, care cu siguranță erau șterse deja și cu nici un chip clericii nu au vrut să le repete. Asta a creat o și mai mare confuzie, deoarece inscripțiile și desenele în WC-uri erau încetățenite de mult timp, nu doar în colegiu ci în toate locurile publice. A întreba cine era autorul sau autorii lor era ridicol. Astfel încît curații nu reușiră să scoată nimic cu interogatoriul lor. Cineva a crezut că descoperise : cei reținuți pentru interogatoriu erau unii și aceiași cu cei care în timpul zilei ceruseră voie să meargă la WC. Sminteală curată ! Vestea s-a răspîndit ca fulgerul și de atunci nimeni

nu a mai cerut voie să meargă la WC. Trebuiau să rabde, ce mai! Pentru mine de acum încolo începea distracția, dar și teama.

Eram surprins de întorsătura pe care o lua toată tărășenia și, plin de satisfacție, m-am dus la Prof să-i aduc la cunoștință cele petrecute. În străfundul inimii mă așteptam la o felicitare, la un elogiu special, dar el m-a privit doar într-un fel neobișnuit și mi-a spus că era bine, dar să am multă grijă să nu mă las înhățat. Pe moment m-am simțit un pic afectat, dar în ziua următoare, cu toate că s-au petrecut în clasă, nu am mai avut timp pentru nimic, prins fiind să savurez scandalul care se încinsese. Nebunul, cu care aveam oră, după ce ne-a îndrugat tema zilei, a început să se plimbe prin clasă ca de obicei, cînd, văzînd lipsa literelor din deviză, întîi a rămas stană de piatră privind-o dezgustat, apoi și-a reținut un urlet de mînie. Înțelesese mesajul! În cîteva clipe a fost pe punctul de a face bale de turbare și salturi de furie. Eu mi-am păstrat sîngele rece sub amenințările și insultele ce plouau peste capetele noastre, afișînd și eu aceeași descumpănire și teamă ca restul clasei. Prin expresia exterioară, eu puteam fi unul dintre cei mai puțin suspecți, și de altfel mai mult ca oricînd urmam în litera legii ordinele de a veni punctual, de a-mi preda temele bine făcute, de a studia gradat, neoferind nici cel mai mic motiv de plîngeri, intrat pe deplin în rolul de elev ce se căiește de faptele lui rele

și e dispus să recupereze timpul pierdut ; în străfundul meu însă mă temeam că ei mă vor face responsabil de toate fără prea multă tocmeală. Dar nu se întîmplă nimic din toate astea. Au mai chemat pe cîțiva, dar de mine nu și-au amintit. Eu i-am povestit totul Profului ca pe un alt triumf. El parcă se alarmă un pic și mi-a recomandat mai multă precauție ca niciodată. După părerea lui nu era vorba că ei m-ar fi exclus ca suspect, ci din contra așteptau să comit vreo greșeală ca să mă prindă asupra faptului.

În ciuda sfaturilor lui, luni am prins curaj să pun în practică ultima trăsnaie care mi-a trecut prin cap. De data asta era vorba de a lăsa niște bilețele în locuri strategice, în care îndemnam să se răspundă amenințărilor și acuzațiilor gratuite cu inscripții adevărate, dînd în acest scop cîteva exemple. Mă îndoiam că cineva ar avea suficient curaj să o facă, dar am considerat că n-aș pierde nimic dacă aș încerca. A trecut o zi și nimeni nu mi-a răspuns la invitație. În ziua următoare, cineva, profitînd de aglomerația din pauză, a scris foarte clar fraza care îmi plăcea cel mai mult : „N-o să le meargă“ !

Cînd a apărut Broscoiul prin apropiere, atras de cercul de curioși îngrămădiți în jurul peretelui cu inscripția, nimeni nu a dat o importanță prea mare prezenței mele. Pentru Broscoi a fost un lucru simultan : vederea frazei scrise cu alăturarea unui scrîșnet de indignare. Într-o

secundă totul s-a precipitat ca atacul unei vulpi într-un coteț de găini. Băieții au început să alerge de ici-colo fără țintă, ciocnindu-se, îmbrîncindu-se, împiedicîndu-se, în timp ce Broscoiul lovea orbește pe cei care se aflau în apropierea mîinilor sale. Se declanșase războiul.

Precauțiile mele au devenit inutile; începînd de atunci au fost tot mai dese inscripțiile de orice fel, în toate părțile. De la insultele cele mai colorate, pînă la expresia care îi produsese Broscoiului isteria, aceeași expresie care de atunci înainte a intrat în limbajul cotidian, dîndu-i-se folosirea cea mai neașteptată. Astfel „N-o să le meargă" a apărut pe table, pe băncile capelei, pe pereții chiliei portarului, pe scaunele din autobuz sau din laborator; se spune că pînă și în pavilionul curaților. Desigur că au început să fie găsiți vinovați, de la care se dorea să se afle originea tuturor relelor, fără să se obțină nimic mai mult decît noi și noi vinovați. Nimeni nu știa mai mult decît că răspunsese unei invitații de a scrie orice ar fi, fie din glumă, fie ca o provocare; apoi, cineva a făcut aluzie la miticele bilețele, dar nimeni nu a putut să aducă vreunul ca probă. Din primul moment, eu m-am menținut la periferia grupurilor care se formau pentru a răspunde la represiunea dezlănțuită și am fost total impermeabil la orice provocare de a mă pronunța în favoarea cutărei sau cutărei măsuri.

Grație acestui comportament nici un turnător nu a putut să mă acuze de nimic. Și cînd în

sfîrșit s-au hotărît să mă cheme, mai mult din rutină decît pentru că ar fi avut ceva împotriva mea, eu aveam așii în mînă. A trebuit să recunosc atunci cîtă dreptate avusese Proful insistînd pentru prudență. Mi-am amintit că atunci cînd mi-a spus că era de ajuns din partea mea, îndată după ce distribuisem bilețelele, eu am pus în discuție necesitatea de a bate fierul cît e cald. El a respins acest punct de vedere argumentînd că lucrurile vor merge de la sine și că mai bine era să am grijă de mine și să fiu atent. Eu l-am ascultat în silă, foarte nemulțumit, dar a fost cel mai bun lucru pe care puteam să-l fac.

Nici amenințările, nici îndemnurile, nici vigilența dublată, nici pedepsele nu au putut împiedica continuarea inscripțiilor. Doar cînd s-a petrecut scandalul cu fiul atașatului naval, lucrurile au luat altă direcție. Într-o zi, aceasta a fost prins în flagrant delict și, ca un adevărat papă-lapte ce era, la prima lovitură primită i-a turnat pe toți, spunînd pînă și cel mai mic detaliu pe care îl știa. Atunci se înmulțiră suspendările, chemările de părinți la școală, rigorile disciplinare. Dar lucrurile n-au rămas așa, pentru că tatăl turnătorului a făcut un scandal grozav pentru că îi atinseseră îngerașul. Mda, a iscat un scandal pe cinste, nimic de zis. Dar curînd totul se stinse la fel de rapid cum începuse. A fost ca o auroră care a durat trei-patru săptămîni. O auroră pentru mine, desigur, fiindcă pentru curați trebuie

să fi fost o perioadă de tenebre, de fantasme pe care credeau că le exorcizaseră. Se trăiseră zile intense, pline de agitație și zvonuri confuze, de pedepse și amenințări, de turnătorii și șantaje, de pierdere a oricărui respect pentru disciplină care devenea tot mai riguroasă, ceea ce ne producea o și mai mare repulsie și tot așa. Sînt sigur că au fost zile de insomnie și coșmaruri pentru Broscoi și compania sa.

Cînd totul s-a răcit, a venit o perioadă de calm surprinzător și de pasivitate generalizată; o docilitate care mă exaspera și împotriva căreia doream să găsesc un remediu. Proful, pentru a-mi calma decepția, mi-a explicat că asta era ceva natural, că mereu se întîmpla ca lumea să nu fie conștientă de ceea ce făcea. Împrejurările permiseseră să înflorească toate resentimentele și dorințele ascunse. Dar cum chestiunea nu se realizase organizat și nici în deplină conștiință a ceea ce se căuta, nu putea decît să se consume prin ea însăși. Așa se întîmplă cu toate înmuguririle spontane și cînd represiunea este sistematică, atunci oamenii forțați trebuie să o lase mai moale.

— Din fericire, tu m-ai ascultat și ai acționat fără să te încrezi în ceilalți, altfel... Acum, afacerea e lichidată. Dacă ai încerca să o stîrnești din nou, nu ai obține altceva decît să fii descoperit. Pentru a realiza mai mult, ar trebui să contezi pe o organizație. Sper că tot ceea ce ți s-a întîmplat îți este destul pentru revanșa pe care o căutai atît. Dacă dorești to-

tuși să mergi mai departe trebuie să îți amplifici raza de acțiune, să cîștigi perspectivă, să lași colegiul de o parte și să privești mai profund ceea ce te înconjoară. Acum reîncep sesiunile cercului de studii și ar fi bine să continui să asiști. Ce zici ?

VII

DE PE CHEI AM PUTUT să zăresc ca pe vremuri, în îndepărtații ani ai copilăriei mele, acoperișul neîngrijit a bătrînei case mari a mătușii Queta. Cu o emoție stranie pe care nu am putut-o evita, am văzut casa abia acoperită din loc în loc cu cîteva șiruri de țigle intacte ; restul bucăților, sparte și risipite pe jos în verandă, lăsau descoperit în multe locuri scheletul acoperișului. Anii de lăsare în paragină și ultimul cutremur erau autorii majorității daunelor. Pentru o clipă am crezut că dorm și visez și că trezirea la vocea insistentă a taxatorului din autobuz, anunțînd ultima stație, și pașii mei pe chei, făceau parte din vis. Dar starea de acum a frumoasei și pretențioasei vile de altădată dădea o notă de realism incontestabil.

Simpla contemplare a siluetei casei iscase în mine atîtea amintiri din copilărie, încît ele îmi invadară toată conștiința în așa măsură că nu mă mai puteam opune lor cum făcusem mereu pînă atunci. Dacă exista vreo parte din

viața mea care să îmi provoace nemulțumire pînă la repulsie, atunci era această perioadă a emoțiilor puerile, a ingenuității, a dependenței. Și cînd nu puteam să întorc spatele amintirii unei persoane sau situații din acei ani, treceam peste ea ca pe jeratic și în cel mai bun caz o rememoram ca și cum ar fi fost ceva străin de faptele vieții mele, ceva pe care îl consideram prezent pentru că îl văzusem sau îl ascultasem, dar de care nu mă simțeam prins emoțional. Pînă atunci mereu acționasem de parcă mă recunoșteam și mă identificam începînd doar cu adolescența. Totuși atunci, pentru prima dată după mult timp, intram în clădirile acelor ani, strecurîndu-mă cu ușurință fără nici o piedică. Era o experiență inedită, surprinzătoare în ciuda faptului că în ziua anterioară se iviseră ici-colo cîteva indicii de schimbare în atitudinea mea, dar nu le-am dat o importanță deosebită pentru că ele coincideseră cu fapte izolate, integrate rapid în acțiunile zilei. De ce aș face-o în cazul copilăriei ? Nici măcar nu mi-am pus această întrebare. Așa era și gata.

Apropiindu-mă de zidul care se întindea pe toată strada dinspre chei, voiam doar să privesc, să privesc, învins de o curiozitate irezistibilă. Soarele și umezeala cojiseră stratul de lac și ulei al ușilor și pereților și o patină de mucegai verzui acoperea suprafețe mari. În fața intrării principale, pe care o trecusem de atîtea ori alergînd entuziasmat de perspectiva de a petrece încă o zi cu verii mei, și la

stînga și la dreapta aleii de pietriș, esplanada apărea acoperită de panașuri de bălării și ciulini care invadaseră locul unde înainte fuseseră tufe cochete de hortensii, crini și trandafiri, înconjurate de un gazon englezesc impecabil. Chiparoșii păreau cocoșați de frunzișul dezordonat și pomii fructiferi erau invadați de omizi și musculițe, lăsați de izbeliște prin lipsa curățirii și grijii. Durerea de cap pusese din nou stăpînire pe mine și gustul nostalgiei mi-a revenit amar în gură. Contrariat, am dorit în chip absurd să nu fi ajuns pe acolo, ca și cum prezența mea acolo, în acel loc, ar fi fost rezultatul voinței mele și nu un rezultat al hazardului. Hazardul ? Ei bine, nici măcar o clipă nu mi-am imaginat că traseul se prelungise atît și nici că aș putea să dorm atît de profund și să uit să cobor.

Dînd ocol clădirii, am observat că în partea din spatele casei șopronul părea în pericol să se năruiască în orice clipă și că spre fundul curții, flexibili și puternici, bambușii, în bătaia vîntului, păreau că își recăpătaseră ceva din sălbătăcia lor primitivă, luîndu-se la întrecere în înălțime și vigoare cu ficușii de pe bulevard. Am hotărît atunci să plec, dar cum pentru a o face trebuia să mai străbat o porțiune pînă să ajung la stația de autobuz, am înțeles că dacă plecam ar fi însemnat să fug. Și de ce să fug ? Nimic mai absurd decît asta. Odată reprimat acest impuls, am reactualizat ceea ce gîndisem pe drum referitor la trecut și atunci am considerat ridicolă intenția mea

de a plecat și am hotărît să mă arunc cu capul înainte în marea amintirilor. Am căutat atunci o cale să pătrund în încăperile casei. Și nu a fost deloc greu fiindcă ușa de la intrarea din spate se mai ținea doar printr-un miracol. Briza sărată lucrase la meserie broasca și balamalele. După socoteala mea trecuseră mai puțin de zece ani de cînd casa mare fusese părăsită, dar, dacă nu știai, ai fi zis că erau cincizeci sau o sută. Această apreciere se sprijinea pe aspectul exterior al reședinței, și pe senzația că simțeam foarte îndepărtate faptele care s-au petrecut în ultimii ani cînd a fost locuită. Nu mai avea importanță deci că în acești cîțiva ani, eu îmi încheiasem copilăria și în prezent intram în primii ani ai vîrstei mature : adolescența. O întreagă viață !

Traversînd hotarele casei am observat că, la cîțiva pași de bariera bambușilor, în direcția indicată de umbra coșului de piatră al casei mari în lumina asfințitului, mai exista încă locuința Maestrului Diego, neînsemnată pentru cine nu îi cunoștea povestea, dar atît de sugestivă pentru mine. La fel ca și în vila mare, părea că nici în ea nu ar fi locuit nimeni niciodată și poate ea strălucea și mai singuratică, părînd un element accesoriu și total gratuit. Văzînd-o acum cu aspectul ei discordant și insolit în granițele proprietății mătușii Queta, existența ei aici mi se părea mai stranie ca niciodată. În mijlocul acestei ordini impecabile, riguroase, care înconjurase totdeauna tot ce ținea de mătușa, s-ar fi zis, că apărea ca un

element asimetric, irațional. Abia atunci am început să mă gîndesc că în spatele explicațiilor date de familie cînd cineva întreba despre originea acestei construcții, mai exista încă ceva, obscur și nerevelat. Acest ceva a fost poate originea misterului, care reluat și amplificat în mințile noastre de copii, toți nepoți ai mătușii, a dat naștere în acești îndepărtați ani la aura de legendă și taină care înconjura existența Maestrului Diego. Tot ceea ce se referea la el era contradictoriu, obscur, incomplet și, în consecință, sugestiv. Cei mari spuneau invariabil că Maestrul Diego — numit Diego cînd eram prin apropiere noi, copiii — stătea „provizoriu“ acolo, adică pînă cînd va găsi o muncă permanentă și va putea conta pe resurse suficiente pentru a-și căuta o locuință proprie, deși acest „provizoriu“ se transformase în ceva definitiv cu mult înainte ca vizitele noastre la mătușa, însoțindu-i pe părinții noștri, să fi devenit o tradiție statornică și de neschimbat în prima duminică a fiecărei luni.

Nici unul dintre cei mari nu vorbea vreodată în fața noastră despre împrejurările care au fost originea prezenței lui, și dacă nu ar fi existat interesul nostru de a cutreiera fiecare centimetru al reședinței mătușii pentru a cunoaște originea fiecărui obiect sau locuitor care își avea sălașul acolo, totul ar fi rămas în obscuritate absolută și căsuța ar fi fost doar atît: un loc provizoriu de păstrare a uneltelor pentru construirea pavilionului pe terenul pe care bunica dispusese să locuiască mătușa Queta

și nepoții dinspre partea ei, care nu aveau să vină niciodată. Mătușa părea total impermeabilă la orice comentariu sau insinuare referitoare la convenția că Maestrul Diego își va căuta un loc să locuiască pe cont propriu și mereu amintea faptul că șederea lui era numai „pentru un timp" ; „un timp", care a început într-o însorită zi de primăvară cînd mătușa Queta, în haine de muncă, gata să-și înceapă ocupația ei favorită, îngrijirea trandafirilor, l-a văzut trecînd pentru prima dată printre zăbrelele care păzeau intrarea. Apariția neașteptată și tăcută a acelui străin a luat-o prin surprindere și, manevrînd neatent foarfeca grea de tăiat ramuri, s-a înțepat cu un spin din trandafirul ei preferat. Se întorsese iritată, gata să dojenească cu asprime impertinența intrusului, dar o reținuse privirea aceea cenușie, neobișnuit de curată și senină. Apoi, manierele blînde, vocea sonoră cu un timbru straniu, scuzele politicoase sfîrșiră cu înfiriparea unei conversații despre îngrijirea florilor, despre cele mai bune soiuri de trandafiri, despre pămînturile cele mai fertile, despre îngrășămintele și insecticidele cele mai potrivite. În ziua următoare sau poate peste o săptămînă — cine știe ? — s-a reînnodat conversația și printr-o hotărîre inexplicabilă, cu timpul, poarta de la intrare a fost deschisă pentru el, dîndu-i-se sarcina să se ocupe de gazonul englezesc și de pomii fructiferi, iar după cîteva săptămîni, spre surpriza și uimirea celor apropiați, să îngrijească chiar și florile ei.

Cînd s-a întîmplat aceasta nimeni nu cunoștea aceste detalii. Angajarea de personal nou de către mătușă nu avea nimic deosebit și nimeni nu se îngrijora că era o persoană mai mult sau mai puțin în serviciu. La moartea bunicii vila rămăsese în mîinile ei și totul continua să funcționeze la fel ca totdeauna. Deși era tînără și nu era cea mai mare dintre frați, ea era recunoscută chiar ca un fel de moștenitoare spirituală a bunicii ; din acest motiv nimeni nu discuta și nu se amesteca în hotărîrile ei. Doar atunci cînd s-a răspîndit vestea că noului grădinar i se dăduse în grijă ceea ce mătușa nu încredințase niciodată nimănui : cultivarea și îngrijirea florilor, s-au iscat comentarii de surpriză. Mai apoi, cînd s-au produs și alte fapte singulare, familia a început să se intereseze de grădinar și s-a apucat să verifice detalii despre proveniența lui, despre împrejurările care motivaseră angajarea lui, despre activitatea și lucrările lui. De atunci datează relatarea primei lor întîlniri, din moment ce s-a dovedit că nici unul din ceilalți angajați ai reședinței nu-l recomandase, nici nu fusese plătit un anunț în „Comerțul“ sau pus vreun afiș „căutăm grădinar“. Mătușa, întrebată foarte delicat, a relatat cele întîmplate cu cea mai mare candoare și a comentat că nu-și explica cum de este posibil ca un om cu manierele și cunoștințele lui să fie obligat să-și părăsească patria și să trăiască pribeag și prost îmbrăcat, cum se putea de altfel observa, cîștigîndu-și existența muncind cu ziua din cînd în cînd.

Nu înțelegea de ce dificultățile conspiraseră mereu împotriva lui și atunci de ce să nu-i dea ea o șansă ? ! Se considera norocoasă că avusese ocazia să facă acest pas și angajase un om care îndeplinea cu atîta perfecțiune și precizie toate sarcinile care i se dădeau, fie ele cît de stranii și dificile. Era un lucru adus de Providența Divină ! Sîrguința și abilitatea lui depășiră în curînd hotarele reședinței mătușii, ajungîndu-se ca Maestrul să fie solicitat de acum înainte de mulți vecini care aveau nevoie de priceperea lui să monteze o instalație electrică, să pună la loc o poartă sărită din balamale, să repare o unealtă de care nu se puteau folosi și încă alte mii de trebușoare. Asta o speria cel mai mult pe mătușa care se obișnuise cu serviciile lui și din ce în ce mai mult avea nevoie de el. Nu exista lucru pe care el să nu-l știe și ea credea că avînd o asemenea pricepere nu ar fi fost ciudat să primească o muncă permanentă și să o părăsească în orice moment. De asta, spunea ea, îi oferea comodități și prerogative de care nici unul dintre servitori, cît de vechi ar fi fost, nu beneficia.

Cu capul încețoșat și ochii sticloși, am rămas privind căsuța sub influența întîmplărilor din după-amiaza aceea, cînd în sfîrșit el mi-a apărut în față. Biruit de evocările născute de rămînerea mea acolo, mi-am amintit nu doar faptele care înconjurau existența vilei, reintrînd în pielea copilului de atunci, începeam să le retrăiesc. Astfel mi-am amintit că fusese nevoie ca mătușa Queta să nu se simtă bine și

ca mama să mă trimită la ea într-o zi și la o oră neobișnuită pentru ca să sosească incredibilul moment de a-l întîlni față în față. În sfîrșit, îl aveam în fața ochilor : un om uscățiv, foarte înalt, cu ochii cenușii și vii. Perplexitatea mea nu avea limite : se împlinea visul meu atît de îndelung dorit. El era acolo : cu un brici în mînă plimbîndu-și-l pe toată fața. Îl priveam fără să mă pot sătura. Nu avea ținuta și marțialitatea eroului din mii de războaie, cum spunea Pipo, nu avea nici aspectul spionului, cum susținea Pancho, aruncînd în lături priviri rapide peste umăr, nici aerul omului foarte bogat care își pierduse toată averea, cum trăncănea Finita, nu părea nici bătrînul lup de mare, cu beretă de căpitan și manta cu reverele ridicate, cum îmi plăcea mie să mi-l imaginez, și totuși nu era mai puțin formidabil. Ceva din el părea să spună că da, fusese toate acestea, sau ar putea fi dacă și-ar propune. Ce mai povești nu țeseam noi, verișorii, cînd cei mari ne trimiteau la etajul de sus în timp ce ei se închideau în sufragerie să-și ia cafeluța, să-și fumeze țigările, să rîdă și să converseze, coborînd vocea și făcînd pe interesanții !

Priveam tăcut degetele lui care se mișcau cu răbdare, dar cu o precizie diabolică pe fața lui ca de marochin vechi, supunînd un brici ce părea domesticit. Lama făcea dus-întors la ordinele lui, trecînd și revenind pe pielea lui și lăsînd în urmă o cărare strălucitoare în clă-

bucul care o acoperea. Cu mare greutate mi-am pus pofta-n cui să-l întreb cum putea să o facă, care îi era secretul ; dacă mi-ar fi spus-o i-aş fi avut în buzunar pe verii mei. Ce diferenţă era între briciul lui şi cel al lui tata ! Cît de fără graţie mi se părea acum mînuirea maşinii lui electrice de ras, care ştia doar să toarcă precum bătrînul motan Micifuz cînd era mulţumit şi cu chef să doarmă. Ce noroc că m-au trimis pe mine şi nu pe Pancho ! Şi ce poftă aş fi avut să fie duminică ! În acest caz Pipo, Finita şi Pancho — unde s-or fi băgat acum ? — ar fi rămas cu gura căscată holbîndu-se prin fereastra la care se aşezau mereu ca să pîndească orice mişcare care provenea din căsuţa Maestrului Diego. Dar nu avea importanţă, am să le-o povestesc eu. Acum eram numai ochi, pentru că acolo în faţa mea îl aveam în carne şi oase pe personajul cel mai admirat dintre toate pe care ni le puteam imagina. Şi părea atît de simplu ! Nici Pancho şi nici vreunul dintre verişori nu şi-ar fi imaginat în vecii vecilor că eu o să fiu privilegiatul care nu doar că l-am văzut primul, ci am şi vorbit cu el. Şi asta doar pentru că venisem în altă zi decît de obicei şi la altă oră. Atît de simplu. Era revanşa mea ! Pînă atunci, eu nu putusem să aduc nici un amănunt nou la cunoaşterea vieţii lui. Finita ne făcuse să aflăm că la el nu venea niciodată nimeni să-l viziteze, cu atît mai puţin femei, şi că el comunica cu restul lumii doar prin intermediul mătuşii Queta, fie că aceasta avea nevoie de el pentru vreo

treabă din grădină, fie că venea din însărcinarea vreunui vecin care avea nevoie de serviciile lui pentru vreo treabă pe care nu o putea duce la bun sfîrșit de unul singur. Fața admirativă pe care am făcut-o toți la această versiune, a determinat-o pe Finita să-și ia nasul la purtare. Atunci s-a lansat să ne mai spună că verificase de asemenea că în trecutul lui exista o femeie foarte frumoasă, o actriță sau un manechin care l-a ruinat și dacă noi nu am fi reacționat la timp, probabil că nu s-ar fi abținut de la a imagina o idilă cu Maria Felix sau cu Rita Hayworth. Pancho, la rîndul lui, ne spuse că niciodată nu-l vom putea vedea pentru că el niciodată nu ieșea înainte să se insereze și noi toți am acceptat cu părere de rău această afirmație, dar cînd a adăugat că aceasta se datora muncii lui de spion, ne-au renăscut speranțele de a-l vedea în persoană într-o bună zi. Pipo, în schimb, aflase că era alb, cu ochii albaștri, declarație care cel mai mult o interesa pe Finita, care uneori se remarca prin ciudățenii. Cît despre mine, eu nu putusem adăuga nimic la ceea ce era deja cunoscut, în ciuda insistenței mele față de Pacheco, fiul bucătăresei, cu care eram prieten la cataramă. Eram convins că el știa mai mult decît ceea ce declara, dar nu am găsit maniera să-l fac să-și slobozească gura. Pe atunci nu cunoșteam încă gradul de apropiere la care ajunsese cu Maestrul — dacă aș fi știut nu l-aș fi lăsat în pace așa ușor —, dar ceva intuiam eu.

Am privit în interiorul locuinței lui pînă unde mi-o permitea poziția în care eram pentru că nu mă încumetam să mai fac încă un pas ca să spionez în voie. Mă intimida fața serioasă a Maestrului din înălțimea lui și, cum nu mă încumetam să-mi ridic privirea, nu știam dacă el mă observase. De cîte ori nu mă apropiasem cu ceilalți de împrejurimile căsuței ! De cîte ori nu am auzit o tuse, un fîșîit, niște pași care ne făceau să o luăm la goană de mîncam pămîntul, izbindu-ne, fără să ne mai oprim pînă la fereastra strategică de unde puteam observa fără teamă căsuța. De acolo așteptam inutil ca ușa să se deschidă făcînd loc misterioasei figuri a Maestrului Diego și astfel să se risipească toate îndoielile referitoare la existența lui reală, fără să reușim vreodată nimic mai mult decît să simțim cum amiaza trece din ce în ce mai repede și cum sosește ora plecării fără să fi descoperit nimic nou despre el. Cum mai doream să mă impregnez cu tot ce era în fața ochilor mei, cu fiecare detaliu din acest interior, înainte atît de îndepărtat și inaccesibil ca o lume interzisă și care acum îmi era atît de la îndemînă ! Simțeam, în culmea admirației, plutind un miros penetrant pe care niciodată nu-l simțisem înainte, un amestec de tabac negru și mirosuri acre și indistincte ; atît de deosebit de atmosfera casei mătușii Queta mirosind a flori și ceară și umezeală, cu mobilele și obiectele ei congelate parcă într-o ambianță clarobscură, spa-

ţioasă, curată, ceruită şi de neatins, ca şi cum ar fi fost vorba de două lumi opuse. Aici totul era la scara curiozităţii mele şi nu părea să aparţină unui tip că Maestrul, atît de serios, preocupat doar de barba lui şi de lama briciului care acum părea că vrea să-i fugă din mîini, zbătîndu-se între degetele lui noduroase care o ţineau strîns şi trasau cu ea o cărare pe obrazul săpunit, lăsînd în urmă pielea roşietică şi lucind de umezeală.

Cum nu mai puteam să zăbovesc mult timp în tăcere acolo, i-am spus mesajul pentru care mă aflam în faţa lui.

— Vin îndată ce termin, Ricardito !

Eu am întredeschis gura ca un peşte pe uscat şi el a surîs uşor. Nu-mi explicam de unde putea şti numele meu şi cum putea să mă identifice deoarece niciodată nu i se spusese. Părea chiar că ştie deja care era motivul prezenţei mele acolo !

În timp ce eu îl priveam iar tăcînd mîlc, Maestrul Diego şi-a sfîrşit treaba şi apoi şi-a spălat faţa într-un lavoar pe care mi se părea că îl mai văzusem înainte undeva. Cînd a terminat, şi-a frecat faţa încet, dar cu energie. Fără să mă mişc de la locul meu, eu îmi lungeam gîtul ca un gîscan, cînd el intră la toaletă.

Maestrul Diego, după ce a şters bine briciul, l-a făcut să dispară pe neaşteptate. Apoi s-a întors şi foarte serios mi-a arătat o cutie de chibrituri. M-a întrebat ce era.

— O cutie de chibrituri, i-am răspuns prompt ca să vadă că nu-mi era teamă de el, dar sim-

țind în același timp că nu era o întrebare demnă de un copil de opt ani.

Maestrul Diego mi-a spus că da, sigur era o cutie de chibrituri, dar după ce erau folosite bețele putea, de asemenea, să fie folosită pentru păstrat lamele de ras, „în plus poate deveni un recipient în care să păstrezi ceva de care ai putea avea nevoie". Întredeschise alte cutiuțe identice, luate de pe niște rafturi făcute din cutii de carton suprapuse, și-mi arătă șuruburi, fire de tutun îngrămădite, ținte, gutapercă. Și cînd mi-a arătat un pachet gol de „Inca" și mi-a formulat aceeași întrebare dinainte, cu o voce nu atît de sigură ca înainte i-am spus ceea ce vedeam.

El mi-a răspuns din nou că da, era într-adevăr un pachet gol de țigări, dar odată fumate acestea și desfăcut pachetul, pus pe dos, „așa vezi ? Este o hîrtie pe care se pot nota adrese, se pot face socoteli, poți să-ți faci un registru de cheltuieli unde să-ți notezi tot ce poftești."

Eu am rămas tablou. Simțeam că fiecare pachet, lemn, fotografie îngălbenită din locuință așteptau nerăbdătoare momentul să fie atinse de mîinile lui prodigioase pentru a se trezi și a căpăta o nouă dimensiune, pentru a trăi și a se despuia de anonimatul în care se aflau, cufundate într-o masă informă, cu tot ceea ce ocupa spațiu în căsuță, sub aparența unui obiect asemănător cu altele o sută, o mie, un milion la fel ca el. În acea amiază minunată am simțit înmugurind în mine un sentiment straniu, un amestec confuz de și mai mare respect și

admirație față de el, unit cu o inexplicabilă complicitate, un fel de camaraderie. În jocurile cu verișorii și cu colegii de colegiu era ceva obișnuit să ne transformăm în cele mai deosebite personaje — nu presupunînd că eram ele, ci fiind realmente — personaje luate din povestioare sau de la televizor, la fel cum o coadă de mătură se transforma într-un cal, un echer într-un pistol și un scaun întors cu picioarele în sus într-un batiscaf. Toate acestea ne aparțineau numai nouă ; doar noi posedam secretul de a transforma lucrurile.

Cei mari, sărmanii, nu știau nimic altceva decît să converseze, să iasă la cumpărături, să organizeze petreceri ; trăiau ca somnambulii, orbi, cu atenția încordată la chestiuni prostești, disprețuind tot ceea ce trăia în jurul lor, negîndu-și posibilitățile. Iată principala diferență dintre ei și noi. Nu conta atîta faptul că erau mai mari și se îmbrăcau diferit, nici că își lăsau mustăți sau foloseau farduri ; diferența principală consta în această incapacitate a lor de a cunoaște valoarea tuturor lucrurilor care le erau la îndemînă. De aceea, noi de multe ori ne însușeam tot ce puteam și trăgeam folos din toate și nu înțelegeam de ce se supărau atît pe noi cînd ne descopereau și cu atît mai puțin înțelegeam de ce după ce ne dojeneau sau ne pedepseau, cu mare tămbălău, odată recuperate mobilele lor, conservele, cutiile, oalele lor, le puneau din nou la păstrare, le imobilizau. Dar iată, surprinzător, pe neașteptate unul dintre cei mari împărtășea

secretul nostru, ba chiar descoperea folosiri pe care eu niciodată nu mi le-am imaginat, folosiri pe care eu înțelegeam că aveau o legătură obscură cu lucrurile adulților. Astfel Maestrul Diego stătea cu un picior în lumea adulților și cu celălalt în lumea noastră, a copiilor. Sigur, din cauza asta trăia izolat, în afara casei mari și avea contacte doar sporadice cu restul lumii. Ca el existau puțini în lume, dacă nu era chiar unic. Și exact asta le-am transmis verilor și lui Pancho, mai mult decît ineditul propriu al întîlnirii, care prin ea însăși era un fapt de excepție. Totuși, ei primiră noutățile mele cu scepticism și descoperirea mea cu un dispreț deosebit, reacție care la urma urmei nu era altceva decît produsul invidiei.

Cea de a doua și următoarele dăți cînd l-am văzut au fost într-o vară, trei ani mai tîrziu. Părinții mei făcuseră o călătorie urgentă la Trujillo și cum nu puteau să ne ia cu ei nici pe Pancho, nici pe mine, îi ceruseră mătușii Queta să ne țină în grija ei. Ea a acceptat încîntată propunerea. Au fost zile de neuitat. Diminețile, în timp ce Pancho se ducea să se joace cu niște băieți din împrejurimi, eu mă îndreptam spre plajă să construiesc castele de nisip sau pur și simplu pentru ca să mă tolănesc pe nisip privind marea și lumea. După întoarcere : un duș înviorător, prînzul și o mică siestă ; apoi, — înainte să mă duc la cinema sau pe la vreun vecin — dădeam o raită prin împrejurimile căsuței, cu un aer aparent distrat, doar-doar mă voi ciocni cu

Maestrul Diego care se pregătea să iasă cu un scop necunoscut. Vizitele, la început, au fost scurte : durau timpul pe care îl folosea el pentru a se rade, pentru a scotoci între lucrurile care îi aparțineau ca să scoată vreo hîrtie, o cutie sau un obiect oarecare și să-mi dedice cîteva minute de taifas — care puțin cîte puțin s-au amplificat. Curînd între noi s-a născut o camaraderie stranie, încurajată de el, care mă trata ca și cum am fi fost egali. Eu îi povesteam ceea ce mi se întîmplase la colegiu sau acasă, sau cum îmi petreceam timpul în această vacanță și el îmi povestea istorioare de cînd avea vîrsta mea într-un mediu ambiant ca cel din povești : păduri în care umblau veverițe, iepuri, lupi, vulpi, privighetori și unde zăpada cade iarna și frunzele toamna, iar lumea avea obiceiuri și maniere de a vorbi foarte grațioase. De foarte puține ori s-a referit la viața lui de adult și în ocazii în care eu îl întrebam amănunte, el a evitat mereu într-un fel sau altul răspunsul.

Cînd am înțeles că era vorba de un subiect care nu-i prea era pe plac, nu l-am mai bătut la cap, mulțumindu-mă cu ceea ce voia el să-mi povestească de bună voie.

Ceea ce m-a entuziasmat cel mai mult a fost mulțimea de jocuri pe care a început să le scoată din mînecă. La început ne-am jucat de-a găsitul tuturor fațetelor posibile ale obiectelor cotidiene, fie ele oricît de disparate și arbitrare. Apoi a venit rîndul persoanelor : în acest caz luam pe oricine fie el rudă, prieten, lucrător

sau vecin și îl plasam în cele mai neașteptate circumstanțe. „Ce-ar fi“, îmi spunea Maestrul Diego, „dacă brutarul s-ar da drept unchiul tău Marco și mătușa Queta i-ar cere să interpreteze un cîntec.“ Eu mă grăbeam să-i răspund ce-mi imaginam, în mijlocul rîsetelor sufocante. Alte ori căutam un animal care să reflecte în caracteristicile sale fizice și în comportamentul său felul de a fi al unui personaj sau al altuia. Unele cazuri erau foarte ușoare, ca cel al Broscoiului, despre care îi vorbisem deja de multe ori, dar abținîndu-mă să-l numesc așa, găsind cu această ocazie un bun pretext să-l numesc cu porecla lui de acum înainte; alte cazuri erau foarte grele, prin dificultatea cît și prin compromisurile ce rezultau dacă le aflai corespondentul. De aceste cazuri se ocupa Maestrul Diego, care mereu, mereu ieșea onorabil din orice încercare.

Îmi amintesc că i s-a întîmplat să spună că mama semăna cu o oaie albă „pentru blîndețea și dulceața ei“, comparație care mie mi s-a părut absolut justă, fără să suspectez nici o clipă că ar fi făcut-o în onoarea mea. Astfel întîlnirăm nevăstuici, pelicani, broaște rîioase, iezi, porci și încă multe alte animale. Nu ne-a lipsit nici ocazia de a găsi punctele slabe ale persoanelor „descoperind ceea ce le-ar displăcea...“. Și în felul ăsta, într-un joc sau altul, nu a scăpat nimeni, nici măcar mătușa Queta sau eu sau el însuși. Cînd s-a sfîrșit vara și m-am întors acasă și la colegiu, am vrut să pun în practică jocurile învățate, dar să le fac sin-

gur — nici gînd să le fac cu Pancho — nu era așa de distractiv ca atunci cu Maestrul și imediat am obosit și am renunțat să le mai practic.

Amintirea verii aceleia a fost pentru mine ca o briză îmbălsămată, ca o aură ce mi-a împrospătat mintea amețită încă de alcoolul din ziua anterioară. Dar cînd mi-am rememorat felul în care s-a terminat totul, lucrurile au început să-și schimbe înfățișarea din cauza împrejurărilor care au înconjurat următoarea și ultima ocazie în care aveam să-l văd pe Maestrul Diego : incidentul cu Pacheco și după el moartea mătușii. Pentru o clipă o barieră mi s-a ridicat în față și eu am evitat-o imediat, deja pe deplin dispus să-mi epuizez capacitatea de a-mi aminti.

După vara aceea, duminicile nu au mai fost ca cele dinainte : întîlnirea cu verii nu mai însemna nimic. Pe atunci Fina nu mai voia să aibă de-a face cu noi, „niște mucoși“, și imediat ce sosea la mătușa, după ce o saluta, mergea pe la prietenii pe care și-i făcuse pe acolo, toți mai mari decît noi. Pancho se apuca de activitățile lui din detașamentul de *boyscouts*. Și uite-așa, Pipo și cu mine muream de plictiseală ca două stridii pe uscat, fără să știm nici noi ce să ne zicem, pentru că se rupsese atmosfera de complicitate care învăluia toate faptele noastre. În plus, crescuserăm și nu ne mai distrau aceleași jocuri ca înainte și nici măcar, în cazul meu, nu puteam să caut compania lui Pacheco, care, după cum mi se spusese, se înrolase în armată să-și efectueze serviciul mili-

tar. În sfîrșit, eu știam că fără îndoială nu voi mai avea nici cea mai mică posibilitate să-l întîlnesc pe Maestru din cauza ritmului său de viață, acum știut de mine în cele mai mici amănunte : în zori muncea în grădină, înainte de miezul zilei dispărea în locuința lui, reapărea la cinci, pregătindu-se să iasă cu un scop necunoscut, de vineri pînă luni. Sîmbăta nu lucra în grădină : de la prînz ieșea și nu se mai știa de el pînă luni în zori, cînd își începea invariabila muncă în grădină. Ce făcea nopțile, ce făcea la sfîrșitul săptămînii ? Niciodată nu am știut și cred că n-a știut, de asemenea, nimeni din familie, asta este clar. Odată, cînd am cutezat să-l întreb direct asupra acestei chestiuni, răspunsul său m-a lăsat într-o nedumerire și mai mare : „Mă duc la poame, omule". Eu am rămas cu gura căscată, fără să mai am chef să-l întreb altă dată nimic asemănător.

Dar cînd era vorba despre orice altă chestiune, oricît de greu, neobișnuit sau delicat ar fi fost subiectul, Maestrul meu avea un răspuns clar și satisfăcător. De aici încrederea mea absolută în judecata lui, în cuvintele lui, mai presus de orice împrejurare sau părere a altei persoane. De aceea am recurs la el ca ultim și definitiv izvor de adevăr în cazul lui Pacheco pentru acel incident survenit în lunile acelei veri, ultima pe care am petrecut-o în casa mătușii. Un incident pe care, deoarece nu l-am examinat pe deplin în acel prim moment, făcu să-mi scape niște concluzii, care poate mi-ar fi putut evita multe dureri de cap — în cel mai

larg sens al cuvîntului. Desigur, ținînd cont de starea în care mă aflam, era suficient să mi-l amintesc doar sub aspectul lui cel mai superficial și spectaculos: acela al șocului unui inadaptat la realitate. Cîte secrete păstra casa aceasta! Chiar moartea mătușii Queta, atît de subită, a fost înconjurată mereu de o aură de mister nerelevat. Cînd s-a petrecut, deși nimeni din casă nu ne-a comunicat-o, nu am putut fi decît mișcați și neliniștiți de atîta plîns, alergătură, fețe lungi, veșminte neobișnuite, șușoteli. Destul de repede mi-am dat seama de cele petrecute și am vrut să dau să se înțeleagă că nu erau necesare atîtea rezerve și atîta discreție, dar toată lumea mă ignora și nimeni nu a dat nici o atenție intențiilor mele. În casa mătușii Angelina, unde ne duseseră pe toți cei mici, am putut afla niște amănunte disparate. Întors acasă după aceea cu părinții mei, am așteptat răbdător să se facă vreodată cîte un comentariu: dar nimic. Pînă la acest punct situația, chiar dacă nu te puteai aștepta la așa ceva, nu avea nimic ieșit din comun. Lumea copiilor era scindată de lumea celor mari și dacă aceștia tăiau căile de acces, apoi prea puțin s-ar fi putut face pentru a remedia acest lucru.

Inexplicabilul a început atunci cînd am întrebat-o pe mama despre Maestrul Diego, îngrijorat fiind mai mult pentru mine decît pentru soarta lui, pentru că totdeauna se da ca de la sine înțeles faptul că el ar fi putut ușor să-și găsească o nouă muncă atunci cînd și-ar

fi propus-o. Totdeauna eu am considerat că el făcea o favoare mătușii și nouă tuturor că rămînea să muncească la vilă. În întrebarea mea nutream speranța secretă că el ar dori să continue să rămînă în serviciul viitorului stăpîn al vilei. Din această cauză, cînd mama a strigat „Taci !“, reacția ei bruscă m-a înghețat. Niciodată nu m-aș fi așteptat de la ea, care în mod obișnuit era blîndă și incapabilă, să ridice vocea, nici măcar atunci cînd era nemulțumită. Reacția tatei nu a fost mai puțin tăioasă, deși perfect previzibilă. Răspunsul lui la întrebarea mea de ce mama a reacționat atît de supărată cînd am adus vorba despre Maestrul Diego a fost : „În casa aceasta nu vei mai menționa niciodată acest nume. Îți interzic“, rostit cu obișnuitul său ton solemn. Dar cel mai surprinzător este că vălul de tăcere a părut să se extindă chiar și peste mătușa Queta, pe care nu au mai numit-o niciodată, cel puțin în prezența mea. Eu nu eram capabil încă să judec dacă așa ceva era normal, dacă era corect sau incorect, dar în mine s-a înfiripat un sentiment confuz de cenzură față de părinții mei, pentru prima dată. Și mai cu seamă față de mama mea, sora favorită a mătușii, pentru care aceasta a păstrat mereu o afecțiune foarte specială, manifestată în mii și mii de ocazii.

Mergînd pe cărăruia care ducea spre căsuță, am simțit un fior și instinctiv m-am oprit. Pentru o clipă a fost ca pe vremuri cînd eram copil și mă învîrteam cu verișorii prin împre-

jurimi. Ca și atunci, primul meu impuls a fost să fac stînga împrejur şi să o iau la fugă. M-am stăpînit aproape rușinat, privind de jur-împrejur pentru a vedea dacă fusese vreun martor la reacţia mea puerilă. Ce căutam ? Ce m-aș fi aşteptat să găsesc în căsuța Maestrului ? Ce doream ? Nu ştiam ! Ajuns la acest punct făceam multe lucruri automat. M-am lăsat atunci dus de inerţie și am înaintat pe cărarea acoperită de frunze uscate, de ciulini, mărăcini și de hîrtii aduse de vînt. Căsuța stătea tristă şi părăsită, dar nu cu aerul ruinat al vilei. Tencuiala se cojise și lemnăria era roasă de carii în multe locuri, dar nimic mai mult de atît. Desigur simplitatea structurii ei o salvase de la daune mai mari, dar fapt e că părea să conserve ceva din timpurile de altădată : o anumită nobleţe în simplitatea ei, o afirmare clară în mijlocul atmosferei generale decadente, decrepite.

Cu fiecare pas mă apropiam tot mai mult de o senzaţie plăcută de irealitate, de abandonare şi m-am oprit înaintea ușii căsuţei. Pentru o clipă mi s-a părut că nu s-a schimbat nimic de cînd mă apropiasem de ea ca de un sanctuar, ca de un oracol la care întrebam lucrurile cele mai grele din scurta mea viaţă, cu siguranţa că acolo voi găsi răspunsul just, potrivit. Totul era infantil, o ştiam, dar nu avea importanţă. Conştiinţa vigilentă pe care mi-o inoculase Proful o trimisesem în vacanţă : nu mă interesa să fiu raţional, nici rece sau

obiectiv. Aceste locuri erau în afara cercului conacului ; cînd aveam să ies în afara limitelor vilei aveam să redevin eu însumi. Şi acum pluteam în aroma dulce a nostalgiei. Mi-am imaginat că în spatele acelei uşi mai era încă Maestrul Diego şi o senzaţie de siguranţă m-a copleşit. Voiam să cred că era acolo, dormind, odihnindu-se, restabilindu-se după activităţile lui misterioase. Nu trebuia să-i întrerup visul, dar în acelaşi timp doream să-l fac să afle că sosisem, că mi-ar fi plăcut să-l salut şi să conversez cu el ca în timpurile vechi şi, în ciuda faptului că trecuseră mulţi ani, continuam să îi fiu acelaşi discipol ascultător care îi sorbea cuvintele. Mi-ar fi plăcut să-i povestesc cum îmi servise sugestia cu fraza aceea a lui Durruti şi cît m-am distrat cînd am pus colegiul în stare de alertă inspirîndu-mă tot de la el în tărăşenia aceea a inscripţiilor şi bileţelelor. Cît te-ai fi distrat şi tu, Maestre, sînt sigur ! Mult, mult mai mult decît atunci cînd îţi povesteam incidentele petrecute în jocurile cu verişorii şi cu prietenii mei sau incidentele care se petreceau în casă sau cînd îţi destăinuiam ceea ce gîndeam şi îţi spuneam ce zicea restul familiei despre mătuşa Queta şi despre tine însuţi.

Atunci mi-a venit ideea că trebuia să îi las un mesaj, un semn de salut. Nu puteam lăsa să treacă ocazia de a-l face să ştie că trăia mereu în amintirile mele, că dacă atunci cînd a murit mătuşa nu l-am căutat ca să-mi iau rămas bun de la el, aceasta se datora faptului că atunci nu

puteam să dispun de mine însumi. Îi voi explica astfel că în zilele și în săptămînile care au urmat mi-am păstrat speranța că în orice moment m-aș putea întoarce acolo cu părinții și astfel aș fi putut să-l întîlnesc ca totdeauna. Nu-mi imaginam cum ar fi putut să funcționeze conacul fără prezența lui, nepunînd la socoteală faptul că odată dispărută mătușa, oare pe cine ar fi putut să mai intereseze ca totul să continue să funcționeze ca înainte. Și cînd a trecut timpul și au început disputele pentru moștenire și pentru proprietatea asupra vilei, dispute ce s-au prelungit ani în șir și care nici acum nu s-au rezolvat definitiv încă în favoarea unei rude sau a alteia, n-a fost vina mea că crescusem și mă încurcasem în hățișul problemelor impuse de vîrstă și mediu.

M-am căutat prin buzunare și n-am găsit nici un vîrf de cretă. Nu voiam să merg să cumpăr în nici o prăvălioară ; cine știe dacă mai funcționau aceleași ca înainte și în plus, suspectam că dacă ieșeam din limitele reședinței, era foarte probabil că s-ar fi rupt vraja și s-ar fi putut să mă hotărăsc să nu mă mai întorc. Contrariat, nu reușeam să mă decid. În sfîrșit, m-am hotărît : mă voi duce la vilă. Poate că acolo voi găsi ceva cu care să scriu mesajul.

Nu mi-a fost greu să deschid o ușă și să pătrund în salonul de primire, dar abia intrat m-am căit. M-a izbit un miros care mi-a făcut greață. În aceeași clipă în care dădeam să mă întorc s-a întîmplat să arunc o privire în inte-

rior, și pe podeaua în care altă dată puteai să te oglindești, de strălucitoare și curată ce era, acum erau risipite grămăjoare întunecate de gunoaie și hîrtii împrăștiate pe tot întinsul ei. Iată ce ajunsese să fie reședința : o latrină. Șocul a fost brutal nu doar prin profanarea locului pe care îl asociam cu cele mai frumoase amintiri din copilărie, ci și prin natura faptului în sine. Casa mătușii fusese mereu pentru mine o desfătare specială pe lîngă multele ei puncte de atracție : mireasma care provenea nu doar din florile dispuse cu generozitate în locuri strategice bine amplasate, ci și din mirosul de rășine emanate de ceara care era folosită pentru curățirea podelelor și poate de la coloniile și aromele cu care se parfuma mereu mătușa.

Greața pe care am simțit-o în autobuz, și pe care o crezusem învinsă, și-a făcut din nou apariția și starea de rău și reminiscențele beției din ziua anterioară, concentrate de data aceasta în gîtlejul meu, au început să se împingă, să se tîrască spre exterior ca niște viermi scîrboși, pînă cînd n-am mai putut și am vomitat, sprijinindu-mă de un măr dezrădăcinat și ros de omizi.

Căutînd drumul de întoarcere, adică stația autobuzului care mă adusese pînă aici, de îndată ce m-am restabilit după cele întîmplate, mi-am dat seama că timpul care îmi mai rămăsese să merg la întîlnirea mea trecea în viteză și că nu trebuia să întîrzii dacă doream să-mi mai fac un pic toaleta și să mă aranjez.

Pe drum am fost tentat să dau nițel pe acasă — era curios faptul că eu mai consideram casa bătrînilor „casa mea". Aveam o poftă aproape necontrolată să trec pe acolo doar ca să o întreb pe bătrîna despre ce se întîmplase. Acum nu mai eram cîtusi de puțin un copil și îi puteam cere să mă informeze despre multe aspecte obscure ale celor întîmplate. Poate îmi dădea chiar vreo referință despre unde își avea acum bîrlogul Maestrul Diego ! Clocoteau în mine roiuri de întrebări și ipoteze despre motivele pe care trebuia să le aibă ca să încerce să-mi ascundă ceva atît de drag mie, ca amintirea mătușii Queta. Acum nu mergeam acasă cu vreo scuză : aveam un motiv. Și nu mergeam cu intenții pașnice. De ce trebuia să-mi fac scrupule ? Parcă ei își făcuseră fată de Maestrul Diego sau de mătușa Queta ? Deja trăsesem niște concluzii elementare. Era evident că totul ducea la o relație păcătoasă ? Era vorba de a trece sub tăcere totul pentru a evita scandalul ? Se înjosea familia din cauza mătușii ? Pentru asta a pedepsit-o Dumnezeu Tatăl, Fiul si Sfîntul Duh ? Și era vina ei ? Da, asta da. Femeia pentru ei era mereu vinovată ; de cîte ori nu i-am auzit : „Bărbatul prin natura lui mereu dorește" și de asemenea : „Femeia e singura responsabilă de virtutea ei." Mi-am amintit atunci vag cîteva aluzii în trăncănelile familiei spuse cu aer inocent. Dar, chiar dacă ar fi fost așa și „vina" ar fi fost a ei, asta ar fi făcut-o alta pe ea ? Nu, ar fi continuat să

fie drăgăstoasa, dreapta, echilibrata, dezinteresata și agreabila mătușă din totdeauna ? Nu profitasem oare toți pînă în ultima clipă de căldura ei, de afabilitatea ei ? Cine și-ar fi putut extinde propria îmbufnare ca să o condamne ? Simpatia mea către ei a sporit sub influența acestei descoperiri. Era tardiv, dar îmi convenea de minune pentru hotărîrea mea, pentru tot ceea ce făceam și aveam de gînd să fac. Mai mult ca niciodată eram convins de justețea hotărîrii mele și nu aveam nici o remușcare de genul „sărmana bătrînă“ sau „păcat ! Ei se gîndesc că sînt un ingrat“ sau „lacrimile pe care le voi cauza...“. La dracu' ! Îi sînt atît de dator mătușii și Maestrului. Și chiar în această clipă am devenit conștient pentru prima dată cît de mult le datoram. Oare nu-mi venea de la el nonconformismul, repulsia mea față de convenții și de orînduirea nedreaptă ? — m-am îndreptat. Am înțeles atunci clar că Maestrul Diego nu doar că îmi provocase reacția mea într-un fapt izolat, cum a fost cel cu „trăiască Durruti“, ci influența lui a fost mult mai mare și mai profundă. Cum am putut fi atît de orb ? Acum, în sfîrșit, vedeam originea multora din actele mele ; și nu pentru că el mi le-ar fi inculcat, ci pentru că el a fost ca un reactiv, asta a fost : un agent catalizator care provoca reacții de neșters care puteau fi ascunse ani în șir, dar nu mai puteau să mai dispară. Desigur, învățăturile lui s-au maturizat în mine fără ca eu să

o ştiu, zămislind un spiriduş — cum ar fi spus el — acolo înăuntru ; un drăcuşor care nu era nici el, nici eu, cel de afară şi care îmi cîrmuia comportamentul, în multe împrejurări. Nici Proful, nici Motanul şi cu atît mai puţin bătrînul sau oricare din colegiu, nu fuseseră cei care îmi modelaseră felul meu de a fi, de a gîndi, de a simţi, pe vremea cînd eram permeabil — sau credeam eu că sînt — faţă de ei. În final, nu eram altceva decît un produs al Maestrului Diego, o proiecţie a lui. De la el îmi venea nu doar repulsia faţă de religie, mediocritate, injustiţie, ci şi multe trăsături pe care eu însumi le ignoram şi pe care le credeam originale, numai şi numai ale mele, cum se spunea în biliard. La dracu' atunci cu obiectivitatea implacabilă, cu sforţarea concentrată doar spre un scop, cu evaluarea tuturor posibilităţilor înainte de a face un pas. Trebuie să lăsăm să se exprime liber ceea ce există înăuntru : de asta există spiriduşul, să-i dăm ocazia să ia decizii. Nu are importanţă că nu ştiu cine este realmente Maestrul Diego. Dacă cineva m-ar întreba cine era el, ce făcea, cum a fost viaţa lui, cum era el, nu aş şti ce să-i spun. Nici măcar nu aş fi putut preciza care a fost rolul său în patria sa : dacă a luptat în război, cum şi cu cine. Nimic. Nu aş şti să răspund nimic concret. Şi cu toate acestea i-am fost credincios, l-am crezut pe deplin, l-am admirat. De ce-l uitasem pînă atunci ? Ce-l apropiase de mătuşa ? Despre mătuşa am amin-

tiri de neșters, cum nu am despre nimeni din familie, dar niciodată nu mi-aş fi imaginat că ea ar fi putut atrage pe cineva ca Maestrul Diego și cu atît mai puţin că ea s-ar fi simţit atrasă de cineva asemănător. Era frumoasă ? Da. Era atrăgătoare ? Cu siguranţă. Graţioasă ? Nu. Şi nici cochetă, nici cel puțin senzuală. Era deja bătrînă ? Nu. Făcînd socoteala, trebuie să fi fost abia de vreo treizeci de ani. Este un subiect greu, pentru că ea pentru mine nu era o femeie. Era mătușa Queta și nimic mai mult. Deși o dată, această imagine de neschimbat s-a clătinat, dar trecător și întîmplător, asta da. Aceasta s-a petrecut în vara în care ne-am bucurat de găzduire în casa ei. În nu știu ce împrejurare, întrerupîndu-se spectacolul în cinematograful din localitate, m-am întors pe neaşteptate. Mi-a venit atunci ideea, nu știu pentru ce motiv, să urc în camera de oaspeţi, aceea în care ne trimiteau pe noi copiii după prînzurile duminicale. Pe drum, lucru neobișnuit, am văzut o ușă întredeschisă și o lumină aprinsă. Am intrat fără să șovăi în încăpere și am surprins-o cu veșmintele în dezordine : mătușa nu a fost suficient de rapidă pentru a-mi evita observarea coapselor și picioarelor ei dezgolite. Poate dacă nu s-ar fi produs această agitație și purtarea ei ar fi fost naturală, eu nu m-aș fi simţit tulburat ; poate. Atunci aveam zece sau unsprezece ani și nu am putut să nu mă simt buimăcit în fața albeții și moliciunii aceleia și de ce să nu re-

cunosc : am avut o senzaţie de pudoare. Cred că m-am înroşit, topind în ruşinea pentru imprudenţa mea o învăpăiere prevestind fierbinţelile virile ulterioare. În orice caz, după aceasta, nimic nu s-a schimbat. Mă întrebam acum dacă existaseră două fiinţe mai deosebite, mai puţin asemănătoare prin instinct ca ei doi. Mă forţam cu greu chiar şi să mi-i imaginez mergînd unul către celălalt : discreţi, plini de nerăbdare, sau dorinţă sau ceea ce era. El era atît de plin de imaginaţie, liber, lipsit de prejudecăţi ; ea era atît de prudentă, sobră, adaptată convenţiilor, practică, pînă la a ajunge bigotă, s-ar putea spune. Ce i-a putut atrage ? Ce tip de relaţie a putut să-i lege ? Nu spun iubire, pentru că mi-ar suna ca o glumă de prost-gust cînd mă gîndesc la Maestrul Diego. Sînt cuvinte care se asociază instantaneu cu o persoană sau invers. Dacă cineva ar spune : disciplină, ordine, ascultare, Dumnezeu ; aş răspunde pe dată : Broscoiul. Dacă ar zice : eforturi, sacrificiu, bani, recompensă, progres ; fără îndoială ar fi : babacul. Cu Maestrul Diego puteam să asociez cuvinte puţin obişnuite, ca anafura, de pildă. El spunea anafura în sus, anafura în jos şi eu la început am crezut că o făcea pentru că era foarte catolic ; dar cînd mătuşa m-a dojenit sever că o introdusesem în conversaţie, am acordat mai multă atenţie la forma de a o folosi a Maestrului şi am înţeles mai bine sensul expresiei. Dar cuvîntul iubire nu putea fi asociat cu Maestrul. Referitor la

sentimente se putea vorbi de afecțiune, de apreciere, de camaraderie, pînă și de tandrețe poate, dar iubire ? Nu îmi amintesc vreo ocazie să-l fi auzit spunînd acest cuvînt. Cît despre mătușa, ce să zic : atît de puțin interesată de ecranizările, romanțioase de la televizor, care pe atunci făceau furori datorită introducerii recente a televiziunii, ea, cu toată cumpătarea și autocontrolul ei, era așa de îndepărtată de o imagine romantică. Toată lumea paria că va rămîne fată bătrînă, termen care nu îmi plăcea pentru că era mereu însoțit de un ton de compătimire. Ea era cea mai frumoasă, cea mai elegantă, cea mai trăgătoare dintre surori. Dacă nu se căsătorea era pentru că nu o dorea sau pentru că nu o dorise niciodată. Nu pretendenții i-au lipsit. Ce i-o fi apropiat ? Ce o fi făcut posibilă o asemenea uniune, atît de scandaloasă pentru toți, dar care pe mine m-ar fi entuziasmat ? Ce păcat că nu avuseseră încredere în mine... Ce mi-ar mai fi plăcut să le fiu confident, să le fiu mesager. Eram încă un copil, sigur, dar necondiționat de asta, nimic nu m-ar fi umplut mai mult de plenitudine decît să le împărtășesc secretul. De ce oare nici măcar nu am bănuit ceea ce se întîmpla atît de aproape de mine ? Ah, fapt e că eram un mucos. Ce știam eu atunci despre lume ? Și ce știam despre relațiile cuplului ? Mimic absolut, desigur. Chiar și în această duminică, aproape zece ani mai tîrziu, nu avansasem mare lucru, cum o voi dovedi foarte curînd.

VIII

CÎND ERAM SIGUR că ea va lipsi de la întîlnire, am zărit-o. De data aceasta da, era ea, era sigur, deși înainte mă înșelasem de vreo duzină de ori. Eram decepționat și furios și totul mă obosea. De mult, cartea nu îmi mai servea la nimic, ba mai degrabă îmi era acum o piedică : ochii îmi alunecau pe paginile ei ca bilele pe masa de biliard, fără să poată intra în nici o gaură. Nu știam ce să fac cu mîinile și, la fiece minut, consultam ceasul, fapt pentru care era nevoie să-mi așez cartea sub braț. Asta da, bătaie de cap ! La ieșirea din bîrlogul meu, mi s-a părut o idee bună să iau cartea cu mine, crezînd că mă va ajuta să suport mai ușor inevitabilele minute de așteptare și într-o oarecare măsură ca un fel de amuletă. Era destul de curioasă evoluția lecturii mele : în ziua anterioară am avut un interes impulsiv să citesc, interes care scăzuse cînd am ajuns la partea despre vocația religioasă a protagonistului și căpătase un nou impuls după incidentul din piațetă ; dar ajuns în punctul acesta iar nu îmi mai zicea nimic.

Am zărit-o, deci, și toată oboseala așteptării, frustrarea, ghimpele unei înșelări a cărei victimă posibilă mă credeam, au dispărut ca fumul. Am surîs rînjindu-mi fasolele, deși încă ne mai despărțeau cîteva grupuri de case și nu știam dacă să-i ies în cale sau să aștept să se apropie de punctul exact al întîlnirii. Am op-

tat pentru primul caz și cum era un pic trecut de ora patru am zis că am mai fi putut să intrăm la un cinema deși filmul începuse. Unde să mergem în altă parte ? În ziua anterioară, mult timp am crezut că am dat peste o fetișcană intelectuală, nu degeaba o întîlnisem într-o librărie. Dar cînd am văzut că ea cumpărase „Căminul" și „Programul TV", iluzia mi s-a spulberat, dar nu și interesul meu pentru ea.

Era delicioasă. Nu era ceea ce s-ar putea numi o frumusețe, dar avea un năsuc grațios, ochi expresivi și un păr minunat : castaniu, des, cu ușoare ondulații și în plus, părea doar periat, deși în asemenea manieră că îți puteai imagina că dacă o atingeai, ai fi simțit o descărcare electrică. Coama ei îi dădea un aer unic. Fără coamă ar fi fost o fată grațioasă, plăcută, chiar drăguță, dar nimic mai mult. I-ar fi lipsit acel curios aer energic care contrasta cu fragilitatea corpului ei și cu ingenuitatea din privire. Fără îndoială că ea era conștientă de această atracție naturală a ei, pe care, cum nu, o scotea în relief la maximum și din cauza căreia căpătase chiar niște ticuri, ca de pildă, cel de a-și roti capul cu mișcări vii, ca o păsărică, gest care punea în mișcare impunătoarea ei coamă într-un du-te-vino similar cu al unei sălcii agitate de briză.

Ea răspunse la salutul meu, care s-a dorit entuziast, de parcă am fi fost pe coridorul unui minister. Apoi i-am zis : „credeam că nu mai vii" sau o tîmpenie asemănătoare și m-am așezat lîngă ea, fără să primesc nici o justificare

pentru întîrziere. Uşurat de deznodămîntul situaţiei m-am simţit mai liniştit, în ciuda comportării ei lipsită de elan, foarte justificată, e clar, de împrejurările primei noastre întîlniri. În realitate, lucrurile se prezentau mai bine decît m-aş fi aşteptat pentru că eu tot timpul mă temusem că ea nu va veni la întîlnire și era aproape un miracol că sosise. Mergînd alături de ea, cețoasa zi mi s-a părut dintr-o dată mai senină, poate pentru că era prima dată cînd îmi îndreptam privirea spre cer. Și ridicasem privirea pentru că, pe moment, n-am știut ce să-i spun. Pentru început acumulam forţă şi hotărîre pentru a părea natural şi răbdător şi cred că am reuşit. Cu toate acestea, mă aflam în faţa unui obstacol neprevăzut şi nu ştiam cum să-l depășesc. Singurul lucru care-l făceam era să ridic ochii la plafonul de nori sau să întorc capul să o privesc cu o jumătate de surîs, aşteptînd ca ea să aibă un gest de simpatie. Dar nimic. Ea continua să fie foarte serioasă, de parcă era la o întîlnire de afaceri, fără să arate nici cea mai mică dorinţă că ar vrea să uşureze lucrurile. Și, între timp, eu nu eram în stare să fac nimic. Din ce în ce mai rău. Nu era vorba că mi-ar fi lipsit subiectele de conversație, dar cele care mă interesau pe mine, era sigur că nu i-ar fi spus nimic ei — cu experiența din noaptea trecută cu băieţii din cartier îmi ajunsese pînă în gît. Nu intra-n discuție să-i vorbesc ei despre grevă sau de politică și consideram ridicol să-i vorbesc despre vreme sau

despre lipsa de produse. Începeam să-i zic ceva și mi se punea un nod în gît. Nici măcar nu-mi luam inima în dinți să o întreb care îi este numele, pe care încă nu-l știam. Mă imaginam zicîndu-i cu jumătate de gură „cum te cheamă“ ? după ce mergeam de atîta timp alături și desigur ea ar fi gîndit cel puțin că avea de-a face cu un idiot. Partea proastă e că dacă nu-mi schimbam grabnic purtarea, ea va obosi și se va plictisi. Trebuia să procedez cu finețe dacă voiam să am succes. Ce fel de succes ? Nu o știam. Doar succes.

Deodată, ea s-a oprit și m-a privit în față :

— Unde mergem ?

— La cinema... cred...

— La cinema ? spuse ea surprinsă.

— Păi da, eu mă gîndisem la asta și... știu că e un pic cam tîrziu, dar dacă ne grăbim puțin...

— Cine a zis să mergem la cinema ? Tu nu ai spus nimic de cinema ! Ieri am acceptat invitația ta, nu știu de ce. Dar nici vorbă de cinema.

— Bine, bine. Eu am crezut... Dar putem să facem altceva.

— Ce altceva ?

— Ei, bine... adevărul e că nu știu : să luăm un „lunch“, să conversăm. Asta-i : să conversăm și să servim ceva. Ce părere ai ?

— Asta da !

Ne îndreptarăm atunci spre piața San Martin : ea foarte degajată, răspunzînd cu naturalețe

la întrebările mele. Spărsesem de acum gheața și îmi dădusem drumul : referitor la ocupațiile ei, la pasiuni, rude și întregul repertoriu de rigoare în aceste cazuri, uitîndu-mi de-acum precauțiile pentru a face impresie bună.

Nu era rău, dar nu era ceea ce îmi imaginasem ieri noapte, după atîtea pahare date peste cap, după atît entuziasm și tămbălău. Mă gîndeam că Motanul în locul meu i-ar fi trecut deja un braț pe după umeri și ar fi convins-o să meargă la cinema și să se așeze în partea cea mai întunecoasă, iar ea ar fi fost numai miere la vorbele lui de spirit de parcă s-ar fi cunoscut de cînd lumea. În cinematograf n-ar fi pierdut timpul și ar fi profitat de situație dintr-un foc. În schimb, eu nu eram capabil nici să îi ating mîna în treacăt acum cînd îi mergeam alături și chiar dacă nu mă așteptam să se poarte cu mine cum ar fi făcut-o în mod sigur cu Motanul, nici nu aș fi crezut că se va purta atît de formal. Cînd ea a sugerat ora în ziua anterioară, era evident pentru mine că vom merge la cinema și astfel, într-o atmosferă de intimitate și impunitate lucrurile se vor prezenta foarte favorabil pentru orice avans din partea mea. Totul depindea de venirea ei la întîlnire și ca eu să am curajul să fac pasul cerut pentru a reuși o apropiere mai intimă. Dar, iată cum, dintr-o mișcare, ea tăiase orice asemenea posibilitate și mergeam să servim o gustărică. Într-un asemenea loc cum să intri în intimitate ? Cum să faci avansuri ?

Intrarăm, nu se putea altfel, într-un Snack-bar. Ea a comandat o prăjitură însiropată de o culoare asemănătoare cu un curcubeu pictat de un copil de grădiniță și o ciocolată caldă. Merenghi și ciocolată ! Eu m-am resemnat cu o convențională felie de pîine cu șuncă și o Inca-kola. Fiecare înghițitură din prăjitură a fost consumată cu o delectare specială și cu o seriozitate proprie momentelor deosebite, transcendente, în timp ce din sandvișul meu abia dacă am mușcat de vreo două ori. În ciuda faptului că la prînz mîncasem foarte puțin, nu aveam poftă și îmi era doar o sete de nestins. Eram nemulțumit, poate mai mult de mine însumi decît de altceva. Ea se desfăta inocentă cu prăjitura ei, în timp ce eu mă simțeam din ce în ce mai deranjat, văzîndu-mi dorințele frustrate. Îmi găsisem nasul cu puștoaica aceasta care lua lucrurile în serios ! Ce mai, era una din cele cu care trebuie să îndeplinești după litera legii toate formalitățile : prieten, îndrăgostit, logodnic, soț în fața lui Dumnezeu și a Legii, trebuie să știi mereu să faci pașii potriviți. Și totuși, niciodată nu poți fi sută la sută sigur că fata care face pe mironosița e într-adevăr așa, pentru că nu trebuie să te încrezi în aparențe, întrucît se știe că musculița moartă rezultă uneori că știe mai multe decît păianjenii. În cazul ei, mi-am zis, pun pariu că nu e dintre cele pe care le dai gata din prima lovitură ; cel mult poate fi una dintre acele puștoiace pe jumătate curioase, pe jumătate neprevăzătoare și pe jumate răută-

cioase, cu care nu poţi şti ce se va întîmpla, pentru că nici ele singure nu o ştiu.

Prin ferestrele ce dădeau spre piaţă se putea ghici frigul şi umezeala de afară. Totul apărea cenuşiu şi mort : clădiri, lume, vehicule. Inăuntru în schimb, totul era lumină şi culoare : placajele din acrilat portocaliu ale panourilor, globurile de iluminat distribuite de-a lungul tejghelei, albastrul cobalt şi albul mobilelor, torturile, prăjiturile şi dulciurile multicolore ; pînă şi uniforma ospătăriţelor care era galben-lămîie. În plus, se simţea o căldurică care invita să te relaxezi şi toate chipurile şi vocile străluceau de plăcere şi bună dispoziţie. Totuşi ceva mă călca pe nervi. Amiaza se îndepărta cu paşi gigantici, eu eram cu o puştoaică drăguţă, dar treaba nu mergea. Şi nu mergea din cauza mea ! Ea era perfectă în rolul ei de invitată de un prieten galant : se simţea ca peştele în apă, făcînd paradă de pantalonii ei lila foarte nostimi şi de bluza ei galbenă, savurînd fericită fiecare sorbitură din ciocolata spumoasă. Era o însoţitoare perfectă pentru un Snack-bar şi precis chiar asta mă călca pe nervi. Pe atunci încă nu ştiam ce comportare să adopt : cea a unui prieten, sau cea a unui pretendent la amorezare, odată ce rolul seducătorului trebuise să-l abandonez la prima confruntare ca pe o boarfă veche. Vreau să zic cu asta că eram buimăcit. Ieri mi se păruse indiscutabil că vreau să ies cu ea ; acum priveam cu disperare cum treceau minutele, gîndindu-mă că poate Motanul e deja pe

cale să-l găsească pe Tîrnositor, în timp ce eu eram aici, admirînd-o cum își țuguia buzele plinuțe pentru a lua o sorbiturică de ciocolată. Din ce în ce părea că devine mai încrezătoare. Acum, iată, îmi povestea pățaniile unei verișoare extrem de grațioasă și tot atît de frumușică. Eu mă limitam să mă distrez la vorbele ei de spirit, să surîd ca un neghiob, să dau din cap a afirmare și din an în paște să-mi scot în evidență presupusul meu interes prin comentarii scurte. La aventurile verișoarei ei fură adăugate cele ale cățelușului aceleiași, un berbant nostim foc și atît de inteligent...

Ca să pună capac la toate, chiar atunci m-a pocnit oboseala și somnul. În curînd m-am gîndit cum să scap de ea, dar nu găseam nici o metodă satisfăcătoare. Nu era nimic de făcut decît să aștept să termine, să o însoțesc pînă acasă la ea și să mă despart pînă la o nouă ocazie în care aș dori să-mi irosesc timpul. Din fericire, locuia în centru și nu se făcea prea tîrziu ca să merg în cartier, să-l caut pe Motanul și să mă alătur alaiului său pestriț care-l însoțea în căutarea Tîrnositorului. Pe dată ce am hotărît că voi face așa, m-am simțit mai liniștit. Lumea intra și ieșea mereu și la un moment dat a trecut o brunetă legănîndu-și șoldurile în niște pantaloni de necrezut : atît erau de lipiți de corpul ei că părea născută cu ei. A traversat sala, elastică și senzuală. Eu, asemenea tuturor vietăților masculine, nu m-am putut abține de la a o privi cu voracitate. Tipul care o însoțea o expunea cu

istețime ; de altfel, amîndoi ieșeau în relief. Se așezară la o masă din apropiere și comandară două băuturi : ea — una chihlimbarie, cu o feliuță de lămîie pusă pe marginea paharului, el — una transparentă cu gheață, în ciuda frigului. Nici unul dintre ei nu se lăsau impresionați de restul adunării și păreau așezați pe marginea patului. Intrarea lor în local făcea parte din rolul pregătit prealabil și născut din dorința pură de a ieși în evidență, de a epata. Cu o așa femeiuscă, m-am gîndit, sigur că îi dai la dracu' pe Motan, pe Tîrnositor și toată gașca. Motanul însuși ar fi fost de acord. Nu spunea el că atunci cînd ieși cu o femeie și nu ți-o vîri și-n pat, era ca și cum ai face gogoși să i le dai canarului ? Cînd îl auzeau, toți se strîmbau de rîs, și eu inclusiv, deși mi se părea o glumă proastă, doar că spusă de el, cu exprimarea și gesturile lui, suna foarte grațios. După aceea, Proful mi-a explicat înțelesul acestui tip de manifestări, considerîndu-le expresia bărbatului fatal, „macho“ si a utilizării femeii ca obiect sexual, legînd-o în continuare de implicațiile din societatea noastră. Totul foarte just și nimerit, dar cît mă costa acum să privesc cu ochi critic ceva asemănător !

Privind femeiușca am fost distras, iar cînd mi-am revenit și am fost din nou atent, însoțitoarea mea tăcuse. Am ghicit la ea un aer de reproș trecător, dar mai apoi l-am atribuit imaginației mele ; de altfel, ar fi însemnat un semn de gelozie și... nu, nu : ea se distra savurîndu-și prăjitura și vorbind despre verișoara

ei și despre cățelușul acesteia. Oricum dacă nu i-a plăcut purtarea mea din cine știe ce motiv, matineul s-a terminat, mi-am zis, și mai bine, așa am sfîrșit-o odată pentru totdeauna, pa și pusi, ne mai vedem noi într-o bună zi să continuăm mascarada.

Dar nu a fost așa. Ea și-a disimulat foarte bine contrarietatea sau poate că n-a deranjat-o prea tare comportarea mea sau doar i-a displăcut, sau s-a prefăcut că îi displace din vanitate sau orgoliul. Văzînd-o bîndu-și ciocolata cu micuțe sorbituri însoțite de plescăituri de satisfacție, nimeni cu judecata sănătoasă n-ar fi putut spune că ar fi fost incomodată sau dezgustată. Ba mai mult, s-ar fi putut spune chiar că era încîntată de tot ce o înconjura. O fată cu o expresie ca a sa cînd servea ciocolata trebuia să fie invulnerabilă la orice stimul dezagreabil. Din ce în ce mai surprins, dar în același timp cu tot mai mare chef să se termine totul și de asemenea pentru că nu puteam să o mai evit, pentru cîteva clipe, am privit insistent bruneta senzuală, care, fiind foarte conștientă de rolul ei, din cînd în cînd își scotea vîrful micuț al limbii și acționa de parcă era încîntată să simtă acreala rondelei de lămîie de pe marginea paharului, fapt ce o obliga să întredeschidă ochii și să ia o expresie de extaz. Totul era un spectacol. Nu puteam vedea fața tipului care o însoțea pentru că stătea cu spatele la mine, dar să fi fost eu în locul lui, aș fi luat-o deja de mînă și aș

fi tras-o oriunde ar fi fost și în orice condiții, chiar și în dosul tejghelei.

În sfîrșit am ieșit. Am început să mergem în direcția în care știam eu că este casa ei, grăbit să sfîrșesc cît mai repede și să mă arunc în căutarea Motanului și a găștii lui. Dar ea avea alte planuri. M-a oprit și mi-a spus plină de nevinovăție :

— Unde mergem ?

— Spre casa ta, nu ? ! i-am răspuns în grabă.

— Ai multă treabă ? Ești grăbit ?

I-am răspuns că nu, acesta era felul meu de a merge și ea, fără să mai aștepte, mi-a spus că i-ar face plăcere să o însoțesc pînă la verișoara ei deoarece avea ceva foarte urgent să-i spună din partea mamei ei, dar că-i era frică să meargă singură și să zăbovească la ora aceea tîrzie.

— Ai putea să mă însoțești ?

Și eu :

— Sigur că da, mai încape vorbă, va fi o plăcere. Unde stă ?

Unul din multele mele defecte este că adeseori nu duc la bun sfîrșit lucrurile pe care le încep, dar, cînd e vorba să fac ceva, nu o fac de mîntuială. Mă angajez trup și suflet. Ce m-ar fi costat să inventez orice pretext ca să o roiesc cu o scuză oarecare ? Nimic. Doream eu oare să o însoțesc în continuare, să merg acasă la preafericita verișoară, la plictisitoarea verișoară, despre care îmi vorbise toată dupăamiaza ? Sigur că nu doream. Oare nu-mi doream eu mai mult decît orice în clipa aceea să

merg în căutarea Motanului și a alor lui ? Sigur că da. Ei și cu toate astea, ce-am făcut ? Pur și simplu, am răspuns da, cu plăcere, te voi însoți. Și iată-mă acum suportînd stoic litania pălăvrăgelilor ei pe străzi, în stație și în microbuz.

Casa verișoarei era una din acele vilișoare cu un etaj, construite acum vreo douăzeci de ani, încă în stare bună și destul de mărișoară. Verișoara, după cum mi-o imaginasem, era la fel sau poate chiar mai vorbăreață decît prietena mea, avînd în plus un aer de atotștiutoare. Imediat după ce au fost făcute prezentările, însoțitoarea mea și-a cerut scuze și s-a retras alături de verișoara ei într-un alt ungher al încăperii. Eu mi-am luat cartea și m-am cufundat în sofa, trăgînd cu urechea din cînd în cînd să aud sfîrșitul pălăvrăgelii lor, deși fără prea multe speranțe. De vreo două ori mi s-a părut că ele s-au întors către mine, fără să-și întrerupă nici o clipă șușoteala și rîsetele înfundate, netezindu-și părul și fremătînd în continuu. În sfîrșit, s-au ridicat în picioare după cîteva lungi minute interminabile, cînd eu prevedeam cu părere de rău că posibilitatea de a-l căuta pe Motan în cartier se dusese dracului. În momentul acesta, îmi ziceam în fiece clipă, trebuie să fi plecat, poate că a ajuns deja la sala de biliard a lui Azángaro și, dacă nu l-a găsit acolo pe Tîrnositor, s-a și îndreptat spre biliardul lui Varela sau mai știu eu unde. Chiar dacă aș pleca acum, doar un miracol m-ar ajuta să-l întîlnesc. Fetele și-au mai

continuat sporovăitul în picioare şi apoi verişoara a urcat la etaj. Prietena mea s-a apropiat de mine şi, cu cel mai frumos surîs al ei, m-a întrebat ce părere aveam despre verişoara ei :

— Drăgălaşă, nu ? Ea e verişoara despre care ţi-am vorbit. Ce aveai de gînd să faci acum ? m-a întrebat ea imediat.

Şi eu, pe deplin năucit, i-am răspuns :

— Nimic, desigur. Voiam să citesc.

Ea a surîs, nu ştiu dacă fiindcă-i plăcea această idee sau fiindcă, auzindu-mă spunînd „să citesc“, îşi amintise de împrejurările în care ne cunoscusem.

— Nu îţi place să te uiţi la televizor ?

— Nu am, i-am răspuns şi a fost ca şi cum i-aş fi spus că nu mă spăl pe dinţi zilnic.

— Şi nimănui din familia ta nu îi place să se uite la televizor ?

— Adevărul e că nu locuiesc cu părinţii, a trebuit să o lămuresc. Acest răspuns i-a descreţit fruntea. Locuiesc singur, am adăugat pentru a vedea ce efect are asupra ei, dar ea părea pregătită pentru orice şi nu s-a lăsat impresionată.

— Şi unde-ţi locuiesc părinţii ?

— Unde ? În Miraflores, i-am răspuns vag.

— Dar tu ?

— În fundătura Puno.

— Aha, aici în Lima. Ce interesant !

Reapariţia verişoarei ne-a împiedicat să intrăm în amănunte referitoare la situaţia mea,

la studii și la toate celelalte. Din nou s-au retras să șușotească, de data aceasta fără să ceară permisiunea, ci doar cu un vag surîs de complicitate. Eu m-am cufundat iar în sofa, înghițind o înjurătură. Și, culmea, după puțin timp au urcat iar la etaj. Minutele se scurgeau unul cîte unul și fetele nu mai coborau, fi-mi-ar blestemată soarta ! De cîtva timp lectura cărții nu mai avea nici un înțeles și în salonașul unde mă aflam nu era nici o revistă, fie ea cît de prăpădită. Cu excepția unor fotolii enorme și confortabile, a unui televizor care trona într-un loc central, închis desigur, în salon nu exista nimic altceva. Situația mi se părea din ce în ce mai ireală și mai inexplicabilă. Mă gîndeam mai ales ce s-ar fi întîmplat dacă veneau părinții verișoarei, sau un frate, un bunic ? Care era rolul meu aici ? Și, cu trecerea timpului, n-am mai suportat să stau jos și am făcut cîțiva pași prin salon, cu îndepărtata speranță că prietena mea ar auzi zgomotul și și-ar aminti de existența mea. Dar, cum era de așteptat, nu s-a întîmplat nimic. Nerăbdarea mea nu era consolată de încrederea pe care părea să o aibă în mine, în pofida împrejurărilor în care ne cunoscusem. Aș fi putut șterpeli ce pofteam, dar ei nu-i păsa. Deși asta era doar un fel de a spune, deoarece pentru a șterpeli ceva cît de cît de valoare, aveam nevoie de cel puțin un camion pentru a-l transporta ; restul erau fleacuri din cele care le plac bătrînelor să le strîngă cu gră-

mada și să le plaseze prin cele mai neașteptate unghere ale casei.

Nerăbdarea îmi era atît de mare, transformată de puțin timp chiar în indignare, încît m-am încumetat să fac cîțiva pași pe scara unde dispăruseră cele două fete. Nu am mai ținut cont că era vorba, cu siguranță, de cele mai intime încăperi ale casei, adică dormitoarele, nici că m-aș fi putut ciocni pe neașteptate cu cineva din familie, cu unul dintre cei care pînă atunci fuseseră absenți. Eram sigur pe mine deoarece eram capabil să-i spun că plecam pentru că îmi amintisem de o întîlnire, sau de ceva asemănător.

În ciuda supărării și a hotărîrii luate, nu am mai urcat treptele ci m-am oprit la jumătatea scării, pe un palier. După cîteva minute de nehotărîre am continuat să urc, deși, acum, mult mai prevăzător. Mă așteptam să nu fie necesar să merg pînă unde erau verișoarele si să am norocul să le atrag atenția în vreun fel.

Cînd am ajuns aproape sus, le-am auzit vocile. M-am oprit, încercînd să captez ceea ce ziceau.

— Așa e bine, poți fi sigură, spunea una dintre voci emfatic.

— Acum da, nu voi mai greși din nou. Ce, crezi că nu am încercat serios ? Nu știu ce s-a întîmplat, îți jur. Dar acum, da, o să o fac, o să vezi.

— Sigur că da, prostuțo, nici nu mai știu cum să-ți explic că nu trebuie să-ți fie frică.

Trebuie să încetezi să te gîndești că o să te doară... spuse cealaltă voce, cea a verișoarei !

Cînd au ajuns la această parte a discuției am simțit cum îmi zvîcneste sîngele și inima o ia razna, bătînd furios. Într-o clipă mi s-au evaporat oboseala, plictiseala, nerăbdarea, supărarea și toate celelalte rele. M-am întors la locul meu, încercînd să nu fac nici cel mai mic zgomot posibil, dar bătăile inimii mele, ce-mi zvîcnea în piept, erau din ce în ce mai puternice și nu găseam calea să o potolesc. La locul meu, să ajung la locul meu, mi-am zis, la naiba cu restul !

Înainte de a ieși din scenă mi s-a părut că mai aud și :

— Ei întotdeauna o doresc, toanto, lasă-l numai...

M-am stăpînit să fac un dublu salt mortal și m-am întors pe fotoliu într-o stare vecină cu extazul. Cumătrul de jos, sigur, ca un catarg arborat, făcea sforțări disperate să iasă din închisoarea lui. „Liniștește-te, băiatule“, i-am zis, dar nefericitul, nici chip să-mi dea ascultare. L-am aranjat atunci cît puteam de bine pentru a-i ascunde prezența, dar fără prea mare succes. Ca ultimă șansă am apelat la ajutorul sacoului și, apropiindu-mă de soluția acestei probleme, m-am îndreptat spre sofa să aștept, chiar cu riscul de a aștepta pînă la sfîrșitul lumii.

Trecură cîteva secunde, cîteva minute, o eternitate, iar eu am trecut de la excesiva euforie la cel mai întunecat pesimism cînd mi-a ve-

nit ideea că poate totul fusese o neînțelegere, o iluzie produsă de dorințele mele sau o glumă monstruoasă de prost-gust în plus începură să mă bîntuie nenumărate îndoieli. Unde aș putea să duc treaba la bun sfîrșit ? În cămăruța mea ? Mi-am amintit alarmat că îi spusesem că locuiesc singur, ca să-mi dau aere de superioritate și independență. Probabil că ea socotea că o voi seduce în cel mai tipic stil hollywoodian, invitînd-o la un *drink* în apartamentul meu, unde voi pune muzică de fond, într-un alcov cu cearșafuri colorate și cu toată gama de accesorii. În acest caz, nu... acesta era unicul caz posibil : cu ce față aș putea să o duc în cămăruța imundă pe care o ocupam ? Nu, nici gînd. Doar cînd îmi imaginam că poate să vadă cocina mea, mi se făcea pielea de găină. Unde s-o duc atunci ? Nu cunoșteam pe nimeni care să mă scoată din încurcătură și nici nu putea fi vorba să o duc într-un loc public : nu mi se potrivea vîrsta și nici ea nu ar fi acceptat. În plus, nu aveam idee cum să procedez. Nu, totul era împotriva mea. Chiar în cazul în care ar accepta să vină în camera mea, cum aș fi reușit să treacă neobservată ? Și dacă mă prindea vreunul din proprietari ? Nu, nici vorbă. Și uite-așa am căzut într-un puț fără fund de disperare și m-am făcut mic-mic într-un colțișor al sofalei, furios pe mine că eram atît de neputincios și pierdeam o ocazie unică care nu-mi va mai ieși în cale altădată.

În sfîrșit, cu un fior, am auzit mai întîi voci care se apropiau și apoi pași ușori. Mi-am încheiat sacoul la nasturi și am rămas țintuit în sofa, așteptînd ca fetele să ajungă la un pas ca să mă ridic în picioare. Existau mai multe posibilități să-l pot ascunde pe băgăreț dacă stăteam jos. Am început să asud. Cum să mă ridic în picioare ? Cu o mînă în buzunar ? Ridicol. Ținînd în față cartea ? Era foarte mică și gestul ar fi fost forțat... Dacă ar fi fost un tom serios sau un ghiozdan, atunci da. Disperat, am simulat că aș fi fost cufundat în lectură. Cînd n-am mai putut să joc rolul josnic al lectorului și a trebuit să mă ridic, am făcut-o ca și cum mi-aș fi încheiat atunci din nou sacoul greșit închis și mișcarea m-a ajutat. Pe jumătate intimidat, de parcă m-aș fi pregătit să urinez, am început să înaintez spre ușă fără să fiu urmat de nici una dintre cele două fete. A trebuit atunci să mă întorc și am făcut-o din profil, atît cît îmi permiteau împrejurările. Atunci am dat atenție la ce îmi spunea prietena mea :

— ...Vei putea, nu ? E vorba doar de cîteva clipe. S-a ivit ceva neprevăzut, dar în cinci minute ea va fi înapoi.

Cum eu nu răspundeam pentru că nu înțelesesem semnificația la ceea ce îmi spusese, fiind obsedat cum să-l ascund pe zăpăcitul de cumătru, verișoara, crezînd poate că stăteam în cumpănă sau că aveam ceva de făcut, a adăugat :

— Adevărul este că pe aici se fură orice. Chiar acum trei zile, vecinei de alături i-au lăsat casa aproape goală, pentru că ea a ieșit o clipă din casă și nu a rămas nimeni de pază. Tu nu te grăbești, nu ? Lita mi-a spus că vei înțelege. Ești de acord ?

Eu, tîmpitul de mine, abia atunci am înțeles despre ce era vorba și puțin a lipsit să nu-i zic mulțumesc și să o pup entuziast. Din fericire, am reușit să spun :

— Da, da, da. Nici o problemă, nici o problemă.

Atunci ea, cu un surîs ștrengăresc, mi-a zis :

— Mulțumesc, ce bun ești !

Și, fără să mai zică altceva, s-a întors spre ușă și, cu mîna pe clanță, privind înapoi, a zis :

— Nu voi întîrzia mult, cu un zîmbet care îți sugera că îl puteai interpreta după dorință.

Lita luase deja loc și eu m-am așezat lîngă ea. Cu privirea cea mai inocentă din lume a început să-mi povestească ce bună și ce drăguță era verișoara ei ; în tot acest timp eu nu izbuteam să întreprind nimic, de data aceasta luptînd cu un nod care mi se pusese în gît. Ea a încrucișat doar un surîs fugar cu mine și eu, însuflețit, încurajat, m-am apropiat de ea un pic mai mult. Lita nu a părut cîtuși de puțin afectată și și-a reluat pălăvrăgeala. Atunci am pus un braț pe spătar și m-am înclinat un pic spre ea ca pentru a auzi mai bine, în timp ce surîdeam stîngaci. Cînd am ajuns cu fața foarte aproape de a ei, a reacționat zicînd :

— De ce mă priveşti aşa ?

Tot elanul meu s-a dus dracului şi am încremenit. Nici tonul, nici sensul întrebării ei nu reflectau vreun fel de reproş, dar eu mi-am retras braţul de pe spătar şi am rămas de piatră, fără să ştiu ce să-i răspund.

— Imi placi, am explodat cu o pornire hotărîtă, cu o voce răguşită care mi-a sunat stranie pînă şi mie însumi. Ea a luat-o de parcă i-aş fi zis că era timp frumos şi, cum nu am mai continuat, şi-a luat ochii de la mine şi cu o privire distrată şi-a continuat pălăvrăgeala fără miez.

Am pus din nou braţul pe spătar şi, pe neaşteptate, fără un preaviz anticipat nici pentru ea, nici pentru mine însumi, am cuprins-o într-o îmbrăţişare şi i-am căutat gura. Ea a reacţionat cu un gest instinctiv de respingere, dar eu, lansat de-acum în aventură, nu i-am permis să se elibereze din îmbrăţişare, poate cu o forţă prea mare deoarece mi s-a părut că aud un geamăt, sau poate a vrut doar să spună ceva şi gura mea peste a ei a transformat protestele, sau cuvintele, în sunete sufocate. In final a cedat şi totul s-a transformat în desfătare, în pură senzaţie de plăcere, de plenitudine : plenitudinea celor douăzeci de ani ai mei, vehemenţi, dar şi pe jumătate stăpîniţi şi inexperţi.

Datorită abandonului în care am căzut, tensiunea a slăbit şi ea a profitat, la început uşor, apoi cu o mişcare bruscă, pentru a-şi îndepărta faţa de a mea.

— Uff, a spus. Vrei să mă sufoci ?

Eu am rîs de parcă era vorba de o glumă excelentă, dar de fapt îmi făcea plăcere să rîd în hohote doar ascultîndu-i timbrul vocii. Și iar m-am aplecat peste ea pentru a mă scufunda din nou în norii desfătării senzuale a buzelor ei, cînd prietenul a început să-mi ceară să-i acord atenție.

Chiar atunci ea și-a pus mîinile pe pieptul meu pentru a mă îndepărta ușurel, mai drăgălașă ca niciodată. Văzînd-o, m-am simțit capabil de orice faptă vitejească și de orice încercare. O doream, o adoram, o idolatrizam pentru toate plăcerile pe care le avusesem și pe care urma să le am ; doar că nu am articulat nici un cuvînt.

Și, cum se crease deja obiceiul, ea a fost cea care a vorbit :

— Ce nebun ești ! Mereu te porți așa ? Cu fața ta poți să înșeli pe oricine. Ce înflăcărat ai fost !

Eu, măgulit pînă peste urechi, crezîndu-mă stăpîn pe situație și simțindu-mi succesul garantat, m-am dominat :

— Te doresc, i-am spus firesc, pentru că așa credeam în acel moment și nu aș fi suportat să mă contrazică nimeni. Nimeni.

— Și cum se face că te-ai îndrăgostit de mine atît de rapid ? m-a întrebat Lita, cu un accent ironic pe care atunci nu am fost capabil să-l prind. Eu, incapabil să exprim tot ce simțeam numai cînd o vedeam, am optat să-i spun lucruri convenționale, din cele care se rostesc

în fiece clipă prin piețe și parcuri, dar pe care eu le credeam inventate chiar în momentul acela de strălucitorul meu creier. Dacă m-ar fi întrebat cineva, atunci, ce făceam, i-aș fi răspuns că flecăream despre dulci nimicuri.

Satisfăcut de mine însumi, pentru darurile mele oratorice, m-am întors la acțiune. Ea-mi acceptă cu plăcere avansurile și totul a mers din ce în ce mai bine pînă cînd mîinile mele au început nu numai să o susțină ci au încercat să-i exploreze și rotunjimile. Cînd am ajuns la piept, ea mi-a dat un ghiont și a protestat :

— Hei, ce faci ?

În același timp, încerca să-mi oprească mîinile ținîndu-mă de încheieturi, dar nu cu forța suficientă pentru a o evita. Prinzînd curaj, m-am concentrat asupra descheiatului bluzei.

— Nu, nu, s-a opus ea, cu un ton care nu mi s-a părut absolut deloc convingător și care mi-a dublat efortul ca să-mi ating scopul propus. Înainte să-mi duc la bun sfîrșit sarcina, m-am aruncat asupra acelei prade jinduite.

— Nu, nu, atenție, a spus de data aceasta energic pentru că din nerăbdare și din neîndemînare aproape că-i rupsesem un nasture.

Cînd am ajuns la sînii ei, am crezut că înnebunesc de bucurie. Sărutarea sfîrcurilor ei rozalii mi-a produs o plăcere pe care nu o mai simțisem niciodată înainte. Cu totul aprins, nu-urile ei mă aprindeau mai mult, cît era omenește posibil. Fără să șovăie o clipă, mîinile mele alunecară spre picioarele ei, spre centură și acolo pipăiră nasturele. Ea a făcut un salt

şi s-a oprit în faţa mea cu ochii ieşiţi din orbite, cu respiraţia întretăiată, mirosind pericolul în aer.

— Eşti nebun ? Asta nu ! Ce-ai crezut ? Că sînt una dintre acelea ?

Din fericire, nu scăpase de tot din mîinile mele. Eu, odată trecut momentul de descumpănire şi bazîndu-mă pe conversaţia pe care tocmai o ascultasem, am încercat să o calmez. Am bătut-o pe spate foarte uşor şi ea se supuse cu o privire de demnitate ofensată, care îi venea foarte bine. Mi se părea și mai grațioasă acum pentru că nu făcuse nici o clipă gestul să-și încheie bluza, de unde se iveau sînii ei fermecători, înfioraţi de respiraţia ei gîfîită. După ce s-a aşezat din nou lîngă mine, am căutat să-i șterg reproșul din privire, explicîndu-i că ceea ce făceam nu însemna nici pe departe că ea ar fi una dintre acelea. Desigur mai mult din propriile ei convingeri decît din cauza insistențelor mele, după alte cîteva rezistențe inițiale, ea a consimțit să ne reîncepem explorarea.

De data aceasta am reuşit să-i deschei pantalonii şi să-i ating picioarele cu mîinile. După ce am izbutit să-mi deschid calea printre nylonuri și elastice și să depășesc răsuciri, încordări de mușchi și gesturi de respingere, am ajuns la scopul meu. Prietena mea dragă a părăsit atunci orice rezistență și degetele mele au început să exploreze locurile secrete. Totul era o noutate pentru mine, deoarece experiențele

mele anterioare din bordeluri nu mă învățaseră nimic despre detalii.

Ajuns în această situație, am trecut la acordarea rîvnitei libertăți prietenului meu, care se simțea ținut în frîu ca un cal de circ. Cînd am reușit, după manevre complicate, ea a făcut din nou un salt, de această dată însă departe de mine, și mi-a zis violent și răstit înspăimîntată :

— Ești nebun ? Ești nebun ?

A început să se aranjeze un pic și s-a încheiat la pantalon. Eu, la rîndul meu, m-am ridicat în picioare fără să-mi mai pese de nimic. Ea îmi permise să mă apropii și să o îmbrățișez, dar fără să părăsească poziția de alertă și rigiditate a trupului. Mi-am început atunci atacul la fel cum îl începusem și cu puțin timp în urmă, adică : sărutările, primele mîngîieri și apoi, țac !, șlițul de la pantaloni. Am încercat apoi să o culc pe sofa. Pînă aici totul a mers bine. Dar, cînd intenționam să trec la fapte, s-a ridicat în șezut și mi-a zis :

— Nu !

— Cum nu ?

— Nu acum. Ce oră este ? Dacă se va întoarce verișoara mea ?

Eu nu aveam nici cea mai vagă idee ce oră era. Ceasul meu însă m-a avertizat că trecuse aproape o oră.

— Vezi ? mi-a zis. În orice moment poate să se întoarcă ! Nu-ți amintești ce-a spus ?

Avea dreptate, dar ajunsesem la un asemenea punct încît cu greu am putut să mă abțin.

În fața consternării mele, ea și-a potrivit sutienul, privindu-și sînii frumoși, dar, înainte să înceapă să se încheie la nasturi, eu am reacționat :

— Unde s-a dus verișoara ta ? am întrebat-o stăpînindu-mi cu mare greutate dorința înfierbîntată.

— La... iubitul ei, cu o treabă.

La aceste cuvinte, am văzut o lume de speranțe deschizîndu-mi-se din nou. Și-n plus, încetineala mișcărilor ei pentru a-și aranja veșmintele contrazicea presupusa sosire iminentă a verișoarei.

— Încă un pic doar, i-am zis înainte de a mă lansa din nou. Vara ta nu cred că o să stea acolo atît de puțin.

Si fără să mai aștept consimțămîntul sau răspunsul ei, am reintrat în acțiune. Ea a închis ochii și m-a lăsat să îi cobor pe jumătate pantalonii, dar doar pînă la genunchi, și, cu o strîngere hotărîtă a picioarelor mi-a indicat că aceasta era limita. În fața coapselor ei albe, pe care le acopeream cu sărutări. am pierdut orice cumpătare. Ca într-un vis, îi parcurgeam cu buzele fiecare centimetru al pielii. Cînd am ajuns la limita rezistenței, am pretins să mă urc peste ea în inechivoca poziție, dar Lita, cu o mișcare neașteptată, m-a trîntit pe podea.

— Asta nu, asta nu ! Niciodată. Nu pot. Nu vreau. Nu putem.

Am intenționat să nu o bag în seamă și să-mi repet tentativa, dar, de data aceasta, nu doar

că nu mi-a permis-o, ba chiar şi-a ridicat şi pantalonul. Mi-a venit să mă dau cu capul de pereţi pentru că tonul vocii şi atitudinea ei agresivă, de parcă s-ar fi aflat în faţa unui inamic, mi-au indicat că pierdusem mult teren şi că se spulberase totul pe negîndite. Mă comportasem ca un prost deoarece nu ţinusem cont de cuvintele verişoarei auzite sus. Trebuia să fi încercat să o fac să-i dispară teama. Mergînd de-a buşilea, m-am apropiat de ea şi am început să-i vorbesc pe tonul cel mai dulce şi delicat posibil. I-am spus tot ceea ce se poate spune în asemenea împrejurări, asumîndu-mi rolul unui bărbat cu experienţă sau, mai bine zis, ceea ce credeam eu că era un asemenea bărbat. Mă îndoiesc că ceea ce spuneam eu putea fi foarte persuasiv, deşi în acele clipe mă simţeam mîndru de facultăţile mele oratorice, totuşi, după puţin timp m-am putut aşeza alături de ea pe imensa sofa. Lita, cu pantalonii ridicaţi, dar fără fermoarul tras, îmi ceda din nou şi în curînd am fost iar lipiţi unul de celălalt. Am coborît uşor pantalonul prietenei mele, nu mult ca să nu reacţioneze negativ, şi, am încercat să-i familiarizez coapsele, pielea fină şi proaspătă cu atingerea trupului meu. Mă gîndeam, dacă se poate spune că mai gîndeam în clipele acelea, că aş fi putut să mă strecor la cel mai mic prilej favorabil. Dar nimic. Cînd am încercat să forţez un pic, ea m-a ameninţat cu un gest de respingere care prevestea tot ce-i mai rău. M-am apucat atunci din nou să îi vorbesc suav, dar toate răspunsurile ei erau

nu-uri și cînd eu, exasperat, m-am gîndit să fac o nebunie, ea mi-a spus cu o voce care m-a dezarmat complet :

— Mi-e frică. Acum mai bine nu. În altă zi, dacă vrei...

Şi și-a ridicat iar blestematul pantalon. Eram descurajat și nu mai știam ce să întreprind ; atunci am simțit niște mîini miloase atingîndu-mă.

La început nu înțelegeam ce se întîmpla, deoarece capacitatea mea de a raționa ajunsese în asemenea hal de amorțeală, încît chiar dacă aș fi văzut cu propriii mei ochi ceva ce nu era posibil să-mi imaginez tot n-aș fi crezut că este adevărat. Primul care a reacționat a fost nerușinatul care, simțindu-și spinarea mîngîiată de așa mîini suave, s-a cocoșat de satisfacție. „Am făcut-o", îmi spuneam. Moleșit, am lăsat lucrurile să-și urmeze cursul. Ea, fără să-și scoată pantalonul, l-a așezat fără să ezite între picioarele ei. Degetele, care-l îndrumau pe foarte ascultătorul meu prieten, nu ezitară nici o clipă : nu erau degete nesigure, nu erau nici curioase sau aventuriere. Un jocheu n-ar fi putut îndruma cu mai multă siguranță un armăsar către obstacol, nici un dresor de fiare nu ar fi îndrumat mai bine o pisicuță spre culcușul ei. Apoi ea a alergat pe neașteptate la etaj și eu am urmat-o plin de avînt.

— Ce faci aici, nebunule ? mi-a zis ea imediat cum m-a văzut apărînd. Du-te jos, să nu vină verișoara mea și să te găsească aici.

Eu îmi imaginasem că o voi găsi rușinată sau supărată, dar ea părea doar îngrijorată de

prezența mea acolo. Cînd am ajuns eu se schimbase cu o fustă neagră și își dădea cu rimel.

— De fapt... doream să vorbim, i-am spus fără să îndrăznesc să pun în practică ceea ce hotărîsem jos.

— Așteaptă, cobor îndată. Mergi întîi tu. Nu zăbovesc.

Și a fost efectiv așa. I-am spus :

— Ce-ar fi să plecăm ?

— Nu se poate. Trebuie să o aștept pe vara mea. Casa nu poate să rămînă goală. Acușica vine. Dar, dacă tu ai treabă, du-te.

Asta a spus-o fără nici o părere de rău și chiar, am bănuit-o, cu dorința de a scăpa de mine.

— Nu-ți pare rău dacă te las singură ? i-am spus doar ca să văd ce-o să zică, deoarece era evident că nu se supăra pentru asta, ci din contră.

— De ce m-aș supăra ? a răspuns cu privirea cea mai nevinovată din lume. Ai într-adevăr treabă, nu ? De altfel, e mai bine așa, ar putea veni pe neașteptate cineva și la ce s-ar gîndi dacă ne-ar vedea aici singuri ?

Și fără să mai spună ceva, m-a însoțit pînă la ușă. Eu i-am trecut un braț după umeri, dar ea a continuat să meargă de parcă nu s-ar fi întîmplat nimic. În ușă, față de graba ei pe care o simțeam ca pe o ofensă, pentru a cîștiga timp, am spus ce mi-a venit întîi în minte :

— Mă iubești ?

Ea zîmbi, gîndind poate că întrebarea ar fi sunat mai bine pe buzele ei ; sau s-a înduioşat dintr-o dată de ingenuitatea mea.

— Sigur, prostule. Cum să nu te iubesc ? Dacă nu... Dacă nu, nimic.

Eu am ţinut de zăvorul uşii care se deschidea şi ea a crezut desigur că încercam să mă despart de ea într-o manieră mai intimă, aşa că îmi dădu o sărutare grăbită, distrată, aşa cum dai o bomboană unui copil ca să nu bîzîie.

— Acum da, poţi să pleci, ciao, hai !

Asta m-a făcut să mă burzuluiesc şi mai tare şi i-am spus supărat :

— Aşteaptă, vreau să te mai întreb ceva : de ce aşa, de ce nu ai făcut-o cum se cuvine ? Îţi e frică ?

Ea a reacţionat în faţa agresivităţii mele cu o voce între neîncrezătoare şi mîndră :

— Deloc, băieţaş ! Adevărul este că mă păstrez pentru bărbatul care mă va duce la altar. Trebuie să ajung fecioară, nu ?

Şi spunînd asta, deschise uşa larg şi mă împinse afară, uşor, dar hotărît, după care mi-a trîntit uşa în nas.

IX

PRIMA MEA IMPRESIE despre Tîrnositor i-a fost defavorabilă. Aspectul său fizic era la fel de cenuşiu precum cel al unui funcţionar public sau al unui profesor universitar. Ar fi putut să-mi fie prezentat de o sută de ori

şi nu i-aş fi acordat nici cea mai mică atenţie. Nu era urît, nici nu era prost îmbrăcat, era doar uşor obez şi oarecum fleşcăit. Păcatul lui consta în faptul că părea un om oarecare. Poate că impresia mea negativă se născuse din contrastul între aspectul lui comun şi aura de legendă cu care îmi fusese înfăţişat mereu. Cînd am reuşit să-mi deschid cale în grămada de oameni îmbulziţi în jurul mesei principale, el îl privea atent pe Motan în acţiune. Acesta, elastic, cu un surîs şmecher jucîndu-i pe buze, savura momentul. Nu părea cu nimic diferit de Motanul pe care-l ştiam eu dintotdeauna, în ciuda faptului că pierduse deja trei partide una după alta, după cum am putut să aflu de la chibiţul din dreapta mea. Nimic în el nu trăda îngrijorare sau nesiguranţă : nici expresia lui, nici tonul vocii, nici chiar felul de a juca nu indicau teama sau măcar precauţia. Cu aceeaşi expresie şi comportare ar fi putut foarte bine să fie la o petrecere sau într-o cîrciumă.

După prima lovitură a Tîrnositorului totul s-a schimbat, de parcă s-ar fi pornit un motor şi ar fi pus în mişcare un mecanism bine uns. Lovi exact în bila albă, iar aceasta îl trimise cu precizie pe nouă în unghiul necesar ca să meargă să se odihnească în gaura din centru. În timp ce bila cu numărul nouă dispărea în pungă, bila albă îşi urmă cursul şi se opri în faţa lui zece, ca o minge de fotbal în faţa careului la lovitura de pedeapsă. Şi evident... marcă gol. Apoi îi veni rîndul lui unsprezece, cu care exista doar o posibilitate : trebuia as-

cuns de rival, deoarece era imposibil să îl plasezi ; și desigur chiar așa a și procedat. Apoi s-a retras în penumbră.

Motanul, în fața dificilei poziții în care se vedea pus, a surîs ca și cum ar fi fost vorba de o glumă. „Ești cam iepuroi, nu ?“ îi spuse Tîrnositorului înainte de a lovi, de parcă s-ar fi aflat în fața unui băiețandru șmecher. Acesta nu-și schimbă expresia, deși se ghicea de la o poștă că nu erau pe placul lui asemenea manifestări. El niciodată n-ar fi făcut așa ceva : puteai fi sigur că pentru el jocul era o afacere foarte serioasă și nimic nu trebuia să îl perturbe în realizarea lui.

Intrarea Motanului a fost foarte abilă și inteligentă, schimbînd din acest moment cursul jocului. De această dată Tîrnositorul era într-o situație dificilă, în asemenea măsură încît dacă ar fi ieșit din ascunzătoare nu ar fi putut evita ca atunci cînd îi venea rîndul Motanului acesta să nu-l halească și să-i ia partida. Și așa s-a și întîmplat. Unsprezecele a rezultat fatal pentru Tîrnositor deoarece, începînd cu el, toate celelalte bile au fost pentru Motan. Cu toate acestea, învinsul nu și-a mișcat nici un mușchi al feței și aparent nici nu a clipit. Pur și simplu l-a lăsat pe Motan să facă toate figurile și fanfaronadele care i-au trăsnit, cu privirea pierdută în gol, ca și cum nimic din ceea ce se întîmpla nu îl interesa. Nici măcar plata pariului.

Cînd i-a venit rîndul să lovească, Tîrnositorul s-a însuflețit din nou. Mai bine zis i-a tre-

zit pe ceilalţi la viaţă, pentru că el cînd lovea continua să fie la fel de impasibil ca şi cu o clipă înainte, doar că imediat ce tacul său intra în contact cu bilele, masa se schimba într-o scenă unde personajele se mişcau după un libret scris de el.

Odată realizat acest lucru, Tîrnositorul devenea o persoană anonimă, sau mai bine zis, el dispărea complet și rămîneau doar bilele. Bilelor și ritmului lor nebunesc sau ordonat, rapid sau obosit, complex sau simplu, violent sau blînd, le revenea să se încarce cu pasiunile, dorințele sau intențiile Tîrnositorului, era ca și cum masa și bilele absorbeau fluxurile lui vitale, ca și cum lui i-ar fi fost permis să se exprime doar prin bilele care se rostogoleau pe postavul verde al mesei, ca și cum el ar fi fost doar un agent sau instrument al unei forțe necunoscute. Cînd juca Tîrnositorul, uita complet că, după cum se spunea, era un tip plictisitor în conversație, rău la beție : nu se mai ținea cont defel de originea mișcării bilelor, de necesitatea de a conlucra un tac, o pereche de brațe, niște mușchi, o minte care să dea impulsul inițial. Exista doar o traiectorie precisă, niște obstacole învinse, o rostogolire mai mult sau mai puțin rapidă, o lovitură în plin, dintr-o parte sau piezișă, o rotație exactă spre stînga sau spre dreapta, mai mult sau mai puțin intensă, o risipire a nucleelor grupate înaintea loviturilor hotărîtoare, o apropiere inexorabilă spre găuri ; totul după o ordine riguroasă, cu o reglare exactă, matematică, a fiecărei miș-

cări. Părea că hazardul niciodată nu intervenise în această ordine, dînd impresia că totul ieşea cum fusese planificat în creierul Tîrnositorului. Pe masă era concretizat, reprodus tot ce exista ca imagine sau schemă în creierul lui, la fel de exact ca într-un pantograf.

Am spus că hazardul părea abolit în jocul Tîrnositorului ; dar exista Motanul. Şi Motanul îşi vîra coada încercînd să strice funcţionarea maşinăriei : uneori reuşea, alteori nu. Problema era că nu părea în măsură să o distrugă complet. De fiecare dată cînd rupea un zimţ, un scripete sau întrerupea o mişcare de rutină, Tîrnositorul înlocuia piesele, reordona dezordinea. Ceea ce aşteptam toţi era să vedem dacă pînă la urmă va avea destule piese de schimb, sau dacă spiriduşul poznaş va obosi, ori se va plictisi, ori va abandona cursa. Din ceea ce se putea observa, mai era încă mult pînă să se întîmple aşa ceva, deoarece Motanul nu părea nerăbdător, sau grăbit, ci mai degrabă satisfăcut că îşi găsise o distracţie bună pe care nu se gîndea să o lase de-o parte aşa uşor, şi Tîrnositorul, oricine o putea vedea, era dispus să-l pună la locul lui pe obraznic, cu orice preţ. Trecuseră, de cînd jucau, deja vreo două ore şi amîndoi arătau atît de proaspeţi de parcă abia atunci ar fi început jocul şi, deşi era prima oară cînd se înfruntau, duelul părea o prelungire a multor zile prealabile, a unor vechi înfruntări, a nenumărate partide jucate deja în toate sălile de biliard din oraş.

Pe măsură ce îl observasem pe Tîrnositor în felul lui de a acţiona, am crezut că descopăr unele amănunte care au făcut să-mi sporească rezervele faţă de el. Sub impasibilitatea lui, indiferenţa lui faţă de aproape totul, mi s-a părut că ascundea o solemnitate disimulată, reţinută. Lucrul acesta nu îmi plăcea, niciodată nu îmi plăcuse, pentru că ceea ce mă atrăsese la biliard, încă din primul moment, era chiar faptul că aici era regatul nonconformismului, al spontaneităţii. Tîrnositorul dorea să ridice toate acestea la un nivel al sacralităţii, al transcendenţei ; un cult căruia el îi era cel mai mare sacerdot : Pontiful. În mod sigur nu îmi plăcea asta. În schimb, Motanul, încăpăţînîndu-se să rupă schemele, să dezgheţe mediul ambiant, rîzînd de toţi şi de toate, mi se părea cel mai legitim reprezentant al mediului. Dacă Tîrnositorul era un Papă, Motanul, la rîndul lui, putea fi un eretic nebun care îl nega, care încerca să se ridice deasupra lui plecînd de la ceea ce era cotidian, obişnuit, în limita posibilităţilor sale, fără alte arme decît credinţa lui, curajul său, isteţimea sa, încrederea în steaua lui bună.

Aşadar, oricît de strălucitor şi de bun ar fi fost jocul Tîrnositorului nu mă impresiona, era la fel ca un splendid automobil sport, cu performanţe maxime ca putere şi viteză, şi în egală măsură frumos în linie şi mişcare, dar care îmi va fi mereu străin mie care nu mergeam cu el. Tîrnositorul nu făcea nimic altceva decît ceea ce era corect, fără excese de

nici un fel, nici în bine, nici în rău, cu inteligență, talent, profesionalitate, rigoare, dar fără geniu, fără scînteia vitală, care entuziasmează și provoacă emulația. Jocul lui putea isca admirația, mirarea, chiar o anume plăcere pentru execuția magnifică ; dar niciodată nu va ajunge pînă la a duce pe cineva la marginea abisului, nu va face să-ți înghețe sîngele în vine. El n-ar periclita niciodată un triumf pentru a se împăuna, pentru a atinge un detaliu pe care nimeni nu l-a atins pînă la el și niciodată nu s-ar lăsa prins de nebunia de a se autoironiza în plin pericol. De aceea, văzîndu-l jucînd, nimeni nu va zice : aș putea fi și eu la fel dacă aș fi inspirat, dacă m-aș dedica jocului deplin, dacă bătrîna sau nevasta mea sau munca, nu m-ar mai călca atît pe nervi.

Încetul cu încetul își deschisese drum în mine un fior de admirație pentru tot ce făcea Motanul, de această dată în mod conștient, spre deosebire de anii dinainte în care această admirație era pur intuitivă ; și deși, în adîncul meu, știam că niciodată nu voi putea juca la fel ca el și cu atît mai puțin voi ajunge la înălțimile pe care le atingea el, asta nu mă făcea să simt că ar fi mai puțin important să încerc. Era ceva atît de măreț ceea ce făcea el ! Și atît de puține lucruri mari se puteau face... Sigur, exceptînd munca politică, lupta socială, care aparține unei alte ordini de lucruri. Mă refeream doar la ceea ce se poate face fără nici un sens practic sau transcendent, pur și simplu

lăsînd să acţioneze doar ceea ce ai în tine; ceva care fiind atît de puţin important, poate să îţi permită să te simţi orgolios de tine însuţi. Cît de admirabil mi se părea felul în care Motanul reuşea acest lucru. Nu cunoşteam pe nimeni care să se compare cu el în această privinţă. Ceea ce făcea el era diferit de tot ceea ce era cerut de marile acţiuni, de marile întreprinderi, care îl obsedau pe Prof. Pe acesta îl respectasem întotdeauna, şi încă destul de mult, dar niciodată nu am ajuns să-l admir. El dorea să fie aşa, fiind împotriva oricărei manifestări de laudă faţă de persoana lui; tot ceea ce realiza el, trebuia să se canalizeze către marele obiectiv pentru care lupta: Revoluţia, adevărata Revoluţie, şi nimic nu trebuia să-l distragă de la acest scop. Nu-mi aminteam să-l fi auzit vorbind cu real interes despre ceva care să nu fi fost lupta socială, necesitatea de a se uni cu masele exploatate, viitorul sub un nou sistem social, sarcinile şi acţiunile de realizat; toate erau lucruri pe care le asimilase din lecturi sau raţionamente sau extrase direct din practica politică a partidului: niciodată prin meritul său; şi nu doar atît: el încerca mereu să nu lase urme ale paşilor săi — totul funcţiona mai bine cînd era el, dar el nu ieşea niciodată în evidenţă — deoarece era convins că pentru a reuşi ceea ce îşi propusese, era indispensabil să îşi uite egoismul individual, să devină un anonim în forţele istorice care vor realiza marea schimbare. Despre el personal vorbea încă şi mai puţin, astfel încît în

ciuda faptului că îi fusesem alături o bună perioadă, nu puteam să spun nimic despre el cu excepția unor calități personale, pe care le poseda sau încerca să le posede : loialitate, consecvență, curaj, abnegație, solidaritate, dreapta judecată, autocontrolul emoțiilor, calități care trebuiau să fie ale tuturor, în nici un caz semnul distinctiv al cuiva în particular. Toți trebuia să ne străduim să le dobîndim. Poate de asta nu vorbea niciodată despre nimic intim, despre sentimentele sau amintirile lui cele mai personale ; niciodată nu-și manifesta îndoielile sau temerile, nici nu vorbea despre copilăria sau adolescența lui. Conversațiile lui aveau un punct de plecare : perioada cînd a început să militeze, de parcă tot ce fusese înainte nu ar fi avut nici o valoare sau, pur și simplu, nu ar fi existat niciodată. Tocmai fiindcă asimilasem această lecție și îl acceptasem pe deplin ca mentor, mi-am dat seama în acest moment, îmi era atît de greu să îmi amintesc copilăria mea — nu atît adolescența, care îmi era încă foarte apropiată —, cel puțin pînă ieri. Dar acum, duminică noaptea, legăturile se slăbiseră, deoarece în ultimele 48 de ore începusem să mă deschid într-un cerc care cuprindea din ce în ce mai multe spații temporale. Din cauza împrejurărilor ? Pentru că, în fond, eu nu eram așa cum crezusem pînă atunci și fuseseră de ajuns cîteva fapte pentru ca să înflorească adevăratele mele înclinații ? Nu o știam încă. Ce știam era că ceea ce făcea Mo-

tanul îmi arăta o faţă a faptelor pe care nu puteam să nu o apreciez în ciuda faptului că era vorba despre acţiuni mai puţin „catolice“, sau poate chiar din această cauză. Pentru prima dată după mult timp, vedeam că nu era important felul activităţilor, obiectivul, ci o persoană concretă : Motanul. El dădea nota de importanţă începînd cu felul său de a acţiona, cu maniera de a se comporta. Tîrnositorul, în schimb, părea străin de toate acestea. El era important doar pentru că biliardul, jocul existau. Dacă n-ar mai fi interesat pe nimeni jocul, dacă ar fi dispărut chibiţii şi n-ar mai fi fost pariuri şi suporteri, tipul ar fi fost mort. El mizase pe tot ce avea, pe tot ce era, atît de ireversibil, încît destinul său era legat de ceea ce făcea : se putea spune că destinul său se identificase cu biliardul. La un alt nivel al lucrurilor, ţinînd cont de prăpastia dintre preocupările fiecăruia, atitudinea Tîrnositorului era aceeaşi cu a Profului. Într-adevăr şi Proful pusese în joc totul pentru un obiectiv în viaţa sa. Din această cauză, persoana lui nu avea importanţă ; mai presus de orice era obiectivul. Ce s-ar întîmpla cu Proful dacă lupta socială nu ar mai avea sens pentru că s-ar ajunge la ţinta dorită ? S-ar adapta uşor la noua ordine a lucrurilor, la noile exigenţe ? Poate ar apărea paradoxul că dacă se va realiza lucrul pentru care a luptat atît, el nu ar mai avea un rol atît de clar ca înainte, devenind un om de conjunctură, de tranziţie, atît de potrivit cu momentul şi împrejurările în care trăia, încît

i-ar fi greu să trăiască altfel. Nu mă gîndeam la toate acestea într-o manieră prea clară. Era o idee confuză, ba chiar mai puţin decît o idee : era doar o senzaţie.

Dintre oamenii pe care îi cunoscusem personal unicul care ar fi putut fi mai mare decît Motanul era Maestrul Diego. Aceasta a fost o convingere care mi s-a ivit subit, deşi niciodată nu-l văzusem acţionînd pe Maestrul şi cunoşteam doar puţine detalii despre comportamentul său. Puţinele lucruri pe care le ştiam despre el — ce contrast faţă de Prof ! — erau întîmplări referitoare la copilărie şi cîte ceva din adolescenţa lui ; toate dinaintea Războiului Civil. Dar fapt e că transmitea siguranţa de a fi capabil să facă — şi să o facă bine — ceea ce îşi propunea, că importanţa lucrului pe care îl făcea nu era doar în lucrul în sine cît în persoana lui, în comportamentul său personal. Diferenţa faţă de Motan consta în faptul că Maestrul părea cu mult deasupra nivelului Motanului. De ce ? O ignoram. Nu era, asta e sigur, din cauza solemnităţii sau gravităţii comportamentului său, deoarece Maestrul era în afara oricărei manifestări de acest tip. El nu era ca Proful, care dădea mereu impresia că merge pe bulevardele principale, niciodată pe străzile mici. Cînd vorbea o făcea ca pentru un public larg, chiar atunci cînd era singur cu mine, fapt ce-l obliga, desigur, să lase deoparte orice temă banală sau neimportantă. Obiecti-

vul căruia își dedicase viața cerea și justifica acest lucru. Cine dintre cei care luptau pentru același obiectiv ar fi putut să nu fie de acord cu el sau să-l critice ? Oricine, dar nu eu, sărmanul de mine, care acum pentru prima oară mă îndoiam că aș avea forța suficientă, pregătirea indispensabilă ca să-l imit în toate manifestările sale. Pe mine întotdeauna mă costase mult efort, multă osteneală să mă adaptez la acest aspect al pregătirii, seriozitatea pe care o cereau toate acțiunile, iar ultimele fapte demonstrau cît de puțin reușisem.

Nu se putea spune că erau propriu-zis niște concluzii cele la care ajungeam în noaptea aceea : mare parte din aceste chestiuni doar o intuiam cu timiditate. De aceea aveam reacții nu prea rezonabile ; de pildă atunci cînd studiasem comportarea Tîrnositorului și îmi venise ideea că avea o anumită asemănare cu Proful, respinsesem imediat această asociere deoarece nu puteam accepta că ar exista nici cea mai mică relație între un hoinar ca Tîrnositorul și cineva ca Proful. Nu putea exista nici cea mai neînsemnată punte peste abisul care îi separa. Dar pe atunci vedeam doar exteriorul și eram incapabil să extrag niște chestiuni particulare din ansamblu. În schimb, mi s-a părut acceptabilă apropierea între Motan și Maestrul Diego. Înainte niciodată nu mă gîndisem cît de asemănători puteau fi unul cu altul. În ce ? Nu știam să o explic. Cel mult îmi trecea prin minte că era ceva de genul : dacă

Motanul ar fi avut experiența Maestrului ar fi fost egal cu acesta și viceversa.

Și în timp ce eu îmi lăsam mintea să zburde, bilele, mai strălucitoare decît oricînd sub puternicile lumini fluorescente, dansau, se aruncau una asupra alteia ca să-și deschidă calea, se lansau înnebunite în marginile mesei sau se ascundeau unele în spatele altora, de parcă s-ar fi temut că le va veni rîndul să fie lovite și azvîrlite în gaură, sau se reașezau în colțurile mesei ca și cum ar fi dorit să treacă neobservate, în special cînd lovea Tîrnositorul care inexorabil, fără nici o emoție, le mîna spre destinul final, pentru ca apoi să le întoarcă în situația de deschidere, la punctul de plecare. Acest du-te-vino pe postavul verde, această deplasare vertiginoasă, neîncetată, mă cuprindea cu totul, îmi producea un efect hipnotic. Eram țintuit de podea fără chef să mă mișc nici un centimetru din poziția mea, nici măcar pentru a mă duce la WC. De un timp simțeam nevoia să urinez, dar amînam retragerea, secundă după secundă, chiar dacă ar fi fost vorba să pierd doar cîteva minute. După pasa aceasta, după bila aceasta, cînd se termină partida, după ce lovește Motanul, imediat ce îi va răspunde Tîrnositorul, și blestemata de vezică nu voia să înțeleagă și să accepte dorințele mele. Pînă cînd nu a mai fost chip să nu-i dau atenție.

Pînă în acest moment reușisem să evit într-un fel senzația de iritare care mă asaltase imediat ce mă despărțeam de bandita vinovată

pentru supliciul meu. Acum începeam să văd cu alți ochi experiența : se ivea timid recunoașterea unei părți bune în tot ce se întîmplase. Cel puțin, îmi ziceam ca o consolare, voi putea să mă împăunez în fața Motanului cînd vom sărbători triumful său. Va fi nevoie, cum nu, de un retuș mic aici, de o omisiune dincolo și toți vom fi mulțumiți. Gîndindu-mă bine, totul a fost așa și așa. Data viitoare va fi cum se cuvine. Ce prostie din partea mea că abia terminată treaba să mă simt tras în piept și făcut arșice ! Gata, destul am bombănit și am înjurat. Ca să fiu sincer, dacă înainte de cele întîmplate, sau și mai bine, înainte de a asculta conversația verișoarelor, ea mi-ar fi propus o jumătate din cele ce le-am făcut, dar ce spun eu, un sfert sau o cincime, aș fi acceptat numaidecît, pe loc. Ceea ce mă călca pe nervi era că nu am fost capabil să rămîn stăpîn pe situație, să-i storc toată seva. Dar, las' pe mine !, îmi voi lua eu revanșa ! Trebuie să-mi iau revanșă ! Și atunci o să vadă ea cine sînt eu ! M-am lăsat tras pe sfoară de îndoielile și reținerile mele și nu am pus totul în joc : ori totul ori nimic, așa cum face mereu Motanul, cum ne învață în fiecare partidă pe care o joacă. Ce importanță are dacă pierzi uneori, dacă atunci cînd cîștigi iei totul ? Nu ca mine, care să nu pierd puținul ce-l cîștigam, nu am fost capabil să dau marea lovitură. Mentalitate de păduchios, care se mulțumește cu o firimitură din orice, o mentalitate cu totul opusă celei

a jucătorului. Motanul ar fi pus stăpînire pe situație chiar din start și nici vorbă să intre în atîtea complicații ca mine. Motanul pare întotdeauna capabil să pună stăpînire pe situație în orice împrejurări, chiar și în momentele cele mai dificile; ca acum de pildă, cînd adversarul său pare indestructibil. Nu știu cum ar reacționa alți jucători, dar eu chiar acum o clipă gîndeam că să-l învingi pe Tîrnositor este o întreprindere imposibilă: „Noapte bună, ciobani“, cum spunea Papagalul, „eu îmi iau caprele și mă duc“. Dar pentru Motan așa ceva nici pomeneală. El continuă să fie proaspăt, ca și cum ar fi absolut convins că va cîștiga, și această siguranță o transmite tuturor; tuturor, cu excepția Tîrnositorului, e clar, care îi cîștigă două din trei partide.

Chiar în toiul acestor meditații, s-a apropiat de mine Motanul și, cu o figură de parcă ar fi făcut un comentariu întîmplător, îmi spuse cu o voce joasă:

– Fă-mi o favoare: dă fuguța în cartier și vezi ce face Panamezul. Negrul ăsta, moașșa pe gheață, cam de multișor trebuia să-mi aducă niște gologani. Mergi, că jigodia asta de Tîrnositor îmi seacă fondurile. Are baftă. Mergi, zorește-te, să nu o dau în bară din lipsă de mălai.

Cererea, formulată pe ton jos, dar presant, deși cu expresia unuia care cere o apă minerală, inclusiv cu surîsul pe buze, conținea de fapt un mesaj neliniștit. Îndată ce termină de vorbit, întrucît îi venea rîndul să joace, se

retrase de lîngă mine cu siguranța și ironia din totdeauna. Eu am rămas pe loc, laș, fără să reacționez cîteva clipe, neînțelegînd bine semnificația vorbelor lui. Abia cînd mi-a ajuns în minte înțelesul integral al situației, am făcut stînga împrejur și am țîșnit în direcția cartierului.

Afară, clipirile farurilor automobilelor mă orbeau cînd apăreau subit sfîșiind întunericul străzilor. Lumea, mai mult decît oricînd, trecea amorfă pentru simțurile mele. Mă gîndeam doar cum să ajung mai repede în cartier și să-mi îndeplinesc însărcinarea. Eram în același timp îngrijorat, dar simțeam si o emoție înecăcioasă de orgoliu pentru încrederea ce mi se acordase. În mîinile mele stătea în mare parte posibilitatea ca spectacolul, duelul să mai continue un timp. În mintea mea loviturile se succedau una după alta, într-un carusel neîncetat, și nici măcar nu mă gîndeam ce voi face dacă nu-l găseam pe Panamez sau dacă acesta nu va putea face rost de banii de care avea nevoie Motanul. Mă comportam de parcă singură prezența mea era suficientă pentru ca totul să se soluționeze.

Din fericire, în cartier, am dat foarte repede de urma Panamezului. Acesta nu pierduse timpul și nu numai că reușise să-i pună pe toți la curent cu evoluția duelului, ci chiar, într-o situație fără precedent, îi convinsese pe toți să contribuie cu o colectă care, cu puține minute înainte să sosesc eu, se bucurase de un succes neașteptat. Se spunea că negrul in-

trase în biliard, agitat ca un nebun, cu zulufii cîrlionțați ca niște arcuri destinse și cu lăboaiele lui pline de noroi se cățărase pe o bancă, anunțînd cît îl ținea gura că avea ceva important de spus și să-și facă toți urechea pîlnie la el. Îngrijitorul localului, crezînd că era beat, s-a apropiat de el cu un tac retezat slujind drept bîta — moștenire de la Flecar —, gata să pună lucrurile la punct. Dar înainte ca să ajungă unde era Panamezul, s-a interpus Costaricanul și alții, făcîndu-i paravan și permițînd negrului să-și ducă la îndeplinire ideea. Și se spunea că acesta, punîndu-și la bătaie vocea lui puternică, i-a făcut pe toți să afle despre Marele Duel Mare și i-a convins că era la mijloc prestigiul cartierului, că la acest duel sosea lume din toate părțile și că dacă nu îl televizau era doar pentru că patronii canalului de televiziune erau niște nătîngi care nu știau nimic din ce se întîmpla sub nasul lor, că se acceptau împrumuturi, plătibile imediat ce va fi cîștigat duelul, și că toți erau invitați să meargă cu el pentru a face galerie Motanului și a fi martori la victoria lui și așa mai departe.

Mulțimea din biliard a colaborat în totalitate și sala a rămas aproape goală apoi, deoarece lumea s-a pus în mișcare în masă către locul unde se desfășura înfruntarea. Rămaseră la biliard doar doi-trei coate-goale nefericiți care nu înțelegeau nimic din ceea ce se întîmpla. Niște neisprăviți !

La ieşirea din sala de biliard, uşurat că totul va merge ca pe roate, deşi un picuţ afectat că nu fusese necesară deloc intervenţia mea, am dat nas în nas cu Mizerabilul. Acesta m-a privit surprins, de parcă ar fi vrut s-o şteargă să nu dea ochii cu mine. Eu mi-am zis că l-o fi înţepat musca ţeţe. Chiar dacă niciodată nu am fost foarte amici cum se spune, nici nu ne eram ostili unul altuia. De asta l-am şi interceptat.

— Mergi şi tu spre Motan ? i-am spus în chip de început al conversaţiei.

— Nu. Eu am treabă pe aici.

— Ai desigur vreo întîlnire cu vreo fustă, am hotărît eu glumeţ. Mizerabilului pur şi simplu nu îi plăcea să iasă din cartier : era mereu obosit sau plictisit să meargă prin altă parte. El lăsă să se creadă că nu mi-a auzit vorbele, poate pentru a scurta conversaţia sau pentru că dorea să treacă sub tăcere comentariul meu ironic. În sfîrşit spuse :

— Ce te-ai mai schimbat, Puştiule !

— Am ajuns şi eu bătrîn, i-am replicat, tot luîndu-l peste picior.

— Ba ai ajuns şi jigodie.

— Ah, la naiba, poate că înainte eram un fricos ?!

El a rîs fără veselie.

— Şi prin ce minune nu eşti acum cu Motanul ? El mă întreba, el care nici nu se dusese să-l vadă măcar. Sau ai venit pe aici cu vreo treabă specială ?

— Nu, am venit doar să-l caut pe Panamez, i-am răspuns fără chef să-i mai dau relații în plus.

— Pe negru ? Dar nu a plecat deja ?

— Ba da, uite de asta plec și eu acum.

— Aha !

— Auzi, cumetre, adevărat că nu te duci să vezi duelul ? Gîndește-te că nu în orice zi se ivește o asemenea ocazie.

— Și tu de ce nu ești acolo ?

— La dracu' ! Mi se pare că vrei să scapi de mine. Mă duc acum. Vii ? i-am spus doar ca să-mi fac datoria. Nu-mi făcea nici o plăcere să merg cu el. Despre ce am fi putut vorbi ? El nu mi-a răspuns imediat, dar expresia lui de surpriză și teamă a sfîrșit prin a-mi atrage atenția. Ceva mai ciudat, nici că putea fi.

— Ți-am mai spus că rămîn aici. Salut ! mi-a răspuns scurt.

— Auzi, cumetre, zău că ești de-a dreptul ciudat.

— Nu... n-am nimic, doar că... nu mă mai așteptam să dai prin cartier...

— Ei, păi de ce ?

— După ceea ce s-a întîmplat azi-noapte, adică...

— Ce s-a întîmplat azi-noapte ?

— Ciao, Puștiule. Salută-i pe tovarăși ! mi-a spus înainte să intre în local și să mă lase cu vorba pe buze. Părea dezgustat. Eram gata să plec fără să mai zic nimic, sătul deja pînă în gît, dar m-a învins curiozitatea. Nu înțelegeam nimic, așa că am intrat din nou în local și

m-am aşezat alături de el. Asta a părut că-l incomodează.

— Serios, cumetre. Ce s-a întîmplat ieri noapte ?

— Păi, ce s-a întîmplat ?

— Ah, da. Sigur, te referi la încăierare. Bine, și ce-i cu asta ? De cînd ducem lipsă de încăierări sîmbătă noaptea ? Tu știi unde duce beția...

El rămase privindu-mă, mișcă din cap istovit fără să spună un cuvînt și într-un tîrziu spuse :

— Dacă o iei așa, las-o moartă. Dar sînt unii care nu cred același lucru.

— Cine, cine ?

— Lupul cel fioros, îmi răspunse cu un surîs, luîndu-și revanșa și se duse la toaletă. Era neîndoielnic faptul că nu-i făcea plăcere prezența mea. Probabil că, mi-am zis, m-oi fi ciocnit cu vreunul din gașca lui. Sau o fi ceva mai serios ?

Pînă în clipa aceea uitasem complet incidentul de ieri noapte. Pe neașteptate, o rafală de aer rece mi-a produs un fior. Mizerabilul nu vrea să fie văzut cu mine, am dedus eu. Vîntul, ascuns între zdrențele ceții, păru să-mi aducă un avertisment : cară-te, pleacă cît mai degrabă, afacerea e mai serioasă. Și fără să mai aştept altceva, m-am îndreptat spre stația de microbuz.

Mi-am grăbit mersul, încercînd să-mi păstrez calmul și zicîndu-mi că nu era așa de albastră, totuși ceva în interiorul meu îmi impunea să

mă zoresc. Nu aveam nici cea mai mică dorinţă să mă vîr în altă încăierare şi cu atît mai puţin fără să ştiu cu cine trebuia să mă hărţuiesc: în cartier era tot felul de lume şi eu nu aveam nici o idee cine o fi fost duşmanul meu de aseară. Mizerabilul nu îmi spusese despre cine e vorba — se subînţelegea că eu eram la curent —, dar comportarea lui nu prevestea nimic bun. Şi dacă intenţia lui fusese să îmi bage frica în oase, trebuie să recunosc că reuşise. Dar dacă totul nu fusese decît o vorbă fără acoperire a Mizerabilului ca să mă înspăimînte, ca să se răzbune pentru glumele mele? Nu, era prea subtil pentru el, era prea machiavelic. Şi în plus, totul se potrivea de minune. Mai rău era că eu eram pe dinafară de toate! Ce se întîmplase era ca amintirea unui vis urît, un coşmar pe care îl uiţi cît de repede poţi. Domolindu-mi cu mare efort nerăbdarea de a merge frenetic în direcţia staţiei, n-am mai avut timp să mă ruşinez de comportarea mea. In sfîrşit mi-am atins ţinta şi, cu un suspin de uşurare, am văzut că se apropia un autobuz Neliniştea mea, manifestată prin priviri în toate părţile, s-a potolit doar cînd am fost în vehicul; şi nici atunci pe deplin, deoarece în timpul primelor opriri nu mă puteam abţine să-i privesc cu atenţie pe toţi pasagerii care suiau.

În sfîrşit, am ajuns în apropierea sălii de biliard unde avea loc istorica întîlnire. Eliberat de nelinişti, gustam anticipat toate cele de care mă voi bucura: un joc care va intra cu timpul între întîlnirile legendare şi la care, în fine, eu

eram martorul norocos. Mă simţeam cuprins de o emoţie specială în faţa iminenţei faptelor ce se apropiau. În sfîrşit întîlnisem ceva care îmi răsplătea aşteptările din plin și nimic nu mă va îndepărta de la acest lucru.

Grăbindu-mă să ajung odată, mă îndreptam spre local fără să bag în seamă nimic din jur, unde totul era alcătuit din obstacole nedeslușite de evitat. Şi asta a fost o mare greșeală. Umbrele aveau un chip, nume și intenții ! Și încă ce chip ! La cîteva case de sala de biliard, din fericire, m-am întors fără să ştiu de ce, poate din cauza unui zgomot neașteptat din spatele meu şi la cîţiva paşi, aproape, am văzut o masă tumefiată din care răsăreau nişte ochi care mă priveau cu ură, o ură care mi s-a părut cunoscută. Am sărit în sus impresionat. Chipul umflat, necunoscut, mi s-a părut dintr-un coșmar, nu doar pentru diformitatea și lipsa de expresie omenească din privire, ci pentru că eu mă simţeam ca într-un vis inspăimîntător. Mutra mă privea cu ură și se apropia de mine ca și cum ar fi plutit. În clipa aceea am înţeles totul : era același tip din încăierarea de ieri noapte și, amintindu-mi brusc cuvintele spuse de Mizerabil, „salută-i pe tovarăși“, mi s-au clarificat dintr-o dată multe lucruri și unul dintre ele era că totul își avea originea în faimosul discurs din cîrciumioara mătușii Rufina. Desigur, tare le mai plăceau cuvintele mele genului ăsta de tovarăşi !... Şi cu beţia... Și cu reacţia mea... Niciodată pînă acum nu văzusem cum rămîi după un pumn în faţă.

Am simţit un gol în stomac ca atunci cînd eşti angajat în nişte consemne, în orele dinaintea unei greve, şi tocmai de tine se apropie o maşină, sau cînd la o demonstraţie se aude prima detonare a bombelor ; doar că de această dată nu am putut să mă stăpînesc şi am luat-o la fugă fără multă tocmeală. Nu am considerat nimerit să-l înfrunt, ca ieri noapte, şi nu doream să o fac din frică, din silă sau cine ştie de ce. Doream doar să fug, să mă îndepărtez, să pun o distanţă între acest chip, această ură, aceşti paşi — care foarte curînd am înţeles că de fapt corespundeau mai multor persoane — şi mine. Şi abia în plină goană nebunească şi înspăimîntată, auzind paşi în spatele meu, într-o scînteiere de luciditate, am ştiut că trebuie să găsesc o ieşire. Nu puteam să continui aşa, fără ţintă, ca o găină înspăimîntată. Biliardul ! mi-am zis. Acolo este lume multă, sînt tovarăşii de joc, ce mai, tot cartierul. Cine dorea să piardă duelul ? Doar un nebun ca Mizerabilul. Acolo înăuntru, cu tot cunoscuţii, cu sprijinul lor, voi putea să fac faţă situaţiei. Cineva o să-mi dea o mînă de ajutor dacă aveau ăştia intenţia să mă facă piftie, îmi dădeam curaj. M-am îndreptat atunci pe o stradă laterală şi cu forţe duble am mărit ritmul alergării. Dînd colţul, am văzut că mă orientasem perfect, şi, într-un ultim sprint, m-am îndreptat către salvarea mea. Dar am putut să avansez doar cîţiva metri, deoarece de sub un portal, din întuneric, s-a desprins o umbră pe care nu am putut să o evit şi m-am prăbuşit cît eram de lung. Mai mult decît bu-

şitura pe care am amortizat-o pe jumătate cu braţul stîng, m-a amorţit complet neprevăzutul acţiunii şi, în loc să mă ridic, pentru a continua către obiectivul meu, m-am răsucit pe pămînt ca să-l văd pe cel răspunzător de căzătura mea. Şi surpriză : era Flecarul ! Efectiv acum nu mai lipsea nimeni din cartier. „Flecarule !“ aproape că am strigat, rugîndu-mă să mă recunoască, şi pe cînd făceam asta am auzit o mulţime de paşi care se apropiau. Prăpădul lumii, mi-am zis, plin de milă faţă de mine însumi, după ce trecusem de prima spaimă.

Atunci s-a petrecut ceva neobişnuit şi anume, mulatrul ieşi complet din obscuritate ca să dea piept cu cele trei umbre care se apropiau. Eu, făcut pilaf de frică, tremurînd ca frunza, abia mă ridicasem în capul oaselor şi am rămas nemişcat. Nici nu m-am dus lîngă Flecar, nici nu am alergat către sala de biliard, care acum era aşa aproape : priveam scena paralizat şi cu ochii căscaţi. Tipii care veneau în urmărirea mea, s-au oprit în faţa mulatrului. Acesta descrise vag cu mîna un gest spre unde mă aflam eu şi cu cealaltă mînă făcu o pasă pe care am înţeles-o abia în momentul în care am zărit o fulgerare metalică. Una dintre umbre a vrut să înainteze, dar altă umbră a reţinut-o. Cel cu faţa tumefiată a făcut un pas înapoi fără să-i întoarcă spatele Flecarului şi îmi căută privirea. Eu i-am susţinut căutătura, nu pentru a-l sfida ci în încercarea disperată de a-l recunoaşte, dar am reuşit să desluşesc doar mişcarea înceată a capului său, mutul şi ame-

nințătorul lui avertisment „o să vezi tu, cînd te voi întîlni singur".

Abia cînd dispărură tipii am reacționat și i-am zis „mulțumesc, mulțumesc" Flecarului, fără să reușesc să-i spun nimic altceva. El părea să privească peste umărul meu și nu mi-a răspuns nimic. Eu nu voiam să vorbesc despre cele întîmplate, doream să uit totul cît mai repede.

— Mergi să-l vezi și tu pe Motan? i-am zis ca să rup tensiunea și să am un pretext ca să intru în sala de biliard. Acum mai mult ca niciodată doream să mă întorc în mediu.

— Motanul?... A, da. Motanul.

Era neîndoielnic faptul că nici prin gînd nu-i trecea asta, dar eu am continuat să o țin una și bună:

— Eu tocmai veneam din cartier. Motanul mă însărcinase să-l găsesc pe Panamez. Mda, si mulțumesc, îți mulțumesc încă o dată. M-ar fi nenorocit tipii ăia. Și cum Flecarul nu dădea semne că s-ar hotărî la ceva, l-am invitat să intre în biliard.

El nu mi-a răspuns, dar cum începuse să meargă către local, eu am ținut pasul cu al lui, la fel de tăcut ca el.

Am intrat împreună, dar după ce abia făcusem cîțiva pași, în bulucul de lume care aștepta duelul, Flecarul s-a oprit.

— Mergi doar tu. Eu plec, îmi spuse el.

M-am oprit și eu. Muream de chef să-i zic salutare și să mă apropii pentru a urmări par-

tida, dar nu mi s-a părut corect să o fac. Doream să-i mulțumesc pentru gestul lui în vreun fel, și ce ar fi însemnat să-l las baltă ?, mi-am spus. Și pe lîngă asta, aveam atîtea lucruri să vorbesc cu el. Am căutat atunci o soluție mai bună ; în realitate, unica ce mai rămînea în asemenea cazuri : să-l invit să bem ceva. Încercasem să mă eschivez de această obligație morală, crezînd sau dorind să cred că Flecarul ar fi putut să fie la fel de interesat ca și mine în joc, dar acum nu îmi mai rămînea altă ieșire decît să îmi asum responsabilitatea, datoria față de el...

Mulatrul s-a făcut că n-are chef cînd i-am spus că mi-ar face plăcere să beau un rînd, două cu el, dar într-un sfîrșit acceptă, ca și cum n-ar fi avut încotro.

Cînd eram deja pe drum spre un bar din apropiere, mi s-a părut că ar fi fost meschin din partea mea să-l invit doar să dăm o dușcă și, pretextînd că muream de foame, ceea ce nu era întru totul fals, deși îmi dădusem seama abia atunci, am cerut de mîncare pentru amîndoi. Imediat ce ne-au servit, în ciuda refuzurilor lui inițiale, a făcut să dispară din două înghițituri farfuria cu mîncare pe care ne-o adusese ospătarul, ba chiar mînca și pîinea mea.

Am renunțat să-i vorbesc despre biliard, despre Motan și despre Tîrnositor, deși nu aș fi dorit să fac altceva decît asta, pentru că părea evident că el era sătul de toate acestea, și am rămas așteptînd nu știu ce, așa cum poate că și el aștepta ceva de la mine. Fapt este că

amîndoi ne-am închis într-un mutism blestemat. Și așa stăteam amîndoi, bîndu-ne berile amare în tăcere, în localul umed și friguros, cu mese goale, cu un unic ospătar cu privirea goală, în timp ce noaptea stătea la pîndă acolo afară, ostilă, neliniștitoare, plină de prevestiri obscure pe care refuzam să le interpretez. De puține ori ca în momentul acela am simțit că prezența cuiva ar putea fi doar o masă de carne, piele, păr și toate celelalte detalii corporale și nimic mai mult. Puține au fost dățile în care am simțit că eu călcam pe un sol atît de nestatornic și instabil, un teritoriu atît de nesigur și străin. Am dorit să cred că responsabile de toate acestea erau oboseala și coșmarul, de care mă resimțeam, dar nu puteam nega că alta ar fi fost starea mea sufletească dacă în loc de asta, aș fi asistat la marele duel. Cu o zi în urmă doar, necesitatea de a afla ce se întîmplase cu Flecarul mă scosese din imobilitatea mea, din inerție, iar acum cînd îl aveam în față nu îmi venea să-i pun nici una din întrebările rămase încă fără răspuns; nici măcar nu mă încumetam să leg firul unei conversații oarecare, de parcă singurul lucru care m-ar fi interesat ar fi fost să termin odată pentru totdeauna cu întîlnirea.

Un motan grațios, galben, cu coada ridicată, a început să se frece de picioarele mele. Eu m-am aplecat un pic să-l mîngîi și el și-a aplecat capul după mișcările mele.

— Cățelușa, spuse Flecarul și eu am surîs, gîndindu-mă că face o glumă. Dar cînd mi-am

luat ochii de la animal, după ce mi-am dat seama distrat că efectiv era o femelă, şi mi-am fixat privirea în ochii mulatrului, n-am descoperit pe faţa lui nici cel mai mic semn de bună dispoziţie, ci din contra. Pisica, la vocea lui, ca şi cum ar fi fost vorba de o chemare, m-a părăsit şi s-a îndreptat spre Flecar.

— Tîrfa naibii, a spus el şi a primit-o cu un şut atunci cînd i-a intrat în tir. Animalul scoase un mieunat, păru că se prăbuşeşte, dar îşi mişcă nehotărît un pic capul şi imediat o şterse zvîcnind, ascunzîndu-se în spatele tejghelei. Eu, alarmat şi surprins, am aruncat o privire în jur, temîndu-mă de probleme. Din fericire, pe ospătar părea că nu-l interesează absolut nimic, iar proprietarul nu era prin preajmă. Unicul neliniştit eram eu în faţa acestei mostre de cruzime şi violenţă gratuită şi, mai mult decît altădată, am dorit să se sfîrşească cît mai repede totul.

— Toate sînt nişte căţele. Toate îşi caută bucăţica, dar totdeauna trebuie să plăteşti. Mereu trebuie să plăteşti. Sau nu ?

— Ei bine, da, aşa e, i-am spus, ce aş fi putut să fac decît să-i dau dreptate.

— Totul este o mîrşăvie. Cine nu ştie ? Şi cel care nu ştie, jap !, e tras în piept. Tu nu te-ai pervertit, Puştiule, nu ? Nu e de tine. Tu eşti bine înfipt, toată viaţa ai fost bine proptit şi pe picioarele tale. Auzi, de ce te-ai băgat în cîrdăşie cu lumea asta ? Eşti fraier ! Lumea asta nu merită nici o ceapă degerată, ei sînt

ocupați doar cu politica lor. Și de ce te alergau? Nu, nu, nu fac două parale. Ei trei și eu singur, și toți trei au șters-o. N-au curaj să atace decît în gașcă. Dar se știe, se știe că nu te poți juca cu Flecarul. Flecarul este respectat. Ai noroc, Puștiule, oamenii ăștia care umblă împreună doar cu alții ca ei, sînt răi. Nu-ți folosesc la nimic. Nu te amesteca cu ăștia.

Eu nu am încercat să-i explic nimic, pentru că mi-am dat seama că mulatrul vorbea doar pentru el singur, sau pentru nimeni. Nu aștepta răspunsurile, sau comentariile mele. Mai rău era că nu era chip să-l întrerup. Îmi rămînea doar să aștept să obosească.

— Nu știi niciodată cu cine te amesteci. Tu te aștepți la o drăcie și îți iese în cale cu totul alta, la care nu te așteptai cîtuși de puțin. Moaș-sa pe gheață, la dracu'! Faci totul, totul și în final sfîrșești cu un pumn în burtă, dar ce pumn, sau cu un șiș, cu o scoabă de fier, sau ajungi să te pîrjolească plumbii. Tu spui: ce rahat! De asta ești bărbat ca să rabzi. Dar nu, nu, Puștiule, te doare. Te doare, Puștiule, și atunci îți ieși din minți pe deplin, într-adevăr. De acolo nu mai e chip să o dai cotită, nu ca mine care mă vindec și-mi mănînc bojocii cu o cafea cu lapte. Nu. Minciună: aici rămîi, ești tras pe sfoară pentru toată viața. Și pentru ce? Pentru că o cățea blestemată te lasă, drace, lat la pămînt. Tu știi că m-au tras în piept, nu, Puștiule? Tu știi, da, toți o știu, dar nimeni nu știe ce e în mine. Tu știi, Puștiule? Nu, nu știi. Sau poate că știi.

Şi m-a privit în ochi absent și mohorît, fără să ia seama la expresia mea și la dorința mea de a-i răspunde sau poate contemplînd ceva străin, poate o amintire sau o secvență din trecut.

— Noroc, am zis și am dat o dușcă bună pe gît ca să îi evit privirea. El luă o înghițitură din paharul lui și dacă înainte crezusem vreo clipă că era beat, lipsa-i de chef de a bea mi-a confirmat contrariul. Sau poate că era atît de beat încît o dușcă îl punea din nou pe orbită. Dar nu, nu era alcoolul de vină.

— De ce iar a trebuit să nimeresc în blestemata sală de biliard a Vicleanului, moaș-sa pe gheață ? Acolo mă aștepta pleava, ghinionul si Piază Rea. Din nou mă aștepta, mă pîndea. Toată viața m-a hăituit ca să mă tîrască în scîrnă. Ești mulțumită, cățeaua dracului ? Poate să se strîmbe de rîs : mă are din nou la mînă. Ce îmi mai trebuie ? Tu nu știi. Ești puști și acolo de unde vii, nu e cunoscută Piaza Rea, ea nu trece pe acolo. Cu mine însă s-a prins la drum, și încă de la început. Am primit-o moștenire de la bătrîna mea încă din satul meu. Și ce mai puteam să fac atunci eu singur—singurel ? Ce-ai fi făcut tu, sau oricare altul ? Doar să plec încotro am văzut cu ochii. Cine n-ar face așa ? Ptiu ! Dar ție ce-ți pasă ! Vei spune, de !, jigodia asta de Flecar. Nu, nu, e bine încă. Dacă n-ar fi fost tîrîtura mizerabilă care m-a distrus ! Cine mi-o fi scos-o în cale ? Cine, dacă nu... ? De unde pînă unde îi

veni să se lipească de mine ? Sînt uns cu miere, am legănarea dulce ? Ha ! Flecarul, mulatru cu legănare dulce. De unde pînă unde ? Dar tocmai asta dorea bandita. Un mulatru care să o pună la mezat, nu un avorton care să o dorească pentru el, ci un Flecar care să-i lingă picioarele. Atunci de ce se mișca așa ? De ce mergea fără sutien să-mi ațîțe ochii ? De ce ? Spune-mi, Puștiule, de ce ? Nu, nu... asta nu. Dacă toate sînt la fel, cloaca le așteaptă. Iar ea trăia, trăia cu adevărat amorul. Ha ! Dar curva curvelor mai făcea și pe mironosița. Ba că da, ba că nu, ba că da, ba că nu. La dracu' ! Trebuie să le înșfaci și să le trîntești la pămînt de la început, dacă nu, te trag în piept ! Învață, Puștiule, nu ca nemernicul ăsta de Flecar, cu soarta lui blestemată, Piaza Rea, curva asta bătrînă care nu o să mă lase niciodată. Cățeaua asta bătrînă care își înhață clienții dintre cei căzuți ca jigodia asta de Flecar. Nu îi înhață pe cei hotărîți, Puștiule, pentru că ei ar da-o la gunoi. Ce, crezi că o să te înhațe pe tine, Puștiule ? Nu, ea își are clienții ei. Ăștia plătesc oalele sparte pentru mizeriile pe care i le fac cei buni, cei hotărîți, cei puternici.

Spre spaima mea, în acest punct al monologului l-a apucat o tuse barosană, din cele adevărate, care zguduie tot scheletul, care scormone toate măruntaiele, care par că au chef să iasă dinăuntru neapărat cu ceva în mîini ; una din acele tuse care sfîșie, răscolesc și explodează pînă în străfunduri și care par că nu

se termină niciodată. Nu știu dacă mă făcusem palid, dar am simțit că încremesc de teamă că i-ar putea veni un acces de sînge ca cel pe care mi-l descrisese Tăvălugul. Ce aș fi făcut atunci ? Din fericire, lucrurile nu ajunseră pînă acolo. Tusea în curînd se opri, dar Flecarul rămase epuizat gîfîind, cu umerii lui, pe vremuri puternici acum învinși, cu capul plecat și ochii puțin ieșiți din orbite.

— Te simți rău, Flecarule, mai bine mergi și te odihnește, i-am spus, fără să pierd din vedere ocazia de a căuta un pretext ca să o iau din loc. Acum aș fi vrut să plec nu doar ca să mă duc să-l văd pe Motan, ci și din teama de a nu fi amestecat într-o situație fără ieșire. El n-a părut cîtuși de puțin că m-ar fi auzit. Iar eu m-am simțit prost pentru că am înțeles că nu mă lua deloc în seamă. Eu eram pentru el doar un pretext. Mai bine să nu mai insist, mi-am zis, o să i se termine de la sine firul de depănat. Și am așteptat.

— Acum se va sfîrși... Ai dreptate... Puștiule. Mai bine să o sfîrșești dintr-o dată. Acum e timpul... Ascultă-mă, știi ? Tu poți... ei... ei niciodată nu au scos nimic de la mine. Nimeni, niciodată... Ascultă-mă. Broscuța asta, moaș-sa pe gheață. Am dat totul dracului. Și ea ce crezi, cînd totul era terminat ? Crezi poate că mi-a spus măcar da, bine, totul e făcut, foarte bine ? Sau că în final i-a tăcut gura, și-a pus cep ? Nu ! Tu știi ce a făcut ? Să te strici de rîs : s-a apucat să miorlăie ca o pisică. Ai ascul-

tat o mîţă miorlăind cînd i se dau tîrcoale? Nu, de unde. Poate că tu nu cunoşti mîţele, urlă mai-mai să-şi rupă gîtul. Ce-mi rămîne de făcut? A trebuit să-i trag una, păi. Un singur pumn. Taci, la dracu', şi jap! I-am ars-o. Şi zdronc! A căzut ca o păsărică.

La acest punct al relatării a început să gîfîie. Eu am crezut că îl apucă un nou atac de tuse, de data aceasta cu tot tacîmul. Dar nu, păcătosul! El rămăsese cu privirea fixată într-un punct incert.

— Pînă într-atîta şi-a bătut joc de mine bandita. Nu-mi mai amintesc, nu-mi mai amintesc! Şterge-o singur, cică i-am strigat. Cum era să fac aşa ceva? Cum era să doresc să rămîn să aştept zbirii? Haidem, haidem, cică mi-ar fi zis, iar eu, vezi Doamne, pentru nimic în lume nu voiam să-l ascult. Puştiule, după mine, a fost un vicleşug. Unde s-a mai pomenit ca cineva să nu-şi aducă aminte de aşa întîmplare? După mine, cred că mi-a dat una în tărtăcuţă. M-a scos din circulaţie. Da, la dracu', m-a năucit. L-a învins ambiţia pe cumătrul meu. Dorea să rămînă cu tot mălaiul pentru el. Sigur că da. Tu ce zici? Scorneala asta cum că aş fi vrut să mă las prins. Cum să nu-mi amintesc? Şi eu care îmi amintesc de obicei totul-totul. Poate oi fi fost atît de drogat? Eram doar un pic pişcat, cu capul în nori, ambalat, dar nimic mai mult. Şi eu am făcut-o, am făcut-o o dată, de două ori, de trei... nu ştiu! Am făcut-o! Asta da. Cine n-ar fi făcut-o în locul meu? Poate vrei să spui că n-ai fi făcut

și tu la fel ? Să te vedem. Eu te ghicesc, iepuroiule. Cu fața asta de ageamiu, ești o jigodie, Puștiule. Crezi că nu îmi dau seama ? Spune-mi tu că nu ți-ar sări ochii din cap ca să o spionezi și tu ! Ai ? Ah, ah ? Foarte bine, tu ai ținuta ta elegantă, banii, studiile... Dar de făcut, i-am făcut-o, i-am făcut-o eu ! Cum vezi tu asta ? Corcitul ăsta murdar de scîrnă, indianul ăsta tuciuriu, cu copite, cum spunea ea, a mîncat-o dintr-o înghițitură. Ah ? Ah ? Acum mai spune-mi, corcitule de rahat, cheamă-ți-l pe Vicleanul, moaș-sa pe gheață. Ha, mai tare nici că mă putea lovi. Nu ți-am spus că m-a lăsat acolo aproape rece. Așa era cumătrul meu : curajos ; curajos, dar necinstit. Dar eu sînt și mai curajos. Cum l-a mai apucat ambiția ! Să-l trădeze și pe cumătrul său. Pentru parale, Puștiule. Și pentru Broscuța, deși a zis că nu, nu, că pe Broscuța nici nu a atins-o. Cine să-l creadă ?

Ce ticălos ! Poate că n-a putut să reziste ! Dar trebuia să aștepte. El abia o văzuse, pe cînd eu o știu de ani și ani. Nu putuse să mai aștepte jigodia ! Așa a dus totul de rîpă. A dat dracului tot planul. Și a și maltratat-o pe Broscuță, care, de supărare, a chemat poliția, și eu acolo zăcînd fără simțire și Vicleanul, zăcînd fără simțire. Toți căsăpiți și făcuți zob. De ce s-a mai tînguit atunci ? Ce aștepta ? Sărutări și îmbrățișări ? Flecarul este un laș, dar numai atît. Să fi văzut fața nemernicului cînd m-a zărit ; și el căzuse în mîinile poliției, nu după mult timp, pentru altă tărășenie și se făcu

că e bucuros că mă vede, fățarnicul : acum mi-l lucrez, își spunea. Surpriza, i-am spus. Căscă ochii și vru să se apropie ca pentru o îmbrățișare, dar eu, curajos, cu șișul pregătit, l-am oprit, l-am oprit cu mare poftă. El stricase toată afacerea : planul, Broscuța. Cumătrul meu își spusese : acum pun mîna pe parale și pe femeiușcă și pe aici ți-e drumul. De ce nu s-o fi mulțumit doar cu mălaiul ? Eu aș fi îndurat lovitura. Dar nu, el trebuia să mă lase în nesimțire și batjocorit față de femeiușcă. A pus-o împotriva mea. De ce s-ar plînge atunci ? Că de ce îmi faci asta... Ce ți s-a întîmplat ? Ce te-a apucat ? Asta mi-a zis, cînd zăcea la pămînt. I-o arsesem bine. Dar să-mi fure femeia și pînă la sfîrșit să mă facă să apar și laș... Era doar cumătrul meu, la dracu', și trăisem împreună, ani și ani de-a rîndul, și la bine și la rău ! Dar ambiția e ambiție. Ambiția și necinstea îl schimbaseră pe cumătrul meu. Se pervertise. Cum putea face așa o porcărie ? Era de rău atunci ! Totuși și Broscuța îmi făcea o porcărie, profitînd că mă aflam în nesimțire... Poate că s-o fi speriat și cînd l-a văzut pe Viclean. Cine îi spusese să-l lovească așa tare ? Nimeni. Singur-singurel a făcut-o, de capul lui. Eu i-am spus că, dacă vrea, să-i dea una din partea mea, dar să nu facă porcăria pînă la capăt. Ce mai, aproape că l-a lichidat. Cum o fi fost, atunci. Eu n-am știut niciodată. Nu l-am văzut pe Viclean. Eu stăteam acolo leșinat, voiam să dorm, după cum zice ticălosul meu cumătru. Cum să mă duc să dorm ? Eu trebuia

să trag tare, să trag tare, dar cu femeiușca. Poate că totul era pentru parale. Da, asta dorea Broscuța, moaș-sa pe gheață! Era deja sătulă de Viclean. De cîte ori nu-mi făcuse ea avansuri și nu-mi bătuse apropouri. Ar fi trebuit să o iau atunci cu mine și să fug, nu să dorm. Ticălosul de cumătru! Le știa el pe toate, dar cu mine a trebuit să continue pentru că o dăduse în bară. Să mi-o ia înainte. El era de pe acum pervertit. Dar așa ceva nu se face. Dacă îi lași să te batjocorească, fie și o singură dată, ești terminat pentru totdeauna. Trebuie să continui mereu. Și nu trîmbița în gura mare, Puștiule, pentru că ce s-a întîmplat nu știe nimeni. Cînd l-am întîlnit la Zdup, nu aveam martori. Am așteptat, să nu vină nimeni de sus. Și dintr-o dată, într-o clipă... Dar apoi nu i-am mai interesat. Ce puteau să-mi scoată? Înăuntru nu valorezi nimic. Ce importanță are că îți dau tîrcoale? Și eu sînt plăpînd de foale, tu știi bine. Înăuntru cine-i plăpînd se stinge în floarea vîrstei, își macină plămînii. Și uite aici mă ai pentru vecie, cu necazuri peste necazuri, pînă cînd, pe neașteptate, voi da ortul popii.

X

IMEDIAT CE M-AM ELIBERAT de Flecar, m-am uitat la ceas: zece fără un sfert! Abia dacă aveam timp să ajung la întîlnirea cu Proful. Ce mai, aproape că uitasem de întîlnire.

Uitasem ? Nu, de fapt pînă în ultimul moment am vrut să nu mă mai gîndesc la el. Ce o să-i spun ? Că mai întîi mirosul de gaz şi apoi tipul din pensiune mă izgoniseră din camera mea şi din aceste cauze nu am putut să mă dedic studiului ? Ridicol ! Ce să mai născocesc ? Că-l întîlnisem pe Tăvălug şi acesta îmi vorbise despre Flecar ? Că am fost în cartier pentru a mă lămuri ce se întîmplase ? Copilării ! Să-i spun despre Maestrul Diego şi despre amintiri, despre Motanul şi despre Tîrnositorul, despre biliard şi toate celelalte ? Absurd ! Că îi smulsesem un *randez-vous* unei puicuţe al cărei unic merit era corpul ei ? Infamant ! Din cauza nerăbdării nici nu mai ştiam de ce făcusem ceea ce făcusem. Nu îmi puteam ordona ideile. Era o asemenea încîlceală în ele pe care cu greu o puteam exprima prin cuvinte şi care nu ar fi putut fi niciodată o justificare pentru că efectiv nu era. Nu. Nici vorbă. Era clar că în nici un chip nu puteam să-i spun Profului : nu mi-am îndeplinit sarcinile din cauza asta sau din cauza ailaltă. Acum simţeam o dorinţă vie de a da dracului totul şi de a mă întoarce să aştept întîlnirea, simţeam dorinţa de a mă amesteca din nou în mediu. Doar disciplina, scara valorilor, întîi şi întîi şi toate celelalte pe care le-am asimilat în ultimii ani mă obligau să mă îndrept în continuare spre locul întîlnirii. Mai cu seamă pentru că întîlnirea era cu Proful ; şi nici pentru o clipă nu mi-a trecut prin cap să o las baltă. Era foarte probabil că el trebuia să lase vreo reuniune importantă ca să

se întîlnească cu mine sau își sacrifica cîteva dintre momentele lui de odihnă, punîndu-și probabil în joc propria siguranță. În fine, aceste amănunte, el nu le-ar fi relevat, dar ele existau ca o responsabilitate în plus pe care el și-o asuma în tăcere. Și ce mă mai apăsau pe mine aceste sarcini ! Dacă nu ar fi fost el, nu știu pe cine m-aș fi sprijinit ! Acum, deci, ce îi voi spune ? Nici măcar nu eram la curent cu ce difuzau ziarele, nici nu ascultasem știrile, nu îmi clarificasem nimic despre mișcare. Era posibil să se fi suspendat chiar greva, în timp ce eu trăiam bine mersi pe altă lume. Totuși, așa cum nu simțisem de mult timp, acum mi se părea că trăisem intens, și că mă eliberasem de forțele oculte ce mă stăpîniseră în ultimii ani. Ajunsesem pînă să cred că mă apropiasem de forme inedite de înțelegere a problemelor care mă rodeau în interior. Și asta mulțumită Profului și mediului în care mă introdusese el, astfel că eu am putut, ca niciodată înainte, să învăț mai multe lucruri. Fuseseră momente în care am crezut că ajung să înțeleg haosul care se declanșa în jurul meu, să înțeleg esențialul din mișcarea nesănătoasă înconjurătoare. Din cauza asta pîndeam căderea costumelor, a fardurilor și măștilor actorilor, citeam libretele, mă iveam din culise și în ultimul timp reușeam să văd pe sub grimă exploatarea, îmbogățirea celor de sus pe spinarea poporului, resursa lor de a-și perpetua puterea. Și învățam, de asemenea, că nu eram puțini noi aceea care jinduiam după altă ordine

de lucruri și că pentru a o atinge era nevoie de o muncă comună organizată, înceată și riscantă, în care fiecare își avea sarcinile și obligațiile sale și nici unul nu trebuia să greșească oricît de mică i-ar fi fost misiunea, deoarece, dacă ar fi greșit, ceilalți ar fi suferit consecințele, ajungîndu-se pînă la a se vedea amenințată reușita finală a întreprinderii. Chiar dacă nu îmi fusese încredințată nici o sarcină concretă referitoare la grevă pentru aceste două zile, acest lucru nu justifica relaxarea mea completă. Eu mă încuiasem cu șapte lacăte ca să pot citi, pentru că, de fapt, din cauza asta și cerusem un fel de permisie, și numai așa poate golurile mele de informații legate de grevă aveau o scuză. Dar cu ce obraz îi voi spune eu Profului și celor din cerc că nu-mi dusesem la îndeplinire sarcinile nici în aceste condiții.

În mine se transformase ceva în aceste două zile și eram atît de nătîng încît nu știam să o exprim, nu puteam scoate la lumină această schimbare. Ce se petrecuse oare așa de extraordinar în aceste ultime 48 de ore încît să justifice comportamentul meu ? Voi putea să i-o comunic și Profului ? Dacă era atît de important, de ce nu știam să spun în ce consta această importanță ? Să fi fost oare pentru că maturizarea mea era încă într-un stadiu incipient. Asta era ! Această concluzie mi se părea cea mai plauzibilă. Poate nu eram încă suficient de matur pentru responsabilitatea cerută

de militantismul politic. Baza mea teoretică este foarte slabă, sînt încă prea liberal, mă subjugă conştiinţa mic burgheză, îmi spuneam.

Am ajuns cu zece minute mai tîrziu la întîlnire. Nezărind pe nimeni la locul stabilit, mi-a venit inima la loc; mă gîndeam că Proful întîrziase mai mult decît mine : un obstacol, o piedică neprevăzută, un contratimp oarecare. Dar cînd am început să pun în cumpănă alte posibilităţi, am înţeles alarmat că Proful ajunsese punctual şi, neîntîlnindu-mă, plecase. Această posibilitate nu mă uşura pentru că, dacă se întîmplase aşa, trebuia să-l caut eu peste tot avînd astfel încă o bătaie de cap, în plus, de parcă nu aveam destule şi aşa. Altminteri cum să pot gusta în tihnă întîlnirea dintre Motan şi Tîrnositor ? Şi, mai cu seamă, cum să-mi lămuresc îndoiala care mi se înfipsese ca un os de peşte în gît din cauza celor auzite de la Flecar ? Trebuia să înfrunt fără să crîcnesc tot ce avea să vină. Aşa era mai bine.

Dintr-o dată, pe neaşteptate, a apărut Proful. Totul s-a schimbat : întîrzierea aceasta din partea lui m-a uşurat un pic, nu cine ştie ce, dar oricum s-a mai însufleţit precarul meu optimism. Din păcate, pe măsură ce se apropia, nu descopeream nici o grabă în mersul lui şi cu atît mai puţin vreo expresie de scuză sau ceva asemănător. Părea foarte prost dispus. Atît de rău or fi mergînd lucrurile ?

— Ce s-a întîmplat ? mi-a zis el cu un ton rece, tranşant, atunci cînd am fost faţă în faţă.

— Eh... o problemă... cu transportul, i-am răspuns prostește. Fără îndoială că ajunsese la ora exactă și se dusese să dea o raită prin jur. Doar, nu era să mă aștepte într-un colț de stradă la ora aceasta, pe niște vremuri ca cele pe care le trăiam. A început să meargă, vizibil contrariat, fără să mai adauge nimic referitor la întîrzierea mea.

— Cum o mai duci ?

— Așa și așa, am răspuns pe ocolite. Dar tu ?

— Am enorm de muncit. Și mîine va fi și mai rău : trebuie să-i împiedicăm pe acești militari și pe aliații lor mizerabili să iasă învingători. Ai ascultat buletinele de știri ?

— Ca să spun drept : nu.

— Să nu ai încredere în ele. Sigur că deja se știe ce vor spune, după aceste *flashuri*, oricine o poate ghici. Dar oricît ți-ar fierbe sîngele în vine, trebuie să le asculți pînă la capăt. Nu am zis nimic. Mă rugam să continue să vorbească pentru ca să știu la ce să mă aștept. Ce-or fi zis aceste blestemate *flashuri ?*

— Sînt prefăcătorii, am spus, rostogolind cu piciorul o piatră orbește.

— Da, așa e. Nici cît pe dracu', nu-i interesează pe ei de corpul didactic ! Singurul lucru care îi îngrijorează este să implanteze modelul lor corporativ. Și dacă li se opune cineva, acesta e un reacționar sau un ultrareacționar și dă-i cu represiunea pe el ! Militarii își cunosc bine planul. În schimb, între noi există cîțiva care oscilează, care le mai ascultă încă cu dor

cîntecul lor de sirenă. Iar ei profită ca să semene confuzia. Dar eu îți mărturisesc că trădătorii care s-au pretat să le facă jocul nu vor fi ascultați. Baza societății, masele vor răspunde, să nu te îndoiești. Cel mai bun lucru în toate acestea este că s-au demascat definitiv. Zgură și mizerie revizionistă !

Încetul cu încetul îmi făceam o idee despre ce se petrecuse, deși, ca să-mi completez această imagine, trebuia să încerc să-l fac să continue să vorbească, în timp ce eu îl urmam în umbră.

— Te-ai văzut cu Paco ?

M-am cabrat la întrebarea lui.

— Nu, nu, i-am răspuns doar.

— Ai ieșit ? Nu ai stat în camera ta ?

— Da, a trebuit să ies..., am început eu să spun încet. Sosea momentul adevărului...

— Desigur. Doar nu trebuia să stai claustrat. Probabil că ai ieșit să mănînci sau ce știu eu. Dar Paco nu ți-a lăsat nici un bilețel ?

— Nu... Adevărul este că...

— Auzi, ești cam ciudat. Ce ai ? Ești bolnav ?

— Nu, nici gînd. Adevărul e că... Tu știi... Uite...

— N-ai nici o grijă, omule. Totul o să iasă bine. Trebuie să ai încredere în mase, în conștiința lor de clasă, în munca oamenilor noștri. Nu se vor da la fund, vei vedea. Corpul didactic nu se va preda. Acești conducători ipocriți, trădători revizioniști, nu vor mai ridica niciodată capul.

— Da, da, dar am ceva să-ţi spun, i-am zis, luîndu-mi inima în dinţi. Nu puteam continua să mă menţin într-o asemenea situaţie. Trebuia să înfrunt tot ce avea să vină. El, pentru prima dată, a părut să-mi acorde cu adevărat atenţie.

— Adevărul... adevărul e că nu am studiat, nu am îndeplinit ceea ce mi-am propus.

— Nu ? Şi ce-ai făcut ?

— Păi... am hoinărit, am fost prin cartier, pe la biliard.

— Bine, bine, a spus începînd să se simtă scîrbit. Îţi vei face autocritica. Acum avem lucruri urgente. Mîine va fi o zi grea.

— De fapt, Profule, nu ştiu, doream să-ţi vorbesc, să-ţi spun ceva la care m-am gîndit mult.

El atunci m-a privit mirat şi, cu o mişcare de jos în sus a bărbiei, m-a încurajat să vorbesc.

— Nu ştiu cum să o spun, nu ştiu cum să mă explic. Înţeleg că nu e acum momentul. Mă simt stînjenit şi nu îmi dau bine seama ce se întîmplă, dar, de cînd am fost prin cartier şi am cutreierat pe acolo, am început să gîndesc şi... mă simt de parcă aş avea nişte lipsuri în cunoaşterea lucrurilor, nu ştiu, de parcă abia acum le-aş fi învăţat.

— Să vedem, poate poţi să te explici mai bine pentru că nu te înţeleg deloc. Adevărul este că timpul nu îmi prisoseşte.

— Ceea ce vreau să spun este că nu ştiu bine ce s-a întîmplat cu mine. Sînt de acord cu

toate problemele militării, ale muncii de masă, sînt de acord cu lupta împotriva guvernului. Nu e nimic nou în toate acestea. Nu m-am schimbat și nici nu mă sustrag, dar am înțeles, nu știu bine cum să o spun, că este vorba de ceva care ar fi la fel de important și care pe mine mă interesează. Cel puțin pot spune că mă atrage, deși înainte credeam că era un lucru incompatibil cu militantismul. Dar acum... nu mai știu.

— Da ? Și despre ce ar fi vorba ? întrebă el, începînd să fie nerăbdător și asta precipită lucrurile.

— Ceea ce vreau să spun este că vin după ce l-am văzut pe Motan care s-a aranjat într-un duel cu cel mai mare...

— Las-o moartă : Motanul ! Asta-i bună ! Poftim ! Sînt mii și mii de probleme și de sarcini și-n plus toate responsabilitățile pe care le implică acestea și... Cînd aud de Motan. Asta-mi mai lipsea ! Ce ți s-a întîmplat ? Eu credeam că te-ai maturizat de mult timp. Dar, în fine, nu se știe niciodată. Și tu care îi renegai atîta pe curați. Îți dai seama că ai venit la mine ca și cum ai vrea să-ți mărturisești păcatele ?! Iar eu îți spun să-ți cauți alt confesor pentru că eu nu am nici timp și nici chef să-mi asum rolul ăsta !

De ce a spus asta ? Dacă m-ar fi insultat, înjurat sau blestemat, aș fi acceptat fără să deschid gura. Era drept. Dar așa ceva nu puteam accepta și am reacționat violent, fără să îmi măsor cuvintele.

— Nu am venit să mă confesez și, dacă e vorba să-ți mărturisesc totul, îți voi spune că tu te comporți ca un curat, cu toată fățărnicia ta, cu regulile tale de puritate și supunere. Cînd ai tras un fum ultima dată ? Nu te căsătorești pentru că trebuie să te dedici cauzei, precum curații lui Dumnezeu. Dar eu nu doresc să fiu așa. Eu nu voi fi așa ! Asta am venit să îți spun : există și alte lucruri pe lîngă lupta politică, auzi ? Și dacă nimeni nu vrea să ți-o spună, poftim, ți-o spun eu !

Profül a devenit palid și, vorbind mai rar decît de obicei, modulîndu-și fiecare cuvînt așa cum făcea cînd era supărat, mi-a răspuns :

— Că am devenit dintr-o dată un curat pentru tine, nu mă interesează. Pe cine interesează opinia infantilă a unui mic burghez ? Eu am făcut o promisiune maselor și doar ele mă vor judeca, dacă vor considera necesar să mă judece. Din fericire, ai dezvăluit la timp tot ce țineai ascuns. Ce noroc ! Eram gata să bag și mîna în foc pentru tine. Știi ce neghiobie puteam să comit ? Nu, desigur. Nu ai cum să știi.

Eu l-am privit fără să zic nimic, presimțind, în ciuda furiei mele, că totul în jurul meu se prăvălea. Dar era prea tîrziu pentru orice căință : nu credeam în nimeni și în nimic și continuam să fiu furios, mai mult decît e necesar ca să înfrunt cu bine tot ce avea să vină.

El, stînd la îndoială dacă să continue sau nu, după o pauză care mi s-a părut foarte lungă, a continuat :

— Mda... just, sigur, astăzi urma să propun intrarea ta în Partid în calitate de membru militant. De fapt, este foarte bine că s-a întîmplat așa... Ce ne-am fi făcut cu un mic burghez comod, un trîndav care în toiul grevei, cînd toată lumea își dă sufletul și ține piept represiunii, sau cînd, cel puțin suferă pentru nesiguranța viitorului, el se dedică zgîlțîirii bilelor într-o sală de biliard sau se duce la bordel. Asta e ceea ce voiai să-mi spui ? Că ești un mascul teribil și că abia acum ai descoperit-o ?

— Uite de ce nu îți spun eu nimic. Ce știi tu despre asta ? Ce știi tu ce ne trebuie nouă, sărmanilor muritori ? Ei, ce știi tu despre toate astea ? Bah ! La dracu', ai dreptate, bine că ați scăpat de mine ! Sărmanii, eu i-aș fi corupt.

El a părut dispus să continue discuția, iar eu stăteam cu picioarele un pic depărtate, hotărît, de parcă eram gata de o înfruntare fizică. Dar nu a mai spus nimic ; m-a mai privit o clipă doar cu asprime și a făcut stînga împrejur. Apoi s-a pierdut în noaptea umedă și rece.

Așteaptă, întoarce-te, totul nu a fost decît o neînțelegere ! Nu poți s-o iei așa, hai să discutăm calm, am simțit nevoia să îi spun. Dar totul era bun făcut și nimic nu se mai întorcea înapoi. Orice lucru aș fi spus era inutil. El acționase în concordanță cu circumstanțele în care trăia, conform convingerilor lui, ca și mine. Nu se putea să fie în alt fel, deși în acest moment eu mă simțeam vinovat de totul. El pierdea un militant pentru partidul său,

unul care devenise dintr-o dată un element negativ, descoperit la timp din fericire, cum a și spus el, dar care, cu toate acestea, l-a însoțit o bucată de drum și în care el, într-un anumit moment, recunoscuse anumite calități. Altfel nici nu ar fi existat o propunere de această natură. Mă aflam în fața unei bariere — poate chiar a unei baricade ? — în calea pe care mi-o plănuisem de atîta timp. Mă așteptasem la o admonestare, la un duș rece, dar nu mi-aș fi imaginat niciodată că lucrurile ar fi luat o asemenea întorsătură. Era vina mea. În loc să încerc să-i explic grijile mele, neliniștile mele, explodasem dintr-o dată în mod grosolan. Dar el nu avea nici o scuză că mă somase și mă enervase. Stăteam în mijlocul drumului și eram descumpănit și amorțit. Nimic nu se lega, nu-și găsea rezolvare. Pentru cîteva clipe mi se părea că totul se va aranja, dar, imediat după aceea, îmi ziceam că nu, că ceea ce se întîmplase era ireversibil. Profului nu era dintre cei care astăzi spun nu, iar mîine da. Pasul fusese făcut și trebuia să iau în piept consecințele de unul singur. Nu aveam nici cea mai vagă idee ce să fac. Mi se părea de necrezut că nu-i voi mai întîlni niciodată pe oamenii din cerc și că nu voi mai intra în clădirea sediului. Ce voi face cu materialul pe care mi-l înmînaseră ? Trebuia să-l restitui ? Mi-am zis cu sarcasm : „Iată-mă, sînt din nou expulzat, ah ? Ești un trîntor, o haimana de cea mai joasă speță ! Îngerul Răzbunării te..." Nu, nu aveam chef să mă ironizez și așadar am lăsat de-o parte această manieră

de a aborda problemele. Ceea ce se întîmplase nu schimbase faptul real și anume că promovarea mea și maturizarea i le datoram lui. Întîmplarea cu eliminarea mea din colegiu nu avea nimic a face cu excluderea mea de acum; cea de atunci nu mă întristase, ci dimpotrivă. De data aceasta acceptam că eram vinovat și recunoșteam că totul se dezlănțuise datorită iresponsabilității mele. În plus, data trecută avusesem posibilitatea reabilitării, respectînd niște condiții severe, desigur, dar care erau totuși niște posibilități; curații nu se puteau lipsi atît de ușor de taxele școlare care mai rămîneau pentru anul școlar în curs, fiind și foarte tîrziu să mă înlocuiască cu un nou elev. Acum, în schimb, nu mai aveam nici o scuză — nici eu nu i-aș fi cerut-o, dar nici Proful nu ar fi fost cîtuși de puțin interesat să mi-o ofere — și nu mi s-ar mai fi dat o nouă posibilitate, de data asta nu era vorba de un concurs cu premii și pedepse. Pe vremea aceea eu mă așteptam și chiar îmi doream eliminarea din colegiu. Acum, nici nu o mai așteptam, nici nu o doream, dacă ar fi depins de mine, nimic nu mi-ar fi plăcut mai mult decît să depășesc incidentul și totul să fie ca înainte.

Oprit lîngă un felinar electric, sub un bec cu lumină gălbuie care se lupta cu umbrele nopții cu un succes relativ, nu îndrăzneam să mă mișc de acolo.

În fundul străzii se ghiceau în umbră orbitele goale ale stîlpului de lumină. Atunci m-am simțit dintr-o dată ca o bilă pe o masă mare,

care aştepta dintr-un moment în altul să fie lovită cu un tac care să-i orienteze direcţia prin lovituri bruşte, din umbră, acţionat de forţe străine pe care nu le interesa dacă eram obosit, dacă voiam poate să mă odihnesc, deoarece, pur şi simplu, le făcea plăcere ca bila să alerge dintr-o parte în alta a mesei. Sus, becurile fluorescente răspîndeau lumina lor strălucitoare care te orbea. În rest, erau doar umbre ascunse, fugare, la pîndă care prindeau contur la creşterea murmurelor chibiţilor, sub blestemele unuia care nu ştia să piardă, la rîsetele, la cascadele de rîs ale celor care se distrau de orice. Sînt un set de bile, dar fără strălucirea sau coloritul lor, obosit de a mă rostogoli ici-colo prin forţe mereu superioare. O fi posibil să ies din această rutină ? Ce e de făcut ? Pînă acum, m-am tot rostogolit şi cînd mi se părea că totul va lua sfîrşit, se va termina, brusc, mă rostogolesc iar. Dar ce să fac ? Sînt imobilizat, odihnindu-mă în întuneric, mă feresc, vreau să ies şi nu aştept altceva decît momentul să sar peste marginea postavului verde al mesei. Este prima partidă şi alerg frenetic, plin de entuziasm, mă ciocnesc de una, de alta, sar, alunec discret, grăbit şi apoi mă lamentez că mi-a venit rîndul să dispar în gaură, deşi ştiu că mă voi întoarce iar la lumină şi mă voi avînta în dans. Dar după cincisprezece, douăzeci, treizeci de partide, sătul de-acum să mai alerg de ici-colo, vreau să mă odihnesc. Dar pe nimeni nu interesează dorinţa mea de repaos şi nici

oboseala mea. Nu sînt luat în seamă cîtuși de puțin și aș vrea să reacționez, dar nu am scăpare, trebuie să trag tot înainte. Pînă cînd? Un set de bile sau un bolînd?

Sub becul de lumină, stînd pe această stradă întunecoasă și strîmtă, peste mine coboară o mulțime de voci care se aud toate deodată: Flecarul, Maestrul Diego, Tăvălugul, Mizerabilul, Broscoiul, Burduful, babacii. Coboară peste mine roiul de imagini fugare ale celor petrecute în aceste două zile; chipuri care mă privesc amenințătoare, unele îmi fac cu ochiul, unele mă critică și mă cenzurează, altele îmi surîd, altele mă urmăresc abătute, și se estompează lîncede pe fundal. Coboară peste mine săli de biliard și săli de clasă, mitinguri și parăzi militare, biserici și bordeluri, cîrciumi și case mari, pline de molii. Această masă de imagini continuă să coboare peste mine și totul se depune moale, vîscos la picioarele mele, trotuarul se retrage, reacționează fugind în fața opintelii mele de a mă sprijini pe el, de a nu mă lăsa tîrît de mișcarea ondulatorie. Îmi vine în amintire un vis din anii adolescenței mele. Se făcea că eram în mijlocul străzii, cuprins de o neliniște surdă care mă învăluia ca o melasă, și mă simțeam intimidat, pitic, poate pentru că erau foarte înalte casele și dure de parcă ar fi fost din piatră, ca o barieră de netrecut. Vedeam că în fundul străzii se aglomera lumea pe o scară și toți urcau cu fețele serioase și încruntate, toți la fel, de aceeași mărime: părul, picioarele, nasurile identice. Fă-

ceau stînga-mprejur în direcția biliardului și totul devine lipicios : un asfalt proaspăt pus. Pantofii mi se lipesc de catranul fierbinte. Cum de nu mi-am dat seama ? Trotuarul e fierbinte-fierbinte. Încep să asud : mîinile, fruntea, gîtul îmi sînt lac de sudoare. Ușile caselor se deschid, ferestrele de asemenea și se profilează niște siluete. Începe să se audă „Acolo, acolo". Îl disting pe cîte unul din grup : e bătrînul, desigur. Acum îl văd bine, mătăhălos, pe jumătate chel și sever. Bătrîna, apoi, care mă roagă : „Acolo, acolo", și plînge. Broscoiul, foarte serios și gînditor, își întinde brațele cu mînecile sutanei murdare de cretă, arătînd în aceeași direcție : spre fundul străzii, ca și cum acolo ar fi locul pedepselor. Burduful arată și el tot într-acolo, dar cu un gest cordial. Nebunul își ridică mîna dreaptă și și-o îndreaptă către fundul străzii și apoi începe să lovească cu ea în pupitru, care răsună ritmic ca un tambur mare, iar la acest sunet toți îl urmează mișcînd din cap. Imediat se aude o voce gregoriană care răsună în capelă. O orgă modulează primele note dintr-un motet. Printre ferestre și uși se întrezăresc de asemenea și scări. „Acolo, acolo", strigă toți în cor, aceleași siluete clar profilate. Mă întorc și observ de departe ușile sălii de biliard deschise. Fiecarul mă invită să joc, dar eu doresc să înaintez și nu pot, vreau să strig și nu pot, vreau să-mi astup urechile, ochii și nu pot. Corul de voci se unește într-un crescendo : „Acolo, acolo". Îmi înfig unghiile în carne și izbutesc să strig :

„Moaş-ta pe gheață !“ Și la acest punct, Pancho mormăind m-a deșteptat cu un : „Încetează cu somnul și nu mai înjura, la dracu' !“. Ah, Pancho, mereu la fel de prevăzător cu mine, dar de data aceasta l-am mulțumit pe deplin. În ziua aceea, desigur, am chiulit și am jucat cu mai mult chef ca niciodată. Ce frate drăguț aveam și cum mă proteja el. Ce mult se mira — unicul lucru ce mi-l mai amintesc — cînd mă încolțeau aceste coșmaruri pe care am continuat să le am pînă cînd am terminat definitiv școala. Totul se risipea, e clar, atunci cînd mă trezeam complet, dar gustul amar din gură, proasta dispoziție nu îmi dispăreau așa de ușor. Toată ziua îmi rămînea acru în gură.

Cine zice că vremurile trecute au fost mai bune ? Care dintre băieți a deschis această discuție ? Paco, sigur că el. Cine altul dacă nu el ? Desigur, bravul de Paco, mesagerul zeilor. După aceea a luat cuvîntul Gabriel : „Să trăiești numai din amintiri înseamnă să cazi în capcana idealistă, înseamnă să te împotrivești confruntării cu realitatea, înseamnă escarpism pur“. Ce se mai entuziasma Gabriel cînd punea mîna pe un subiect și începea să-l depene și ce bine îi mai reușea ghemul : coerent, solid, exemplar. Cum se mai entuziasma de propriile lui cuvinte ! Mărul lui Adam îi urca și îi cobora ritmic, ochelarii îi alunecau pe nas cînd arunca cîte o privire alternativă, unuia sau altuia dintre cei prezenți, într-o tăcere retorică. „Amintirea, nostalgia sînt reacționare pentru că ele

apar mereu fixe, extatice. Realitatea prezentă este, în schimb, mişcare, flux permanent care îi cuprinde pe cei care rămîn dormind, pe cei care rumegă, retrăindu-şi trecutul. Unica manieră de a nu fi o jucărie a realităţii e să o înfrunţi încadrat în forţele istorice care anunţă schimbările, care mai devreme sau mai tîrziu vor conduce umanitatea pe drumul progresului şi al justiţiei sociale. Trebuie să îţi fixezi ţinte concrete, tangibile. Trebuie să înaintezi şi iar să înaintezi, să te lupţi în orice clipă şi pe toate fronturile cu duşmanii progresului social, cu reacţionarii, cu retrograzii, cu exploatatorii care doresc să menţină ordinea injustă şi anacronică." Şi foarte inspirat, ambalat, se avîntă fără ca nimeni să obiecteze ceva. Cine ar fi îndrăznit să o facă ? Cine şi-ar fi rupt lancea în cel mai progresist, cel mai citit, cel mai avansat, cu vocabularul cel mai bogat şi cu cel mai frumos viitor dintre noi toţi ? Nimeni desigur şi cu atît mai puţin eu, care ajunsesem să fiu un fel de elev codaş, apărut pe la jumătatea anului şi răscumpărat graţie stăruinţei şi modestiei mele. Mai bine aş fi învăţat cît puteam mai mult de la el, mai bine îi puneam în practică proiectele, chiar dacă mi-ar fi părut uneori deconcentrante. „Amintirea trebuie să înfrumuseţeze realitatea, să creeze o arcadie. Ea te invită la apologia trecutului, un viciu obişnuit al celor din Lima. Noi trebuie să descoperim şi să curăţăm picturile rozalii care au fost acoperite cu o rogojină de trestie roasă de molii, plină de nămol, de găuri, de şobolani şi

gîndaci, care ascunde în ea simbolurile oligarhiei. Mai întîi trebuie să vezi cum stau lucrurile pentru ca astfel să le combaţi eficient." Cine ar fi putut să nu fie de acord cu el ? Era imaginea cea mai vie a viitorului. De altfel, el a urcat primul pe treapta pe care ne ambiţionasem toţi să ajungem, făcînd cele mai mari eforturi : să devii membru de partid. Cît de curînd va atinge el principalele nivele ierarhice, o ştiam toţi. El avea dreptate. Avea mereu, mai cu seamă pentru mine care nici măcar nu îmi completasem lecturile de bază ale PEP-ului. Ce importanţă avea că eu nu eram de acord pe deplin cu ceea ce afirma el şi că, în mine, timid, suspectam că ar mai fi fost ceva, ceva care îmi scăpa. Cu ce cuvinte i-aş fi spus-o ? În ce manieră aş fi putut să îi expun eu problema, cu formaţia mea rudimentară ? Mai ales acum, în ciuda faptului că experienţele mele din ultimele două zile demonstrau contrariul şi mi se revela că eu avusesem dreptate cu îndoielile mele de atunci, ar fi fost inutil să îi zic că a-ţi aminti trecutul, a-l retrăi, nu este totdeauna un balast sau o evaziune, ci, din contră, poate fi un ghimpe, un imbold pentru a-ţi continua lupta sau un coşmar de care e necesar să te eliberezi. Puteam să pariez că, dacă l-aş fi căutat pentru o confruntare, în lumina celor învăţate recent de mine, el ar fi spus că vorbele lui au fost adevărate, în sens general, ridicîndu-se deasupra instanţelor particulare semnalate de mine, fiind destinate unui scop mai important decît cel simplu anecdotic şi justificate în contextul

formației ideologice în care eram toți atunci. Chiar și în cazul în care mi-ar fi dat dreptate, pe cine ar fi interesat să discute un asemenea lucru cînd oamenii luptau pe străzi împotriva dictaturii ? Și ce concluzii se vor extrage din „aportul“ meu ? Nici una revelatorie, desigur. Aceasta era povestea dintotdeauna : ce știam eu era lucrul cel mai superfluu, care interesa cel mai puțin. Toată viața am fost campionul accesoriului, teoreticianului accidentalului, regele nimicurilor. Cel mai bun lucru era, deci în mod definitiv, să accept că tovarășul Gabriel avea dreptate : avusese dreptate atunci și continua să aibă și acum. Trebuia să fi deschis gura cînd fusese cazul, acum deja nu mai avea nici un sens să o fac. Ceea ce ar fi putut fi un succes la un moment dat era astăzi, fără s-o mai luăm pe ocolite, pur și simplu o eroare.

Sînt oare un reacționar ?! mi-am zis. Poate că am fost întotdeauna ? ! Mă întrebam : o fi fost nostalgie reacționară aceea pe care o simțeam în mine în celula de studii, din care acum deja mă simțeam exclus ? Era reacționar să doresc să mă întorc la zilele în care am început să mă integrez în primul grup de oameni cu care am împărțit interese comune, grupul unde mi-am aflat un loc în care m-am simțit sigur imediat ce fusesem stimulat, nu într-o manieră intranscendentă și anevoioasă ca în sala de biliard în vremurile mele de școală, ci într-o formă care devenea tot mai conștientă

pe măsură ce citeam, discutam, ascultam, îndeplineam diferite sarcini, pe măsură ce mă apropiam mai mult de o realitate inedită pentru mine pînă în acel moment ?

Cînd eram cu băieţii cercului, cît de îndepărtat şi ceţos îi vedeam pe Cassorla, pe Hopkins, pe Granados, pe cei din grupul lui Martinez Concha şi compania, cu părul lor blond sau castaniu, mereu bine tuns şi periat, cu hainele lor unicat cu etichete de magazine străine, cu eleganţa lor, cu pozele lor aristocratice, cu fanfaronadele lor şi cu femeiuştile lor de la Gertudre sau de la Humboldt. Şi ce nelinişte mă asalta cînd băieţii vorbeau despre colegiile lor, deşi, din fericire, nu a trebuit niciodată să dau seamă de faptele mele trecute. În primele zile observam numai feţele tovarăşilor mei pe care se distingeau fie un nas coroiat sau proeminent, fie nişte şuviţe de păr rebele la pieptănat din cauză că erau prea scurt tăiate sau prea lipite, fie nişte pometi proeminenţi sau ochi migdalaţi. La început m-a surprins faptul că nimeni nu dădea importanţă acestor detalii. În colegiu, cei care le aveau încercau să şi le ascundă, deoarece erau un obstacol pentru împlinirea intenţiilor părinţilor — cît şi ale lor, nu încape vorbă — de a intra în relaţii cu lumea bună. În sălile de biliard nu se petreceau nici pe departe asemenea lucruri, de acolo apăreau papagalii, maimuţoii, colibele şi cîte alte porecle la întîmplare. Din fericire, trăsăturile mele obişnuite, nici miere, nici fiere, se adaptau perfect cu ale lor — cum se puteau

adapta la orice grup eterogen — şi astfel ştiind că fiind blond şi cu ochi albaştri, nimeni nu-mi putea spune nimic, de fapt, nu-i interesa cîtuşi de puţin, eu mă simţeam mai bine, de parcă identitatea mea era mai deplină şi integrală. Cu ce plăcere mi-am amintit de vechea casă a primelor noastre reuniuni, o casă cu scări ce scîrţîiau, cu oberlihturi închise, cu acoperişuri înalte şi impregnate de umezeală. Cîte ore n-am petrecut cu ochii în tavan — alăturîndu-mi entuziasmul la cel al tovarăşilor mei — închipuind planuri, proiecte, acţiuni viitoare, în care eu, în secret, mă vedeam — poate, de altfel, ca şi ceilalţi — realizînd acţiuni care meritau recunoştinţa şi admiraţia tăcută pe care eu însumi o simţeam pentru cadrele cele mai importante ale partidului sau pentru cei mai progresişti intelectuali şi luptători sociali. Cum să nu simţi nostalgie pentru acele timpuri în care totul era clar, limpede şi obstacolele existente nu erau în mine ci în ceilalţi : reacţionarii, reprezentanţii oligarhiei şi ai latifundiarilor, erau născute din lipsa de organizare şi de conştiinţă de clasă a maselor muncitoreşti şi ţărăneşti, din capacitatea noastră limitată de muncă şi de formaţie politică. Şi cum să nu simţi nostalgie la gîndul că oricine ar fi putut să greşească cu excepţia noastră. Totul era opus prezentului în care trăiam, în care mă simţeam dureros de izolat, nu doar din cauza incidentului cu Proful şi a celor declanşate de el, ci chiar

din cauza mea, a conștiinței că intrasem pe un teren nestatornic, instabil, dar de pe care nu mai puteam da înapoi pînă nu-l cunoșteam bine și pînă nu aflam motivul pentru care mă simțeam atît de atras.

O parte din mine refuza stigmatul de reacționar, de moleșit, și mă îmboldea să demonstrez Profului sau oricui ar fi fost că se înșelau. Puteam să caut alt partid și să mă integrez în el, sigur că da ! Deși nu era atît de simplu ca pentru un fotbalist să-și schimbe maieul, era la mijloc și caracterizarea societății, strategia și tactica pentru luarea puterii, rolul țărănimii și al proletariatului și așa mai departe. Nu era cîtuși de puțin o barieră de neînfrînt, dar eu nu eram pe cale de a trăda. Trebuia, în prealabil, să-mi faç autocritica și să-mi corectez comportamentul. Doar așa aș fi putut ieși la liman. O altă parte din mine respingea această alternativă și îmi zicea că, dacă totul mă arăta ca un reacționar, atunci eram cu adevărat un reacționar și așa trebuia să o iau, de ce să mă mai amăgesc ? Atunci, gata cu militantismul și scoate la iveală tot ce ai în tine : dorințe și necesități, îndoieli și întrebări. Timpul va spune dacă avusesem dreptate sau nu. Această parte din mine mă îndemna să acționez mereu ca un elev : toată viața socotisem că ceilalți aveau dreptate, fie pentru că erau mai citiți, fie pentru că aveau mai multă consistență teoretică, mai multă practică politică sau mai știu și eu ce, Îmi spuneam : hai, ajunge ! Încetează de a fi copil ! Ce păcat că nu pot fi

atinse niciodată marile obiective, marile idealuri, marile nivele ale teoriei sau ale practicii revoluționare ! Trebuie să încerci doar ceea ce poți să atingi, ceea ce e la îndemîna ta, altfel vei ajunge la sfîrșit fără să fi făcut și realizat nimic. Și din nou partea opusă din mine a prins glas : Cînd vei lăsa de-o parte egoismele și vanitățile blestemate ? Gata, nu mai ești la vîrsta copilăriilor ! Te-ai înșelat, ți-a trecut rîndul și acum ești în derivă. Punct. Trebuie să cauți din nou nordul ! Nu vei ajunge niciodată ca Motanul, nici nu poți și nici nu o dorești din răsputeri. Ai avansat prea mult politic pentru a mai cădea în ceva asemănător și în plus ar trebui să fii convins de îndoielile tale. Ce se va întîmpla dacă nu sînt adevărate cele la care te gîndești ? Trebuie să cobori cu picioarele pe pămînt. Tu știi că nu ai putea trăi niciodată izolat de ceea ce se petrece în jurul tău. Niciodată nu vor fi pentru tine jocul pur și distracția. Și cu atît mai puțin faptul de a nu te încrede în nimeni. Pe cine vrei tu să înșeli ?

Eram atît de gînditor că nici nu mi-am dat seama, că începusem să merg. Ținta mea era biliardul. Cînd mi-am dat seama, mi-am zis : fie și hai, tot înainte ! Întîi merg la biliard, lămuresc ce am de lămurit, mă bucur de joc și după aceea mai vedem. Parcă mai dorisem eu altceva de cînd mă depărtasem de acolo ? Un lucru sau altul mă împiedicaseră pînă acum să ajung acolo. Nimic nu era mai firesc atunci decît să mă în-

drept într-acolo, nemaiavînd nici o piedică în cale. Acum am să mă îmbib cu biliard, cu joc și, dacă e posibil, și cu băutură. Mîine va fi altă zi ! De ce să mă omor atîta și să tot dau tîrcoale problemei ? Biliardul e vocea ! Cine știe dacă nu voi găsi răspunsul la toate pe postavul verde al unei mese de biliard sau în du-te-vino-ul bilelor.

Ieșind în aceeași stradă care dădea spre sala de biliard unde se desfășura duelul, la cîțiva pași de locul unde Flecarul mă făcuse să-mi lipesc burta de pămînt, nici nu-mi mai aminteam că-mi fusese teamă și încă o teamă atît de clară și palpabilă că ai fi putut s-o și colorezi. Dar nu în culoarea trandafirie cum bănuia Proful căruia nu am avut posibilitatea să i-o sugerez. Totul s-a petrecut atît de rapid că nu mi-a lăsat timp aproape nici să răsuflu. Doar în cîteva clipe am fost contaminat și am trăit o euforie ce m-a făcut să uit orice în afara jocului și a trăirii clipei din plin, împreună cu lumea din cartier. La fel se petrecuse și-n experiența cu puștoaica : în momentul de maximă tensiune nu a mai existat nimic în afară de noi trei : ea, eu și dorința. Apoi apele s-au întors în matcă, deși mai trebuia ceva timp pentru a se sedimenta complet. Dar întîmplarea cu Flecarul ? Asta a sfîrșit prin a mă scoate din țîțîni. Cînd m-am întîlnit cu Proful, eu mă sforțam prematur să pun ordine, să dau coerență faptelor, dar fără prea mult succes. Acum nu mai aveam nevoie de el ; totul va rămîne doar pentru mine

și mă voi elibera de exigența de a exprima totul în cuvinte, chiar dacă mi-ar fi fost atît de greu ! Ce importanță mai aveau sensul și implicațiile faptelor, concluziile posibile ? În curînd voi ajunge acolo unde mă simt atît de bine, unde îmi face plăcerea să fiu acolo avea valoare doar să cîștigi și să pierzi, să te bucuri și să te amărăști, să rîzi sau să blestemi. La ce bun mai mult de atît ?

Toate magazinele din apropiere erau de acum închise, inclusiv micul restaurant unde băusem bere cu Flecarul. Dar, cînd am făcut primul pas în gangul care ducea la sala de biliard a lui Azángaro, s-a ivit un contratimp neașteptat : ușile localului erau închise.

— Nu e posibil ! mi-am zis cu voce tare. Nu, nu ! Trebuie să se joace în continuare. Motanul trebuie să mai fie acolo. Nu cred că au terminat așa de repede. Nu, asta nu !

Am mai înaintat și mi-a venit inima la loc cînd am auzit pocniturile bilelor și niște rîsete înfundate. E clar, autorizația permite funcționarea doar pînă la ora unsprezece. Dar asta nu înseamnă că duelul se va întrerupe. Ce porcărie că toată lumea trebuie să înceteze să joace ! Dar regula aceasta e pentru clienții normali. Duelul este altceva și localul trebuie să funcționeze chiar și cu ușile încuiate. Mai bine așa.

Am ajuns astfel în fața ușilor înalte și roase de carii, tocite spre mijloc de atîta folosire, și am lovit nerăbdător. Au trecut cîteva clipe pe care le-am crezut o eternitate și, la fiecare

secundă, mă gîndeam : acum-acum ! vine cineva ! Dar totul urma la fel. Am ciocănit din nou la ușă. Poate că nu auziseră. Dar tot nimic ! Am lovit de data aceasta cu mai multă forță, cu bătăi zorite și, în sfîrșit, am auzit niște pași care striveau vechile dușumele. O voce aspră, neîncrezătoare, strigă :

— Cine e acolo ?

Și, auzind doar un răspuns ușor din partea mea, în care îmi spuneam identitatea, de parcă numele meu ar fi servit la ceva, persoana întreabă din nou :

— Cine ai spus că ești ?

— Eu, Ricardo, un prieten al Motanului. Am un mesaj pentru el.

Se auzi o bară ridicîndu-se pe dinăuntru și eu, încredințat că ușile mi s-au deschis sub descîntecul unei nuielușe magice reprezentată de prietenia mea cu Motanul, am făcut un pas orbește și aproape că m-am ciocnit cu un tip care mă privea prost dispus, plasat în centrul deschizăturii ușii.

— Ce mesaj ? Dă-mi-l.

Eu, care nu mă așteptam la această purtare ostilă, am șovăit.

— Hai, grăbește-te ! Cît vrei să te mai aștept ?

Azi toată lumea se pare că se grăbește, mi-am zis și i-am răspuns :

— Deh, e un mesaj personal. El mi-a cerut o favoare și trebuie... să-i transmit personal mesajul.

— Du-te la dracu' cu mesajul tău personal cu tot! mi-a zis și mi-a trîntit ușa în nas.

În noaptea aceasta totul părea să se repete, dar nu eram dispus să mă dau bătut atît de ușor și am ciocănit iar la ușă.

De data aceasta ieși alt tip, la fel de prost dispus ca și cel dinainte, deși mai bătrîn și cu o înfățișare de stăpîn sau de salariat al localului.

— Domnule, mă scuzați, dar eu știu că Motanul joacă cu Tîrnositorul. Am fost aici înainte, dar Motanul mi-a dat o însărcinare și de asta am ieșit.

— Și acum de ce mai vrei să intri?

— Am un mesaj pentru Motanul...

— Dar nu e nici un Motan aici.

— Domnule, scuzați-mă, dar știu că el joacă cu Tîrnositorul. Am fost aici mai înainte și am ieșit pentru că Motanul mi-a dat o însărcinare.

— Te înșeli. Aici nu e nici un Motan și nici un Tîrnositor. Noi am închis pentru că de acum nimeni nu mai poate juca. La ora asta nimeni nu mai poate juca.

Peste umărul lui se putea vedea un pîlc de oameni în jurul mesei principale unde Motanul își continua jocul. Colac peste pupăză, chiar în acel moment s-a ridicat un cor de voci. Se încheiase o partidă bună, sau se dăduse o lovitură frumoasă. Totuși tipul nu a avut nici o trăire. Eu am insistat:

— Vai, dar nu puteți să spuneți asta, domnule. Acolo, la masa aceea...

— Hei, Chalaco [1], ia vino! m-a întrerupt el cu un strigăt.

Atunci a revenit tipul prost dispus de mai înainte, de data aceasta mult mai evident agresiv. Se și aruncase la mine, dar bătrînul i-a tăiat drumul.

— Ce spuneai că ai văzut, ce?

Atunci, atîrnînd de un fir de ață, am înțeles.

— Nu am văzut nimic, domnule. Mi s-a părut. Trebuie să mă fi înșelat...

Și am făcut un pas înapoi.

— Noapte bună, fiule! mi-a răspuns cu un flegmatic surîs salariatul sălii de biliard și a închis ușa.

Eram gata-gata să fac stînga împrejur ca să mă întorc în camera mea, învins, neputincios, dar am simțit ceva în mine răzvrătindu-se: un pumn parcă-mi strîngea mațele, împotrivindu-se ca totul să se termine acolo. O voce îmi zicea că nu trebuia să accept, că nu puteam să accept această situație. Atunci am înțeles dintr-o lovitură multe lucruri și am știut ce trebuia să fac: sau continuam ceea ce începusem, sau puteam să mă arunc la lada de gunoi. Nu puteam accepta lucrurile așa: uneori eram dur, alteori slab.

Trebuia să fiu eu însumi, dintr-o bucată chiar acum, pe loc. Așa că am bătut iar la ușă cu energie. Au apărut aceeași tipi și am strigat:

— Nu e adevărat! Sînt aici, joacă Motanule! Cumetre!

---

[1] Chalaco — locuitor din orașul Callao din Peru.

Imediat am simțit o lovitură în față și am văzut învîrtindu-se rapid negura nopții și masa alburie a peretelui. Apoi m-am trezit la pămînt cît eram de lung. Am încercat să mă ridic în capul oaselor, dar, pe neașteptate, am fost ridicat ; totul a început să se rotească din nou și apoi am simțit o altă bufnitură și, în consecință, un alt junghi în coaste. M-am arcuit ca un pește în afara apei, ba am mai și căscat gura la fel ca un pește pentru că nu îmi amintesc să-mi fi scăpat vreun sunet.

În ceea ce părea un respiro, mi-am adunat puținele forțe care îmi mai rămîneau și m-am întors la atac, strigînd :

— Sînt acolo !

Nu am făcut-o din masochism, dimpotrivă, mereu dădusem bir cu fugiții în fața durerii, a suferinței fizice ; nu o făcusem nici cu atît mai puțin pentru un fel de autopedepsire ca să-mi ispășesc astfel vinile, și nici doar așa, pur și simplu, din încăpățînare. Am strigat din nou pentru că nu voiam să fiu complice. Nu voi trece sub tăcere nimic, niciodată. Dacă nu exprimam ceea ce credeam, ceea ce vedeam, responsabilitatea avea să cadă tot asupra mea. Poate că nu voi reuși să realizez ceea ce doream, sau ceea ce credeam, dar acest lucru nu se va întîmpla decît dacă nu aș fi încercat. Nu era de ajuns să nu fii de acord, să respingi în sinea ta, trebuia să o spui cu glas tare ! Într-o clipă, într-o străfulgerare, înainte de a picura o nouă ploaie de lovituri, am știut ce voi face de acum înainte, imediat ce voi

clarifica ceea ce doream să clarific și voi vedea ceea ce jinduiam să văd. Atunci aveam să hotărăsc dacă îmi voi reglementa relațiile cu Proful și cu grupul, sau dacă nu mai puteau fi reluate. Atunci aș fi intrat în alt grup sau aș fi lăsat să se întîmple orice. Sigur era că în fața oricărei situații sau persoane, de acum înainte, voi spune adevărul meu, îl voi striga așa ca acum : „Acolo... !“ Și, deși se lăsa din nou peste mine negura și se dezlănțuia o altă furtună de durere, nu îmi mușcam limba și continuam să strig cît mă țineau bojocii.

LUNI

„Cine ar fi capabil, cu adevărat, în urzeala complexă a faptelor vieții actuale, să distingă durabilul de efemer, cînd acesta este aparent atît de sigur ?“

FERNAND BRAUDEL

XI

M-AM TREZIT TRANSPIRAT de parcă aş fi făcut un mare efort, deşi nu din cauza căldurii din aşternut. Nu mi-am amintit ce am visat şi nici nu am făcut efortul să o fac: fără îndoială n-aş fi descoperit nimic plăcut. Cînd deschisesem ochii fusese o uşurare să constat că eram singur, la adăpost de tot ce era în exterior. Am intenţionat să mă întind, dar, la prima mişcare un junghi dureros, mi-a amintit încă o dată cum îmi sfîrşisem noaptea. Am rămas atunci nemişcat, imobil în pat, cu ochii deschişi. Noroc că nu trebuie să merg la muncă, am încercat să mă alin. Noroc? Şi cum o să mă descurc ca să obţin banii necesari pentru cheltuielile mele? Dar pentru mîncare? Situaţia mea nu avea nimic plăcut în ea. Un moment doar să mai stau. Dar de ce să nu mă duc? Ce, crezi că în felul acesta te-au izgonit? Ai luat lucrurile de parcă tu însuţi te-ai fi concediat, măi băiete, mi-am zis. Dar adevărul este că nu aveam nici cel mai mic chef să merg la o muncă în care nu-mi mai aveam locul, pentru că munca mea era una

din acele treburi care se dau unui militant, unui simpatizant, sau, oricum, unui prieten al partidului. Și, cum o obținusem prin Proful însuși, cu ce față aș fi putut să mă prezint acolo după tot ce se petrecuse azi-noapte ? Era logic ca această muncă să fie dată altcuiva, adică să încapă pe niște mîini mai de încredere. Mda, o să văd eu cum o să mă descurc, am hotărît.

Îmi defilară prin minte, în *flashuri*, imaginile celor întîmplate ieri și sîmbătă și, chiar dacă umbra Flecarului plana ca prezența unei păsări de rău augur și situația mea viitoare apăsa asupra zborului amintirilor celor mai frumoase momente trăite în acele ore, îmi creeau o senzație de placiditate adormitoare și plăcută. Pentru prima dată după mult timp nu mă simțeam zorit de nimic și puteam să rămîn în pat pînă la ce oră aveam chef. Duelul dintre Motan și Tîrnositor se relua abia după-amiaza. Ce importanță mai avea ce se petrecea pînă în momentul acela ! Cel puțin astăzi. Voi vedea eu mîine cum o să mă descurc în viitor : să-mi caut ceva de lucru, să-mi definesc situația și obiectivele. Pentru moment totul era foarte prematur și trupul îmi cerea odihnă și pace. Sfîrșitul de săptămînă fusese foarte agitat, poate chiar din cale afară.

Ochii mei, focalizați pe franjurile unui tapet vechi pe care stăpînul pensiunii nu izbutise să-l acopere cu vopsea, se cufundau într-un vis lînced. La jumătate de metru mai jos de fundele rubinii și aurii garnisite cu

frunze de laur, ultimele peneluri de un albastru cobalt, ca niște limbi de foc ale unui infern modernizat, semnalau pînă unde ajunsese efortul proprietarului de a schimba caracterul locuinței, împărțită acum prin pereți despărțitori în nenumărate cubicule destinate unor tipi la fel de lipsiți de bani ca și mine. Hoinăream prin epoci îndepărtate ? Visam ? Îmi imaginam senzații pe care credeam că le trăisem altă dată ? Memoria mea nu era capabilă să întrupeze decît amintiri difuze, senzații fugitive de abandonare într-un timp fără reguli. M-a coborît din nori o înțepătură dureroasă într-un picior și, instinctiv, am reacționat cu energie și o succesiune de dureri supărătoare făcură ecou înțepăturii. Ghicind despre ce era vorba, am aruncat dintr-o lovitură păturile, dar nu am văzut nimic. Mi-am examinat piciorul și după cum mă așteptam, un mic cerc roșu de mărimea unui bob de linte, cu un punct mai întunecat în centru, mă avertiză că sosise ora unui nou sport : vînătoarea de purici. Am parcurs atunci cearșafurile centimetru cu centimetru, am ridicat macaturile și le-am scuturat, am cercetat cuvertura, dar cum nu aveam încă experiență sau pentru că eram foarte lent în mișcări nu am reușit să prind nici un eșantion. Am hotărît atunci, acum treaz de-a binelea, să mă dedic lecturii.

Prima mea dificultate cu romanul a fost să stabilesc pagina la care rămăsesem în ziua anterioară, în casa Litei, adică a verișoarei ei sau a cui dracului era. Îmi aminteam doar că

parcursesem peste jumătate din text. Cînd mă poticneam de un paragraf pe care nu mi-l aminteam să-l fi citit îmi ziceam : Este un pic mai înainte de aici, da, da. Dar apoi, întorcîndu-mă, mi se părea că recunosc pasajul. Atunci săream din nou mai înainte : Aha, aici încă nu am ajuns, nu îmi sună cunoscut. Se petrecea, încă o dată, la fel ca și-n cazul anterior. Pentru a isprăvi odată cu răsfoitul, am hotărît s-o iau de la începutul capitolului patru și să citesc rapid, oprindu-mă doar la ceea ce mi se părea interesant. Totuși, pe măsură ce înaintam, în ciuda faptului că-și menținea un anumit farmec, romanul îmi devenea inaccesibil și toată efuziunea aceea lirică, acel strigăt vital în fața naturii, care mă impresionase atît de mult cînd luasem cartea în mînă prima dată, le socoteam acum rezultatul unui proces care îmi scăpa, care nu avea nici cea mai mică relație cu experiențele mele și, pe măsură ce se făcea mai intens, îl simțeam tot mai puțin real și mai pur imaginativ, fără consistență materială. Iar cînd am ajuns la elucubrațiile filozofice ale protagonistului referitoare la artă, frumusețe și estetică, nu puteam fi mai descumpănit în fața căilor pe care le parcurgea autorul și citeam aproape din inerție. Cînd am înțeles că toate acestea se desprindeau din învățăturile lui Aristotel și ale Sfîntului Thomas de Aquino, asta a pus capac la toate. Auzi, Aristot și Sfîntul Toto ! Eu eram un ignorant înrăit în Filozofie, dar Hegel, ca să spun doar atît, ce era ? Deh, la dracu' și cu el, am tras

eu concluzia. Pentru mine e prea sus și prea eteric. De ce să continui ? Arta cu majusculă, marea Artă nu mă interesa și toate aceste chestiuni despre milă și teroare, despre extaz și neagră supărare erau rezervate unui spirit superior față de al meu. Dacă exista ceva care să mă fi interesat, ar fi fost chiar arta aceea impură, cinetică, pe care el o disprețuia. La dracu' cu prelații ! Am hotărît și am azvîrlit cartea fără să mă îngrijesc unde cădea. Gata cu lecturile pentru astăzi ! Gata cu statul în pat ! Hai, pe stradă, mi-am zis.

În baie, privindu-mă în oglindă și văzîndu-mi ochiul drept umflat și roșu ca al unei insecte, l-am blestemat pentru a mia oară pe energumenul de azi-noapte. La coborîrea din pat mă gîndisem că era nevoie de un dușuleț să mă înviorez și să ies din amorțeală, dar contemplînd jegul și unsoarea din încăperea dușului, groasă ca o smîntînă, cu fire de păr împroșcate ca niște mîzgălituri pe pereți, ideea nu mi s-a mai părut atît de atrăgătoare. Doar că nu era chip să mă eschivez ! Lasă, mai întîi mă voi ușura, am hotărît eu, după ce am lăsat de-o parte prosopul și săpunul, trecut de un fior. Scaunul W.C.-ului, impregnat de tirighie și cu o apă verzuie, parcă era și mai respingător decît cămăruța dușului, încît nu mi-a fost ușor să-mi sprijin posteriorul de el. Cînd în sfîrșit m-am așezat, fiecare detaliu pe care îl observam în mediul înconjurător mă incomoda și mai mult și am petrecut primele secunde întrebîndu-mă cum ajunsesem într-un

asemenea loc. Mă gîndisem că voi sfîrși mai repede ca niciodată, dar secundele treceau și nimic. Am încercat să mă distrag, divagînd cu primul lucru care îmi trecea prin minte, dar totul mă lega și mai mult de conștiința locului în care mă aflam. Astfel emoția estetică este extatică ? Sau extaticul este estetic ? Nu voi putea ști niciodată, îmi spuneam, nu e la îndemîna mea să verific. Poate o fi așa, poate nu o fi așa. Cel mai mult mă pot apropia de această proastă emoție stitică care mă împiedică să îmi ușurez acum stomacul. Biliardul o fi una din aceste arte impure ? Motanul este atunci un artist impur. Sigur că da. Presimțeam și eu că aș putea ajunge să fiu la fel de impur. Sărmane Flecar, dacă ai fi bănuit tu asta despre mine ! Și tu, sărmană Broscuță ! Și tu, sărmanule Drojdie ! Și eu, aspiram să fiu un artist impur ? Da ! De ce nu ? Nu eram poate deja în locul cel mai potrivit să-mi încep acest nou rol al vieții, rolul de artist, mai mult sau mai puțin talentat ? Ce alt loc ar fi mai bun pentru noua mea condiție decît acest tron ? Să trăiască atunci impuritatea !

Imediat se auziră niște lovituri în ușă. Am strigat : „Ocupat" și m-am dedicat sarcinii de a-mi zori pîntecele la muncă. Dar tot nimic. Mai trecu un răgaz bun și au bătut iar la ușă, de data aceasta cu nerăbdare. Prost dispus, am făcut o ultimă sforțare, fără alt rezultat decît că m-am roșit la față. Nici chip. M-am ridicat deci, între nemulțumit și frustrat, pentru a-i

lăsa locul nerăbdătorului, deși gîndind că, la urma urmei, asta mă elibera de a mai face dușul reglementar.

Ieșind în stradă am dat de soarele care se hotărîse să-și scoată trompa. Un soare timid, ca și cum voia să apară și nu prea, fără multe străluciri, dar una peste alta, oricum, soare. Și în plin iulie ! Mergînd în direcția opusă bulevardului Gran, unde la această oră trebuia să se audă deja efervescența unei alte zile de luptă — dacă nu întrerupseseră Greva — înaintam ocolind instinctiv străzile mai circulate, ca și cum încercam să evit toate întîlnirile cu lumea. Pretenție absurdă, desigur, dat fiind caracterul populat al zonei ce o străbăteam, dar care corespundea dorinței mele de izolare totală de a mă cufunda în mine însumi. O izolare pe care o reușeam doar pe jumătate și din care mă scoteau brusc stimuli exteriori : strigătul unui vînzător ambulant, claxonul unui șofer nerăbdător, fluieratul polițaiului din colț. Trebuia să fi rămas în pat, să nu mă fi sculat fără să știu ce voi face. Dar acum e tîrziu să mă căiesc și nu are nici un rost să mă mai întorc, mi-am reproșat mie însumi. Și de ce această izolare ? De unde atîta nevoie de ea ? Răspunsul era în neliniștea care nu mă lăsa în pace. Dacă doream să o depășesc trebuia să găsesc o pistă care să-mi explice comportarea și nu am găsit nimic mai bun decît să-mi trec în revistă amintirile, trecutul. Poate de pe acolo să izvorască vreun răspuns, mi-am zis. În timpul sîmbetei și duminicii, din diferite mo-

tive, ajunsese la mine amintirea experiențelor și faptelor din trecut pe care le uitasem de ani de zile, împrăștiate în colțișoare întunecate ale memoriei mele, și cu ele dădusem răspuns unor întrebări de moment. Dar îmi lipsea ceva, ce simțeam că avusesem în mînă și care acum nu știam în ce consta. Poate pe acolo era răspunsul stării mele sufletești, am dat cu presupusul. Amintirile începură să plutească deci, la început ca niște imagini destrămate, asemănătoare cu cele care apar prin fereastra unui vehicol care merge cu viteză, iar apoi începură să se concentreze în jurul copilăriei mele. Curios este că ele se îndreptau mereu către casa cea mare și acolo dispăreau, ca un balon de săpun la atingerea unei suprafețe solide. După aceea apăreau faptele conflictului din colegiu și din familie, toată brambureala cu biliardul și celelalte. Cînd îmi apărea casa cea mare, aceasta era învăluită de o atmosferă apăsătoare, densă, încărcată de prevestiri în centrul ei se afla mătușa Queta și alături de ea stătea nedezlipită silueta Maestrului Diego, iar ceilalți se învîrteau ca niște figuranți. Mătușa stînd în mijlocul livingului, cu tava de argint pe masa de serviciu, cu o sigură ceașcă de ceai, făcînd să clincăne la nesfîrșit lingurița și provocînd un ecou care se risipea prin toate colțurile casei mari, ca și cum ar fi invocat niște forțe cunoscute doar de ea ca să o sprijine să facă față la problemele pe care le avea de rezolvat. Maestrul Diego era plin de forță și mister, în ciuda sim-

plității sale și a chipului său luminos, lumină ce părea de vară, din acea vară care a făcut să se întipărească pentru totdeauna în senzațiile mele o gîdilare plăcută papilară și o blîndă nostalgie de fiecare dată cînd mă apropii de mare. Chiar în acest moment am aflat răspunsul unic și zdrobitor la ceea ce trebuia să fac și de aceea, m-am îndreptat în căutarea aceluiași microbuz ca în ziua anterioară.

Vehicolul, la ora aceea, era pe jumătate plin și înainta încetișor. Fiecare metru pe care îl parcurgea era cu scopul de a apropia pe cineva de obligațiile sale, de angajamentele sale, pentru a-l face să se întîlnească cu ai lui. Pentru mine, în schimb, fiecare metru pe care-l înainta microbuzul, pe măsură ce mă apropia de ținta mea, mă îndepărta de mediul meu de exigențele, de obligațiile, de contradicțiile, de opțiunile, de luptele și de problemele mele. Și curios este că în loc să mă liniștesc, deveneam tot mai neliniștit, deși nu făceam nimic pentru a evita acest lucru. Senzația s-a accentuat cînd mi-am aruncat o privire în ziarul pe care îl citea un mulatru așezat în fața mea : „Consiliul de Conducere anunță ridicarea Grevei“, spunea titlul principal însoțit de o fotografie a doi conducători ai Comitetului de Luptă. „Rezolvată problema Corpului Didactic“ proclama un preambul interior cu aceleași fotografii ca în pagina întîi. „Gunoaie“ am rostit printre dinți, înțelegînd prin aceasta că cei din fotografie erau trădătorii la care făcuse aluzie Proful. Așa că Greva va continua,

am aprobat eu nu știu dacă ușurat; în ciuda hotărîrii mele, mi-a venit să arunc cu pietre în localul unde se tipărea acest afiș satiric guvernamental.

Ce ar fi spus Maestrul Diego de toate astea? Nu aveam nici cea mai mică idee. Părerea mea despre Maestru nu se contura din alte motive și, totuși, prezența lui mi se impunea de fiecare dată mai puternică, mai decisivă. Ceva în străfundul amintirilor mele dorea să-și deschidă calea ca să-mi dea mesajul, dar nu reușea să iasă la suprafață. Nu era precis, un mesaj vorbit. Nu era vorba despre lucruri care s-ar fi putut spune, discursuri sau altceva asemănător. Nu. Era vorba despre ceva care mă cuprinsese într-o manieră mai profundă, fără chiar să-mi dau seama, deși într-o manieră atît de categorică încît s-a menținut în mine fără să fie afectat prea mult de tot ceea ce a urmat. Despre Proful se puteau imagina diferite răspunsuri, de la insulte la adresa reacțiunii, a militarilor, a ipocriților și a reviziunii, pînă la discursuri pilduitoare sau penetrante și la analize sigure, care nimeresc la țintă, a tuturor situațiilor. Proful este o voce, un gest, un pumn agitîndu-se emfatic, și totul e spus cu atîta convingere încît te molipsește, te însuflețește să-i devii emul, să îl urmezi, să acționezi ca el, să fii la fel de drept, de dezinteresat, principial, de dăruit și clar ca el. Dacă el nu era acolo, doreai ca el să fie prezent ca să îi cunoști opinia, ca să te

molipsești de siguranța și de convingerea lui. Dar era necesară prezența lui fizică, fapt ce nu se întîmpla cu Maestrul Diego. El era mereu prezent, nu știu cum, mereu — dacă poate exista un mereu. Și gata ! De ce mergeam atunci la casa cea mare ? Mergeam în căutarea unei prezențe pe care o pierdusem ? Nu, fără îndoială. Evadam ? Cu atît mai puțin. Era evadare mersul în căutarea de răspunsuri ? Evadarea e bratul jocului și a distracției fără griji și mie încă îmi lipsea mult drum pentru a ajunge la starea aceea, mi-am zis, dacă se va întîmpla să cad în ea într-o zi.

Cum a început totul pentru mine ? De care fir al trecutului să trag ? De ce moment decisiv să mă sprijin ? Unde a fost detonantul ? Sau nu a existat așa ceva și totul s-a depozitat puțin cîte puțin pînă cînd s-a revărsat și a ieșit din matca sa ? Maestrul era unicul care putea să-mi explice, unicul care ajungea în străfundul lucrurilor și al persoanelor, unicul în care credeam orbește. Doar el mă putea înțelege pe mine, pe Motanul, chiar și pe Proful. Acestuia, în schimb, nici măcar nu-i trecea prin cap necesitatea de a înțelege pe cineva, de a ține seama de motivațiile lui personale ; și pe bună dreptate, cu atîtea probleme importante de rezolvat... Nu era însă cazul Maestrului, el ar fi putut să capteze în toată amploarea, ba chiar și mai profund, tot ceea ce eu intuisem în ziua anterioară, ceea ce căutam. Pe acolo era firul încîlcit al afacerii.

Și în curînd l-am zărit ! A fost ca o iluminare subită. Da. Acolo se afla răspunsul. Maestrul era ca o oglindă în care te puteai vedea reflectat așa cum erai ; dar nu doar atît, deoarece era ca o oglindă otrăvită în care eu m-am oprit să mă contemplu, iar apoi nu am mai fost niciodată ca înainte. Și așa s-ar fi întîmplat cu toți cei care ar fi avut cutezanța și curajul să o facă. De atunci oriunde m-aș fi aflat, orice s-ar fi întîmplat, adevărata mea reflectare mă însoțea : nu așa cum îmi plăcea mie să mă văd sau cum mă făcuseră să cred că eram părinții mei și profesorii, ci cum eram eu în realitate. Și realitatea nu e frumoasă, iar dacă se întîmplă să fie așa, este doar un lucru trecător. Realitatea este o rutină urîtă, dezagreabilă, inumană, injustă, frustrantă. Cel puțin realitatea pe care am cunoscut-o eu. O oglindă otrăvită. Cine își apare sieși în față se otrăvește pentru veșnicie ; poate că niciodată nu va putea să fie la fel cu sine însuși și nici cu ceea ce îl înconjoară. Așa mi s-a întîmplat mie, lui Pacheco, ba chiar și mătușii. Sărmana mătușă, sărmanul Pacheco ! Dar eu ? Sărmanul de mine, de asemenea ?

Mătușa a avut o soartă tragică. Poate pentru că a vrut nu numai să se arate în oglindă, ci să pună și stăpînire pe ea. Dar Pacheco ? Ce-o mai fi cu el ? Pe unde s-o fi învîrtind, dacă mai e viu, desigur ? Și eu ? Un reacționar ? M-am convertit în exact contrariul a ceea ce am căutat în ultimii ani ? Ani de înaintare dificilă, sau de credință că înaintez spre o

țintă transcendentă pentru ca dintr-o dată, jap ! să mă trezesc în aer, scos afară cu totul. Deși, una peste alta, mai am încă posibilități să intru în horă. Dar pînă cînd ? Eu pariam că mai aveam încă o perioadă de timp bună în fața mea. În schimb, Pacheco și-a ars aripile destul de curînd, prematur. A fost din vina lui ? Sau a fost, pur și simplu, pentru că era fiul Fortunatei, bucătăreasa ? Pacheco ! Nimeni nu îl chema pe nume, îl identificau doar cu prenumele alintat, punîndu-i în față și articolul, ca în cazul unei porecle. Relația dintre noi, deși ocazională, era armonioasă. El, cînd se îndrepta spre mine, o făcea cu o purtare între paternă și condescendentă. O asemenea procedură îmi cauzase o anumită descumpănire, dar nu ajunsese niciodată să mă dezguste, poate pentru că nu fusese lipsită de un ton de camaraderie. Cu cei mai mari din familie, asta da, el era tăcut și respectuos, dar nu avea nimic servil. În schimb, cu ceilalți servitori își rezerva un aer disprețuitor și mîndru. Spre deosebire de mine, Pacheco nu plăcea nici unuia dintre veri, era o respingere împărtășită aproape de toți cei mari. De altfel, tatăl meu îl privea cel mai urît : „Spălăcitul, corcitul“, spunea el mereu referindu-se la băiat. Nu l-am auzit nici măcar o dată chemîndu-l pe nume. Pentru mine asta era inexplicabil. În schimb, antipatia servitorilor casei pentru el mi se părea într-o măsură justificată și nu mi-a atras atenția în mod deosebit

auzind-o o dată pe cea care se ocupa de curățenie: „Dacă n-ar fi fost fiul Fortunatei, am fi văzut noi deja unde ar fi ajuns cu orgoliul ei corcitura asta moartă de foame“.

Mi-am amintit atunci de noaptea pe care am petrecut-o în casa mătușii, una din nopțile din vara în care rămăsesem acolo, cînd m-am trezit din cauza zgomotului făcut de o sirenă. Cînd s-a făcut liniște dintr-o dată, mi-am încordat atenția pentru a vedea ce se întîmplă, stînd în dubiu dacă să mă scol din pat sau nu și, cum a urmat o tăcere lungă, am adormit. După puțin, ecoul unor strigăte și niște zgomote ciudate îmi speriară definitiv somnul. Era evident că ceva ieșit din comun se petrecea afară. M-am sculat deci, dominîndu-mi frica și am pîndit cu interes și neliniște spre exterior prin fereastra camerei mele. Era o noapte întunecată și, cu excepția siluetelor arborilor din grădină și a vuietului îndepărtat al mării, nu am putut descoperi nimic mai mult. Am hotărît atunci să mă întorc în pat, deși nu mai puteam să adorm, imaginîndu-mi mii de incidente și aventuri în acea lume necunoscută și străină de afară. Dar cînd am surprins strălucirea bruscă a luminilor din salon, aprinse inexplicabil la o oră atît de tîrzie, am înțeles că întîmplarea de afară avea o legătură cu casa. Am aruncat atunci cearșaful și pătura cu o mînă și m-am apropiat pe furiș de ușă, deși îmi era teamă. Hotărîsem să verific ce se întîmpla, dar se-

cundă după secundă forța, care îmi dăduse impulsul inițial să iscodesc, slăbea. Totuși, curiozitatea a învins și am ajuns să ies pe coridorul etajului întîi unde se afla dormitorul pe care-l ocupam. M-am aținut prevăzător la balustrada scării ce dădea în salon și, de acolo, am putut vedea umerii mătușii Queta, care stătea în picioare și aparent cu brațele încrucișate. În fața ei, prăbușită pe un scaun era Fortunata, acoperindu-și fața cu o mînă și strîngînd în cealaltă o cîrpă pe care o ducea fără încetare la ochi. Mai încolo distingeam picioarele a doi bărbați. Nu îmi era posibil să le văd fața pentru că unghiul vederii îmi era tăiat de canatul ușii, dar, fără îndoială, era vorba despre niște străini. Puteam vedea toate astea, dar nu puteam capta nici o vorbă inteligibilă : doar un zgomot confuz, din care se ridica o voce groasă ce azvîrlea șarje, mitraliind tăcerea în care se cufunda din cînd în cînd grupul. Nu știu cînd am adormit îmbrățișînd un stîlpișor al balustradei, fapt e că atunci cînd am simțit pe cineva care mă scutura de un umăr, imaginîndu-mi că eram în patul meu, am dat să mă întorc pe partea cealaltă, dar o senzație de vid și niște mîini care mă susțineau m-au trezit brusc. Mătușa mă privea, cu fruntea încruntată, și eu am crezut că mă va certa, dacă nu va adopta o măsură și mai drastică. Dar, după ce m-a contemplat astfel cîteva clipe, s-a limitat să mă ducă în dormitor. Odată ajunși acolo, m-a instalat în pat și mi-a spus în șoaptă noapte

bună. „Nu-ți fie frică, nu a fost nimic“, a comentat ea, dar curios, am avut impresia că a spus-o mai mult pentru ea însăși decît pentru mine.

Ce se întîmplase ? Povestea începuse cu cîțiva ani în urmă, în momentul în care Pacheco aflase că acela era ultimul său an de colegiu în Lima. În anul următor se gîndiseră să-l trimită la San Luis, un sat așezat pe înălțimile Cordillierei Albe de unde provenea o ramură a familiei, pentru a trece în slujba unor rude ale noastre ce trăiau acolo. Pacheco a arătat că această dispoziție nu-i era pe plac fie pentru că el era mereu împotriva intențiilor mamei lui, cum spuneau niște voci interesate, fie pentru că nu-i plăcea anume destinul pe care i-l desemnaseră, fie pentru că avea alte planuri sau, pur și simplu, pentru că i se părea inacceptabil ca alții să-i hotărască destinul. Fapt e că în restul anului, cu o rezistență naturală pasivă, adică îndeplinind comisioanele și poruncile în silă, sau căutînd scuze să nu le facă sau făcînd pe prostul, a trecut la o rebeliune mai deschisă. Această purtare a creat o situație conflictuală cu mama lui. Ea a primit la început cu mînie rebeliunea băiatului și a încercat să-și impună autoritatea, dar în curînd el a învins-o și nu i-a rămas alt remediu decît să asculte în tăcere toate protestele fiului, toate reproșurile, toată insatisfacția și frustrarea lui. Asta îi cerea multă resemnare, fiind tot mai rare momentele cînd încerca să-i aducă contraargumente. Să încerci

să-i ții piept era ca și cum voiai să domini o viitură cu un mușuroi de pămînt.

Cînd situația a devenit insuportabilă, femeia a cerut ajutorul mătușii. Aceasta, de pe poziția ei omnipotentă, a trimis să-l cheme pe rebel și a făcut ceea ce considera un sfînt remediu : i-a explicat că ceea ce îi fusese destinat era cel mai just și cel mai bun lucru pentru el și pentru mama lui ; și, în plus, era o hotărîre deja luată și nu mai era chip să fie schimbată. Rezultatul a fost că Pacheco a ascultat respectuos ceea ce i se spunea fără să zică o vorbă. Asta a fost în octombrie. În noiembrie, a dispărut de acasă fără să anunțe pe nimeni, fapt ce a cauzat o mare disperare mamei sale și contrarietatea mătușii și a familiei, într-un cuvînt : mînie și supărare. Ordinea cădea la pămînt : fără bucătăreasă, mătușa nu putea înfrunta recepțiile și primirile pe care toată familia i le punea în spate.

Pe neașteptate, Fortunata a cerut permisiunea să meargă în căutarea fiului ei. Toți știau ce înseamnă cînd cineva din personalul de serviciu spune că trebuie să meargă în satul lui sau cînd vrea să plece cu o permisie specială : echivala nici mai mult, nici mai puțin cu un adio. Atunci mătușa a optat pentru o decizie eroică : a început să-și sîcîie rudele care aveau relații cu autoritățile poliției. Misiunea era să-l caute pe Pacheco peste tot, să-l afle și să-l aducă cu forța acasă. Această asigurare a calmat-o un pic pe bucătăreasă,

sau, cel puțin, a făcut-o să renunțe să plece de acasă. Desigur, a trebuit să meargă de nenumărate ori să dea declarații, să-și piardă dimineți și după-amiezi întregi, dar ce altă soluție ar mai fi existat ?

Pacheco a apărut peste două săptămîni, mai slab ca niciodată, posomorît și tăcut ; era impermeabil la toate, indiferent. Nu se confesă nimănui, nici măcar maică-sii. Niciodată nu s-a aflat dacă l-au bătut la comisariat, dacă se întîlnise cu taică-su — acesta era motivul pe care el l-a dat ca să plece de acasă —, dacă fusese în Lima sau în afara ei. Nimic. Singurul lucru concret era că el se întorsese și totul revenise la normal în casă : de-acum puteau să înceapă recepțiile, sărbătorile și aniversările în casa cea mare.

Dar nu a fost totul chiar perfect : Pacheco nu s-a mai întors la colegiu, pierduse anul, dar nici nu s-a mai dus la San Luis. În afară de asta, acum practic nu-și ajuta deloc mama și dispărea nu doar la sfîrșitul săptămînii, ci și în zilele lucrătoare obișnuite. De fiecare dată el ieșea tot mai mult din cuvîntul bătrînei bucătărese care de data aceasta a tăcut, crezînd că păsurile ei erau ignorate, dar se înșela. Într-o zi însă mătușa a chemat-o. Se închiseră în salon. A ieșit după o oră, cu ochii scăldați în lacrimi, cu buzele strînse și cu ridurile și mai marcate ca de obicei.

Cum o fi făcut mătușa Queta ca băiatul, care nu împlinise încă optsprezece ani, să fie recrutat în armată ? Nu știu. Mă îndoiesc că

Pacheco s-ar fi prezentat voluntar și nu-mi imaginez cum l-or fi obligat să intre în armată dacă nu avea vîrsta reglementară. Deși cu bani și cu influențe, totul e posibil. Sigur este că a intrat în cazarmă. Trecuse deja un an, chiar mai mult, cînd am fost martorul tangențial al deznodămîntului acestei întîmplări. Pentru a ajunge la acest punct, Pacheco dezertase din cazarmă și împreună cu doi complici atacase o pompă de benzină. Au făcut-o atît de prost că i-a descoperit o patrulă care i-a urmărit. Pacheco, șofer al unui automobil furat, s-a îndreptat în direcția casei celei mari. Ideea lui a fost desigur să se apropie de rîpa din vecinătatea imobilului, să abandoneze mașina și să apuce una din scurtăturile pe care el le știa perfect, pentru a-și pierde urma sub adăpostul nopții. Cel puțin asta au făcut prietenii lui, nu și el care nu ținuse cont că un glonte l-ar fi putut atinge. Văzîndu-se pierdut, s-a îndreptat spre casa cea mare, crezînd că va găsi acolo ocrotirea și refugiul de care avea nevoie. Fortunata, văzîndu-l, fără să bănuiască în ce încurcătură se găsea, îi împiedică intrarea în casă și, ridicînd vocea, începu să-l mustre aspru pentru proasta lui comportare. Pacheco a suportat o vreme, surprins, derutat sau confuz, pînă cînd a căzut ca un sac la picioarele bătrînei. Atunci, ea și-a dat imediat seama că nu era nici beat și nici nu făcea pe prostul, ci era rănit. Supărată că se înșelase, nu a găsit altceva de făcut decît să-i comunice mătușii ce se petrecea. Astfel

că atunci cînd a venit poliţia, care trecea zona prin sită, totul era gata pregătit pe tavă, pentru ei.

Asta a fost tot ce am reuşit să scot de la unul sau de la altul din servitori, înainte de sosirea părinţilor mei. La prînz, cînd a venit tata şi a aflat ce s-a întîmplat, primul lucru pe care l-a spus a fost că el ştia deja că mai devreme sau mai tîrziu, aşa se va întîmpla. Şi a adăugat :

— La ce ne-am fi putut aştepta de la un indian ca ăsta ? Nu e decît o brută răuvoitoare. Asta e. Toţi ăştia de teapa lui aşa sînt şi este doar vina Quetei pentru că a fost aşa de blîndă. Corcitul ăsta are nevoie de bici, numai de bici. Doar că pentru aşa ceva este nevoie de o mînă de bărbat şi Queta... De ce dracu' nu s-o fi măritat femeia asta binecuvîntată ? Tot ce face ea se sfîrşeşte rău. E clar, hotărîrile ei nu au nici cap, nici coadă. Poftim, dacă e capabilă şi să-i dea de lucru primului vagabond care îi trece pe la poartă. Nu o înţeleg. Eu l-aş fi aruncat pe corcitul ăsta cît se poate de rapid în stradă. Din fericire, acum va căpăta ce merită, pentru că acolo unde îl vor trimite nu stai cu burta la soare. Aşa o să înveţe el să nu muşte mîna care i-a dat să mănînce. Dar nu e doar el aşa, ci toată banda asta de morţi de foame care sosesc mereu cu camioanele. Dacă le permitem să meargă în lumea bună, poftim, iată rezultatul ! Eu am spus-o mereu. Aşa sfîrşesc toţi cei ca el dacă îi tratezi ca pe oameni.

Eu nu înţelegeam nimic. Îi vedeam doar supărarea, dispreţul pe care şi-l stăvilea şi, pentru că devenea tot mai furios, nu am vrut să mai stau în prezenţa lui. Datorită faptului că nu ştiam încă exact ce se întîmplase şi vedeam toată lumea supărată (tata — furios, mătuşa Queta — neliniştită, mama — speriată, Fortunata — zbuciumată) mi se părea că era vorba de ceva mult mai grav decît ceea ce auzisem din gura servitorilor casei, că ce făptuise Pacheco trebuie să fi fost ceva teribil, ceva ce nu-mi puteam imagina. Confuz şi înfricoşat, am alergat la mătuşa Queta. Ea putea să-mi înlăture îndoielile. Toată viaţa ea ştiuse să-mi vorbească atît de clar încît, în sfîrşit, aş fi putut să-mi lămuresc îndoielile.

— Mătuşă, i-am zis. Fortunata plînge tot timpul. Îi este rău ?

— Da. S-a întîmplat ceva rău. Fiul ei s-a purtat urît şi ea suferă, mi-a răspuns.

— Pacheco ? Or să-l pedepsească rău ? Se zice că poliţiştii lovesc cu bastoanele lor şi că sînt foarte răi. Este adevărat, mătuşă ?

Ea a părut atunci că îmi acordă o atenţie deosebită.

— Cine ţi-a spus asta ţie ?

— Eh ! Nu ştiu... Aşa se spune, pe aici. Nu ştiu de ce i-am ascuns că aşa auzisem odată la Maestrul Diego, nu în aceşti termeni, desigur. Asta a fost însă ceea ce am înţeles eu. Nu spusese : „Poliţiştii sînt răi“ sau ceva de genul ăsta, de aceea am avut sentimentul că o

minţeam pe mătuşa mea. Dar ea nu a părut să înghită cu uşurinţă această pastilă.

— Şi tu ce crezi ? îmi zise ea suspicioasă. Pentru prima oară pricepea că eu începeam să am idei proprii.

— Mătuşă ? am făcut eu pe prostul.

— Tu ce crezi ? a repetat ea inflexibilă.

— Păi... că Pacheco nu e rău.

Ea a surîs uşor, sau mi s-a părut doar că o făcea. Dar era sigur că îşi dăduse seama că eu mă eschivam de la răspuns. Şi, în timp ce eu îmi căutam cu greu cuvintele pentru a-mi da părerea despre bunătatea poliţiei, ea reluă subiectul din alt unghi :

— Ţi-a spus-o vreun prieten la colegiu ?

— Nu, mătuşă.

— Atunci, poate cineva din casă ? Poate chiar Pacheco ?

— Nu, mătuşă. Niciodată Pacheco nu mi-a spus asta.

— Eşti prieten cu don Diego ?

Întrebarea ei m-a descumpănit, nu doar prin neaşteptata schimbare a direcţiei interogatoriului, ci mai ales pentru că niciodată nu auzisem din gura ei vreo referire la Maestru nici directă, nici indirectă.

Pînă atunci, presupunînd că mătuşa ar fi fost unica sursă de informaţii din casa ei, eu niciodată nu aş fi aflat de existenţa lui „don Diego“.

— El este foarte bun, am răspuns eu la nimereală.

Un asemenea răspuns, nu putea satisface pe nimeni, dar fapt este că ea nu a insistat și, după o tăcere reflexivă, și-a schimbat purtarea.

— Îți voi explica ce s-a întîmplat, Ricardito. Cineva trebuie să o facă. Spunînd-o, mă luă de mînă și mă conduse în sufragerie. Adoptase din nou aerul protector și afabil pe care îl avusese întotdeauna cu mine. Eu am suspinat atunci ușurat.

— S-a purtat urît, Ricardito. Pacheco s-a purtat urît : nu și-a ascultat superiorii și după asta s-a unit cu oamenii răi. A comis păcate, multe păcate. Și tu știi că pentru păcate trebuie întotdeauna să plătești, nimeni nu poate scăpa de justiția divină.

— Da, mătușă. Starețul spune că păcatele, dacă nu sînt mărturisite, ne pot duce în infern, am spus, profitînd că ea suspina.

— Da, păcatele te pot duce în infern, dacă nu te căiești sincer. Și doar Dumnezeu le poate ierta. Dar aici, pe pămînt, există păcate care se pot plăti doar cu o pedeapsă. Nu e de ajuns căința. Asta trebuie să v-o fi explicat foarte bine Starețul. Dacă nu ar fi așa, nu am putea trăi în liniște. Doar Dumnezeu în bunătatea lui infinită e capabil să înțeleagă slăbiciunile umane și să ierte ; dar noi, oamenii trebuie să ne apărăm de rele, de cei care pot face daune, de cei care pun mîna pe bunul altuia. Acei oameni care ne apără sînt polițiștii. Ce ne-am face fără polițiștii care să ne poarte de grijă ? Oricine ne-ar putea jefui și chiar omorî. Pentru că există oameni foarte

răi, oameni care atacă, care fură. Eu nu știu să-ți explic bine. Trebuie să mergi la Stareț! Da. Promite-mi-o. Și să-ți fie foarte clar că polițiștii nu sînt, și nu pot fi răi. Dacă ei pedepsesc, o fac doar pentru binele celorlalți. Tatăl tău uneori te-a pedepsit, dar nu pentru că ar fi el rău, ci în mod sigur pentru binele tău, pentru ca să te îndrepți, ca să te depășești pe tine însuți; Pacheco trebuie să fie pedepsit, pentru că, dacă nu va fi, mai încolo va fi și mai rău. El nu e rău, dar a făcut multe lucruri rele. Și este neascultător. Noi am încercat să-l facem să înțeleagă că trebuie să fie ascultător, dar nu știu ce i s-o fi întîmplat și cel mai rău e defectul lui: că și-a ales greșit prietenii sau pe cineva care l-a sfătuit rău. Trebuie să ai grijă cu cine te însoțești. Spune-mi cu cine te însoțești și îți spun cine ești. Mereu să te gîndești la asta, ține bine minte. Și acum, repetă-mi ce mi-ai promis.

— Voi merge la Stareț.

— Da, așa trebuie. Să mergi la Stareț, să te spovedești și să-l întrebi despre lucrurile de care ți-am vorbit.

Și într-adevăr m-am dus la Stareț, la Broscoiul Rîios cum era cunoscut el de toată școlărimea, deși nu a doua zi și nici în următoarea, dar oricum am fost. Trebuia să-mi țin promisiunea. Prima mea intenție, după conversația cu mătușa, a fost să mă duc imediat ce am călcat în colegiu în ziua următoare, dar, după întrevederea mea cu Maestrul Diego în timpul după-amiezii, ceva din mine și-a pus în gînd

să blocheze această decizie timp de o săptămînă sau două — sau chiar mai mult.

Cînd, în sfîrşit, m-am dus la Broscoiul Rîios, şi m-am referit la necazul întîmplat mătuşii, el s-a desfăşurat după gustul lui, încercînd să-mi vîre în cap mai ştiu şi eu ce idei, ce admonestări, precepte, reguli şi norme, destinate să-mi taie din rădăcină orice posibil mugur de rebeliune ce ar fi existat în mine. Era clar că îl îngrijora faptul că eu nu vedeam un lucru foarte rău în ceea ce făcuse Pacheco, că eu i-am mărturisit că ceea ce-mi spusese mătuşa nu mă convinsese pe deplin şi că i-am destăinuit îndoielile mele asupra autorităţii părinteşti. Toate acestea le-am confensat deschis şi încă multe altele. Nu am simţit nici un inconvenient să-mi dezvălui dubiile şi opiniile mele negative referitor la persoanele care mă înconjurau, criticile mele la ceea ce vedeam în jur, referitor la părinţii mei, mai ales legate de moartea mătuşii. Şi nu aveam nici o reţinere deoarece eu credeam că, fiind sub secretul spovedaniei, eram protejat de nu ştiu ce forţă ocultă. De aceea am fost în spovedanie categoric, detaliat şi sincer, exceptînd doar cele ce-l priveau pe Maestrul Diego, pe care l-am lăsat în marginea detaliatei mele confesiuni, fără să fiu conştient de ce o făceam. Broscoiul Rîios, fiind pe teren propriu, a realizat o treabă atît de bună, încît a reuşit să alunge din mine pentru vreo doi-trei ani tot focul rebeliunii. Mulţumită acestui fapt părinţii mei descoperiră de la o zi la alta un Ricardito docil, stu-

dios, ascultător și pios ca niciodată. Un Ricardito care a ieșit din marasmul și lașitatea sa doar la intrarea în adolescență.

Dar această reacție e venit mult după ce am vorbit cu mătușa în dimineața aceea. Ceea ce mi-a spus ea, într-o anumită măsură m-a mulțumit, dar am dorit să aud cu orice chip și părerea Maestrului Diego. Eram sigur că, doar cu cîteva mici variațiuni, și el va spune același lucru. Problema stătea în faptul că eu știam că pe el nu îl puteam vedea pînă luni, și luni eu eram deja acasă. Totuși, de vreo două ori, după prînz, am dat tîrcoale pe lîngă căsuța lui, dar fără nici un rezultat pozitiv, desigur. Dar, spre sfîrșitul amiezii, cînd începeau să se aprindă primele lumini ale locuințelor cele mai întunecoase, din camera de oaspeți de la etaj mi s-a părut că văd apărînd pe sub usa căsuței o rază de lumină gălbuie. Am coborît precipitat și m-am apropiat de căsuță. Spre bucuria mea nu mă înselasem. Maestrul era acolo. Fără să mă gîndesc de două ori, am bătut la ușă, lucru pe care nu aș fi cutezat să-l fac dacă nu aș fi fost atît de agitat cum eram.

El a întîrziat o eternitate să dea un semn de viață și, cînd s-a ivit și m-a văzut, și-a descrețit fruntea, a deschis ușa larg și m-a invitat să intru. La lumina unei lămpi de petrol, cu rezervorul din faianță albă cu inele de aramă, am observat o foaie pe jumătate scrisă și alte hîrtii risipite pe un fel de masă făcută din doi butuci de lemn la bază, cu o scîndură care se odihnea deasupra pe ei.

— Mă scuzați, don Diego, eu... voiam doar să conversez un pic cu dumneata. Dar... Nu știam că ești ocupat...

Și am făcut un pas înapoi, dar el m-a reținut cu un gest.

— Hai, omule. Nu te formaliza. E adevărat că scriam, dar nu-mi va strica o pauză. Poate chiar e mai bine așa pentru că tot mergea foarte greu cu scrisul.

— Și ce scriați, domnule ?

— Ei, ți-am mai spus să nu-mi spui domnule.

— Mă scuzați...

— Și încetează, să tot îți ceri scuze, măi omule. Ce ai de ești atît de încordat ? Ți se întîmplă ceva rău ?

— Ei bine, dumneavoastră știți, toată istoria aceasta cu Pacheco. Tot ceea ce s-a întîmplat azi-noapte...

— Ce e cu Pacheco ? Hai, dă-i drumul !

— Eu credeam să dumneavoastră... Ei bine, tot ce știu eu este că au venit niște polițiști și l-au luat ! Azi-noapte. Eu dormeam și am auzit niste împușcături și niște strigăte și după aceea au venit în casă niște oameni care au vorbit cu mătușa mea Queta. Și Fortunata plîngea întruna. Dimineața tata și mătușa mi-au spus că polițiștii l-au ridicat pentru a-l pedepsi că se purtase urît.

Cum lumina lămpii de gaz nu era prea puternică, pînă atunci nu văzusem bine expresia Maestrului. Dar acum, cînd mă adaptasem deja mai bine și eram mai degajat, după ce trecuse primul moment de tensiune, l-am observat cu

o oarecare minuție. Am văzut atunci o expresie pe care nu o observasem niciodată înainte : o tensiune în trăsăturile feței pe care nu eram în măsură să o calific. M-am gîndit imediat că ea se datora relatării mele, dînd drept sigur că înainte, cînd scria, nu o avea.

— Eu nu spun că ei nu ar avea dreptate, dar mie Pacheco nu mi se pare un om rău. Dumneavoastră ce spuneți ?

Maestrul consimți doar dînd de cîteva ori din cap, dar nu spuse nimic mai mult.

— Eu nu înțeleg de ce trebuie să-l pedepsească polițiștii. Cum îl vor pedepsi ? Dumneavoastră știți ?

— Nu, Ricardito. Nu se întîmplă totul doar pentru că Pacheco ar fi rău. Fapt este că Pacheco s-a născut de partea aceasta a barierei, unde sînt cei care sînt... supuși, și soarta lui — bună sau rea — l-a făcut să-și dea seama că supunerea nu e pentru el. Rău este că el nu a înțeles niciodată motivul acestor nedreptăți, el a simțit și a reacționat în măsura posibilităților sale și în funcție de temperamentul lui, prin forma cea mai ușoară, lăsîndu-se antrenat de ce i-a apărut prima oară în cale. Dar el nu e rău, nu. Din contra. Este păcat că el acum se va transforma iremediabil, va deveni rău imediat ce-și va ispăși pedeapsa în închisoare, deoarece nimeni nu va putea să-l îndrepte, cu excepția cazului în care s-ar produce o asemenea schimbare încît... Nu, din păcate nu există ieșire pentru el. Eu nu o văd.

Eu presupun că îl ascultam cu gura căscată pentru că abia de-l înţelegeam. Chiar dacă, desigur, cu multe ocazii îmi vorbise ca unei persoane mature, niciodată nu o făcuse în termeni pe care nu-i înţelegeam, nici într-o manieră atît de directă şi cu atîta emfază. Era transfigurat de mînie. În memoria mea, după ce alungasem pentru atîţia ani această amintire, se năştea iar scena, tonul discursului şi aproape cuvintele exacte. În tot cazul foarte apropiate, ceva cam în genul în care au fost.

— Pentru cei care comandă, cît timp situaţia se menţine la fel şi nimeni nu se ridică împotriva lucrurilor care sînt stabilite, toţi sînt buni şi nobili, dar cînd cineva spune „nu" şi se împotriveşte celor stabilite, apoi... adio bunătate şi cei care s-au opus se schimbă iremediabil în oameni răi, în duşmani. Dacă Pacheco ar fi făcut acum ceea ce toţi voiau ca el să facă, ar fi devenit cel mai bun dintre fii, cel mai fidel şi mai bun dintre servitori. Dar cum el dorea cu totul alte lucruri şi nu numai atîta, ba încercînd chiar — oroare ! — să pună aceste lucruri în practică, ei şi-au zis : Păi ! Hai atunci să-l aducem noi pe drumul cel bun ! Şi ce era mai bun, în acest caz, decît armata, disciplina brută, care te face „om" cu forţa pumnului. Numai că băiatul şi-a căutat drumul său, făcînd chiar greşeli dacă vreţi, dar propriul său drum.. El va plăti consecinţele şi cu siguranţă că el este de părere că aşa şi trebuiau să decurgă lucrurile. El şi-a jucat cartea şi a pierdut, dar sînt sigur că va continua jocul pentru că nu are

altă posibilitate. Cine știe cum va sfîrși. Dar așa e el : viu și bătăios, urmîndu-și propriul drum. Și asta e bine, pentru mine asta e bine. Să fii sigur că nu este ușor. Înțelegi ceea ce vreau să spun ?

Eu nu am știut ce să răspund imediat. După două din lungile paragrafe ale discursului lui mă aflam de parcă ieșisem la suprafață după o lungă scufundare.

— Cred că da, am spus în sfîrșit... și nu mințeam. Doar că înțelegerea mea era mai mult intuitivă decît rațională.

— Da ? Și tu îți vei căuta propriul tău drum într-o zi ? spuse și mă privi cu atenție, intuindu-mă, cîntărindu-mă, prevăzîndu-mi viitorul. Eu mă simțeam ca un cal de cursă, în momentele dinaintea unei probe din care trebuia să-ți dai seama la ce te puteai aștepta din partea lui.

— Cine știe, își răspunse sieși Maestrul. Nu îți lipsește imaginația și nici sensibilitatea. Dar curajul ? Cine știe, cine știe...

Cînd a rostit interogația referitoare la curajul meu, am înghețat tot, exceptînd urechile. Expresia mea i-a spus ceva pentru că s-a grăbit să mă calmeze :

— Nu este vorba despre îndrăzneală, de stăpînirea fricii în fața durerii sau a pericolelor. Eu vorbesc despre curajul esențial, curajul pe care îl ai înnăscut. În sfîrșit, o să vezi tu singur. Ce ai fi făcut în locul lui Pacheco ? Nu, nu. Nu este posibil să pun o asemenea întrebare. El avea obstacolele lui de învins, obstacole și bariere pe care tu nici nu ți le imaginezi și pe

care niciodată nu le vei avea. Tu vei avea propriile tale probleme.

— Eu sînt la fel de curajos ca Pacheco, am spus eu imediat, afectat de dubiile lui și de reticențele referitoare la mine. Și mă simțeam efectiv capabil de faptele cele mai grozave.

— Să vedem, ce-ai putea face acum ? Nu, încă nu a sosit timpul tău.

— Și cînd va sosi ? l-am întrerupt vehement.

— Nu pot să-ți spun pentru că acum încă nu știu.

Mie mi s-a părut o scuză foarte grosolană, dar am răspuns doar cu o strîmbătură disprețuitoare.

— Trebuie să crezi ceea ce îți spun : nu știu încă. Nu știu să citesc viitorul. Știu doar că va sosi și momentul tău și cînd se va întîmpla aceasta, dacă o să ajungi să faci marele salt, promite-mi că mă vei înștiința. O vei face ?

— Desigur... O voi face, dacă... Dar, explică-mi un pic mai clar ceea ce spuneai despre Pacheco, despre grupul din care aparține.

Eu îmi dădusem seama că referindu-se la Pacheco o făcea cu o căldură specială : ceva între apreciere, respect și suferință, un sentiment foarte greu de definit, dar care era ceva special. Eu îl invidiam pe Pacheco în aceste clipe și nu reușeam să înțeleg ce era extraordinar în comportamentul său, în felul lui de a acționa. Poate faptul că fusese rănit, poate înfruntarea cu polițiștii, evadarea din cazarmă ? Totul era ca în filme. Asta e ! Mi-am zis. Asta trebuie să fie : viața lui e ca cele din

filme. Asta face ca pînă și cineva ca Maestrul să îl respecte. Aici e secretul, mi-am spus iluminat pe neașteptate. Trebuie să trăim o viață ca în filme, o viață deosebită. O ușurare neașteptată m-a cuprins. În sfîrșit, înțelegeam. Și eu voi face ceva asemănător. Nu, voi face mult mai mult, Maestrul va trebui să se predea în fața îndrăznelii mele și mă va admira. Atunci, vom fi egali și vom putea vorbi despre orișice și atîta timp cît vom avea chef. Și cînd va sosi acest moment, el îmi va povesti viața lui, aventurile pe care le-a trăit, lumea pe care a cunoscut-o la maturitate, iar eu nu voi sta doar să-l ascult, ci îi voi povesti și eu, la rîndul meu, istorii interesante despre îndrăzneala și curajul meu.

— Ricardo, copile ! Ricardiito ! se auzi vocea Fortunatei. Eu m-am speriat și am tresărit. Maestrul, cufundat în gîndurile sale, a reacționat primul.

— Te cheamă. Mergi.

— Nu vreți să mă ajutați.

— Nu e vorba de asta. Adevărul este că afacerea cu Pacheco e foarte lungă și complicată.

— Eu voi avea curaj, mult curaj, i-am spus ca și cum era vorba despre o promisiune.

El surîse trist și eu i-am luat-o în nume de rău. Am reacționat ca și cum mi-ar fi spus : „Ești încă un mucos și nu știi ce spui".

Ofensat am adăugat :

— Deși tu nu mă crezi, o voi face.

Și am făcut stînga-împrejur, mai ales ca să nu vadă că mă năpădiseră lacrimile, în ciuda

voinței mele. El m-a reținut, luîndu-mă din zbor de mînă. Eu, cu fața întoarsă, m-am împotrivit un pic, dar cînd mi-am dat seama că nu mă puteam elibera, m-am înfrînat dispus să-l ascult, deși tot fără să-l privesc în față.

— Ricardiiito, copile ! continua Fortunata, făcînd și mai acută senzația mea de umilire.

— Da, te cred. Nu fi prostuț ! Toate au vremea lor și ție îți lipsesc încă niște ani pentru a o încerca. Știu că o vei face. Cînd va sosi momentul o vei face. Nici Pacheco nu a făcut nimic la vîrsta ta pînă cînd nu a sosit momentul. Inclusiv eu a trebuit să aștept... ca tot conflictul să iasă la suprafață. Totul are timpul său, să-ți intre bine în cap. Lucrurile nu se fac înainte și nici după, ci exact la momentul oportun. Cineva important a semnalat necesitatea analizei concrete la o situație concretă pentru ca plecînd de la acestea să fie executată o acțiune eficientă.

— Și cum voi recunoaște acest moment ? l-am întrebat după ce mi-am tras nasul.

— Ricardito, copile ! Te caută maică-ta !

— Nu știu. Tu însuți o vei face singur. Și dacă nu o vei face tu singur, fără ajutorul nimănui, n-ai să reușești niciodată. Și atunci să ai mare grijă pentru că vei fi într-o luptă permanentă și vor abunda căderile și eșecurile. Aici, unde mă vezi tu acum, eu nu reușesc să mă mai ridic, să duc la capăt o decizie pe care am considerat-o totdeauna simplă, dură, dar simplă. Totul rămîne scris pe hîrtie și nu iese de acolo. Deși cu ce mi-ai povestit tu acum,

m-ai ajutat să apuc drumul pe care trebuie să-l iau, pe care trebuia să-l urmez de mult timp.

El îmi dăduse deja drumul la mînă, dar acum nu mai aveam eu chef să plec. Vocea Fortunatei se auzea de fiecare dată tot mai apropiată și ea nu avea să întîrzie să dea peste mine. O descurajare profundă mi-a întunecat sufletul. Am întors spatele încetișor, fără să-mi iau rămas bun.

— Ricardo.

M-am oprit.

— Îți propun un joc care îți va servi poate, dacă vei avea curiozitatea într-o zi să cunoști adevăratul chip al respectabililor reverenți din colegiul tău și dacă ești suficient de îndrăzneț pentru a risca, pentru că, te avertizez, este un joc cam riscant. Da ? E vorba să se audă un „Trăiască Durruti !“. Nimic mai mult. Dar fii foarte atent, să nu te lași descoperit.

Și după ce mi-a aruncat această monedă, pe care am prins-o din zbor fără să știu ce să fac cu ea, și-a luat rămas bun de la mine cu un surîs enigmatic.

XII

BRIZA CARE VENEA dinspre mare mi-a provocat un fior. Mi-am ridicat reverele sacoului și mi-am băgat mîinile în buzunare. Am găsit gestul reconfortant, pe lîngă faptul că,

făcîndu-l, mi-am oferit şi adăpost. Pentru o clipă am încetat să ascult motoarele automobilelor în mers și am perceput doar zgomotul îndepărtat al mării, ca murmurul unor voci antice. A fost o senzație trecătoare, pentru că aproape imediat, ca intrarea unei baterii în climaxul unui film prost, am auzit bubuiala dezlănțuită a obloanelor neînchise din aripa de nord, sub bătaia vîntului. Mi-am grăbit pasul în direcția căsuței, clătinîndu-mă din cauza denivelărilor terenului. Vîntul rece părea că ascunde între zdrențele ceții un mesaj pe care nu știam să-l descifrez. Atunci mi-am zis : Zăludule, ce cauți ? Ce vrei ? Ce aștepți ? Este absurd ceea ce faci, este infantil ! Ești un adevărat zălud !

De data aceasta nu mă adusese pînă acolo, ca în ziua anterioară, hazardul și speranța puerilă de a-l întîlni pe Maestrul, sau dorința de a face un gest romantic de a lăsa un mesaj în care recunoșteam ce a însemnat el pentru mine, pentru comportamentul meu actual, pentru deciziile mele. Pe unde o colinda el acum ? Cum mi-ar aprecia el comportarea ? Nu voi afla niciodată, eram sigur. Deci, nu aveam nici un răspuns pentru purtarea mea. Nimic nu justifica întoarcerea mea acolo, totuși, împins de un impuls, mă aflam la ușa căsuței. De sîmbătă încoace făceam din ce în ce mai frecvent acte aparent gratuite și mă lăsam tot mai ușor împins de instincte. Curios era că nu puține dintre ele mă conduseseră spre niște situații importante, ce revelau sensul multora dintre

actele mele şi ale celorlalţi. Dar totul avusese o bază concretă, nu ca acum cînd friza ridicolul. Şederea mea acolo dădea ascultare celor mai iraţionale şi gratuite stări pe care le aveam în mine.

Bun, mi-am zis dezgustat de mine însumi, acum, dacă tot sînt aici, voi face ceva practic. Şi cu această hotărîre m-am îndreptat spre intrarea căsuţei, dispus să intru odată pentru totdeauna.

Nu a fost uşor ; nu pentru siguranţa în sine a închizătorii, deoarece buşonul de porţelan, găsit prin cine ştie ce loc cu vechituri, s-a învîrtit fără probleme, dar imediat ce am împins uşa, din fericire cu un gest delicat, am simţit ca şi cum o parte din construcţie ameninţa să se prăbuşească peste mine. Am făcut aproape un salt în spate şi eram gata-gata să o iau la goană, dar stăpînindu-mi impulsul şi oprind rotirea uşii, am căutat o explicaţie la cele petrecute. Cum nu s-a mai întîmplat nimic, am împins iar cîţiva centimetri uşa. De data aceasta, un scîrţîit care se reflectă pentru început într-o tremurătură în mîna mea care ţinea buşonul, mi-a semnalat că explicaţia era acolo. Examinînd minuţios uşa, mi-am dat seama că aceasta avea balamale doar în partea de jos şi, observînd cu şi mai mare atenţie tot ansamblul, am descoperit surprins că jumătatea superioară era doar îmbucată, aşezată pe cea inferioară, în aşa fel încît, dacă nu se luau precauţiile necesare, la împingerea liberă

a ușii, partea superioară putea să-i cadă cuiva în cap. Evident, nu era un sistem de siguranță împotriva hoților, pentru că în afara unei lovituri bune și a unei sperieturi, nu prezenta un obstacol mai serios pentru cine dorea să intre. Era o glumă atunci ? O excentricitate ? Sau un simptom de nebunie ? Doar Maestrul Diego putea să o explice. Sau mai bine zis, el ar fi putut să o explice.

Odată depășit obstacolul, întunecatele volume distribuite neregulat prin locuință nu te invitau să zăbovești acolo prea mult timp. Părea un loc părăsit de mult timp și în fugă. Obișnuindu-mi ochii cu întunericul, am descoperit patul pliant, jos și îngust, care își expunea arcurile rupte deoarece nu era acoperit de nici o cuvertură ; am mai descoperit, de asemenea, o serie de butuci de lemn și cutii de carton de diferite mărimi, suprapuse ca o mobilă modulară, și alte cîteva fără o funcție aparentă, ca de pildă cea de a te așeza pe ele sau de a le folosi pentru depozitare într-un anume moment și, poftim de ghicește, la ce ar fi servit ? Fotografiile dispăruseră de pe pereți, la fel și desenele ; dar, după aceea am descoperit risipite pe podea cîteva dintre ele, pe care mi s-a părut vag că le recunosc, alături de tăieturi din ziare îngălbenite și hîrtii scrise cu cerneală sepia decolorată, toate rupte în bucățele micuțe.

Am făcut cîțiva pași în locuința care îmi părea acum surprinzător de mică. În memoria

mea fusese întotdeauna atît de mare încît credeam că nu voi reuși niciodată să o cunosc pe deplin. Acum, așa strîmtă, plină de praf și dezordonată, nu părea să aibă nici un punct de contact cu locul pe care îmi aminteam că îl vizitasem în copilăria mea ca pe un sanctuar, locul care închidea atîtea mistere că aproape puteam să ating aura magică care îl înconjura. Îndreptîndu-mi privirea spre podea și fixînd una din hîrtiile rupte, scrise cu cerneală sepia, în fața ochilor mei alunecă fugitiv un cuvînt : neliniște. Am închis ochii și am negat din cap de repetate ori. Nu putea fi așa. Imaginația îmi juca o farsă neagră. Ce să caute acest cuvînt acolo ? Dar cînd am deschis ochii, cu hîrtia sub nasul meu am citit că efectiv spunea : neliniște. A fost ca o palmă dată unui leșinat ca să reacționeze. Și am reacționat. Am citit și am recitit și celelalte cuvinte de pe hîrtie încercînd să le caut un sens, care nu putea apărea așa, izolat și în acest scop mi-am pus mîinile la muncă, frenetic, alăturînd toate bucățelele de hîrtie, cu aceleași caracteristici, împrăștiate prin încăpere. Cu bucățelele și cu o cutie, am ieșit din căsuță și potrivind cutia ca o masă, am încercat să reconstitui pe ea textul original. A fost o sarcină imposibilă, deoarece imediat s-a iscat o rafală de vînt care a risipit hîrtiile și a trebuit să alerg după ele prin grădină. Atunci nu am mai avut alt remediu decît să o fac în încăpere, deși nu era lumină suficientă.

Punerea cap la cap a bucățelelor a fost o muncă la fel de anevoioasă ca aceea de a le afla un înțeles. Rezultatul pe care l-am obținut a fost mult inferior așteptărilor mele, pentru că imediat ce am putut aranja o pagină completă din caietul din care păreau smulse aceste pagini, erau doar cîteva fragmente lizibile și în final am înțeles că aș fi putut obține doar o ipoteză a succesiunii fragmentelor, pentru că ar fi putut să fie foarte bine alta total diferită. Unicul lucru care mi-a ușurat sarcina au fost literele frumoase ale Maestrului : verticale, deși ușor inegale. Ceea ce am putut salva, zicea :

„Zilele mi se umplu de urît și mă cufund greoi în abulie. Nu sînt semne reveletoare."

*

*   *

„Foc și sînge, oțel și durere. Aripi de corb, aripi de lilieci : mii, milioane. Nori vibrînd înecînd tînguirea răzbunării. Sudoare, neliniște. Altă zi."

*

*   *

„Zilele nu sînt decît o continuare tulbure. Nu lasă nici o urmă. Faptele mele se corup pe întunecata cărare a obișnuinței. Cufundat în marasm, în apatie, totul este la fel. A dispărut zbaterea disperată a celui care e pe punctul să se înece ; mai există doar o absorbire lentă a instinctelor, a motivelor, a rebeliunii."

*

*   *

„Dezgust, delăsare, corpul flasc, idei nesăbuite. Vise morbide. Neliniște, oboseală, ambiții ridicole. Umerii căzuți, corpul moleșit, abia ridicînd picioarele de la pămînt, ochii lăcrimîndu-mi de somn. Minutele se dizolvă."

*

*   *

„Și talazul acesta monstruos care te învăluie, care biciuiește și nimicește toate amintirile ?"

*

*   *

„Mersul acesta al meu lent, apatic, fără direcție; învăluit într-un giulgiu numit burniță. Sînt o fărîmitură de pîine frămîntată de niște mîini umede și fleșcăite, lăsată să se rostogolească apoi sub masă. Un balon de fotbal dezumflat."

*

*   *

„În fața tuturor sînt umbre apoase ; în spate o mînă de experiențe primejdioase care se estompează în talmeș-balmeșul amintirilor mele ; înăuntru, acolo în măruntaie, un scrijelit vag, îndepărtat."

*

*   *

„Pe cine mai interesează acum să caute și să stăruie ? Ar trebui să pot să mă despoi de pre-

tenția mea mutilată ca de o pieliță uzată inutilă, la fel ca un șarpe."

*

* *

„Mi-am reluat vechile năravuri : plutesc din nou fără să văd viitorul ca pe ceva funest și trecutul ca pe o povară îndurerată. Trăiesc doar un prezent vag și incert, rezultat dintr-o hotărîre tulbure.

O fi creierul meu estropiat prin nefolosire ? Sau, pur și simplu, nu pot și nu voi mai putea să-mi amintesc importanța lucrurilor pe care înainte le credeam vitale. Deși... Nu este vorba că nu-mi pot aminti importanța tuturor lucrurilor, este vorba de imposibilitatea de a reține trecutul într-o manieră trăită, vie, palpabilă. Toate nu sînt nimic mai mult decît niște concepte, niște imagini abstracte care nu suscită în mine nimic mai mult decît un ecou gol."

*

* *

„Zi după zi este sfîșiat vălul întunecat al simulării, al prejudiciilor, al violenței, dar grotescul și prostia din tot ce mă înconjoară au pus stăpînire pe mine, m-au făcut complicele lor. Este imposibil să te eliberezi din această bală vîscoasă care este numită aici existență."

*

* *

„Pe unde mi s-o fi rătăcit impulsul acelor zile îndepărtate ? Sau poate că s-a tocit în

contact cu cotidianul și a dispărut în vreun ungher ?“

*
* *

Toate acestea ieșiseră din mîinile, din creierul Maestrului Diego? Acesta era el? Era acesta același om cu cel care părea neclintit ca o stîncă, cu cel pe care eu mi-l imaginasem capabil de orice faptă pe care ar fi putut-o întreprinde doar propunîndu-și-o? Era acest om zbuciumat, nesigur, același cu cel care îmi spusese odată că e nevoie de curaj pentru a înfrunta viața? Ceva se prăbușea în mine, lent și oasele mele păreau să-și piardă consistența. Am dat un pumn în peretele cel mai apropiat și apoi, într-o stare de stupoare și înstrăinare, am căzut pe pat. Am rămas acolo, nu știu nici eu cît timp, fără să-mi pese că arcurile ieșite mă înțepau, frecîndu-mi mecanic încheieturile mîinii drepte, ținînd capul aplecat și picioarele depărtate. Vîntul, strecurîndu-se prin crăpături neștiute, murmura un avertisment zeflemitor.

Ajunsesem la sfîrșitul călătoriei. Deși nu îmi plăcea, trebuia să recunosc că eu călătorisem fără o para chioară în buzunar, încrezător că printr-o întîmplare neverosimilă voi găsi în final, dacă nu pe cineva care să-mi umple buzunarele cu monezi și bancnote, cel puțin voi afla locul unde acestea se găseau. Și ce găsisem? Singurătatea înotînd în gol. Maestrul îmi spusese că atunci cînd voi fi sigur că pot face

ceea ce făcuse Pacheco, cînd voi avea curajul lui, să îi dau de știre. „Ei bine, sînt aici“ — am spus cu voce tare. „Ei ! Blestemat fii, sînt aici !“ Știam că aveam dreptate referitor la comportamentul meu față de Prof și acestea fiind împrejurările am făcut ceea ce trebuia să fac, în ciuda consecințelor. Credeam chiar că făcusem un salt înainte, desigur nepremeditat, nu primul, dar un salt foarte important. Și la ce îmi servea ? Și la ce-mi servește că am dreptate ? Acum știu mai mult decît ieri, mă înțeleg mai bine pe mine. Ei, și ce ? Ce înseamnă toate acestea acum, la ce îmi servesc ? Nici măcar nu îmi ajută să opresc această senzație vîscoasă care îmi venea dinăuntru și care, neîntîlnind nici un obstacol, căpăta o formă din ce în ce mai concretă. O senzație care aluneca tăcută și rece, funestă. Am început atunci să o identific. În alte vremuri, această senzație, deși nu atît de dezagreabilă, era preludiul apariției unei vocișoare interne care dorea să-mi conducă pașii pe drumul cel bun, cenzurînd acțiunile mele rele și aducîndu-mă la ordine. Cînd eram foarte mic, mă făcuseră să cred că această vocișoară aparținea îngerului meu păzitor sau era micul vierme al conștiinței mele, pentru a se încarna, în adolescența mea, sub forma recomandărilor, sfaturilor și avertizărilor Burdufului. Doar că atunci cînd lucrurile ajunseseră în acest punct, cum nu mai eram băiețașul docil și ingenuu din anii copilăriei, am opus propria mea voce acestei voci

interne obsesive și înșelătoare. Și am făcut-o luînd-o peste picior sau făcînd exact contrariul a ceea ce mi se cerea. După o luptă lungă, vocea a tăcut distrusă și de atunci am trăit convins că o pierdusem pe drum. Am crezut că se mulțumise să mă facă impermeabil la predicile curaților, la învățămintele profesorilor, la sfaturile părinților mei, ale rudelor sau ale celor mari și respectabili în general, pentru ca îngerul sau viermisorul sau ceea ce era, fără păpica lui, să moară de inaniție. Dar, în aceste circumstanțe, începeam să suspectez că făcusem o greșeală. Îl făcusem să slăbească, asta da, dar nu îl omorîsem. Și dacă eu nu mai eram băiatul nebun, care se ambala pentru orice punct de vedere doar din spirit de polemică ca să rup orice legături, era pentru că acum gîndeam, analizam, citeam, mă informam, trăgeam concluzii — adică mă autodepășisem — ; vietatea, de asemenea, se întărise și ea, în tăcere, în umbră, hrănindu-se cu gunoiul care plutește în mediu și pe care este aproape imposibil să-l eviți pentru că el intră practic cu respirația : știrile și informațiile manipulate de ziare, televiziune, filmele proaste și cîte alte mesaje și amuzamente provenind de sus, pe care le întîlnești la fiece pas. În primul moment am avut speranța că este vorba doar despre o simplă senzație dezagreabilă, dar apoi recunoscînd manevrele inexorabile și ascunse, deja familiare, mi-am dat seama că e vorba despre un vechi dușman. Ruptă legătura cu Proful, momentan în afara vîltorii jocului, cu patimile

mele sexuale liniștite, deșteptat din somnul în care crezusem posibilă o comunicare cu mentorul meu din trecut, rămîneam doar cu vîscoasa dihanie în față. Și cum nici nu se putea altfel, s-a avîntat în discuție :

Ei, acum ce mai spui ? Unde o să mergi ? Unde o să mai fugi ? Sub ce nălucire o să te refugiezi ? Ai înțeles, în sfîrșit, că ai greșit ? La ce ți-au folosit atîția ani de sforțări și de refuzuri a tuturor posibilităților de a face ceva solid, concret, cu adevărat important ? Ca să schimbi totul pe vise și fantezii ? Esti singur și ai în mîini doar sudoare și slin ! Asta căutai ? Cum l-ai califica pe altul în locul tău ? Nu ești un revoluționar și nici măcar un militant și cu atît mai puțin un jucător. Nu ești nici un don Juan și cu atît mai puțin un artist. Nu esti nimic. Ești un nimic. Nici măcar nu ești pe deplin ratat, ești dezastrul, eșecul care culminează cu nimicul. La cine vei recurge acum ? Cine îți va răspunde acușica, nu mai tîrziu, ci exact în această clipă ? După aceea înseamnă niciodată. Nu există un după.

Am vrut să-i răspund că astea erau niște tîmpenii, că nimic nu mă împiedica să mă alătur, mai tîrziu celor de la biliard sau, dacă doream, să mă duc să-mi caut femeiușca. Dar aceste posibilități îmi apăreau atît de îndepărtate, atît de vagi, încît îmi era totuna dacă le concretizam mîine sau niciodată. Avea dreptate vietatea : chestiunea se punea acum. Ce se întîmplă cu mine în această clipă care se lun-

gește ca o gumă de mestecat și nu are nici un sfîrșit ? Fără o muncă pe care să o îndur, o familie pe care să o înfrunt, fără un obstacol imediat pe care să-l înving, fără o dorință pe care să mi-o satisfac, duceam lipsă de cel mai neînsemnat suport pe care să-mi fixez picioarele. I-am invidiat ca niciodată pe Prof, pe Motan, chiar și pe babacul meu și pe toată lumea cu obligații. Toți aveau scopuri, obiective, ambiții, activități legate de ceva, fie ele și greșite sau neînsemnate sau lipsite de sens. Doar eu nu eram legat de nimic. De nimic, cu excepția vietății care mă strîngea cu ușa fără încetare, delectîndu-se cu neputința mea, acum cînd mă simțea complet la cheremul ei.

Și uite așa : idolul tău a rezultat că nu este nimic altceva decît o ființă vulgară din carne și oase, un tip oarecare, cu dubiile și căderile sale ! Continui să vrei să îl imiți, să fii ca el, să ai curajul lui ? Ce fel de curaj este acest curaj al lui ? Adevăratul curaj nu constă oare în a accepta obligațiile și regulile jocului impuse de societate, fie că îți place sau nu ?

Gîngania își vîra acul după placul ei în decepția și-n descumpănirea mea. Cînd am găsit însemnările nu știam la ce să mă aștept : or fi niște lecții poate, sau gînduri despre lume și ce se întîmplă în ea, o viziune asupra familiei, or fi despre mătușa, despre noi ; în fine, ceva care să-mi dea niște puncte de plecare. Și ce am găsit : neliniște, singurătate, vid. Curios era că aceleași senzații mă striviseră și pe mine, bineînțeles, datorită altor motive și manifestate

într-o manieră distinctă, dar fondul era același. Imediat, am crezut că percep o sclipire palidă și trecătoare, foarte îndepărtată, ca o clipire de ochi. Oare în realitate curajul nu consta în a-ți accepta propriile slăbiciuni și în a merge înainte în ciuda lor, nu negîndu-le, ci depășindu-le ? Între ceea ce credeam și nu credeam a fi corect. Atunci mi-am dat seama pentru prima oară că mă gîndeam la Maestru ca la cineva cu care împărțeam ceva de la egal la egal. Eram înfrățiți în neliniște, mi-am zis, și mi s-a părut reconfortant. Am avansat : pentru a simți ceva asemănător a trebuit să înaintez, am remarcat. Înfrățiți prin aceeași neliniște — suna bine, atît de bine încît m-am întrebat dacă nu o fi altă cursă a gînganiei. Nu m-o fi amăgit ca să mă pună la adăpstul unei fraze frumoase și să mă facă să mă desfăt cu ea și cu altele asemănătoare, uitînd astfel că trebuia să ies din puțul în care mă aflam ? Problema neliniștii era ceea ce dădea substanță frazei. Și nu era oare neliniștea una din acele etichete create de către filozofi sau gînditori, pentru a înnobila o vulgară stare sufletească, o banală serie de împrejurări negative fără un suport rațional mai mare ? Nu voi cădea în cursă, am hotărît cu restul de voință ce-mi mai rămînea. Trebuie să ies de aici, să mă desprind de acest ajutor tentant. Să numesc neliniște orice o fi la întîmplare, senzația aceasta care mă încerca, mi se părea că eu caut să mă plasez comod la umbra marilor concepte a cuvintelor de prestigiu, pentru ca astfel să mă în-

dulcesc și să cad apoi în imobilitate. Nu era această atitudine o intrare printr-o ușă falsă în templul solemnității, nu-mi justificam inerția mea stupidă în numele unei probleme „profunde“ ? Dacă aș fi continuat pe această cale, aş fi sfîrșit prin a acționa ca un fel de Ricardo cel Neliniștit sau ca Solitarul din Fundătura Puno cu brațele pline de cărți grele și cu privirea pierdută în probleme majore, desprins de realitatea imediată. Și așa ceva, nici gînd ! Nimic din vorbele mari nu are nici o legătură cu mine, mi-am zis. Nu e nimic mai mult decît o pasă proastă, din care deja ușor-ușor mi se părea că ies la liman.

Proful nu va cădea niciodată într-o asemenea stare sufletească : el este absolut convins de tot ce face, de tot ce trebuie să facă și nu are timp pentru nimic altceva. Motanul nici nu intră în discuție : el trăiește, e băgat pînă la gît în curentul existenței, în viața prezentă, în căutarea de senzații noi și de emoții tari, fără să-l intereseze nimeni și nimic. El nu s-ar distrage pentru asemenea prostii ca mine ! Mai va, să se distragă pentru așa flecuștețe ca mine ! Niciodată nu se va încurca el cu dificultăți care să îi pună vreun fel de frîne ! Dacă ar face-o, nu ar fi capabil să acționeze cum îl suspectam că a acționat, într-o formă în care, ah, da ! eu niciodată nu aș fi capabil să o imit. Nu pe acolo ar fi fost ieșirea mea, nu exista nici un dubiu. Trebuie să mă întorc atunci la Prof ? El, chiar dacă își sufocă neliniștile sale personale, o face în schimbul unor obiective și

sarcini concrete, cele mai importante la care oricine ar putea aspira. Neliniștea este un viciu burghez, mi se pare că a spus el odată, citînd pe nu știu cine: un anume Heremburt sau Erenburns, sau ceva asemănător. Ei bine, una peste alta, poate avea dreptate. Nu sînt decît un burjui și Maestrul Diego la fel! Sîntem la fel, da, da! Asta poate să fie o lecție pe care trebuie să o accept și să merg astfel înainte. Este logic deci să urmez pașii Maestrului, să fac ceea ce a făcut el, să profit de experiența lui. Problema e care experiență? Dacă aș ști... Fapt e că toată lumea îl respecta. Cel puțin, pe noi, copiii, ne fascinase. Dar mătușa? A fost cu adevărat ceva între ei? Dacă a fost, asta s-a întîmplat pentru că mătușa a găsit ceva deosebit la el, ceva special; ea disprețuise atîtea partide bune și, dacă a fost ceva cu Maestrul, e pentru că văzuse în el ceva unic. Sau poate nu. Poate greșisem focalizarea și cel mai important lucru era în altă parte. Poate imaginea frumoasă a Maestrului este produsul Mătușii Queta: ea îl întîlnise fără busolă, cum îl dezvăluiau și hîrtiile, și hotărîse să-l ridice. Ea făcuse din el un om sigur, care părea că știe pentru ce înainta fiecare centimetru. Poate că ceea ce are nevoie un bărbat, pentru a face ceva important în viață, este o femeie. Ele ne pot duce unde vor. Eu însumi cu Lita am uitat de toate: pînă și de joc, de duelul dintre Tîrnositorul și Motanul, de intențiile mele de a-mi analiza poziția politică, de a-mi îmbogăți lecturile, uitasem de grevă și de toate celelalte.

Femeile par că știu totdeauna ce vor ; niciodată nu am văzut-o pe vreuna care să nu aibă ceva de făcut, ceva concret. Neliniște, vid ? Acestea poate sînt slăbiciuni ale bărbaților, de genul Maestrului și al meu. Cine știe dacă la baza tuturor lucrurilor unicul stabil, de neclintit, de nezdruncinat nu e femeia ? Deși nu una oarecare, ci o femeie care să merite osteneala, o femeie ca mătușa. Și cum era mătușa ? Trebuie să o aflu. Cineva trebuie să o știe. Cineva. Cineva ca ea sau apropiat ei. Nu mama, sigur. Cineva care nu a fost atît de apropiat, dar care a avut relații cu toți. O rudă, desigur. Dar cine ?

Răspunsul putea fi doar unul singur. Fina. Cînd am ajuns la această concluzie, am înțeles că nu mai aveam nimic de făcut în locul ăsta. Înainte de a propti și de a închide ușa cît puteam de bine, am scociorît conștiincios prin toate colțișoarele în căutare de alte hîrtiuțe, dar am găsit doar încă două fragmențele pe care le scăpasem la prima mea inspectare și pe care acum le-am pus în același buzunar unde le păstram pe celelalte. Și după ce am făcut toate acestea, m-am dus în căutarea unui telefon prin împrejurimi.

— Alo. Alo. Păpușo ? ...Cum ? Ai și uitat de mine ?... Desigur, păpușo, desigur... Paco al tău pentru vecie. Cine altul, dacă nu el ?... Povestește-mi cum îți merge... Nu asta, asta nu. Aialaltă, știi tu doar ce... da, da... Credeai tu să te calc acușica... Așteaptă, credeai, credeai,

ah ?... Niciodată nu mi-au spus-o, nici una nu e atît de îndrăzneață... Cum la ce oră ? Tu ?... Bine, iubirea mea, te-am văzut făcînd lucruri și mai deosebite, dar să te scol la ora asta... Nu îmi spune că mă cuprinde un acces de gelozie. Așteaptă, așteaptă... Hai, nu te amărî, da, sînt eu : Ricardo... O glumă... De fapt, știi, doream să conversez cu tine puțintel... Acum, nu ? Adevărat ? Nu e pentru că ai luat plasă ?... Ei, bine, să conversăm, să conversăm... Păi, de toate... Despre... casă, familie... Da, despre a mea... Uite, adevărul e că... Ah ? Știai deja ? Ce repede se mai află totul... E cam lung de explicat, de asta... Da, alte lucruri... Asta e... Am eu motivele mele... Nu, nu mi-o imaginam. O, da. O bănuiam eu și aici e răul : mereu faci o tragedie dintr-un lucru banal... Tipic... Din păcate, e tipic... Nu-ți pierde răbdarea, nu-mi bat joc... Doar nu vei gîndi că mă distrez cu așa ceva. Nu, nici prin vis. De ce m-aș împăuna ? Ai o părere din cele mai proaste despre mine, nu ? Ce ți-or fi spus ?... Sigur, asta da. Dar, ce vrei ? Bine, bine, îți voi explica... Lucrurile au fost mereu așa... Ei, poftim cine vorbește de nedreptate, de duritate. Sînt lucruri care nu se uită. Nu s-a spus mereu în casă la noi că ce semeni aia culegi ? Păi bine, ar fi putut chiar să culeagă și mai rău... Nu cred. Un exemplu doar, cel al mătușii Queta. Nu sînt nebun, nu... Din întîmplare îți mai amintești tu că am avut odată o mătușă Queta ?... Nu, fără glume. Ce îți amintești de ea ? Aha... Tu singură ai spus-o... Bun, asta a fost cînd

trăia. Și cînd a murit? Ce s-a întîmplat cînd a murit? La tine acasă nu cunosc detalii, dar la mine cred că a murit de două ori sau cel puțin au îngropat-o de două ori. De ce? Ai putea tu să mi-o explici?... Nu, nu sînt de acord... Asta e unul din motivele pentru care doream să te văd... doream să-ți vorbesc... Aha... Bine, îți voi mărturisi: mă obsedează, nu o pot uita... Îți voi explica... Poate, poate... Mi-e teamă. Nu pentru mine. Scenele mă omoară. Îmi vine să o iau la goană cum văd o sclifoseală... Nu insista... Cum? Hai, îmi faci părul măciucă... Sigur?... Jură-mi-o... Și cum așa?... Și de ce nu mi-au spus nimic... Bine, bine. Nu faci glume proaste cu mine? E bine. Dar au trecut atîția ani și nici un comentariu. Dacă aș fi ghicit... Dar, ești sigură? Spui că ai citit-o tu cu ochii tăi?... Hai să sfîrșim. Pe ce lume oi fi trăit? Nu o fi greșit familia. Haide... Chiar acuși. Da, dar cu orice chip vreau să vorbesc cu tine. Pînă la ce oră vrei să stai acolo?... Bine, oricum ar fi, sînt interesat să vorbesc cu tine... Da, da, chiar acuma... Salut. Și mulțumesc pentru tot.

Dar înainte de a mă îndrepta spre casa bătrînilor, am hotărît să trec prin camera mea închiriată. Am pornit spre ea, dar nu fără o senzație neobișnuită de tulburare și neliniște simultane. Pentru a spune puțin chiar, știrile mă surprinseseră. De altfel, rezultă că toată lumea știa ce se petrecuse, cu excepția mea. Și bestia de Pancho, cu scrisorile mătușii pe mîna lui și chiar și cu restul jurnalului. Și

pentru ce ? La ce dracu' l-ar interesa pe un tip ca Pancho lucrurile astea ?

Exceptînd faptul că ar fi fost revelaţii şi lucruri dintr-o altă lume, nu înţeleg, ce să facă el cu Jurnalul. De ce să-l păstreze ? Ciudat, foarte ciudat. Ceea ce mă irita mai tare era că fuseseră atîta timp lîngă mine, iar eu nu am avut nici cea mai vagă bănuială. Dar, hai treacă-meargă, în toţi anii aceştia, dacă aş fi ştiut nu mi-ar fi atras atenţia cine ştie ce, cu excepţia momentelor care au urmat morţii mătuşii. După aceea totul a fost dat uitării pînă acum.

Astfel am ajuns la pensiune. Am urcat scara întunecoasă şi rău mirositoare, cufundat în speculaţiile mele. Treptele stricate scîrţîiau la fiecare pas. Sus, foarte sus, becul palid oscila uşurel. Din fericire coridorul era gol şi am intrat în încăperea mea fără întîlniri dezagreabile. Primul lucru pe care l-am făcut înăuntru, a fost să-mi caut ultima rezervă de bani ; după ce treceam pe la fosta mea casă, trebuia să caut pe undeva un loc să iau dejunul, apoi să merg la Fina şi de acolo să o apuc spre biliard ca să văd duelul. Înainte să ies, am montat din nou „basmul în bucăţele" şi am transcris conţinutul pe nişte foi de hîrtie. Terminînd, am citit încă o dată totul, am împăturit hîrtiile în patru, pentru ca apoi să le pun la păstrare într-un buzunar al sacoului.

Afară, am luat-o grăbit de această dată în direcţia bulevardului Gran. La cîţiva paşi de

bulevard m-am căit: o coloană de gărzi de asalt era postată chiar la sfîrșitul străzii laterale pe care trebuia să ies eu în bulevard. Prima mea intenție a fost să fac calea întoarsă și să mă îndepărtez de acolo, dar, după cum stăteau lucrurile, putea fi un gest suspect. Am continuat să înaintez cît mai firesc cu putință. Ajuns în bulevard, strada era mai puțin circulată decît mi-am imaginat: abia dacă trecea cîte un pieton grăbit, în timp ce grupuri de zbiri de asalt stăteau ciorchine pe la colțuri. Parcate în fața Facultății de Medicină și a Institutului Politehnic, am numărat două autovehicule de teren blindate și trei „viermi", gata să intre în acțiune. Mergînd de-a lungul bulevardului către pasajul Colón, simțeam aproape o provocare, deoarece petele mari de apă de pe stradă și mirosul de gaz lacrimogen semnalau fără echivoc o ciocnire dintre greviști și studenți și represiune. Mi-am înfrînat din nou dorințele de a da bir cu fugiții pe vreo altă cale laterală, ceea ce ar fi complicat atingerea țintei mele, și mi-am continuat marșul așa cum îmi propusesem. Cerul întunecat, cu norii ce acopereau de o bună bucată de timp soarele primelor ore ale dimineții, avea culoarea unui cearșaf de bordel. Eu mergeam cu aceeași senzație de nesiguranță, ca și cu ocazia aceea îndepărtată în care am fost pentru prima dată la Troca pentru „debutul" meu și mă temeam că îmi vor cere actele și mă vor arunca afară cu un șut ca pe un mucos.

Retrăiam întîmplarea asta chiar în momentul în care treceam prin fața a ceea ce odată fusese HUATICA, legendara Huatica, despre care vorbeau atîta cei mai bătrîni de la biliard. „Pe vremea aceea știau chiar și să facă amor, unchiule ?“ a întrebat Costaricanul ca să-l ia peste picior și don Icre, vulgar, fără să se perturbe : „Întreab-o pe bătrîna ta, mucosule“. Și continuau, lăsîndu-se în voia amintirilor, care pentru noi băieții care ascultam, se reducea la a auzi comentarii și nume care nu ne spuneau nimic. Ce ne-ar fi putut spune nouă ceva ca de pildă : „Îți amintești de cutărica, aia, cu ușa albastră ?“ „Da, cum nu. Dar de cutărica ? Ce bună era, cumetre“. „Da' de tipa aia cu cățelușul ?“ Și așa mai departe, cu povești de astea, nici chip să prinzi ceva concret. Odată ne-am dus pe acolo eu, Costaricanul, Cîinele și încă vreo doi băieți pentru a vedea ce-am fi găsit pe acolo din cele povestite de ei, dar ce decepție ! Am dat peste un cartier ca oricare altul. Ne imaginasem că locul, deși își schimbase obiceiurile de ani, ar mai menține ceva din ambianța de mister, de interzis, pe care le aveau încă pentru noi. Și am dat peste o stradă vulgară de cartier ca atîtea altele. Eu mi-am amintit că auzisem odată de existența unui rîu numit Huatica și am spus că prin mijlocul cartierului trebuie să curgă un rîu și astfel m-am ales cu cele mai răutăcioase înțepături din noaptea aceea. Nimeni nu cunoștea nici un alt rîu decît cel numit Rimac. De data aceea mi-au spus vrute și nevrute.

Ceva mai încolo, ajungînd pe bulevardul Abancay, privind înspre dreapta, în direcţia Parcului Universitar, clădirea Ministerului Educaţiei, cu forma ei de radar primitiv, mi-a atras irezistibil atenţia. Mi l-am imaginat atunci pe generalul care era ministru, depozitîndu-şi fundul acoperit de uniformă într-un loc unde nu avea ce să facă şi nu am putut găsi nimic mai nelalocul lui. Acesta era cel mai bun simbol al acelor momente : un militar ajuns în minister, în timp ce profesorii erau hăituiţi pe străzi de zbiri şi elevii îşi zdrăngăneau bilele pe-acasă sau tăiau frunză la cîini pe străzi. Ce vor zice Broscoiul Rîios şi Ciolănaşul despre disciplină, despre datoria faţă de societate, despre zeloşii apărători ai patriei şi despre toate celelalte harababuri ? Ce ar mai putea zice acum ?

Nu mi-a lipsit dorinţa să mă apropii, să merg înspre Parcul Universitar ca să văd dacă nu mă puteam integra într-un marş care precis trebuia să pornească de acolo. Dar nu. Trebuia mai întîi să sfîrşesc odată cu restul de amănunte care îmi lipseau ca să-mi lămuresc totul. In plus, Greva ţinea mult.

Doar azi, azi şi, gata, apoi mă voi ocupa de altele. Mîine, din nou, la datorie, în ciuda a ce ar putea gîndi sau crede Proful despre mine.

Ajuns în piaţa Gran, am întrezărit că spre strada Roosvelt se profila o mişcare de oameni : cîţiva alergau aproape, alţii mărşăluiau în direcţia opusă. Era precis o păruială produsă de

un marş şi o posibilă înfruntare cu zbirii. Am tăiat repede curmeziş bulevardul şi am intrat în Parcul Neptun pentru a ieşi pe Garcilazo de la Vega. Cum am văzut bulevardul practic gol, am ghicit că traficul fusese întrerupt şi am înaintat atunci în direcţia Arequipa. Două grupuri de case mai sus, un autobuz improvizat dădea semn că îşi oferă serviciile. Imediat s-a format aglomeraţie, a puzderie de oameni au asaltat maşina, dar am izbutit să înhaţ un loc.

Plecînd de pe bulevardul Arequipa, autobuzul păru că intră într-o altă Lima. Nu doar pentru vilele mari şi reşedinţele de pe marginea străzii care au dat locul apoi unor ambasade, academii, universităţi, clinici particulare sau reprezentanţe de mari întreprinderi comerciale şi industriale ; nici pentru apariţia de arbori de scorţişoară, de ficuşi, de flori de mălinită şi de palmieri pe rondul central şi de grădini îngrijite peste tot ; nici cel puţin pentru tipul de maşini care circulau ; ci pentru că aproape nu se mai vedeau poliţişti, nici automobile de teren blindate, nici „viermi". Lima pe care eu o cunoşteam era acum, cealaltă : un oraş infestat de tipi în uniformă verde, în vehicule negre, persecutînd mulţimea grupată în spatele unor pancarde, înarmată doar cu mînia, curajul şi frustrarea. Şi astfel, pe măsură ce mă apropiam de Miraflores, părea din ce în ce mai îndepărtată această Lima în care îmi scufundasem ultimele patruzeci şi opt de ore, a cărei victimă îi eram, pentru că aceasta era unica formă de a te integra în ea.

Și dacă trîntorul de Pancho e acasă ? Nici gînd să i le cer. Trebuie să le expropriez, mi-am zis. Nu am întrebat-o pe Fina dacă le mai păstrează încă. Și dacă le-a distrus ? Așa cum mi-a spus-o, era sigur că Pancho le avea actualmente în mînă. De unde o fi știind-o ? Ce importanță are de unde și cum, chestiunea e să nu fie el pe acolo pentru ca să le pot căuta cum îmi place și, mai ales, să nu mă vadă bătrîna. Voi reuși oare ? Și dacă mă prinde, ce îi zic ? O să-mi facă o scenă ! Sau nu ? Deh, mai bine nu mă gîndesc, altfel voi sfîrși prin a merge să mă închid în bîrlogul meu.

Din fericire, ea nu era nici în poartă și nici în grădiniță. M-am apropiat atunci pe furiș de ușa din spate, de la bucătărie și m-am oprit să trag cu urechea. Se auzea doar robinetul chiuvetei. Nici o voce. Emilia, spală sigur vasele, mi-am zis. Ei bine, asta-i situația. Am ciocănit atunci ușurel în ușa bucătăriei. Nu a răspuns nimeni și am insistat, dar tot cu băgare de seamă. În sfîrșit, a apărut la fereastră fața servitoarei. Era gata să se retragă instinctiv, dar eu i-am făcut un gest de tăcere, energic. Ea a avut dubii și, în final, a dispărut cu o grimasă de reproș și eu mi-am zis : „La dracu', merge să-i spună bătrînei ! E sigur la curent cu tot ce s-a întîmplat." M-am întors și am început să mă îndepărtez. Probabil că ea mă supraveghea, deoarece aproape imediat, spre ușurarea mea, ușa s-a deschis. Eu am intrat degajat, dorind să dau o aparență de firesc, dar gestul ursuz și interogativ al Emiliei

m-a făcut să înţeleg că se aştepta la un comentariu, la o justificare, care desigur nu m-ar fi dezvinovăţit pe mine, dar care ar fi justificat-o pe ea în faţa stăpînei.

— Mă duc la mama, i-am spus, dar mai întîi, am de lămurit o chestiune cu Pancho. E în camera lui ?

— Nu, nu e, mi-a răspuns supărată. Doamna a plîns..., a adăugat, dar eu i-am retezat-o :

— Da, da. Ştiu deja. O să îi explic totul... Dar mai întîi vreau să merg în camera mea. Unde e mama ? În camera ei ?

— Nu. E acolo, în salon, vă aşteaptă...

— Bine, bine, voi merge să o văd, dar îţi repet că întîi vreau să mă duc în camera mea.

Ea, înainte ca eu să termin de spus toate astea, îşi reîncepuse treburile. M-am ivit atunci discret în uşa salonului şi de acolo am văzut-o pe bătrîna cu spatele, ţesînd sau rugîndu-se sau mai ştiu şi eu ce făcea, pe sofaua din faţa uşii. Asta era o ocazie pentru mine şi m-am mişcat cît de uşor am putut înspre coridor. De acolo am intrat în dormitorul pe care îl împărţeam — mai bine zis îl împărţisem — cu Pancho.

Vederea fanioanelor suspendate peste tot, înseninau atmosfera febrilă care mă primi cînd am intrat în cameră. Cel mai tare m-a înfuriat că deasupra patului meu erau chiar fanioanele UCLA şi al Universităţii Yale. Mi-a venit să le înşfac şi să le azvîrl pe patul lui, dar mi-am dat seama imediat de faptul că purtarea mea ar fi iraţională. De ce dracu' să

nu facă ce-i venea pe chelie ? Ce ? Nu părăsisem eu casa ? Acum — în sfîrșit — camera îi aparținea în întregime lui. Atunci de ce să nu-și pună lucrurile cum avea chef ? Resemnat, deși deranjat, mi-am zis că nu trebuia să mă las distras de la obiectivul meu. Și, atunci, primul lucru pe care l-am făcut a fost să mă apropii de etajera lui. Cu nerăbdare crescîndă, am trecut în revistă fiecare carte, pînă cînd m-am convins că în ele nu era nimic din ceea ce căutam. Atunci îi veni rîndul dulapului. Am deschis cutii păstrate cine știe din ce vremuri ancestrale. Într-una din ele era un tren electric, în alta frumos așezate stăteau cartea de rugăciuni de la prima comuniune, cîteva imagini de sfinți, vreo două carnețele de însemnări, o revistă a colegiului din anul în care absolvise cursul secundar. În altă cutie, în care am cotrobăit în speranța că, în sfîrșit, aceasta va fi aceea care conține rîvnitele hîrtii, am găsit doar niște fotografii, certificate de studii și niște caiete în care, deschizîndu-le, am descoperit niște cărți poștale pornografice destul de porcoase, cópiile unor cópii după niște cópii.

Nimic mai mult. Nu e posibil, mi-am zis. Și cu un imbold subit, m-am apucat să controlez buzunarele sacourilor și ale cămășilor lui, apoi am trecut la pantalonii lui și la sfîrșit chiar la pantofi. Toate le-am cercetat fără nici un rezultat. Unde le-o fi ascuns imbecilul ăsta blestemat ? Tocmai îmi spuneam furios, cînd am auzit :

— Ricardo, spuse doamna, stăpîna casei.

Înainte să mă întorc, șira spinării mi-a fost străbătută de un fior dezagreabil.

— Mamă, îmi caut niște cămăși, am spus eu prostește, ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic și încercam să justific doar dezordinea pe care o făcusem în dulap. O asemenea ieșire din partea mea păru că o descumpănește. Am încercat atunci să adopt un aer natural. Nu știu ce față oi fi avut și nici dacă faptele și cuvintele mele corespundeau cu ce am spus atunci. Pe ea o vedeam cu cearcăne și cu ochii roșii, cu gestul acela de resemnare care mă dezgusta atît de mult.

— Cămășile tale sînt în sertarul din stînga, ca întotdeauna, mi-a spus cu o voce calmă, exagerat de calmă și răbdătoare.

— Aha ! Am crezut că mi le-a folosit Pancho, cum face mereu, am replicat eu, de parcă pe ea ar fi interesat-o explicațiile suplimentare.

— E apă caldă, dacă te interesează cumva să faci duș. Am reparat cazanul, spuse. Și înainte de a se retrage, a adăugat : Pentru dejun, am făcut fasole.

Atunci am simțit o furnicătură sub urechi. M-am uitat la ceas și am văzut că era unsprezece și jumătate. Nu-mi imaginam că era așa de tîrziu. Și în plus, mi-am dat seama că nu mîncasem și că îmi era o foame de lup.

Imediat cum s-a restras, am terminat de inspectat dulapul, mai furios decît era cazul, dar nici de data aceasta nu am găsit nimic.

Pentru prima oară m-am întrebat dacă nu era totul doar o glumă a Finei, o glumă proastă şi incalificabilă, pe care nu i-o voi trece cu vederea aşa uşor.

Cînd m-am convins definitiv că nu era nici o scrisoare, nici un jurnal sau vreun document referitor la Maestrul Diego sau la mătuşă şi fiind deja păcălit, mi-am zis că nu-mi mai rămînea altceva de făcut decît să profit de ocazie ca să fac o baie şi să mă primenesc. După aceea voi dejuna şi apoi, ciao.

La masă, mi-am îngropat faţa în farfurie şi, doar pe la jumătate, m-am oprit să-mi trag suflarea. Mama abia de lua cîte o lingură din farfuria ei, dar eu încercam să nu acord nici o atenţie la ce făcea ea. Ştiam că mă privea, că nu-şi dezlipea privirea de la mine, ba, mai mult, după cum se purta, mă temeam că dorea să dialogăm. Dacă o făcea, ştiam deja cum se va sfîrşi totul. De asta şi mulţumită apetitului vorace pe care îl aveam, nu doream să-i dau ocazia să deschidă vorba înainte ca eu să termin de mîncat.

— Mai vrei ? m-a întrebat cînd a sosit momentul atît de temut.

— A fost bună, mulţumesc, am spus uşurat. Asta îmi mai dădea puţin timp. De această dată am terminat foarte încet, deşi tot fără să ridic faţa aproape din farfurie.

— Mulţumesc, am spus, gata să plec. Nu am aşteptat să termine şi ea de mîncat, pentru că ştiam că nu o va face. De mult timp tacîmurile ei rămăseseră nemişcate.

— O cafea ?

— Bine, am acceptat de asemenea. Nu era chip să o şterg. Nu puteam să plec aşa, eram prins în cursă.

Totuşi, nici la cafea nu mi-a spus nimic. Eu începusem să mă agit. În aceste momente am început să cred că mai bine ar fi fost dacă ar fi început dintr-o dată să vorbească. Dar ea nu spunea nimic. Asta mă scotea din ţîţîni. M-am înarmat cu mult curaj şi am privit-o în faţă, dar nu am aflat nimic, decît aceeaşi privire, aceeaşi expresie ca atunci cînd tata venea „cu nişte pahare date în plus pe gît", cum se exprima ea eufemistic pentru a spune că era beat. Şi asta sfîrşi prin a mă irita ba chiar m-a făcut să mă înec cu ultima sorbitură de cafea.

— Plec, mamă. Îţi mulţumesc, am spus de această dată ridicîndu-mă în picioare. Mai mult nu puteam să mai rabd.

— Nu îl aştepţi pe taică-tu ?

E ultimul lucru pe care l-aş face, mi-am zis în gînd.

— Nu, nu. Nu îl aştept.

— Atunci ?

— Mamă, gata. Tu ştii ce s-a întîmplat. Tata trebuie să-ţi fi spus ce era în scrisoarea pe care i-am lăsat-o. Probabil că ai citit-o chiar şi tu ! De ce insişti ?

Colţurile gurii începuseră să îi tremure. Eu am simţit exasperarea : o scenă era inevitabilă. Am fost un prost să cred că nu voi ajunge iar la acest moment. Am blestemat-o printre

dinți pe Fina și, abținîndu-mă cu mare greutate, i-am spus :

— Te rog, te rog...

— Da, știu. Du-te, dacă asta e ceea ce vrei tu. Ce importanță are pentru tine o bătrînă ! Pentru asta am trăit ! Mergi ! Să îți dea prietenii pe care îi ai ceea ce nu am putut să-ți dăm noi acasă.

— Nu e vorba despre asta, mamă.

— Atunci ?

— Tu nu ai înțelege. De ce ? Nici eu însumi nu înțeleg bine.

— Desigur, desigur. Domnișorul își are lecturile lui moderne, ideile lui moderne, pe care, noi, bătrînii, nu le putem înțelege...

— De ce te ambalezi, mamă ? De ce nu te mulțumești că am luat o decizie ? De ce trebuie să-ți explic ceea ce nu e de explicat ? !

— Asta e. Unii își părăsesc familia, ca și cum și-ar schimba cămașa. Haide, cine mai are nevoie de tine aici ? a spus ea cu lacrimile de-acum căzîndu-i pe obraz fără jenă.

Nemaiputînd să suport, m-am îndreptat spre ușă și am ieșit, trîntind-o mai tare decît voiam, dar nu mi-am putut stăpîni mînia.

XIII

— Ce tare te-ai schimbat !

— Și tu, nici nu s-ar spune.

— De cît timp nu ne-am văzut ?

— Nu știu, de mulți ani.

— Nu mi-aș fi imaginat niciodată că ai să crești atîta. Ești mai înalt decît Paco ?

— Tu mă întrebi ?

— Ce e rău în asta ?

— Nimic, verișoară, doar că mi se pare ciudat că nu-ți mai amintești unde îi ajungi lui Pancho.

— Auzi... Bine. Cred că ești mai înalt. Eu aș spune că da, deși el e mai... Cum se spune ? Masiv, nu ?

— Sîntem de aceeași înălțime, dar cum eu sînt mai slab, par mai înalt.

— Bine, dar ce-ți veni să te prefaci la telefon ? Ai crezut că nu te voi recunoaște ?

— La început te-am păcălit, nu ? Sau o să-mi spui că primele tale răspunsuri erau basme și îmi dădeai mie apă la moară ?

— Trebuie să recunosc că îl imitai bine.

— Mulțumesc.

— Nu mi-aș fi imaginat niciodată că ai putea să mă păcălești. Cît timp ți-oi fi petrecut studiindu-l, imitîndu-i felul de a vorbi ! Atît de mult îl admiri ?

Asta a fost o lovitură sub centură și n-am mai putut să-mi mențin aerul imperturbabil pe care îmi propusesem să mi-l păstrez. În drum spre casa Finei mă calmasem suficient ca să-mi schimb gîndul să-i sucesc gîtul de cum o vedeam și mă hotărîsem să par cît mai natural. În felul acesta puteam să-i prind jocul. Totul decursese bine : îmbrățișarea, sărutările și toate celelalte din salut ; pînă aici.

Desigur, eu fusesem un picuț impertinent, profitînd neloial de descoperirea făcută de mine a relației echivoce pe care o avea mai demult cu fratele meu, dar Fina, cu mult tact, făcuse pe ingenua. Cum eu îi purtam ranchiună, m-a dezgustat că ea reacționa așa ; deși era foarte în rol, ea făcuse comentariul cu același aer ingenuu ca și pînă atunci. Era o ingenuitate prefăcută pentru că ea știa foarte bine ce relații erau între Pancho și mine.

— Sînt nebun după imitații. Mai știu să fac și ca maimuța Chita, ca un curcan și ca multe altele.

— Ei, taci ! Haide !

— E ușor, zău.

— Dacă spui tu...

— Știu chiar să imit un mongoloid. Uite ! Și m-am lansat în reprezentarea unui tarat.

— Gata ! Mă copleșești cu abilitatea ta.

— Totul se învață în această vale a lacrimilor.

— Tu ai spus-o, Ricardito, ce mult te-ai maturizat !

— Sînt un artist frustrat ! Ar fi trebuit să fug cu un circ, de mic copil.

— Toate bune, dar mai bine să schimbăm subiectul.

— Bine, atunci. Despre ce vrei să-ți vorbesc ? Despre sălile de biliard, despre cîrciumi, despre mitinguri și activitatea politică ? Trebuie să alegi !

— Vorbește-mi despre cuceririle tale. Trebuie să fi devenit un don Juan !

Intențiile ei de a ne concilia erau clare. Dar nu se limită doar la aceste cuvinte, pentru că le-a însoțit și cu o clipire foarte rapidă de gene. Ba chiar mi s-a părut că observ și o grimasă scurtă de aprobare sau de provocare care reuși să mă tulbure întrucîtva. Eu am căutat să fiu la înălțimea împrejurărilor cît de bine am putut.

— Nu atît cît aș fi dorit, păpușico ! am făcut eu pe grozavul în cel mai reușit stil Pancho.

Ea rîse, aruncîndu-și capul pe spate, un pic înclinată, cu ochii închiși pe jumătate, dar fără a înceta să mă privească. Gîtul ei alb și suav s-a expus o clipă, fără apărare și mi-am amintit de cheful meu să o strangulez după ce ieșisem de la interogatoriul cu bătrîna. Și-mi veni din nou chef să-mi apropii degetele de gîtul ei, dar de această dată nu neapărat ca să o sugrum.

— Ce bine îți reușește ! Continuă, continuă, te rog.

— Problema e că îmi lipsește... timpul pentru a-mi cultiva talentul, iubito.

De data aceasta, însuflețit de succesul meu, m-am limitat nu doar să-i imit vocea și expresia malițioasă, însoțită de un gest cu dublu înțeles, ba chiar am imitat și cîțiva pași legănați în stilul lui. Era ușor, fiecare detaliu trebuia să trîmbițeze : sînt nemaipomenit, sînt teribil, femeile mor după mine. Finei, de rîs, îi curgeau lacrimile pe obraji. Eu m-am întors sigur, ucigător și, nemulțumindu-mă doar să

o privesc înflăcărat în ochi, mi-am apropiat lent, foarte lent, chipul de al ei :

— Mă omori, păpuşo, i-am spus în şoaptă. Fina, cu ochii întredeschiși, nu s-a retras în fața avansului meu, poftim de ghiceşte de ce. Atunci s-a petrecut cu mine ceva neobişnuit. Pînă în acest moment, fără să-mi dau seama, mă pusesem de fiecare dată tot mai mult în pielea lui Pancho, în asemenea măsură că nu mai eram eu cel care îl imitam pe Pancho, ci era chiar el cel care vorbea și acționa prin mine. În aceste ape mă scăldam, cînd, dintr-o dată, am simțit că totul rămînea în suspensie și eu mă întorceam la a fi eu. Curios este că nu m-am oprit și am continuat să înaintez, văzîndu-mă pe mine însumi continuînd avansul, ca și cum ar fi fost altul cel care o făcea. Am simțit atunci clar că buzele mele se pregăteau, în timp ce ea mă privea incitantă, cu nasul în vînt ca și cum ar fi căutat mai mult aer. Eu, din locul meu ciudat, mă vedeam apropiindu-mă cu încetinitorul de ea și doream să strig „Nu ! Nebunule, ce faci ? !", dar din gîtlejul meu nu putea ieși nici un sunet. Ceva din trăsăturile ei, din expresia ei, din purtarea ei mă atrăgea irezistibil. Era ca și cum m-aş fi arătat în oglinda unei fîntîni înrobitoare și îmi era imposibil să rezist tentaţiei de a mă arunca cu capul în apă. Chiar atunci cînd respiraţia ei s-a confundat cu a mea și eu începeam să-mi mişc mîinile în direcţia ei, Fina, cu o rotire imperceptibilă a ieșit din

bătaia buzelor mele și, făcînd un pas mic în spate, s-a pus la adăpost de oricare alt avans din partea mea.

— Modelați după același tipar, spuse în timp ce surîdea glumeață.

Eul meu congelat i-a spus eului meu avîntat „Bine jucat, prostule". Imediat apoi eurile s-au unit și descumpănirea mea în fața celor întîmplate a fost tradusă printr-o îmbujorare infantilă. Fina nu se poate să nu o fi observat, dar probabil că nu a considerat oportun să mă mai ia peste picior. Eram și așa destul de năucit.

— Toți, toți sîntem făcuți după același tipar, am spus îndată ce am putut reacționa.

Un fulger de contrarietate a strălucit în ochii ei cînd m-a întrebat :

— Ce vrei să spui ?

— Păi, asta : că toți din familie sîntem, fără excepție, croiți din aceeași stofă.

— Un moment, fiule. Nu toți sîntem nerecunoscători, ingrați, lipsiți de considerație. Nu toți credem că sîntem mai presus de lucruri banale ca de pildă : familia, părinții și altele asemănătoare.

— Sau neciopliți, mojici ca mine, i-am replicat eu cu tonul cel mai mușcător pe care l-am reușit.

— Nebunule !

— Dacă e pentru asta, îți dau dreptate : eu nu sînt bun. Nu am devenit un Pancho, ba nu, scuză-mă, un Paqui, cum îi spui tu, sau un Frank, cum am auzit că-l cheamă priete-

nii lui. În ziua cînd voi deveni ca el, atunci mă voi întoarce în grupul celor buni, nu ?

— Te simţi bărbat cînd o faci să plîngă pe mama ta ?

— Ce știi tu de... Auzi, apropo, a fost ideea ta aceea de a mă trimite acasă, pentru ca acolo... Da, sigur. Ce tîmpit ! Să-i cer ajutor tocmai îngerului păzitor al mamei mele. De cîți ani nu o mai vizitai ?

— Dacă tu ai fi văzut-o ca mine, nu ai mai spune atît de ușor prostii. Sau ai văzut-o și nu ţi-a păsat cîtuși de puțin ?

— Eu sînt dur, crud și nemilos. Ai uitat ? Și în plus fac exerciții pentru a deveni și un bărbat adevărat, să văd dacă într-o zi o să-l egalez pe tata.

— Ia auzi, ia auzi, vei ajunge foarte departe. Hai să vorbim calm. Dacă te-am jignit, uită... Iartă-mă. De fapt.. Uite, mama ta a venit să ne vadă, crezînd sărmana că ai fost pe aici sau ceva asemănător ; nu știu bine. Sigur este că se simțea rău și mi-a smuls promisiunea că voi face tot ce este posibil pentru a o ajuta.

— Atunci, este minciună tot ce mi-ai spus despre scrisorile Maestrului Diego și ale mătușii Queta ? E clar, totul a fost un pretext pentru ca eu să trec pe acasă. Ai mers pînă acolo încît i-ai telefonat bătrînei spunîndu-i : mătușă, uite, îţi trimit acasă oiţa ta rătăcită, nu ? Ce drăguţ !

Ea nu răspunse nimic, m-a privit doar îndelung în ochi. Am înţeles că avea chef să

spună ceva, dar se abţinea. Eu am continuat şi nu doar pentru a mă uşura, ci pentru a termina dintr-o dată cu totul :

— În fiecare zi faci fapte bune ?

— De ce te interesează atîta povestea cu mătuşa Queta ?

Intervenţia ei m-a descumpănit. De cam multişor, pierdusem din vedere motivul principal care mă condusese iniţial la ea.

— Mătuşa ? Ce legătură are mătuşa ? am spus eu mecanic.

Ea se întoarse să atace, răbdătoare, ca în faţa unui copil greu de cap :

— Ascultă-mă, puişor. Din cîte îmi amintesc, apelul tău telefonic, lăsînd de-o parte incoerenţele tale obişnuite, a fost făcut ca să mă întrebi despre mătuşa Queta. Şi acum, pe neaşteptate, spui „ce mătuşă Queta ?", dacă..

— Bine, bine. Sînt cam aiurit. Da, mătuşa, Maestrul Diego. Sînt interesat de toate acestea, sigur.

— Şi pentru ce Dumnezeu te interesează ?

— Ei, bine... ar fi prea lung să-ţi explic.

— Nu are importanţă, am răbdare. Şi-n plus, s-ar putea ca şi pe mine să mă intereseze subiectul acesta.

— Auzi, dar povestea cu scrisorile la Pancho e minciună, nu-i aşa ?

— Cine ştie !

— Cum cine ştie ? E adevărat sau nu ?

— Hai să vorbim pe rînd. Întîi tu şi după aceea eu. De acord ?

— Bine, ce îmi rămîne de făcut! Ce dorești să știi? Aha, de ce mă interesez de ei? Nu-i așa?

Ea mișcă din cap cu nerăbdare. Eu încercam să cîștig timp pentru a-mi ordona ideile, pentru a-i explica totul în puține cuvinte. Dar chiar atunci mi-am dat seama că nu era atît de clară chestiunea.

— Vei vedea. După cum știi, am plecat de acasă. De fapt, doresc să trăiesc singur, să fac ceea ce cred eu de cuviință, să nu mă simt presat de nimeni și de nimic. Așa, bine, întîmplarea face că fiind singur, la sfîrșitul acestei săptămîni am fost să dau o raită pe la casa mătușii, cum îți spuneam, printr-o întîmplare; da, cred că din întîmplare. Deși ceea ce importă e că am ajuns pe acolo și n-am putut evita să-mi amintesc tot ce s-a petrecut în jurul casei mari. De fapt, îmi dădeau tîrcoale multe amintiri. Tu știi, exmatricularea mea din colegiu, perioada mea de biliard, pe care nu știu dacă o cunoști bine, fapt este că eram acolo, în fața casei mari și atunci mi-au venit în minte niște detalii și am început să mă întreb despre anumite chestiuni cam neobișnuite la care nu mă gîndisem prea bine, nu mi le lămurisem pe deplin și mi-am zis că ar fi bine să le știu odată pentru totdeauna. Atunci te-am chemat pentru că erai singura cu care puteam să vorbesc despre aceste lucruri. Cel puțin eu așa am crezut atunci. Asta m-a determinat să pun pe tapet faimoasa chemare telefonică. Asta e tot, cred.

— Şi care sînt problemele care te preocupă, ia spune-mi ?

— Eh... ai dreptate, nu ţi le-am spus. Da, sigur, e bine. Acum cîteva clipe ai vorbit de mama şi de comportamentul meu ; m-ai zugrăvit un pic mai blînd decît un monstru. Aşteaptă... Sînt de acord că este un comportament nedrept, ingrat, pentru oricine îl vede din exterior, dar eu am motivele mele şi intenţia mea nu este ca lucrurile să fie aşa. Nu există nimic mai îndepărtat de dorinţele mele. Doar că sînt anumite chestiuni care nu pot fi evitate. Mai tîrziu, dacă vrei, vorbim despre asta. Acum, să ne întoarcem la mătuşa. Ceea ce îmi aminteam eu e că după ce ea a murit, în felul acela destul de ciudat despre care nimeni nu a vrut să vorbească în faţa noastră, sau cel puţin în faţa mea, după ce ea a murit, spun, puţin a lipsit să ni se interzică chiar să îi pronunţăm pînă şi numele. Aşa s-a întîmplat în casă. Şi nu doar atît. Orice referire la ea producea o atmosferă ciudată, de stînjeneală. Şi am constatat că nu era doar tata cel care impusese asta, deşi toţi ştiu că nu se împăca foarte bine cu mătuşa, ci inclusiv mama, sora pe care cred că o iubea cel mai mult mătuşa Queta. Nu ştiu cum o fi fost acasă la tine, dar mi se pare că a fost o situaţie care s-a repetat mai mult sau mai puţin, la fel, în toată familia. Eu, cînd eram un mucos, nu găseam o explicaţie clară, ba chiar am ajuns să cred că aşa trebuia să se petreacă cu toţi cei care mureau. Nu îmi

era pe plac, mă neliniştea, dar nu mi-a rămas altă soluţie decît să accept situaţia. A trebuit să-mi revăd această idee cînd a murit bunicul şi lucrurile s-au prezentat diferit ; toată lumea zicea : ah, ce bun a fost, ce drept, ce decent şi tot aşa pentru cîteva săptămîni bune. Trecuse deja un an sau doi de la moartea mătuşii şi eu eram deja în plin proces de maturizare şi aveam alte griji, ca toată lumea. Ceea ce se întîmplase era de-acum o poveste uitată. Şi uite ce rezultă : cînd te aştepţi mai puţin sare iepurele şi uite aşa şi mie mi-a venit curiozitatea pentru toate astea acum. La ce îmi serveşte ? N-aş putea să-ţi spun. Poate, între altele, pentru a afla de ce purtarea mamei a fost atît de nedreaptă, de necruţătoare.

— Ca să o ierţi ?

— Nu, nu. Nu am nimic de iertat. Ceea ce doresc eu este să înţeleg, să ştiu. Asta ajută mereu, nu ? Nu mi-ar plăcea să continui să interpretez lucrurile ca pînă acum, judecîndu-le la fel ca pînă acum. Trebuie să fie o explicaţie. Ei bine, mă interesează această explicaţie.

— Cine ţi-a spus că a cunoaşte faptele te ajută ? Nu te-ai gîndit că e mai bine să laşi lucrurile aşa cum sînt şi să-ţi aminteşti doar lucrurile bune şi frumoase ? De exemplu, ce amintire ai tu despre mătuşa Queta ?

— Cea mai bună, desigur. Nu uita că eu am fost unul dintre nepoţii ei favoriţi. Ea era atît de nobilă, de generoasă, de încîntătoare,

că nu îmi pot imagina de ce i-a fost aplicat acest tratament. De ce mama...

— Haide ! Nu e așa ! S-ar spune că ai iubit-o pe mătușa mai mult decît pe propria ta mamă.

— Nu e asta ! E că, nu știu, mătușa era pentru mine o persoană admirabilă. Mama e bună, dar... Asta e ! Bună și plină de abnegație și a suferit atît...

— O spui de parcă acestea ar fi adevărate défecte.

— Și tu ce crezi ? Sînt calități ? Nu mi te imaginez resemnată și suferind tot timpul.

— Nici cel puțin bună ?

— Nu eluda chestiunea. Crezi că sînt calități ?

— Nu toate femeile au același caracter. Și-n plus, mama ta este o femeie din altă vreme. Trebuie să o vezi așa, ca pe vremea ei.

— Fapt este că nu pot să suport resemnarea, nu pot s-o îndur ! Mă scîrbește. Cînd o văd pe mama că-și ia figura de suferință resemnată, îmi vine să urlu ca Tarzan, dar de furie.

— Zău, chiar așa ?

— Da, pur și simplu, simt că explodez. Cînd fac ceva rău, ceva ce ea consideră că e rău, aș prefera de o mie de ori să mă certe sau să mă insulte sau orișice ar fi, dar să nu ia figura aia. Nu există pentru mine nimic mai rău decît pasivitatea, decît pietatea.

— Dar, dragul meu, acesta este punctul tău de vedere. Gîndește-te că mai există și alții și

pentru asta oamenii nu merg cu parul ca să se apere.

— Bine, bine, deviem de la subiect. De fapt, mă interesează să știu ce s-a întîmplat cu mătușa Queta și îți mărturisesc că nu doar cu mătușa, ci și cu Maestrul Diego. Maestrul Diego m-a învățat atîtea lucruri, am fost atît de strîns legați, încît tot ce este referitor la el mă interesează foarte mult.

— Ce drăguț !

— Ce ?

— Mi se pare drăguț, că tu continui să-l numești Maestrul, ca atunci cînd eram mici.

— Și ce e rău în asta ?

— Nimic, nimic. Spuneam doar așa. Ești foarte agresiv, știi ?

Pentru prima dată am simțit că ceva s-a interpus în conversația care începuse să curgă atît de spontan, și anume : suspiciune, neîncredere și o distanță care înainte nu existase. Astfel se schimbase ceva și amîndoi ne-am pus în gardă.

— Pentru mine, mătușa nu era atît de demnă de admirat cum spui tu. Era cumsecade și atît. Trebuie să fi fost chiar foarte drăguță la vremea ei, dar nu mi se pare că tu ziceai așa ceva.

— Nu aș putea să-ți explic mai bine, ceea ce ți-am spus deja. Bine, lasă, ce-mi spui despre scrisori ? Existau sau nu aceste scrisori ?

— Da, da. Au existat aceste scrisori.

— Și unde le-a ascuns frățiorul meu ?

— Dragule, nu te-ai gîndit că scrisorile sînt private ? Se spune că sînt inviolabile.

— Ba, eu vreau chiar să le violez.

— Degeneratule !

— Mai degenerat este Pancho, care în plus le-a și sechestrat. Sechestru și violare. Îți imaginezi ?

— Sînt oripilată de isprăvile lui. Amîndoi sînteți ca o pereche de vulturi hulpavi.

— Așteaptă un pic. Eu încă nu am comis delictul. Nu mi-ai spus încă unde sînt păstrate scrisorile.

— Și ce te-a făcut să crezi că-ți voi spune ?

— Dar tu ai spus...

— Eu ți-am spus doar că te voi lămuri referitor la scrisori.

— Mincinoaso !

— Nu, puișor. Adu-ți aminte și nu mai fi cu limba așa ascuțită. Și-n plus, de ce ți-aș da pe tavă scrisorile ? Dă-mi un motiv.

— Nu ți-am mai explicat deja ? Nu ți se pare suficient ? Ce vrei, să mă arunc la pămînt și să te rog cu lacrimi în ochi ?

— Nu ar fi o idee rea, dacă te interesează atît de mult. Mie mi-e indiferent dacă le citești sau nu, doar că nu găsesc justificată această curiozitate. Mi se pare chiar că are ceva morbid.

— Ce înseamnă asta, spune-mi ?

— Mai întîi spune-mi tu ce te așteptai să întîlnești ?

— La o întrebare nu se răspunde cu o întrebare...

— Ai început să mă obosești, verișorule.

— Bine, adevărul e că nu știu.

— Deh! spuse şi făcu un gest de a se retrage, dar eu am reţinut-o.

— Zău, Fina. Îţi spun adevărul.

— Nu te prefaci, deci. O idee trebuie să ai însă, pentru că petrecîndu-se ceea ce s-a petrecut...

— De fapt, eu nici nu ştiu bine ce s-a petrecut.

Ea m-a privit din nou cu un aer calculat, neîncrezător. Expresia ei părea să spună : te cred şi nu te cred, spui adevărul sau nu-l spui. Eu am luat figura cea mai inocentă de care eram în stare, sarcină care mi-a rezultat uşoară pentru că era sigur că nu ştiam ce se petrecuse exact.

— Cum nu ştii, spuse ea mai puţin suspicioasă, sperînd ca eu să sfîrşesc prin a o convinge.

— Hai să punem cărţile pe masă : ştiu că a fost ceva între mătuşa Queta şi Maestrul Diego. Cum, în ce împrejurări şi ce s-a petrecut exact între ei, o bănuiesc doar. Acum sînt „mărişor" pentru a mi-o imagina bine. După aceea ştiu că familia, care de bine, de rău a tolerat această situaţie — pentru că nu mai avea alt remediu, presupun —, s-a înverşunat împotriva ei imediat ce a murit. De la asta, nu scapă nimeni ! Sau nu ? Ei bine, asta e tot ceea ce ştiu despre mătuşa şi Maestrul. Ce ştii tu mai mult ?

— Ai vorbit sincer, Ricardo ?

— La naiba ! Nu ştiu în ce fel ai vrea să-ţi spun mai clar.

— Vrei să spui atunci că tu nu ştii că mătuşa a murit din cauza... unei intervenţii ?

— Ah ? Cum ? Poftim ?

— O intervenţie, nu ştii ce e o intervenţie ? Vrei să îţi spun ? Un avort ! Sau nici atît nu ştii ce e acela un avort ?

Figura pe care am luat-o a fost un răspuns suficient pentru că ea a continuat ca şi cum se elibera de o greutate :

— Asta este ceea ce familia nu iartă.

— Dar nu există posibilitatea unei erori...

— Ah, Ricardito, tu nu mai eşti încă un bebeluş : în lucrurile acestea nu există nici un dubiu. De ce crezi că unii oameni au o diplomă în care în numele naţiunii li se spune Doctor sau Medic Chirurg ?

— Nu, credeam că...

— Te decepţionează mătuşa poate ? După toate acestea, cum poţi vedea şi singur, nu era decît o simplă femeie şi ea.

— Nu, nu e asta... De fapt, sînt surprins. Nu-mi imaginasem lucrurile în felul acesta.

— Spui că eşti surprins. Cu toate astea, dacă ţi-ai vedea faţa...

— Nu mă înţelegi.

— Şi de ce aş face-o ? Voi bărbaţii sînteţi atît de speciali, atît de unici, atît de singulari, că noi sărmanele femei niciodată nu vom fi capabile să vă înţelegem comportarea.

— Tu interpretezi totul în rău.

— Sigur. Noi, femeile, mereu facem aşa. Voi, în schimb, vedeţi totul clar şi uşor. Vreţi un

lucru : atunci mergeţi şi îl cereţi sau îl cumpăraţi sau, în ultimă instanţă, îl furaţi. Ei bine, dacă ar fi doar asta, nu ar fi nici o problemă ; dar nu , domnule, îndată ce obţineţi ceva, vreţi și mai mult din acel lucru și mai mult, tot mai mult. Pînă cînd într-o bună zi vă daţi seama că v-aţi căsătorit, că asta vă plictisește și atunci adio şi zburaţi, pe altă floare, ca un fluturaş. O nouă jucărie ! Și pe noi, să ne trăsnească Dumnezeu !

— Liniștește-te, te rog, Finita. Ce ţi-am făcut eu, să te pornești așa ?

Imediat ea s-a îndreptat spre camerele alăturate. Era atît de agitată, de dezgustată că nici nu am știut cum să îi interpretez gestul. Și așa eram destul de mişcat de tot ce spusese că n-am mai cutezat să fac nimic și am rămas nemişcat în mijlocul salonului. Am început să-mi ordonez ideile și sentimentele și mi s-a confirmat din nou părerea că nu eram decepţionat de mătușa, de ce aș fi fost ? Eram doar surprins și mai dornic ca niciodată să aflu ceva mai mult. Atunci a reapărut Fina, cu un aspect mai liniştit, deşi în ochi tot îi strălucea o scînteie de mînie. Eu am aşteptat-o, gata să-i spun că se înșela, dar înainte să apuc să deschid gura, ea mi-a întins o hîrtie.

— Ia. Satisface-ţi morbiditatea.

Am despăturit hîrtia cu gesturi nervoase. Fără nici un dubiu era o scrisoare. În ea se putea citi :

Diego, iubirea mea,

Pentru tot ce iubeşti mai mult pe lume, încetează. Pînă unde vrei să ajungi? Te rog. Ceea ce am făcut, depășește orice imaginație. Ce spun! Dar niciodată nu mi-am imaginat nimic. Niciodată nu am dorit nici măcar ceea ce poate că este normal pentru oameni. De ce o faci? Refuz să cred că doar pentru că ştii că nu îți pot nega nimic. Pentru că ăsta e blestemul meu: nu îți mai pot refuza nimic. Ai distrus toate refugiile mele și m-ai aruncat într-un deșert în care singura ființă vie ești tu. Nu mă mai interesează nimic de-acum. Ar fi trebuit să mă iei de mînă și să mă fi dus oriunde ai fi dorit tu. Știi că mi-ar fi indiferent orice destin dacă aș fi alături de tine. De ce nu o faci? E adevărat că înainte eu ți-am interzis-o. Accept că mi-a fost teamă atunci cînd mi-ai cerut-o prima dată, că au cîntărit mai mult obligațiile de familie, datoriile morale. Sînt de acord că a fost vina mea. Dar dacă e vorba să plătesc o vină, îți jur că am plătit-o deja cu dobîndă. După ce ne vedeam, închideam uşile casei încet să nu mă trezesc, pentru că această trezire ar fi fost mai înspăimîntătoare decît un coşmar. Vreau, doresc să fug iar spre tine, dar pe neașteptate devin dintr-o dată implacabil de lucidă și înțeleg că este o nebunie, că este imposibil. Mă gîndesc că doar o nebună ar fi capabilă să se comporte ca mine. Și atunci îmi spun că povestea noastră nu mai poate conti-

nua, că a fost ultima oară, că mîine voi pune capăt acestei nebunii dacă nu o vei face tu. Examinez situaţia o dată şi încă o dată, din unghiuri diferite şi toate mă conduc spre o singură decizie : să pun capăt. Nu găsesc nici o altă posibilitate şi mă înarmez cu mult curaj, mă conving că nu mai este deja nimic de făcut, că de fiecare dată este tot mai rău, fiecare zi care trece nu poate să aducă decît şi mai multe chinuri. Aşa îmi petrec puţinele ore care rămîn din noapte cu certitudinea că, de această dată, a fost ultima dată, şi în ciuda sfîşierii interioare, simt că am hotărît, că îţi voi spune că pînă aici am ajuns şi că nu mai există nici un remediu decît să ne despărţim. În zorii zilei sînt absolut convinsă că voi avea forţă pentru a o face, pentru că, dacă am fost capabilă să suport o asemenea noapte, voi fi capabilă să suport orice lucru. Şi cînd tu te vei îndepărta, cînd pasul iremediabil va fi făcut, nu voi avea altă soluţie decît să înfrunt situaţia şi voi găsi forma să o depăşesc. Poate atunci voi putea să mă reconciliez cu Dumnezeu şi El îmi va da forţa să continui. .

Iartă-mă că îţi spun toate aceste lucruri care ştiu cît te dezgustă. Nu e vorba despre o lipsă de iubire, dimpotrivă. Tu ştii perfect în ce s-au finalizat intenţiile mele de a pune capăt relaţiei noastre şi de ce. Din această cauză, acum cînd mă simt din ce în ce mai confuză cu fiecare clipă care trece, te rog, te implor, să faci tu pasul definitiv. Te rog pune punct dintr-o

dată și sfîrșește cu această neliniște. De tine depinde ceea ce se va întîmpla de acum înainte.

Mereu a ta,
Queta

P.S.

Trebuie să se întîmple chiar azi, chiar în noaptea aceasta, așa că așteaptă-mă.

— Poftim, iat-o, o ai aici. Îmi poți spune acum, unde e femeia admirabilă pe care o cunoșteai tu ?

— Nu, nu.

— Da, nu e decît o femeie simplă, o proastă care a avut încredere într-un bărbat. Cum a putut fi atît de nebună ca să creadă atît într-un bărbat, să se predea necondiționat ? Eu țin această scrisoare mereu la îndemînă, știi ? De fiecare dată cînd simt că un bărbat mă interesează mai mult decît trebuie, la cea mai ușoară suspiciune că mi s-ar putea întîmpla la fel și mie, recurg la rîndurile mătușii. Nici nu știi tu cît de bine îmi face, cîte succese nu mi-a oferit sărmana de ea.

— Nu poți generaliza așa lucrurile.

— Nu pot ? Sigur că pot !

— Mă refer la situația mătușii. Relația ei cu Maestrul ar putea fi înțeleasă doar dacă s-ar ști cum a decurs în totalitate. Nu se spune la noi în familie că nimeni nu știe nimic despre nimeni ? Și o singură scrisoare...

— Desigur, dacă ajungem la faimoasele explicații, vom ajunge poate la concluzia că vi-

novată de toate este mătușa Queta. Dar spre decepția ta, îți voi spune că celelalte scrisori nu schimbă situația.

— Le ai aici ?

— Ce drăguț ! Ți-ar fi plăcut, nu ? Și după toate astea, se spune că noi, femeile, sîntem curioase ! Spre necazul tău, am să-ți spun că nu mai există nici cenușa din ele. Asta s-a salvat nici eu nu știu cum, nu-mi mai amintesc. Poate pentru că era cea mai echilibrată din toată seria.

— Și cum ai pus tu mîna pe ea ?

— Ah, asta e altă poveste. Mulțumește-te doar să știi că am răscumpărat-o din mînuțele iubitului nostru Paqui.

— Și cum ajunsese în mîinile lui ?

— Nu mai obosești tot punînd întrebări ?

— De fapt, am găsit și eu ceva !

— Haida-de ! Se spun și acolo lucruri picante, din acestea care vă plac atîta vouă ?

— Nimic asemănător, Finita. Nu e vorba despre o scrisoare a mătușii : sînt niște însemnări, un fel de jurnal al Maestrului Diego.

— Și ce spune despre această situație ? Trebuie să fie interesantă viziunea triumfătorului, a bărbatului fatal din film.

— Ești pe un drum greșit, Finita. Chestiunea nu e atît de satanică. Nici Maestrul Diego, dacă ar fi scris ceva despre povestea aceasta, nu s-ar fi prezentat așa. Și nici eu nu sînt atît de morbid cum îți imaginezi tu...

— Nu mă înnebuni...

— Așteaptă. Poate am ceva morbid, da, dar nu în acest caz și nu întotdeauna.

— Dar ce are a face atunci ceea ce ai găsit tu cu povestea mătușii ?

— Nimic. Ia, citește... Voiam să îți spun doar că Maestrul Diego este orice, dar nu un... să zicem, un Pancho.

Ea îmi luă hîrtia pe care, între timp, o scosesem dintr-un buzunar. Și, în timp ce ea se grăbea să o citească, i-am zis :

— Este o transcriere. Originalul e rupt în bucățele. Data e scrisă pe coperta caietului : 1939, dacă nu am citit greșit. Sau poate că acesta e mai vechi decît conținutul.

Ea nu comentă nimic, absorbită în lectura hîrtiei, cu o expresie de concentrare grațioasă. Cînd termină, îmi întinse însemnările cu o grimasă disprețuitoare.

— Nu-mi spune nimic. Singurul lucru la care mă pot gîndi este că poate nu-i mai funcționa bine creierul. Dacă tu crezi că asta justifică ce s-a petrecut, să nu contezi pe mine să te sprijin. Dacă bărbatul era nebun, situația nu se schimbă prea mult. Și așa nebun și tot nu i-a lipsit viclenia să o îmbrobodească pe mătușa și să o lase prinsă în țarc.

— De ce spui asta ?

— Pur și simplu pentru că ăsta e adevărul ! Poftim : scrisorile le-a luat din căsuță Paqui, chiar în noaptea priveghiului mătușii. Adevărul este că eu doream să merg să vorbesc cu

el, dar, cum era noapte, mi-a fost frică să mă duc singură, așa că l-am trimis pe Paqui să vadă mai întîi dacă el era acolo. Am profitat de faptul că și el era la fel de intrigat ca și mine de absența de la priveghi a lui Diego. Nimeni nu știa nimic concret, poate chiar și mai puțin decît mine care intuiam ceva din ce se întîmplase. Cînd s-a întors, Paqui mi-a spus că nu era nimeni și că părea un loc abandonat. Asta m-a surprins și mai mult. Trebuie să fii de acord cu mine că asta era o fugă rușinoasă ! Și asta a fost cînd nu citisem încă scrisorile : Paqui nu-mi spusese că le luase dintr-o cutie. Asta am aflat-o după, mult după ce s-au petrecut o serie de lucruri.

— Nu se poate ca Maestrul Diego să fi fugit.

— Ah, da ? Atunci ce vrea să însemne faptul că nu a mai apărut niciodată prin casă. Și, de altfel, mai bine pentru el că nu a făcut-o, pentru că, dacă îl înhăța taică-tu, sau taică-miu, sau oricare dintre bătrîni...

— Trebuie să fie o explicație...

— Singura explicație este că și-a luat tălpășița, voia să o șteargă și așa i s-a ivit chiar ocazia să o facă !

— Maestrul nu ar fi făcut una ca asta...

— Vezi că ți s-a stricat placa !

— Un om nu se poate schimba peste noapte și o asemenea purtare nu i se potrivește Maestrului Diego.

— Nu-ți vine să crezi că, de fapt, adevăratul Diego este așa cum îl dezvăluie această com-

portare a lui ? Tot restul sînt fantezii de copilandru. Este un adevărat păcat că te costă atîta faptul că ai crescut.

— Ai un aer atît de matern că te iau aproape în serios. Faci multe repetiții, sau îți reușește spontan ?

— Este absolut natural, puișor. Orice femeie care te-ar vedea luptîndu-te cu spada ta de lemn ar simți la fel ca mine. Ești atît de frumușel și fără apărare !

— Bravo ! Acum faci și pe femeia fatală. Ai asigurată pe scenă o adevărată carieră. Fina, sau Tina sau Lina cea cu o mie de fețe. Bravo !

— Păi, acum voi juca rolul femeii cu bun-simț pentru a-ți spune să te lași de prostii, de copilării și să te întorci acasă. Ce pretinzi că vei demonstra ?

— Dar cine ți-a spus că vreau să demonstrez ceva ?

— Atunci de ce o faci ?

— Vreau să-mi duc viața singur, pur și simplu.

— Și părinții tăi ar fi un obstacol ? Nu-i așa ?

— Iar începi cu pisălogeala. Uite că și ție ți s-a stricat placa.

— Bine, fă ce ai chef să faci !

— Mulțumesc pentru autorizație.

— De altfel, întotdeauna ai făcut ce-ai avut chef. Așa a fost și cu universitatea. Pentru că nu ai ajuns pînă la urmă să intri la universitate, nu ?

— Nu, ei și ce !
— Nu aș fi crezut-o niciodată !
— Ce n-ai fi crezut ?
— Că nu vei putea să intri la universitate. Pentru că prost nu ești. Un pic tont în unele lucruri, dar prost nu.
— Mulțumesc.
— Ce s-a întîmplat ? Ai început să lucrezi și ai prins gustul banilor ?
— Nu te mai preface, verișoaro. Tu știi perfect că nu m-a interesat universitatea. După performanțele mele din colegiu, m-am lecuit. Am studiat doar franceza și asta pentru că mă gîndeam să o întind odată de aici.
— Așa ? Vrei să spui că nu ai prins cheag ? Și cum de-ai plecat de acasă, atunci ? Nu-mi vei spune acum că te întreține o văduvă bogată sau ceva în genul ăsta ?
— Ești genială ! Și pe urmă insinuezi că eu sînt cel cu fantezia bogată. Sigur că lucrez, dar un expedient pe aici, altul pe dincolo. În fine, suficient pentru a-mi plăti o pensiune și să nu mor de foame.
— Și toate astea pentru ce ?
— Eh, nu mai întreba atît, Finita. Ce știu eu ! Ieri, ba nu, alaltăieri ți-aș fi putut spune pentru ce. Acum, mai bine nu mă mai întreba. Orice lucru ți-aș spune, te-aș minți.
— Ești cel mai mare prost pe care l-am ascultat în viața mea. Te întreții cu greu, trăiești singur într-o cocină, probabil într-o mahala și

nu știi de ce! Este incredibil. Nici măcar nu ești rău; ești, pur și simplu, un iresponsabil.

— Tu nu știi nimic din toate acestea! Pentru tine totul este ușor: chestia e să pui mîna pe un soț bun, cu bani și dacă mai e și arătos, cu atît mai bine.

— Desigur, este așa de ușor! Și pentru tine e ușor, doar că tu nu vrei să vezi lucrurile așa. Și ca să nu mai complicăm totul și mai tare, o să-ți spun ceva referitor la părinții tăi, numai pentru că mi-a cerut-o mama ta. Dacă vrei să o iei în considerație, bine, dacă nu, tot aia îmi e, dar, ascultă-mă, pentru că odată cu asta îmi îndeplinesc promisiunea și la naiba cu tine! Cine m-o fi pus să fac pe mediatoarea! Bun, chestiunea e că mama ta mi-a spus că dacă te întorci acasă, nu se mai amestecă în viața ta, nu te vor mai presa nici să studiezi, nici să muncești. Vei putea să te întorci la ce oră vrei și, în fine, vei putea să faci tot ceea ce eu nu i-aș permite niciodată unui iresponsabil ca tine. Dar acolo ei hotărăsc, treaba lor! Și tu, ia-o cum vrei, și pe mine, te rog, să mă lăsați în pace cu certurile voastre.

Conversația se terminase. Eu aș fi vrut să mă mai întorc la subiectul Maestrului, dar cum stăteau acum lucrurile era imposibil. Și-n plus, era un talmeș-balmeș în capul meu cu toate noutățile pe care le descoperisem!

Mi-am luat rămas bun deci, fără multă căldură și fără să las nici cel mai mic regret Finei.

Cînd am ajuns afară, m-am gîndit că nu mă interesa părerea ei. Eu credeam în Maestru. Mătușa avusese o soartă blestemată, dar nu credeam că el ar fi abandonat-o, cum spunea Fina. Dacă el nu mai apăruse, nu era pentru că fugise, ci pentru un motiv serios. Pentru ce rațiune sau rațiuni ? Nu știam, dar nu mă lăsam, cîtuși de puțin, influențat de o părere ușuratică sau plină de prejudecăți ca cea a verișoarei mele. Nu puteam uita că ea își justifica multe din faptele ei, scuzîndu-se cu un scepticism care nu i se potrivea, produs de ce se întîmplase între mătușa Queta și Maestrul Diego. Să nu îmi umble mie cu de-alde-astea, că eu o cunoșteam de mică și știam de ce picior șchioată ! Și afacerea cu Pancho ? Să nu vină să-mi spună mie că s-a întîmplat pentru că era decepționată de toți bărbații. Faptul era că ei îi cășunase pe Maestru ! Pentru că el nu este dintre cei care fug, eram sigur ! Și de altfel, nu îi cerea mătușa Queta, în scrisoare, să facă el pasul decisiv ? Poftim, iată, l-a făcut înainte de a ști ce se va întîmpla, înainte ca însăși mătușa să bănuie care îi era starea. Ce păcat că nu am fost eu cel care a intrat în căsuța Maestrului, în noaptea aceea, în locul bestiei de Pancho ! Poate că, citind restul scrisorilor, aș fi putut cunoaște realitatea. Dacă aș fi fost în camera mătușii ? Dacă el plecase trebuie să fi lăsat o scrisoare de despărțire. Cine avea acces la camera mătușii ? Deh ! A fost sigur

cineva din familie care, dacă a existat ceva asemănător, nu a pierdut timpul să distrugă toate urmele rușinii. Pentru ce să păstreze încă o probă a păcatului ? La asta nu mai era chip să ajung. Cheia era Pancho. Dar ce l-aș fi putut întreba după atîta timp ? Și încă pe unul ca el ? Mai rău era că Fina nu va vrea să-și slobozească gura referitor la conținutul celorlalte scrisori. Ea vedea doar ceea ce o interesa. Mai va, să-și amintească alte detalii ! Trebuia să mai fie și altă ieșire. Nu era vorba doar de faptul că eu aveam încredere în Maestru. Problema era să găsesc ceva mai obiectiv. Dar totul mă conducea la Pancho, la scrisori. Și această scrisoare nu era suficientă. Sau era ? De bună seamă ! Dacă aceasta era ultima scrisoare ! Dacă era așa, această întrevedere fusese decisivă, era cea a rupturii sau a despărțirii și explica și aparenta fugă a Maestrului ! Sigur că da ! Și cum în scrisoare nu exista nici cel mai mic indiciu că mătușa ar fi suspectat starea ei, atunci aici era cheia comportamentului Maestrului. Ceva în genul acesta trebuie să fi fost ! Mai mult, amintindu-mi iar ultima mea întrevedere cu Maestrul, atunci cu întîmplarea lui Pacheco, mi-am rememorat chinul despărțirii, nu doar din cauza împrejurărilor, ci pentru că se respira o atmosferă agresivă, grea, apăsătoare, de sfîrșit. Da, o simțeam plutind în acele momente ! Mi-am amintit că fusese o impresie care nu mă părăsise vreme îndelungată. Sau toate nu erau decît senzații pe care mi le imaginam în retrospectivă, influențat de

necesitatea de a crede că lucrurile stăteau așa ? Trebuia să verific asta. Posibilitatea ca să reușesc doar prin această unică scrisoare era foarte puțin probabilă, dar trebuia să o încerc.

M-am întors atunci la casa Finei, dispus să epuizez și cele mai mici posibilități care mi se ofereau. Pe de altă parte, trebuia să-l caut și pe Pancho, să aflu astfel dacă nu puteam scoate ceva și de la el. Nu aveam altă alternativă.

Cînd mi-a deschis ușa și m-a văzut, expresia ei nu a fost nici pe departe entuziastă.

— Ai uitat ceva ?

— Te rog, mai lasă-mă să-ți spun două vorbe.

— Bine. Nu avem de ce să ne păruim. Sîntem destul de măricei pentru a înțelege asta.

— Mulțumesc, Fina. Și pentru ca să nu-ți răpesc mult timp : trec la subiect. Am revenit, Fina, doar pentru o întrebare : ai putea să-mi spui dacă această scrisoare pe care tu o posezi este ultima dintre toate ?

— Auzi, ești nebun ! Cum aș putea să-mi amintesc datele de la toate scrisorile ? Nu ți se pare că ți-a sărit o doagă ? Frizezi ridicolul, știi ?

— Da, da. Ai dreptate. Dar, nu ai putea să-mi răspunzi...

— Nu înțeleg ce vrei să verifici...

— Te rog...

— Îți mai spun o dată, nu-mi pot aminti data de la toate. E o nebunie ceea ce-mi ceri...

— Bine. Dar nu îți cer ceva asemănător. Doar că... Bun, credeam că vreun detaliu te

putea face să știi. Prin conținut, sau mai știu eu prin ce, prin orice ar fi...

— Ești patetic, Ricardito. Ești un obsedat. Știi ? Dacă o să te îndrăgostești vreodată, vei fi pierdut.

— Da, da. Dar, fă o sforțare. E singurul lucru pe care ți-l cer.

— Să văd, să văd. Nu văd cum... Așteaptă, poate. Acum că îmi spui tu, parcă a fost ultima. Dar ce legătură are ?

— Gîndește-te bine. Și apoi, îți voi explica de ce.

— Ei bine, nu aș putea face rămășag pe norocul și frumusețea mea că a fost așa, totuși cred că da. Era ultima din serie. Sau mai bine zis, era în afara seriei. Da. Celelalte erau într-un pachet, legate, și asta era singură. Și din cîte îmi amintesc, s-ar fi putut foarte bine ca aceasta să fie ultima. Ești satisfăcut ?

— Nici nu știi cît de mult !

— Și acum, ai putea să-mi explici ce înseamnă toate astea ? Ce vrei să demonstrezi ?

— Desigur, imediat.

XIV

AUZI, E RÎNDUL TĂU, mi-a spus un nerăbdător.

M-am grăbit să lovesc. Interesul de a-mi calcula și studia fiecare lovitură scăzuse pînă în-

tr-atît încît se situa într-un punct intermediar între necesitatea de a nu pierde și dorința de a continua să-mi umplu timpul cu ceva. Era ca și cum unicul meu obiectiv ar fi fost să mențin bilele în mișcare, un tribut pe care trebuia să-l plătesc, pe care mai devreme sau mai tîrziu îl plătim toți în biliard. Ce puteam face dacă nu acționam așa ? Auzisem că duelul nu se relua pînă la șase și acum nu era nici patru. Ultima partidă se sfîrșise la șase dimineața, după douăsprezece ore de joc. Rezultatul se părea că fusese favorabil Tîrnositorului, care terminase cu cel mai mare număr de partide în favoarea sa, dar nu i se putea da titlul de învingător indiscutabil pentru că Motanul, după unii din cei care au fost prezenți la duel pînă la final, ieșise cu bani în cîștig sau în orice caz cu aceiași bani cu care intrase. Explicația stătea în sistemul de socoteli și pariuri crescînde care complicau orice calcul abstract. Faptul că duelul se relua chiar azi spunea limpede că nu se definitivase clar această chestiune. Trebuia deci să se facă ora, ce importanță avea că eu mă aruncasem într-o partidă cu un necunoscut. Chestia era să las să treacă timpul cît mai puțin plictisitor posibil. Și mi-am amintit de bătrînul don Icre. Care era secretul lui să o lungească atîta ? Pe vremea cînd frecventam sala de biliard a Vicleanului, se spunea că în timpul care trecea de cînd el se pregătea să lovească pînă cînd își aplica lovitura, puteai să ieși din

local, să joci o partidă de cărți cu vecina și cînd te întorceai, puteai să ai certitudinea că îl găsești încă manevrînd tacul. În acei ani, eu mă gîndeam că mă voi comporta cînd voi fi bătrîn cu totul altfel, pentru ca să nu fiu luat peste picior, sau să se creadă că nu îmi dădeam seama rapid de mersul jocului. Dar iată, acum, doar după cîțiva ani cred că îl înțelegeam : nu avea importanță atîta să cîștigi sau să pierzi, cît avea să respiri ambianța, să profiți de senzația jocului, să fii protagonistul acțiunii și să lungești cît mai mult timp posibil acest moment.

Totuși mi-am dat lovitura fără să mă învîrtesc mult, după cum era mereu obiceiul meu. Ca din întîmplare, ochii rivalului meu s-au fixat într-ai mei pentru ca apoi să se concentreze cu totul pe masă. Era ceva ciudat în mișcările lipsite de grație ale brațelor și ale picioarelor lui lungi, și în ochii lui mari, îngropați în niște cearcăne enorme.

Din frig nu mai rămăsese nici o amintire vagă ; parcă nu existase niciodată. O undă caldă, răspîndită în tot localul, stăpînea ca întotdeauna, nedesprinsă de joc. Fumul, sudoarea, rîsetele și jurămintele creau un mediu care ușura mișcările și te incita să joci cu un ritm galopant.

Lovitura mea de tac nu a fost cine știe ce și i-a venit rîndul tipului care aducea cu un păianjen. Asta o fi porecla lui ? Asta trebuia să

fie, dacă în această sală de biliard lumea își păstra o sclipire a minții cît de infimă, pe care o cunoșteam eu în celelalte medii. El privea obsedat bilele, în transă. Era perfect angrenat în ritmul jocului, dînd chiar mișcărilor sale o elasticitate specială. Și nu doar atît : corpul său părea că vrea să urmeze cursul, de multe ori capricios al bilelor și le vorbea, le murmura în șoaptă, tăinuind cu ele referitor la intențiile sale, certîndu-le și blestemîndu-le cînd nu mergeau conform dorințelor lui.

De această dată, puțin a lipsit să nu se cațăre pe masă ca să corecteze direcția bilelor cu mîna. Suferea și se contorsiona că nu poate să o facă, mișcîndu-și corpul și tîrîndu-și picioarele în direcția dorită. Din buzele lui ieșea o rugăciune : „Aleargă, drace... continuă... Hai, continuă... Asta e !"

Cîțiva spectatori surîseră și alți cîțiva îi aruncară cîte o vorbă înțepătoare. Dar lui îi era indiferent, probabil că avea pielea tăbăcită de săgeți. Concentrat în joc — nimic nu-l distrăgea și nici nu-l inhiba. L-am privit flegmatic, dar în fond îl invidiam. Una peste alta, el se realiza fără nici un fel de proptele. Ce-l interesa că unora comportamentul său le părea ridicol. El dorea să cîștige și subordona totul acestui scop. În schimb eu, acum îmi dădeam seama clar, nu am putut niciodată să mă concentrez în exclusivitate la joc, deși știam că este indispensabil ; să văd doar masa și bi-

lele, să mă avînt cu tot ce aveam, fără nici o rezervă. Mereu era ceva care mă distrăgea : un gest ridicol al rivalului, o glumă bună a chibiților, pînă și propriile mele acțiuni, care uneori mă surprindeau și pe mine însumi. Era un comportament permanent care îmi venea din copilărie și care a continuat și după etapa biliardului. Nu mă abandona nici măcar atunci cînd eram la un miting, într-un marș, executînd o acțiune ; și, astfel, în orice activitate pe care o realizam, mereu exista un detaliu care mă distrăgea pentru un timp.

Odată terminată intrarea lui, adversarul meu își purtă prada la cutie, extrem de grav în întreaga lui înfățișare. Acum era din nou rîndul meu. Nu mai erau în joc nici optul, nici cincisprezecele și trebuia să-l folosesc pe nouă sau să mă mulțumesc cu treiul, bilă pe care aș fi putut să o ard din moment ce toate erau în zonă. Dar, ptiu, nimica ! Nimica-nimicuța !

Păianjenul se apropie din nou. Acum îi revenea o lovitură ușoară și el nu își va irosi posibilitatea ca mine. El nu era un jucător de fantezie, ci, din contra, un tip sigur.

Imediat ce a terminat de frecat vîrful tacului cu creta, își întinse brațele sale interminabile. Chibiții ne înconjuraseră. Zona de joc, de puțin timp, se mărise. Nu erau doar bilele colorate, cele patru benzi elastice, masa acoperită cu un postav verde ca lucerna, și rivalul, de acum trebuiau luați în considerație și chi-

biții. Aceștia, cu un instinct special să detecteze momentele decisive, se îmbulziseră în jurul nostru și erau gata să asiste la deznodămînt. Privirile lor erau din ce în ce mai înțepătoare, la fel și glumele și comentariile lor. Cei mai nerăbdători murmurau copios vrute și nevrute, doreau să sfîrșim cît mai repede fără să-i intereseze învingătorul.

Doreau să ne vadă dispărînd. În curînd venea lumea bună și miza bună. Și cum nici măcar nu ofeream un spectacol bun, toți erau împotriva noastră. De asta, cum văzură în mine un posibil învins, încercară să mă strivească ca să se termine totul odată pentru totdeauna. Mda !

Am căutat cu coada ochiului vreun cunoscut, dar fără nici un succes. Murmurul neîncetat făcea să-mi palpite tîmplele și am fost surprins să-l văd pe Păianjen privindu-mă cu ochii lui mari, batjocoritori, sprijinit de o coloană. Atunci mi-am dat seama cît de neatent eram la joc. Mă gîndeam mai mult la duel, la rezistența Finei de a accepta concluziile mele referitoare la comportamentul Maestrului Diego, plecînd de la ultimele lucruri pe care mi le-a spus — clar, cum era să accepte ceva asemănător ; dacă le-ar fi acceptat, ar fi însemnat că multe din faptele ei nu avuseseră nici o justificare. Fusesem distras de toate acestea de la situația mea de moment în joc și mă simțeam copleșit de hățișul loviturilor anterioare. Acum căpătau semnificație acele lovituri care păreau de ne-

explicat. Am simțit atunci o dorință năvalnică de a juca serios, după toate regulile învățate în anii adolescenței mele. Dar era tîrziu. Eram obligat să pun în gaură toate bilele, în timp ce rivalului meu îi era de ajuns una ca să-și asigure victoria. Am început să urăsc figura lui palidă, fața lui ironică. Ochii lui mă priveau obsedant și în ei sclipea o veselie pe care o găseam răutăcioasă. Mă simțeam înșelat, mai mult decît prin loviturile lui, prin propriile mele greșeli. Trebuie să cîștigi, să cîștigi, să cîștigi ! Trebuie să ștergi privirea aceea ironică, uită de casa ta, de mama ta, de Fina, de Maestrul și de mătușă. Cum o face Motanul să se gîndească numai la joc, în exclusivitate la joc ? Cum să-ți păstrezi creierul limpede, ferit de orice contaminare, indiferent care ar fi ea : trecutul sau viitorul, căldura sau frigul, veselia sau tristețea ? Cum să te învălui oare cu unicul lucru valid : prezentul, clipa de acum, clipa loviturii ? Motanul spune că cel care se gîndește la orice altceva în timpul jocului este pierdut. Nu va ajunge niciodată să fie Jucător. A te gîndi nu este decît un obstacol. O fi aceasta cauza că nu am putut niciodată să fiu un adevărat Jucător ? Pentru că, de fapt, nu mi-au lipsit condițiile. Sau poate o fi pentru că mi-a lipsit timpul de a-mi maturiza maniera de joc... sau poate pentru că eu mereu mă gîndeam că trebuie să mă întorc acasă și în ziua următoare la colegiu. Cine știe ! Chestia e că în

acest moment iar am avut chef să mă întorc înapoi în timp. Cîteva minute sînt de ajuns să te distragă, fie și doar minutul prealabil începutului acestei partide, pentru ca apoi... Dar nu ! Mai bine înainte, cînd abia începusem să joc prima partidă. Dar ce zic eu ? Dacă nu aveam chef să joc și după atîta timp, tot aia era ! Lucrul ar fi trebuit să se fi întîmplat atunci cînd Păianjenul m-a invitat să mă lansez în vreo două partiduțe ca să ne rodăm astfel. Este însă clar că, dacă Fina nu s-ar fi înfuriat, am mai fi conversat încă și acum despre Maestrul și mătușa ! Atunci ar fi mai bine să mă întorc la momentul anterior sosirii acasă la ea. Dacă este vorba să ne întoarcem în timp, mai bine ar fi...

— Păi, joacă odată, măi tăticule ! mă întrerupse unul dintre chibiți flegmatic.

Căldura îmi devenea insuportabilă. Îmi simțeam urechile arzînd, în timp ce sunetele din local deveneau tot mai îndepărtate, tot mai vagi.

Am lovit rapid, aproape fără să țintesc, sub impulsul mîniei și mi-a ieșit o lovitură de maestru. Din toate părțile se ridicară murmure de aprobare. Dar înainte de a mă lansa în lovitura următoare, am auzit pe ici-colo : „Întîmplarea" și pe altul, mai ortodox : „Bafta". M-am înfuriat și nu m-am mai gîndit la altceva decît să demonstrez cu o altă lovitură strălucitoare tot ce învățasem alături de Motan, lăsînd de-o

parte lovitura anterioară, logică, dar exagerat de ușoară. Păianjenul nu mai surîdea. Chiar dacă ar face practică toată viața lui, el nu va putea să traseze niciodată o lovitură ca cea care îmi reușise mie. El era doar un jucător sigur de el, de serie.

Am greșit lovitura următoare. Am simțit că voi da chix, cînd nu mai puteam să fac nimic ca să o rectific. Mușchii nu mai puteau să-mi dea ascultare în foarte mica fracțiune de timp care exista între a-ți da seama de greșeală și executarea mișcării brațului.

Cu această lovitură proastă am rămas la mîna rivalului meu și el m-a lichidat fără să ezite. Căzusem de acord la începutul partidei că aceasta ar fi fost ultima. Dar eu mă înfuriasem și, pentru a nu rămîne așa, i-am propus să continuăm, de data aceasta punînd un pariu. El a acceptat, e clar, și ne-am pregătit să continuăm.

Nu știu de unde mi-au venit atîtea resurse și de o asemenea calitate ; fapt este că nivelul meu înainte scăzut s-a ridicat la un standard niciodată atins înainte și, în curînd, l-am avut pe Păianjen în buzunar. Dar cel mai important este că toate acestea s-au născut independent de voința mea. Am încetat să mă gîndesc la Fina, la mătușa și la Maestrul, la Proful, la Motanul și la Tîrnositorul, la Lita și la toată lumea. Uitasem chiar și că pusesem prinsoare pe tot capitalul meu, din care trebuia să mă

întreţin pînă la sfîrşitul lunii. La început, mînia care mă stăpînea m-a dus de mînă spre prima victorie ; apoi mînia s-a transformat într-o forţă necunoscută care a început să-mi guverneze mişcările, de fiecare dată mai precis, mai uşor. Tot ceea ce nu era în relaţie cu jocul a dispărut şi chibiţii, subjugaţi în faţa abilităţii, dibăciei şi priceperii mele, îşi mişcau capul în semn de aprobare. Nu mă integrasem doar cu ritmul mediului, ba, la un moment dat, am început să simt ca şi cum se desprindea ceva din mine, un fel de lichid ce era secretat de porii mei, o substanţă care mă punea într-o comunicare intimă cu lemnul tacului pe care îl ţineam în pumn, cu luminile care se reflectau pe bile şi care erau absorbite de postav, cu podeaua pe care se frecau picioarele mele ; un fluid care impregna totul, care făcea fiecare obiect o parte din mine şi prin care mişcările mele aveau un ritm precis şi just ca pulsaţiile inimii. Astfel, loviturile încetară să corespundă ordinelor date de creierul meu : eul voluntarităţii alunecase de la centru şi eu nu mai analizam loviturile, nu le mai calculam, deoarece ele se năşteau prin ele însele, singure, independent de schemele mele mentale, de experienţa mea şi de cunoştinţele mele.

Doar cînd Păianjenul a azvîrlit tacul pe masă şi a întrebat cît e ora, mi-am dat seama că se făcuse aproape şase. Privind în jur, ca trezit dintr-un vis, nu l-am văzut nici pe Tîrnositor

și nici pe Motan și asta m-a surprins aproape la fel cît faptul de a fi conștient de ce mi se întîmplase în partida cu Păianjenul. Primul lucru care mi-a venit, în mod curios, în minte, a fost că puteam să-l înțeleg mai bine pe Motanul, că, în sfîrșit, pentru un moment, putusem să ajung la înălțimea lui. Nu voiam să spun cu asta că jocul meu ar fi fost la fel de bun ca cel al Motanului, dar nici mult mai rău, ci că scrijelisem cu același lemn ca el, că toceam aceeași învelitoare de postav. Și faptul că o făcusem, compensa orice lucru pe care trebuia să-l sufăr, orice mijloc pe care l-aș fi folosit ca să ajung la asta. Un fior mi-a străbătut șira spinării în fața siguranței că asta nu era o impresie superficială. Dar eram capabil să fac atît? Aș fi fost capabil să mă comport cum bănuiam că s-ar fi comportat Motanul? În orice altă ocazie răspunsul meu ar fi fost categoric nu! Acum, cine ar fi putut ști? Ceea ce părea mai mult decît niciodată justificat era că Motanul trăia doar pentru joc și că își afla în joc mijloacele pentru a trăi. Înainte o acceptam ca pe o particularitate, o poltronerie a Motanului, niciodată ca pe o necesitate, ca pe o axiomă pe care puteam să o împărtășesc și eu. Mă gîndeam că ceva asemănător nu se petrecea cu toți profesioniștii biliardului, cum era, de exemplu, cazul Tîrnositorului. Pentru el, și pentru toți cei pe care îi cunoșteam, să trăiești din biliard era nici mai mult, nici mai puțin

decît o muncă ca oricare alta, pentru care trebuia să ai un anumit talent şi disponibilitate. O senzaţie gîdilătoare de orgoliu a pus stăpînire pe mine cînd mi-am dat seama de diferenţa dintre aceştia, Motan şi mine. Dar nu eram eu atît de tîmpit încît să nu sufoc din start această purtare. Nu mă lăsam eu să alunec atît de uşor pe periculoasa pantă de a mă crede o fiinţă specială, de înaltă clasă. Dacă Motanul şi cu mine sau oricine ajungeam să experimentăm vreo trăire singulară, probabil că se datora unei serii de împrejurări, stimuli, factori şi mai ştiu eu ce alte lucruri pe care nu eram în măsură să le analizez. Şi atunci de ce dracu' îmi complicam viaţa ! Înainte, Puştiule, mi-am zis, ca pe vremuri în sala de biliard a Vicleanului şi m-am lansat în investigaţia a ceea ce mă interesa.

Cînd m-au lămurit că duelul nu se va finaliza în acest local, ci în altul nou, in piaţa Uniunii şi că ar fi trebuit deja să fi început jocul, am hotărît să nu mai pierd nici o secundă şi să mă duc degrabă. L-am întrebat deci pe informatorul meu dacă merge şi el. Mi-a răspuns că nu, dar că se organizase chiar un grup ca să se meargă grămadă.

— De ce nu mergi şi tu cu ei ? a întrebat el ca o concluzie.

M-am apropiat atunci de un grup mic de oameni pe jumătate format, cu tot aspectul de a se pregăti să plece cu „colindul" şi, făcînd pe

distratul, m-am amestecat printre ei. Din fericire, între ei era și un grăsun căruia îi plăcuse naturalețea jocului meu împotriva Păianjenului. Văzîndu-mă aproape de el îmi spuse, făcîndu-mi intrarea :

— De cît l-ai ușurat pe Păianjen ?

— De vreo două kile, cred.

— Atunci i-ai suflat prînzul pe o săptămînă, ha, ha.

— Da, cred că a rămas lefter.

— Mi l-ai lucrat bine, cumetre. I-ai ținut piept. Din ce sală de biliard vii ?

— Ei, din cea a Vicleanului. Ba nu... Acum nu mai știu cine este stăpînul !

— Mda, știu. E aceeași cu a Motanului ?

— Păi, da. Îi sînt ortac Motanului, i-am spus orgolios.

— Unele din loviturile tale mi se părea mie că le-am văzut ieri la Motan.

— Ce este bun trebuie învățat, nu ?

— Probabil că Motanul a făcut școală în cartierul tău.

— Nu știu dacă a făcut școală, dar acolo toți doreau să joace ca el.

— La naiba, este ceva de capul Motanului ăsta ! E bun, ce zici ?

— Cel mai bun. Pentru mine e cel mai bun !

— Și pentru mine. Dacă nu cîștigă azi în fața Tîrnositorului, o să cîștige mîine.

— Trebuie să învingă cu orice chip. Tu mergi într-acolo ?

— Da, da. Chiar acușica, cu gașca mea. Vii și tu ?

— Desigur. Pentru nimic în lume, nici nu-mi trece prin gînd să pierd duelul.

— Auzi, Chinezule, nu-ți spuneam eu că acest efect experimentat îl văzusem și la Motan ? Cumătrul ăsta e ortac cu Motanul ; sînt din același cartier.

Tipul, un mulatru înalt, a mișcat doar din cap și a spus un „îhî", apoi își luă interlocutorul de braț și îl îndepărtă cîțiva pași de grup și de mine. Nu-mi păsă. Unicul lucru care mă interesa era să merg să fiu spectator la duel și să schimb cîteva vorbe cu Motanul. Și, contînd că într-o formă sau alta intrasem în relație deja cu grupul, m-am integrat în el.

În acele clipe, discutau despre duel, e clar, nici nu se putea altfel ; unii erau în favoarea Motanului, iar alții erau cu Tîrnositorul. Pentru unii Tîrnositorul era maximul, în timp ce Motanul era doar decor, spectacol și nimic altceva. Alții spuneau că Tîrnositorul un ieșea niciodată din loviturile cunoscute, mereu bine făcute, dar atîta doar. Motanul era cel mai popular, Tîrnositorul cel mai respectat. Motanul era viclenia, grația de a juca, surpriza, bucuria ; Tîrnositorul era eficiența, tehnica purificată, perfecționismul. Mulatrul spunea că Tîrnositorul va fi învingătorul, fără alte alternative, pentru că nu exista nimeni altul care ar fi putut să învingă. Și argumenta că el

cîştigase nu numai împotriva celor mai bune tacuri din Lima, ci învinsese chiar oameni care veniseră intenţionat să joace cu el din Arequipa, din Trujillo, din Iquitos. Şi nu doar atît, odată venise în turneu un columbian, un tac care se fălea că s-ar fi întîlnit cu cei mai buni jucători din Ecuador, Venezuela şi din Panama şi mai ştiu şi eu din ce alte ţări. Columbianul era „plin de bani" şi venise în Peru pentru că i se spusese că pe aici sînt săli bune de biliard şi el vroia să le rupă toate tacurile şi să continue apoi spre sud. „Fanfaronul era columbian, dar părea argentinian. Aici însă i-a sunat ceasul pentru că s-a lovit de Tîrnositor, care l-a expediat într-o noapte, după ce i-a cîştigat două sute de partide, nu i-a mai rămas decît să se întoarcă pe pămîntul său natal, sărmanul de el, lefter." Şi altul a spus că nu, columbianul nu a venit în turneu, ci a venit în mod expres pentru a-l învinge pe Tîrnositor şi că nu au fost două sute de partide, ci cinci sute. Şi altul, de mai încolo, spuse că Tîrnositorul doar printr-o intrare cîştiga patru-cinci partide sau cînd trăznea una, cădeau una sau două bile şi pam, pam, pam, închidea cu celelalte. Se pregătea din nou, izbea şi cădeau o bilă sau două şi iar pam, pam, pam. Columbianul nici măcar nu înhăţa tacul, că şi băga mîna în buzunar ca să plătească şi, dacă Tîrnositorul nu a continuat tot în felul ăsta, a fost pentru a-i da posibilitatea rivalului său să mai lovească şi el cu ta-

cul. Cel dinainte spuse că era imposibil să-l învingi, că după el nu va mai exista altul care să se apropie măcar să reușească să facă ceea ce făcea el, care era capabil să prevadă nu doar lovitura următoare ci și întreaga partidă și pe lîngă asta să știe și care vor fi mesele următoare și detașarea de rivalul său.

— El are totul calculat, computerizat, cumetre. E din altă epocă. Se spune că așa joacă străinii cu IMB-ul lor și cu alte socoteli de-astea. Doar că Tîrnositorul nostru funcționează fără mașinării la fel de bine.

Mulatrul, nedorind să rămînă mai prejos spuse că el auzise că Tîrnositorul a fost pe acolo, în *los Yunaites* [1], cînd dispăruse o vreme :

— Îți amintești, Nebunule ? Unii spuneau că a avut probleme familiale, că a trebuit să se întoarcă în ținuturile natale, dar nu, cumetre, pentru mine Tîrnositorul a fost într-o călătorie la străini ; sigur, japonezii, care îl pilotau, capitaliștii adică, i-au plătit biletul. De atunci nu-l mai învinge nimeni, nimeni.

Eu îmi mușcam limba ca să nu intervin. Suporterii Tîrnositorului, nici nu puteau fi mai obraznici, tot adăugînd cu lopata laudele. Unde s-a mai văzut să se poată juca cinci sute de mese într-o noapte ? O masă rapidă se poate termina în zece minute. Să presupunem că se joacă la fel ca ieri, de la șase la șase, adică douăsprezece ore ; în douăsprezece ore vor fi

1 Los Yunaites = S.U.A.

deci șaptezeci și două de mese. Chiar dacă ar fi fost cinci minute de masă, s-ar ajunge doar la dublul. Erau nebuni ! Cine ar putea să creadă că ar fi venit un columbian exprés ca să joace cu el și că după aceea s-a dus în Statele Unite și anume pentru a se perfecționa ! O asemenea minciună ! Toate nu erau decît, pur și simplu, gogoși. Totuși, toți luau cu naturalețe tot ce se spunea, ca și cum ar fi fost purul adevăr și uite așa, toți așteptaseră întîlnirea cu acel columbian, dacă a existat vreodată o asemenea întîlnire. Eu nu cutezam să intervin pentru că situația mea în grup era foarte precară și nu puteam să combat ceva care era în afara experienței mele. La ieșirea din biliard, același cumătru, cu care conversasem în local referitor la unde va fi jocul Motanului, se îndreptă cu fața spre răsărit și își luă rămas bun cu urarea ca toate să-i meargă bine Tîrnositorului, dar mai spuse că deja se ridicase cineva capabil să-l detroneze și că, dacă Tîrnositorul a fost maximul, Motanul atunci se ridica mai sus decît el pentru că era un fenomen : și nu doar pentru că măturase orice jucător care i se pusese în față, ci pentru că de cînd a pus mîna pe tac prima oară, nimeni nu îl învinsese și încă jucînd de la cincisprezece ani. Nemulțumindu-se doar cu atît, mai spuse că de puști nu juca arșice ca toți ceilalți, ci înhăța un băț și pam, pam, pam... Îi dădea gata pe toți. Mai mult, nimeni nu îl învățase să joace și cei care stăteau în jurul lui mereu sfîrșiseră sub influ-

ența lui ; tovarășii lui învățau doar prin simplul fapt că stăteau alături de el sau, pur și simplu, dorind să învețe. Un altul, un anume Garcia, care stătuse pînă acum tăcut, spuse că el cunoscuse pe unul care a jucat contra Motanului, cel mai bun tac din Manco Cápac, și că acesta i s-a confensat că niciodată nu va mai juca împotriva Motanului, pentru că descoperise că bilele începuseră să facă lucruri ciudate, inexplicabile, sub influența lui. Pînă la un asemenea punct, încît atunci cînd el lovea cu tacul, deviau, făceau rotiri stranii. Și dimpotrivă, cînd lovea Motanul cu tacul făceau ocoluri, săreau pe loc și se linișteau fără nici o explicație : ce mai, doar pentru a-l favoriza. Grăsanul cuteză să spună că observase că Motanul, de multe ori, nu privea masa cînd lovea cu tacul, ci se distrăgea cu alte lucruri și că mîinile lui se mișcau singure fără ca el să intervină și în plus îl auzeau vorbind singur, pe șoptite, spunînd lucruri ciudate. De asta nimeni, nimeni nu îl va putea învinge oricît de bun ar fi fost.

Am avut chef atunci să-i zic că ar fi fost bine să nu mai continue cu glumele, dar din fericire m-am abținut. Ei vorbeau serios. N-am știut dacă să rîd sau să intervin cumva, zicîndu-mi în sinea mea că erau toți idioți sau pe aproape. De unde or fi scos asta că se juca de copil cu bilele, sau tîmpenia aialaltă că aproape domesticise bilele ? Or să sfîrșească astfel să-l scoată că era un vrăjitor și cine știe ce alte tîmpenii ! Nu mai puteam să rabd și puțin a

lipsit să nu-mi vîr coada ca să lămuresc lucrurile, exact atunci cînd toţi acordau atenţie unui cumătru care spunea că duelul se juca deja de ani, deşi nu într-o manieră atît de formală, că fusese început de mai multe ori, dar că Tîrnositorul nu a putut niciodată să cîştige pe deplin, să-l învingă total pe Motan, adică să-l lase lefter, ba chiar, pe măsură ce Motanul mergea în creştere, de fiecare dată erau mai multe mesele cîştigate de Tîrnositor, dar că era sigur că acum sosise ultima oră, ora decisivă pentru sfîrşitul domniei Tîrnositorului, deoarece îl auzise pe Motan spunînd că atunci cînd ceasul din parc va anunţa ora, cu imnul naţional, chiar în acea zi, se va termina domnia Tîrnositorului.

— Şi ieri, cumetre, cred că, după o sută de ani, s-a auzit din nou imnul la ceasul din parc !

Eu, la acest punct, m-am gîndit că intrasem într-o bandă de nebuni, nebuni de legat, pentru că nu era vorba că doar unul dintre ei spunea tîmpenii, ci orice lucru ar fi spus era acceptat de toţi, dacă nu era de-a dreptul completat sau umflat. Prin mişcările din cap, privirile înfierbîntate, surîsurile de plăcere, se vedea clar că se bucurau de moment. Exact în clipa aceea s-a auzit un zgomot care la început mi s-a părut că a ieşit din nu ştiu ce ungher uitat al memoriei mele. Era ca un răget răguşit, îndepărtat, care se dezlănţuia într-un crescendo hotărît, la intervale egale, prin mici

explozii. Amiaza cedase de-acum locul nopții și, într-un prim moment, acest fapt a ascuțit senzația mea de ceva ireal. Trecută prima clipă de surpriză, am recunoscut că acest zgomot îndepărtat corespundea cu vuietul produs de un marș, deși nu-mi venea să cred că marșurile mai țineau pînă la ora asta, după înfruntarea constantă, de toată ziua, cu zbirii, cu autovehiculele blindate, cu „viermii“ distribuiți prin tot orașul. Mi-aș fi putut imagina că ar mai fi grupuri izolate de activiști în apropierea principalelor colegii și universități, dar să se pornească chiar în plin centru un marș de mare amploare mi se părea de necrezut, un renghi pe care mi-l juca fantezia mea bogată. Era greu de acceptat ca spiritul combativ al profesorilor și al tuturor celor care îi sprijineau să fie atît de viteaz, de tenace și de nedescurajat.

— Ați auzit ? am spus, oprindu-mă. Dar nimeni nu se învrednici nici măcar să-mi răspundă cu o negație. Pur și simplu continuară să meargă ca și cum nimeni nu le-ar fi adresat nici un cuvînt.

Eu mi-am înghițit disprețul și am continuat să merg alături de ei. Încă nu înțelegeam că nu o făcuseră ca să mă supere, după cum nu voiseră să mă irite, nici atunci cînd vorbeau despre calitățile și caracteristicile jocului dintre Motan și Tîrnositor. Nici măcar nu ținuseră seama de mine ; ei acționau de acord cu o motivație în care eu nu existam nici măcar ca

public. Am continuat să merg cu ei pentru că a învins dorința mea de a ajunge la localul unde se desfășura duelul. Cu mari eforturi am început să accept că atunci cînd vorbeau despre Motân sau despre Tîrnositor nu o făceau din fantezie sau din glumă și nici pentru că ar fi fost un grup de debili mintali. Așa este lumea din sala de biliard, excentrică, mi-am zis. Dar nu, dimpotrivă : toți erau tipicii clienți de biliard și alergau, ca și mine, să fie prezenți la un eveniment care ar fi interesat pe orice pasionat de biliard, un eveniment ale cărui ecouri se vor repercuta pentru mulți ani în toate colțurile din oraș. Spre deosebire de mine, ei nu intenționau să dea un înțeles ecourilor, ci îi interesa, mai cu seamă să mențină mediul, clima, să arunce paie peste foc. Ei nu căutau explicații — la ce bun ! Mai bine era să se pună la unison cu situația, să-și lase mintea să alerge pînă unde poate să ajungă, în trecut și în viitor. Acesta era adevărul ! Eu însumi, jucînd cu Păianjenul, poate că nu ajunsesem să acționez într-o manieră total străină cunoștințelor mele, voinței mele și raționamentului meu ? Pentru ei, aceasta era o stare naturală ; pentru ce să se pună să caute limitele juste situațiilor. Din contra. Ei intenționau mereu să rupă aceste limite. Aveau destul de tras cu dificultățile și barierele pe care le impuneau munca, familia. Și dacă nu putuseră să rupă în totalitate cu obligațiile mediului, cînd ve-

deau pe vreunul ca Motanul sau ca Tîrnositorul care, da, o făcuseră, apoi nu puteau decît să-i divinizeze. Și cînd se producea o înfruntare între doi „uriași“, ce putea să fie mai important ? Oamenii aceștia simțeau că erau în fața unuia capabil să cuteze să facă marele salt, cel mai mare salt dintre toate : să ajungă să fie numărul UNU, cel mai bun dintre cei mai buni. Cînd se iveau aceste situații și nu se puteau abține de a nu se întreba de ce ei au reușit-o, da, își răspundeau că ei erau însemnați de destin sau au făcut un pact cu forțe stranii, sau aveau o stea bună. Erau singurele lucruri care o puteau explica. În asemenea circumstanțe, de ce să acorde atenție la nimicuri care nici nu aveau legătură cu această situație ? Pentru ca asta să se întîmple trebuia să se petreacă ceva excepțional, cu nici un chip ceva atît de prozaic ca un marș de muncitori. Oare nu mă opusesem eu însumi, surd la orice, încă de sîmbătă, obligațiilor mele față de ceilalți, pentru biliard și pentru chestiuni asemănătoare ? Unica diferență rezidă în faptul că eu vedeam biliardul ca pe ceva provizoriu, o trambulină pentru alte lucruri. După duel, trebuia să mă dedic din nou să mă gîndesc serios la viitor, la obiectivele mele permanente. Și cu siguranță că voi continua lupta, marșurile și voi putea găsi forma de a mă reintegra în ele.

În acea zi nu îmi dădeam seama că eram martorul privilegiat a ceea ce va rămîne din duel în viitor. Odată dispărute excitația mo-

mentului, plăcerea de a fi fost martorul unei mişcări de joc perfecte, emoţia de a-l vedea cîştigînd pe favorit sau decepţia în faţa derutei lui, vor rămîne doar versiunile dictate de către martorii evenimentului. Era o reacţie inevitabilă şi nu aveam forţa capabilă să schimb sensul acestui proces. Şi această substituire a unor fapte stricte prin altele, poate mai bune, nu era o crustă care dispărea ci, din contra, era o substanţă care se va integra total în succese, într-o asemenea manieră încît nu se puteau separa de dorinţele sau de fantezia oamenilor, a acestor oameni învinşi de mii de ori în alte cîmpuri, dar care aici găseau cîmp liber pentru a fantaza fără pericolul că realitatea le va dezminţi sau le va aplica o contralovitură. Nu îmi imaginam că aş putea foarte bine să nu mai merg să văd continuarea duelului şi cu ceea ce văzusem pînă în prezent, să mă convertesc într-un comentator de primă mînă. Eu puteam să reconstitui „duelul“ meu. Dar, după cum o ştiam, nu era ceva care să mă intereseze ; oful meu mergea mai departe. După înfruntarea cu Păianjenul, simţeam că interesul meu pentru joc făcuse un salt ; de la simplu spectator evoluasem la, de ce nu ?, la un viitor protagonist. Şi dacă iniţial cel mai mult m-ar fi atras să aştept lupta ca să cunosc rezultatul acestei înfruntări, acum mergeam cu scopul de a cunoaşte şi de a scoate folos din ceea ce va veni. Asta, pe lîngă faptul că doream să conversez cu Motanul.

Între timp, zgomotul îndepărtat al marșului se transforma de fiecare dată tot mai mult în sunete umane diferențiate, încă confuze pentru a distinge bine frazele, dar de acum încetase să mai fie doar un zgomot. Unii oameni, care mergeau în direcția vociferărilor, au început să se întoarcă în direcție opusă sau să ia altă țintă. De această dată era evident ceea ce se petrecea.

— Ei sînt ! Auziți ? am spus de această dată. Un gest de deranj din partea grasului a fost unicul răspuns pe care l-am primit. Și atunci, m-am amărît. Am fost la un pas să îi cer să-mi acorde atenție, dar cînd mă gîndeam cum să o fac, mi-am dat seama că nu voi scoate nimic de la el. Mi-am mușcat atunci limba și, în acel moment, m-am întrebat pentru prima oară dacă nu m-oi fi înșelat în dorința mea arzătoare de a merge să asist la duel cu ei. Întrebîndu-mă ce-ar spune cineva care mă cunoaște dacă m-ar surprinde întorcînd spatele marșului, și încă pentru a merge la biliard, mi-am zis „oare nu plătesc un preț exagerat de mare pentru ceva atît de perisabil ca satisfacerea neliniștilor mele de a ști mai mult despre mine însumi, despre obsesiile mele ? Nu aruncam peste bord, iremediabil, tot ceea ce reușisem să cuceresc într-o etapă ?" Pentru că un lucru era discuția mea cu Proful, nerespectarea angajamentelor mele cu cercul și faptul că nu mă mai primea în partid și cu totul alt lucru faptul că întorceam spatele unei datorii ca aceea care mi se punea îna-

inte. Totuși, fără să-mi răspund aproape, am continuat să merg cu gașca, dar un pic mai codaș, după ce dădusem de o parte ideea de a mă întoarce la localul unde jucasem cu Păianjenul ca să întreb acolo adresa sălii de biliard a duelului. Dar avansasem prea mult pentru a mă întoarce și a-mi schimba planurile. Separîndu-mă un pic de gașcă și de flecăreala lor, puteam acum să percep clar toate detaliile care iradiau în jurul unui grup de demonstranți. Și, curios, m-am simțit contagiat de nervozitatea celor prezenți la înfruntarea dintre greviști și zbiri, care se putea declanșa în orice moment : eu, care mă credeam un veteran în aceste lupte, în ciuda anilor mei puțini și a experienței mele nu foarte vaste. De ce s-o întîmpla așa ? Răspunsul era ușor, dar și de această dată l-am lăsat să plutească în aer și am gîndit că era mai bine să fac ca cei din gașcă care păreau că nu doresc să accepte faptele. Concluzia era evidentă : de la o asemenea lume nici nu te puteai aștepta la altceva. Ce altă reacție ar putea avea în fața unui marș, în fața luptei oamenilor care refuză să fie înfrînți, pentru că ei au pierdut deja de mult timp. Simplu, nu pot accepta că există o fereastră de unde se poate vedea că lumea nu se sfîrșește în limitele pe care ei înșiși și le-au impus. Și eu nu eram unul dintre ei. Nu. Atunci, ce făceam acolo cu ei ? De ce nu mă afiliam la marș ? Chestiunea e că nu puteam să mă dezbăr de obsesia de a termina odată pentru totdeauna

ceea ce începusem în îndepărtata dimineață de sîmbătă. Mi-am zis că mă costase destul să merg să văd duelul încît nu mai era cazul să-l las de-o parte, acum cînd mai lipsea atît de puțin. Și-n plus, mi-am zis să-mi împac scrupulele. Greva va mai ține și mîine și voi avea ocazia să îndeplinesc sarcinile cum trebuie. Pe de altă parte, nu era vorba doar de faptul de a merge să privesc disputa, oricît ar fi fost de atrăgătoare, ci era vorba de nevoia de a discuta cu Motanul. Îmi erau de ajuns două vorbe : să-mi spună dacă lucrurile stăteau cum bănuiam eu, atît și gata. Să fiu spectator la duel era important ca să învăț noi lovituri de joc, să mă emoționez prin desfășurarea înfruntării între două dintre cele mai bune tacuri pe care le cunoșteam și toate celelalte... dar nici celălalt lucru nu era mai puțin important. Dacă pînă ieri am desțelenit cîmpurile problemelor spinoase cu Proful, ghidat de dorința mea arzătoare de a căuta răspunsuri pe care doar eu singur puteam să le dau comportamentului meu prin intermediul unei confruntări între faptele, amintirile și obsesiile mele, nu voi fi mai prejos acum ; mai ales după ce atinsesem esența după indignarea mea relativ la ce se petrecuse între mătușa și Maestrul. Acum mă simțeam mai tare și capabil să înfrunt orice probă, să plătesc orice preț pentru a ajunge la miezul a ceea ce mă interesa, fiind sigur că, în final, nu mă va trăda. Ce importanță avea restul ! În final,

rezultatele vor vorbi prin ele însele ! Eu eram hotărît, sigur în ceea ce doream și în ceea ce voiam să fac. Așa fusese Maestrul. O știam. Nu conta că faptele exterioare îl acuzau. El a făcut ceea ce trebuia să facă, fără concesii, fără să gîndească nici un moment la aparențe. În primul rînd pentru că nu înseamnă nimic să fii onest și să înfrunți apoi orice consecință pe care aceasta ți-ar putea-o pricinui. Și în al doilea rînd, nu ar fi avut nici o valoare ca eu să par că sînt mai bun, fără să fiu. Dacă m-aș integra la marș, ar fi doar pentru a nu mă simți prost, nu pentru că o doream efectiv. În loc de a face asta, trebuia să dau piept cu toate consecințele faptelor mele. Și ceea ce eu doream era să merg la sala de biliard ca să-l văd pe Motanul ei ! Și asta aveam să fac. Într-un anume sens, mă simțeam apărat știind că eu nu eram ca cei din gașcă și că relația mea cu ei era pur circumstanțială. Cu excepția pasiunii pentru biliard, nu aveam nimic comun cu lumea din valul ăsta, cum nu avusesem nici cu lumea de la biliardul Vicleanului. De asta nu mi-a fost atît de greu să ies din acest mediu imediat ce drumul meu s-a încrucișat cu cel al Profului. Totul era gata pregătit ca să resping acest mediu pentru că mi se deschidea o posibilitate să ies din pura evaziune în care eram să cad. Cînd a apărut Proful, eu, după ce fugisem din conformismul și rutina casei mele, ajunsesem la colegiu, pe jeraticul evaziunii gratuite. Toate acestea s-au petrecut

deoarece în acele timpuri nu ajunsesem să cunosc esența jocului. Biliardul era doar o escapadă de la conflictele mele, o ușurare a frustrărilor mele, o sfidare la tot ceea ce mă înconjura. Și mulțumită Profului, am putut ieși din această stare. Nu voi înceta niciodată să-i recunosc acest merit. Fără intruziunea lui, probabil că și toate amintirile Maestrului ar fi rămas îngropate pentru mulți ani, ca să nu fiu prea categoric spunînd că pentru totdeauna. Proful mi-a deschis ecluzele și doar așa am putut să mă autodepășesc. Nu puteam să-l uit și acum înțelegeam că eram mai mult de partea lui decît alături de oricare altă parte, în pofida faptului că aparent mergeam în direcția contrară și în ciuda rupturii la care ajunsesem în mod iremediabil. De acord că ceea ce făceam putea părea paradoxal, dar mă simțeam mai aproape de el decît de Motan. Prin joc și în mare parte grație Motanului, ajunsesem să învăț ceva nou, să mă ridic la înălțimea experiențelor ce depășeau simpla gîndire sau înțelegere ; deși asta nu-mi ascundea faptul că Motanul, sigur, avea nici mai mult, nici mai puțin, aceeași comportare cu a vagabonzilor care mergeau în fața mea. Pe el nu îl interesa cîtuși de puțin lupta cuiva, cauzele ce scăpau propriei sale persoane, exceptînd doar în cazul prieteniei. Asta era maximul ce exista cu excepția lui : prietenia. Restul nu însemna pentru el mai mult decît o masă tulbure care nu îi zicea nimic, la care el, dacă nu era ostil,

era cel puțin indiferent. Motanul era deci la fel cu cei din gașcă. Desigur, de sute, de mii de ori mai bun la joc și în istețime și în orice dorești în această direcție, dar, în fond, era la fel cu toți. Ce sens avea atunci, exceptînd să-l văd jucînd, să-l caut ca să-mi confirme bănuielile mele referitor la cele petrecute cu Flecarul ? Nici unul, bineînțeles ! Totuși, în acele momente mai înclinam încă să cred că interesul meu să-l întlnesc se datora necesității de a-mi confirma ceea ce aproape că nu mai avea nevoie de confirmare. Trebuia să mă mulțumesc cu ceea ce știam și gata. Pe Motan ? Ce l-ar fi interesat pe Motan că cineva ar fi aflat adevărul. Ar fi modificat asta cu ceva măcar consecințele felului său de a acționa ? Era deja foarte tîrziu. Ar mai fi putut cineva beneficia — nici chiar Flecarul însuși — dacă ar fi știut că nu a fost un trădător cumătrul său, Maimuțoiul ? Pentru că nu fusese Maimuțoiul cel care-l lăsase în nesimțire pe Flecar, ci Motanul. Da, Motanul ! Nu mai încăpea nici un dubiu, deși eu continuam să cred că mai aveam nevoie de confirmarea bănuielilor mele fundamentate. Asta trebuia s-o fi văzut clar, fără îndoieli, chiar din momentul în care Motanul mi-a făcut comentariul lui referitor la Flecar, alaltăseară, în cîrciuma mătușii Rufina. Dar cînd mi-a zis că cioroiul îi fusese primul lui client, cum vedeam totul sub optica jocului, eu m-am gîndit că mă lua peste picior, deoarece știam că Flecarul, cît

era el de neîndemînatic să-și aleagă rivalii, niciodată totuși nu a îndrăznit să joace cu Motanul. Doar că de data asta nu era vorba de una din nenumăratele lui glume, ci de purul adevăr. Motanul nu se referise la joc, ci la Broscuța. Era clar, pentru că Motanul a trăit cu ea un timp, începînd de la incidentul din noaptea atacului. Între o dușcă și alta, în localul tușii Rufina, lumea din cartier scoase la lumină istoria dispariției Motanului și acesta a calificat-o drept o aventură amoroasă care „m-a făcut să-mi las bunătate de bancnote, acolo în nord". Fără să se lase mult rugat, deși fără să spună care era identitatea tipei cu care fugise, ne descrise cum i-a mers pe acolo. Și desigur, nimeni nu o știa, dar era vorba despre Broscuța, eu am știut-o după anumite aluzii deosebite pe care mi le-a dezvăluit. Doar că greoi cum eram, nu fusesem capabil să le leg imediat cu celelalte bucățele ale istoriei. Fiecare piesă se îmbuca, dar nici măcar după conversația cu Flecarul nu am fost capabil să o văd sub adevărata lumină. Totul era atît de clar că nu trebuiau să mai existe dubii. Totuși, la distanță de două zile, eu tot mai opuneam rezistență să accept adevărul incontestabil. Și faptul e că, una peste alta, prin intermediul Motanului ajunsesem la un fel de depășire a cadrului experiențelor mele, a percepțiilor mele și îmi venea greu să accept o treabă atît de sordidă. Dar chestiunea era atît de explicită că era și absurd să mai

am îndoieli. Lucrurile arătau indiscutabil că în noaptea atacului asupra localului Vicleanului, Motanul mirosise ceva neobişnuit, fie văzînd luminile aprinse sau uşa deschisă, fie avînd o întîlnire cu Broscuţa sau cine ştie cum o fi fost. Fapt e că a intrat în local şi zbang ! dădu peste surprinzătorul spectacol : Flecarul siluind-o pe Broscuţa. Atunci a înhăţat un băţ, un tac, sau ştiu eu ce, şi l-a trăznit pe cioroi în cap. După aceea, văzînd banii i-a luat şi pe aici ţi-e calea ! Primii bani pe care îi scotea graţie trupului Broscuţei ! Nimic mai simplu. După aceea, s-a pus de acord cu Broscuţa să se cureţe de orice suspiciune şi să-l blocheze pe Flecar cu poliţiştii şi pe Maimuţoi cu Flecarul. Şi după puţin timp a luat-o înspre nord, unde a trăit cu muieruşca pînă i-a venit lehamite. Nu putea să fie altă explicaţie.

Nu ştiu dacă din cauză că nu mergeam eu suficient de rapid sau pentru că marşul se deplasa cu o viteză neobişnuită, strigătele şi lozincile se auzeau din ce în ce mai clare. În redundanţa vocilor, mi se părea că identific chipul oamenilor pe care îi cunoscusem în timpul etapei mele militante alături de Prof, chipuri dure şi energice în gesturile lor, dar calde în priviri, chipuri marcate de penuria economică de fiece zi, dar pline de speranţe în făurirea unui viitor mai bun pentru cei care vin după noi. Aceste chipuri le vedeam confundîndu-se cu chipurile profesorilor şi profesoarelor din aulă, înşelaţi de o mie şi una de

promisiuni ale funcționarilor administrației, dispuși acum să-și smulgă cu forța revendicările, cu chipurile celor sătui să-și plece capul și să se vadă încolțiți de nevoi, cu chipurile celor veniți doar să-și însoțească colegul, prietenul, dar care se supuneau mișcării cu aceeași fervoare ca a celor angajați, cu chipurile juvenile ale studenților, pline de o emotivitate pură și de îndrăzneală și de hotărîre. Erau niște voci familiare care chemau, care cereau solidaritate, voci pe care eu le cunoșteam foarte bine și care ajungeau la toate urechile, la creierii și inimile sănătoase. Vineri, eu însumi fusesem una dintre aceste voci, dar acum mi se părea că trecuseră ani de atunci. Absorbit de aceste senzații, rămăsesem cam mult în urmă, așa că am grăbit pasul să nu pierd din vedere grupul. Deși îmi era din ce în ce mai greu, continuam să merg hotărît spre locul unde se afla Motanul. Îmi spuneam o dată și încă o dată că mai presus de toate, trebuia să-mi fie confirmată întîmplarea cu Flecarul, dorind astfel să-mi minimalizez orice alt motiv, inclusiv pe cel al obsesiei jocului, care nu doar reînviase în mine, ci se adîncise și mai mult decît înainte. Știam perfect că locul meu era alături de oamenii din marș, dar mai aveam nevoie de un pic de timp pentru mine. Doar cîteva ore ! Mîine chiar, mă voi reintegra, îmi ziceam. Îi spusesem ieri Profului că existau lucruri pe care nu eram capabil să le explic,

dar care mă interesau foarte mult și dacă... nu i-aș fi ținut piept, mi-ar fi scăpat atîtea lucruri ! În plus, dacă aș fi cedat, probabil acum aș fi fost cu ei, cu cei din marș, dar, aș fi fost neliniștit, nemulțumit, comportîndu-mă ca un cadru rău, fără îndoială. Faptul că fusesem consecvent cu mine însumi, îmi permisese să intru în profunzime în localul Vicleanului, și asta fusese ca și cum m-aș fi cufundat în mine însumi și experimentasem ceea ce am experimentat în jocul meu cu Păianjenul, pentru a spune cîteva lucruri importante. Și cîte alte lucruri nu mă așteptau în noaptea asta ! Astfel deci, excitat de tot ceea ce trăisem în ultimele ore, mergeam în căutarea de și mai multe noutăți încă. Mă apuca disperarea la gîndul că puteam lăsa să treacă o oportunitate unică cum era duelul și prin intermediul spectacolului să recreez un fapt de viață care îmi era imposibil să-l reușesc prin alte mijloace. Nici măcar nu-mi trecea prin cap că aceste experiențe ar fi putut să fie întîlnite la un alt nivel de lucruri și activități, ca arta sau literatura. Asta o voi încerca doar în viitor. Ceea ce mă obseda mai mult poate în biliard era că nu-mi imaginam că o altă experiență m-ar putea duce la cel mai jos punct sau la cel mai elevat. Cunoșteam doar acest joc și ajunsesem în profunzimea lui și credeam că era maximul la care puteam aspira, ținînd cont de posibilitățile și limitele

mele. Eram atît de prins în gîndurile mele că nu am observat că grupul se oprise pentru a se pune de acord în ce direcție să continue, sau ce să facă. Astfel aproape că m-am izbit literalmente de ei.

— Ne calcă marșul în picioare, i-am zis, fără să mă pot abține, grasului care îmi făcuse conversație în sala de biliard.

— Ticăloșii ăștia ! explodă el amărît. Să mergem într-acolo ! Să mergem repede, să vedem dacă le-o luăm înainte. Dacă nu, ne-au spulberat planurile !

— La dracu', nu mai ostenesc ! De ce nu i-or pune la punct odată pentru totdeauna ? Nu se mai poate merge în liniște nicăieri. Cînd te gîndești mai puțin, jap !, îți apar în față și după ei zbirii, autovehiculele blindate și tot alaiul, a fost comentariul celuilalt din gașcă, mulatrul înalt.

— Nu știu ce tot cer atîta ! Cer mereu cîte ceva pentru ceea ce muncesc ! Dacă ar fi după mine, eu i-aș face să lucreze pe gratis ! sfîrși celălalt dînd lovitura de grație.

Atunci eu n-am mai îndurat și tot ce nu reușisem să obțin cu nici un raționament, cu nici o normă de conduită sau obligație morală, a reușit-o un acces de mînie, aceeași mînie a mea care mă condusese la atîtea situații neașteptate. Și uite așa n-am mai stat să cîntăresc consecințele, nu m-a mai interesat nimic și le-am strigat :

— Sînteți niște lași ! Încetați să spuneți tîmpenii !

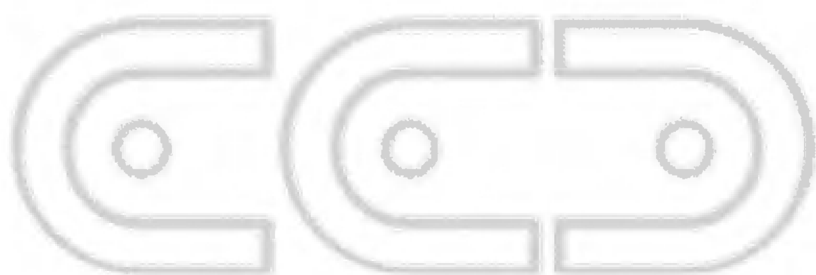
Apoi m-am pus în gardă, așteptînd reacția lor. Dar nu știu de ce, fie pentru că atitudinea mea i-a lăsat nepăsători, fie pentru că demonstrația era deja foarte aproape și unicul lucru pe care îl doreau era să se îndepărteze, nici unul nu a reacționat cum mă așteptam, ba mai mult îmi întoarseră spatele. Eu, plin de curaj, am mai strigat :

— Reacționari de rahat ! Gunoaie !

De acum erau deja la cîțiva metri distanță, dar, fără îndoială, puteau să mă audă perfect, ba chiar unul amenință să se întoarcă, dar la acest gest un altul îl luă de un braț și îl trase grăbit după el, pierzîndu-se cu toții într-o stradă lăturalnică. Eu, surprins de mine însumi și ușurat pe deplin, i-am văzut dispărînd. Înainte de a acționa nu mă gîndisem la nimic : nici la riscul fizic, nici să rămîn amic cu cineva, nici la aprobarea sau dezaprobarea cuiva, a Profului sau a Maestrului. A fost o reacție pur instinctivă, născută din străfundul sufletului meu. Nu am avut deci nevoie să mă cufund în explicații, nici să-mi zic ceea ce trebuia să fac în continuare. Reacția mea vorbea prin ea însăși și nu avea alte proiecte prealabile decît faptul în sine. Ca de atîtea ori, faptele, punîndu-mă în fața alternativelor concrete, separîndu-mă de speculații sterile, simplificaseră actele mele.

Ajuns aproape de nucleul demonstrației, am început să gîndesc invers de cum făcusem pînă acum : după ce voi sfîrși marșul, voi merge să asist la duel. Sau nu. Mai bine după ce se va termina GREVA. Sigur că vor mai continua, îmi ziceam. Nimic nu se schimbase, doar ordinea priorităților. După ? După aceea vor veni alți rivali, alte partide.

Lector : DIANA ANCA RADU
Tehnoredactor : ELENA DINULESCU

Bun de tipar : 15 mai 1989
Coli de tipar : 14,5. Apărut 1989.

Tiparul executat sub cd. 5056/1989 la
ÎNTREPRINDEREA POLIGRAFICĂ BACĂU
Str. Mioriței nr. 27

